

Programmabegroting 2020

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	4
Voorwoord.....	6
Leeswijzer	8
Begroting in één oogopslag	10
Programma 1 Bestuur en (overheids)participatie.....	14
Programma 2 Veiligheid.....	24
Programma 3 Verkeer, vervoer en wegen	29
Programma 4 Economische zaken	36
Programma 5 Onderwijs.....	41
Programma 6 Cultuur, sport en groen.....	44
Programma 7 Sociaal domein	56
Programma 8 Gezondheid en duurzaamheid	76
Programma 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed	83
Niet in de programma 's opgenomen lasten en baten.....	95
Paragrafen.....	97
Paragraaf 1 Lokale heffingen	97
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	105
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen.....	111
Paragraaf 4 Financiering.....	121
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering.....	125
Paragraaf 6 Verbonden partijen	126
Paragraaf 7 Grondbeleid	135
Financiële begroting	139
Overzicht van baten en lasten.....	139
Toelichting op overzicht baten en lasten	144
Gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd	144

Samenvatting en analyse op hoofdlijnen.....	145
Overzicht van incidentele lasten en baten en structurele reservemutaties	151
Overzicht ramingen per taakveld.....	155
Financiële positie	160
Meerjarenbalans.....	160
Stand en verloop van de reserves.....	161
Stand en verloop van de voorzieningen	164
Overzicht investeringen	165
Bijlagen.....	167
Bijlage 1 Was-wordt/lijst	167
Bijlage 2 Overzicht te verstrekken subsidies.....	172
Bijlage 3 Specificatie verloop reserves	173
Bijlage 4 Lopende ontwikkelingen Ruimte	175
Bijlage 5 Totale begroting incl. 2019	179

Voorwoord

Het college van B&W presenteert hierbij graag de Programmabegroting 2020 en Meerjarenraming 2021-2023.

Uit deze sluitende begroting, met positieve saldi over alle jaren van de meerjarenraming, blijkt de gezonde financiële positie van Ridderkerk, zeker als de begroting in samenhang wordt gezien met de reservepositie van onze mooie gemeente.

Niet in deze meerjarenbegroting is opgenomen de tweede tussenrapportage over 2019: deze wordt separaat (maar in samenhang met deze meerjarenbegroting) aan uw raad aangeboden en behandeld. Hierbij wordt duidelijk dat er alle reden is om scherper te gaan kijken naar de benodigde balans tussen structurele inkomsten en de structurele uitgaven.

Immers, hoewel de begroting nog goede cijfers laat zien, dienen we een en ander ook te bezien tegen de achtergrond van financiële ontwikkelingen voor de jaren na 2020. Denk daarbij aan de uitvoering van het collegeprogramma, het geactualiseerde Integraal Accommodatieplan en forse onzekerheden in het Sociaal Domein en de Rijksbijdrage. Daarnaast is in deze begroting op nog geen enkele wijze rekening gehouden met de voor- en nadelen van de verkoop van de gemeentelijke aandelen in Eneco.

Er is flinke inzet gepleegd om uit te komen op een positief begrotingssaldo, ondanks dat in deze begroting flinke, deels onverwachte bedragen aan de uitgavenkant zijn opgenomen, zoals voor de GR Jeugdhulp Rijnmond. Het positieve saldo is onder meer ook te danken aan het nauwkeuriger ramen en het achterwege laten van indexeringen en andere automatisen. De noodzaak daartoe is aanwezig. Autonome ontwikkelingen zijn fors, nieuwe Cao's hebben relevant effect, en de trap op-trap af methodiek heeft significante invloed op de uitkering uit het gemeentefonds (het accres-effect). Daarenboven vallen aanbestedingen structureel tegen (bij zowel buitenruimte, het zorgdomein en het realiseren of verbouwen van maatschappelijk vastgoed) en hebben (verplichte) duurzaamheidsmaatregelen hun prijs.

In deze begroting is een begin gemaakt met de financiële vertaling van de ambities uit het collegeprogramma 2018-2022. In volgende begrotingen zal deze vertaling verder gestalte krijgen, dan wel vindt tussentijdse aanbieding in de tussenrapportages of separaat gedekte raadsvoorstellen plaats. Het handhaven van een solide financiële huishouding blijft daarbij een belangrijke randvoorwaarde.

Nieuwe opzet

Van minder inhoudelijke aard, maar niet onbelangrijk, is de nieuwe opzet van deze begroting. Het voornaamste doel hiervan is een verbeterde leesbaarheid. Daarnaast voldoen wij hiermee aan de meest recente eisen uit het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Zoals in het collegeprogramma is opgenomen, is de programma-indeling gewijzigd. Zo zijn drie programma's met betrekking tot het Sociaal Domein samengevoegd tot één programma. Dit draagt bij aan een integrale benadering van de verschillende thema's in het Sociaal Domein. Ook de zogenoemde 'ontschotting' heeft in deze nieuwe begrotingsopzet vorm gekregen. Tevens is duidelijk(er) gemaakt welke beleidsstukken door onderscheiden de gemeenteraad dan wel het college zijn vastgesteld (refererend aan een eerdere motie van uw gemeenteraad).

Verschillende grafieken helpen om snel een beeld te vormen van het cijfermatige verhaal in deze begroting. Momenteel wordt de hand gelegd aan een infographic waarbij de essentie van de begroting in één oogopslag helder is.

Naast de begroting op papier is deze begroting ook digitaal beschikbaar. In deze online-versie zorgen talrijke links voor een snelle toegang tot vele achterliggende beleidsstukken.

Structureel saldo

Volgens aanbeveling van de commissie BBV presenteren wij het overzicht van het structureel begrotingssaldo onderstaand. Hiermee wordt inzicht gegeven of de begroting en meerjarenraming structureel in evenwicht zijn. Zoals u ziet is dit het geval.

	2020	2021	2022	2023
Saldo van lasten en baten	-2.696	-894	-718	614
Stortingen en onttrekkingen aan reserves	2.939	1.042	1.355	431
Begrotingssaldo	243	148	637	1.045
Waarvan incidenteel	233	-105	-18	0
Structureel rekeningsaldo	10	253	655	1.045

Bovenstaande bedragen zijn in duizenden. Het overzicht wordt ook op pagina 116 getoond.
 Al met al hebben wij vertrouwen in een mooi en nieuw beleidsjaar 2020 en kijken wij er naar uit om met uw gemeenteraad het goede voor Ridderkerk en haar inwoners en ondernemers te realiseren.

Leeswijzer

Leeswijzer

Tekenduiding

Er zijn diverse manieren om cijfers te noteren in financiële documenten. In het verleden zijn de baten en de lasten als negatief aangeduid, dus met een min. Net als de afgelopen twee jaar zijn de lasten aangeduid met een min.

In een kolom waar het saldo getoond wordt, krijgt een nadeel een min voor het bedrag en een voordeel zonder teken. In de kolom met het resultaat komt een positief bedrag ten gunste van de algemene reserve en een negatief bedrag wordt ten laste van de algemene reserve gebracht.

Afrondingen

De cijfers die in deze jaarstukken zijn verwerkt komen direct uit de boekhouding van de gemeente. Daar staan de getallen genoteerd tot op 2 cijfers achter de komma. Voor de leesbaarheid worden de cijfers in de begroting afgerond op 100-tallen. Ter voorkoming van fouten daarbij worden deze afrondingen gedaan in het programma Microsoft Excel en worden de uitkomsten gebruikt voor publicatie. Hierdoor kan het voorkomen dat als een tabel nageteld wordt, er minimale verschillen zijn (1 of 2 cijfers).

Geen ramingen: geen gegevens opgenomen

Bij de tabellen onder het item 'E. Wat mag het kosten?' in de programma's wordt een onderscheid gemaakt naar onder andere baten en lasten. Soms is op een bepaalde subdoelstelling op bepaalde regels geen raming. Om te voorkomen dat er in die regel dan alleen nullen genoteerd moeten worden, wordt die regel dan in zijn geheel weg gelaten.

Alle bedragen zijn in euro's.

Prestatie-indicatoren

De peildatum voor het opvragen van de gegevens bij de prestatie-indicatoren is 16 juli 2019. Na de peildatum kunnen de gegevens op waarstaatjegemeente.nl gewijzigd zijn.

Mocht er geen nieuwe gegevens bekend zijn uit het jaar 2018 of 2019, dan is het jaartal van het gegeven vermeld. Enkele uitkomsten van indicatoren zijn al enige jaren oud. We hebben de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hierop aangeschreven. Er is hierop verbetering toegezegd. Ook is de VNG gewezen op afwijkingen ten opzichte van de Regeling beleidsindicatoren gemeenten. Ook hierop is door de VNG op gereageerd met toezegging voor verbeteringen.

In de tabellen in de programma's wordt aangegeven wat de bron van de gegevens voor de indicator is. Hieronder vindt u een kort overzicht van internetlinks naar de bronnen, zoals verplichte BBV-indicatoren, burgerpeiling en ondernemerspeiling. Via deze klikbare internetlinks is de meest actuele informatie te vinden op de website waarstaatjegemeente.nl.

Bron

BBV verplichte indicatoren

Burgerpeiling

Ondernemerspeiling

Lokale monitor Wonen

Gemeentelijke monitor Sociaal Domein

Zorggebruik

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Na het klikken op de links hierboven kan het zijn dat er nog gekozen moet worden voor Ridderkerk.

Vergelijking 2019 met 2020

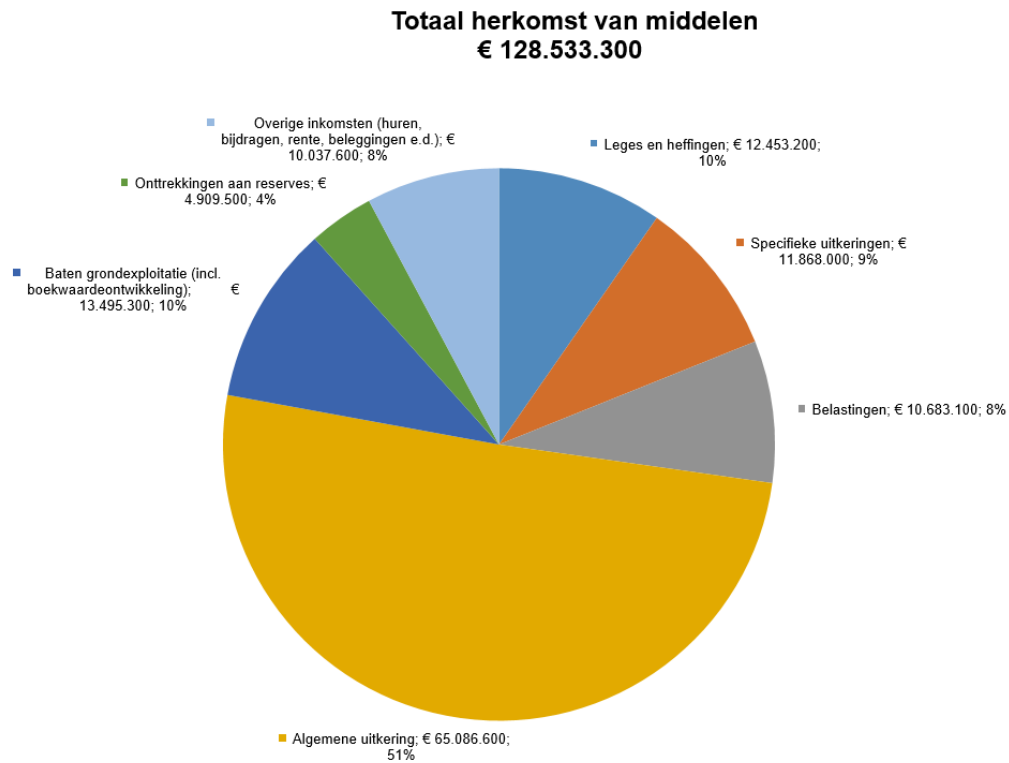
In de bijlage is een totaaloverzicht met taakvelden van alle programma's opgenomen. In het overzicht wordt de oude en nieuwe programma-indeling met elkaar vergeleken.

Om een vergelijking te kunnen maken tussen de oude en de nieuwe programma-indeling zijn de cijfers van 2019 in bijlage 5 opgenomen volgens de nieuwe indeling van 2020.

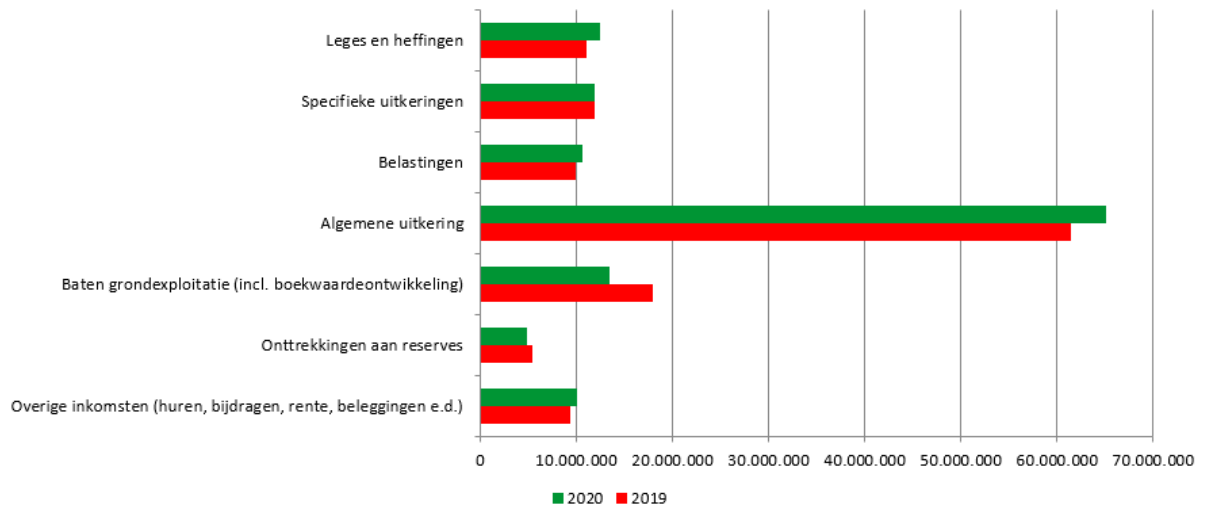
Onder het onderdeel 'F. Wat mag het kosten?' staan in het kort de grootste verschillen ten opzichte van 2019 genoemd. De BAR-bijdrage wordt volgens BBV voorschriften verdeeld over de programma's. Dit kan een verschil veroorzaken en is niet bij ieder programma afzonderlijk vermeld.

Begroting in één oogopslag

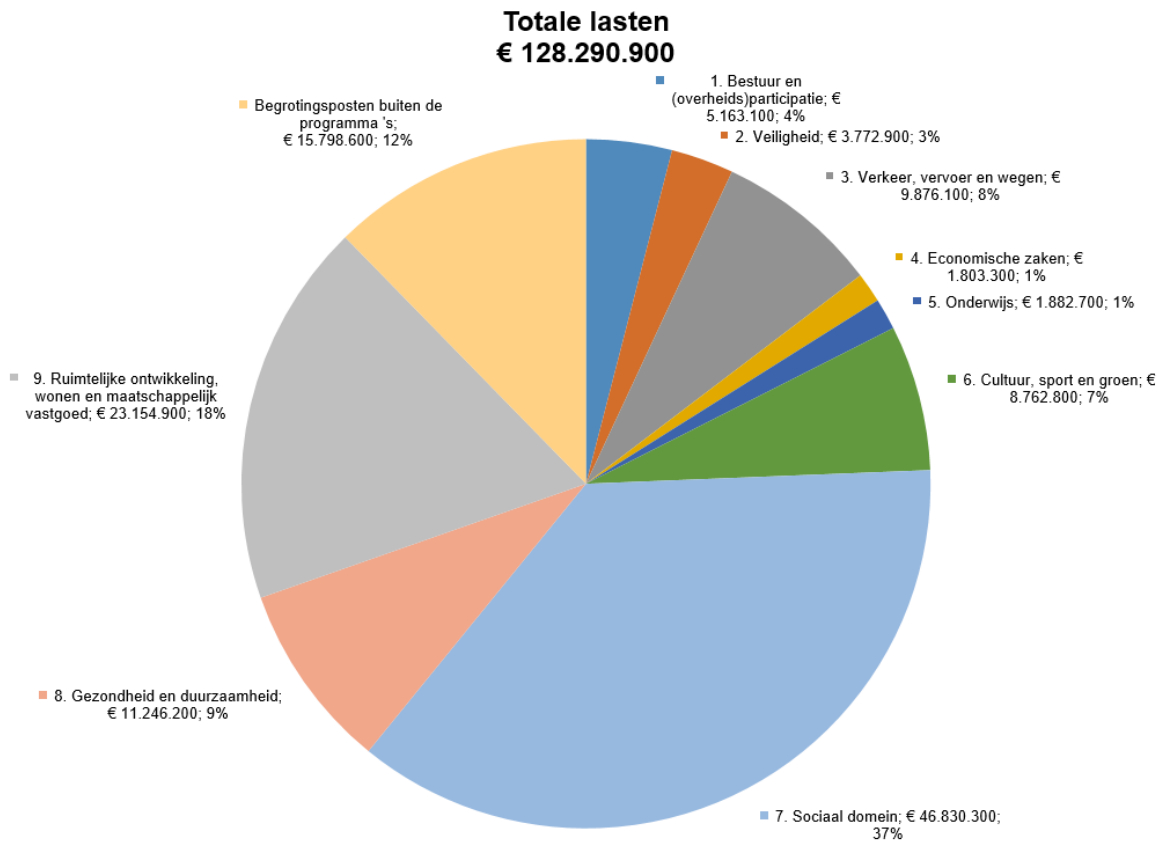
Baten

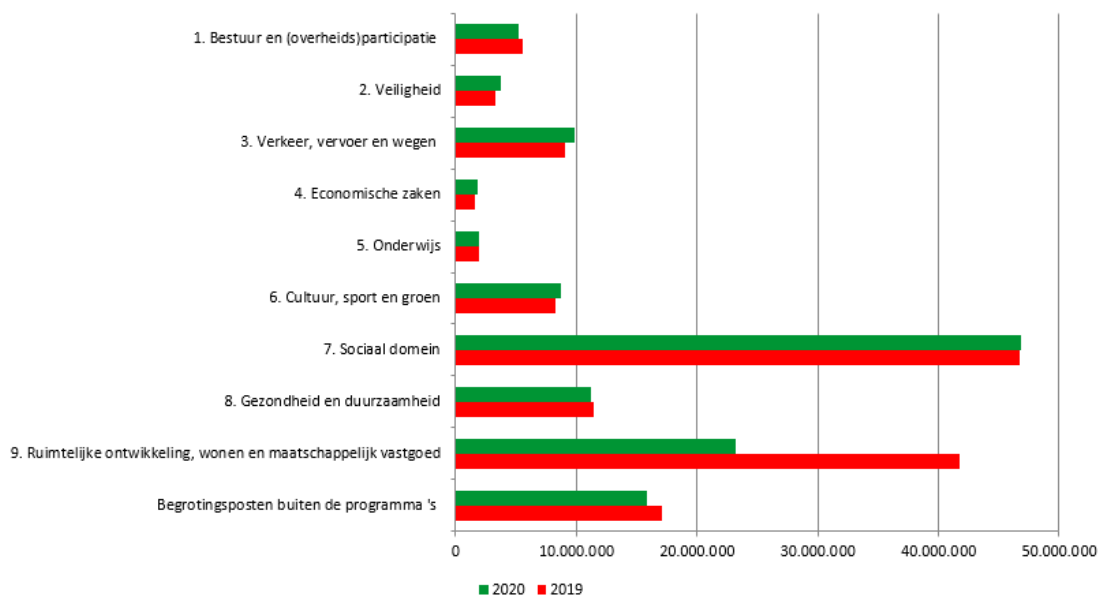
Begroting 2020 ten opzichte van begroting 2019

Lasten

Begroting 2020 ten opzichte van begroting 2019

Infographic

BEGROTING 2020

IN ÉÉN

RIDDERKERK

In deze 'infographic' ziet u in één oogopslag hoe de gemeente aan haar geld... waaraan we dat het komende jaar willen uitgeven. Deze en nog veel meer c... allemaal in de begroting voor 2020. Daaruit blijkt dat Ridderkerk financieel g... De uitdaging is dat voor de toekomst zo te houden. We houden de voorzienin... er is ruimte voor nieuwe plannen. Dat is goed voor de Ridderkerkers, en daar

Het college van burgemeester en wethouders

INKOMSTEN

WAAR KOMT HET GELD VANDAAN?

De gemeenteraad stelt de begroting vast. De burgemeester en de wethouders zijn samen verantwoordelijk voor de uitvoering. De burgemeester en wethouders hebben ieder een eigen portefeuille met aandachtsgebieden. Aan het eind van het jaar leggen zij in de jaarrekening samen verantwoording af aan de gemeenteraad.

Het grootste deel krijgen we van het Rijk.

De rest krijgen we uit lokale heffingen en overige inkomsten.

LOKALE HEFFINGEN

OZB	€ 10.211.200
Parkeergeld	€ 407.200
Precario	€ 96.000
Secretarieleges burgerzaken	€ 535.800

ANDERE

Hure	
Rent	
Onttr	
Bate	(incl.

Programma 1 Bestuur en (overheids)participatie

Programmavisie

Voor onze inwoners willen we dichtbij en benaderbaar zijn. We stellen ons open en actief op en luisteren naar onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. We stimuleren het 'Ridderkerk-gevoel'. We betrekken de inwoners bij beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering en communiceren daar tijdig over met eigentijdse media en op een begrijpelijke manier. We geven inwoners en organisaties alle ruimte om ideeën en initiatieven te ontwikkelen.

In Ridderkerk kan de inwoner rekenen op dienstverlening die van goede kwaliteit en betrouwbaar is. Wij werken samen met de gemeenten Barendrecht en Albrandswaard in de ambtelijke BAR-organisatie. Zo bieden we de inwoners en ondernemers van Ridderkerk de dienstverlening waar zij recht op hebben, met behoud van Ridderkerk als zelfstandige, autonome gemeente.

We vinden samenwerking belangrijk. Met onze partners binnen Ridderkerk, en met de gemeenten en overheden om ons heen, zoals de Metropoolregio Rotterdam Den Haag, maar ook daarbuiten. Dat doen we op een positieve, uitnodigende en deelnemende manier.

Trends en ontwikkelingen

Bestuur

Wijkregie

Onze inwoners worden graag betrokken bij wat er in hun omgeving gebeurt. In de wijkoverleggen nemen we hen mee in ontwikkelingen die zich in hun wijk voordoen en geven zij gevraagd en ongevraagd advies over hoe wij zaken beter of anders kunnen doen. Informatievoorziening over deze ontwikkelingen is een punt van voortdurende aandacht.

Participatie

Naast burgerparticipatie komt overheidsparticipatie meer in beeld. De burger neemt een initiatief en de overheid doet mee. Daarbij is het zoeken naar rollen, verantwoordelijkheden en communicatievormen.

Burgerzaken

Naast de afname van klantcontacten bij reisdocumenten zien wij een toename van werkzaamheden bij Burgerzaken. Deze werkzaamheden zijn het gevolg van landelijke ontwikkelingen. We zien dat de samenleving steeds internationaler wordt, zo ook in onze gemeente. Dit brengt met zich mee dat er veel buitenlandse documenten worden aangeboden. Dit vraagt meer onderzoek en controle op deze documenten. Naast de al verhoogde aandacht voor de kwaliteit en informatiebeveiliging van de basisregistratie personen, het aanscherpen van procedures voor het tegengaan van adres- en identiteitsfraude en een toename van complexiteit van dossiers. Voorgaande laat een forse toename zien van de huidige aantallen klantafspraken.

Dienstverlening

Digitalisering ontwikkelt zich steeds sneller en daarmee ook de impact die het heeft op de gemeentelijke dienstverlening. De huidige lijn van toenemende digitalisering zet door.

De ontwikkelingen laten zien dat het voor inwoners nog makkelijker wordt om hun zaken digitaal te regelen. Deze ontwikkelingen moeten echter wel in onze systemen ingevoerd en onderhouden worden. Verdergaande digitalisering betekent echter niet dat er binnen nu en vijf jaar geen persoonlijk contact van inwoners met de gemeente meer is.

Het doorzetten van de huidige lijn van digitalisering leidt steeds meer en meer tot digitaal maatwerk voor dienstverlening aan inwoners en ondernemers. Er wordt steeds meer uitgegaan van de behoefte en de belevingswereld van alle inwoners, met steeds meer aandacht voor mensen met een functionele beperking. Dat zien wij ook terug in nieuwe wet- en regelgeving voor bijvoorbeeld de toegankelijkheid van de website.

De dienstverlening wordt afgestemd op wat inwoners nodig hebben en niet op onze interne processen.

Beleidsdocumenten

Bestaand beleid vastgesteld door de raad

- Gedragscode integriteit burgemeester en wethouders Ridderkerk 2019
- Gedragscode integriteit raads- en burgerleden Ridderkerk 2019
- Verordening Rechtspositie raadsleden en commissieleden Ridderkerk 2019
- Wijkprogramma Drievliet /'t Zand 2019-2023 (2019)
- Wijkprogramma Oost 2019-2023 (2019)
- Reglement van orde van de raad (2018)
- Verordening bezwaarschriften Ridderkerk (2018)
- Verordening op de raadsvoorbereiding (2018)
- Wijkprogramma Oostendam (2018)
- Wijkprogramma West 2018-2023
- Financiële verordening 2017
- Normenkader rechtmatigheid 2017
- Wijkprogramma Rijsoord (2017)
- Nota Activabeleid (2016)
- Nota Reserves en voorzieningen (2016)
- Notitie van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie: Ridderkerk dragen we samen (2016)
- Participatieverordening Sociaal Domein (2016)
- Verordening op de rekenkamercommissie Ridderkerk (2015)
- Wijkprogramma Centrum (2014)
- Gemeenschappelijke Regeling BAR-organisatie (2013)
- Participatie, burgers en bestuur 2013
- Wijkontwikkelingsprogramma Slikkerveer (2013)
- Convenant Jongerenraad (2012)
- Nota Belastingen (2011)
- Wijkontwikkelingsprogramma Bolnes (2011)
- Inspraakverordening gemeente Ridderkerk (2009)
- Nota Evenementenbeleid (2009)

- Verordening klachtenbehandeling (2005)
- Schulden-/leningenbeleid
- Verordening Onroerende Zaakbelasting
- Verordening Precariobelasting

Bestaand beleid vastgesteld door het college

- Regeling rechtspositie burgemeester en wethouders Ridderkerk 2019
- Visie op dienstverlening 2025 (2017)
- Convenant Maatschappelijk Burgerplatform (MBR) (2016)
- Convenant Minimaplatform (2016)
- Convenanten met de wijkoverleggen (2016)
- Communicatieplan Ridderkerk 'Communiceren doen we samen' (2015)
- Klachtenregeling BAR-organisatie (2014)
- Budgethoudersregeling
- Treasurystatuut

Te herzien beleid

- Nota Reserves en voorzieningen
- Wijkprogramma Bolnes 2020
- Wijkprogramma Slikkerveer 2020-2021

Wat willen we bereiken?

Bestuur

- De (behoefte van de) inwoner en onze partners staan centraal en we bouwen samen met hen aan het 'Ridderkerk-gevoel': je bent er trots op dat je in Ridderkerk woont en/of werkt.
- De Ridderkerkse inwoner waardeert de schone, hele en veilige wijken waar het prettig samenleven is.
- De Ridderkerkse inwoner waardeert het gemeentebestuur wanneer zij in de rol van partner of langs de zijlijn burgerinitiatieven faciliteert.
- De Ridderkerkse burger waardeert het gemeentebestuur voor de dingen waar de gemeentelijke overheid wettelijk voor is aangewezen.
- Ridderkerkse organisatoren van evenementen waarderen het gemeentebestuur voor de faciliteiten en ondersteuning die hen geboden wordt.
- Ridderkerk wil (samen met Barendrecht en Albrandswaard) invloed uitoefenen op landelijk, provinciaal en regionaal niveau.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Wijkprogramma's opstellen.

Wij stellen samen met inwoners en partners wijkprogramma's op waarin we concrete acties beschrijven waarmee we werken aan schone, hele en veilige wijken.

- De wijkregisseurs vertalen wijkprogramma's in jaarplannen.

De wijkregisseurs vertalen samen met de wijken en de partners de wijkprogramma's in jaarplannen.

- De wijkregisseurs signaleren aandachtspunten.

De wijkregisseurs signaleren met hun netwerk punten die (bestuurlijke) aandacht behoeven en ondernemen acties daarop. Zij zijn de oren en ogen van het college in de wijk.

- De wijkregisseurs en de uitvoeringsorganisatie.

De wijkregisseurs zijn een belangrijke ingang naar de uitvoeringsorganisatie voor inwoners die initiatieven hebben.

- De wijkregisseurs als vraagbaak.

De wijkregisseurs zijn de vraagbaak voor de uitvoeringsorganisatie bij de ontwikkeling en de uitvoering van beleid in relatie tot de leefbaarheid in de wijken.

- Samen de uitkomsten verder uitwerken.

Wij werken samen met inwoners en partners de uitkomsten van het project overheidsparticipatie verder uit.

- De evenementenregisseur en de uitvoeringsorganisatie.

De evenementenregisseur is een belangrijke ingang naar de uitvoeringsorganisatie voor inwoners en organisatoren die evenementen willen organiseren.

- De evenementenregisseur als vraagbaak.

De evenementenregisseur is de vraagbaak voor de uitvoeringsorganisatie bij de ontwikkeling en de uitvoering van beleid in relatie tot het organiseren van evenementen.

- Evenementen organiseren.

Wij dagen inwoners en organisaties uit om evenementen te organiseren.

- Ideeëndag.

Wij organiseren tenminste één keer per jaar een Ideeëndag in het gemeentehuis, de 'huiskamer' van Ridderkerk.

- Bijeenkomst voor nieuwe inwoners.

Wij organiseren elk jaar een bijeenkomst voor nieuwe inwoners.

- Wekelijks spreekuur.

Wij houden wekelijks een spreekuur voor inwoners.

- Bezoeken van wijken, bedrijven en organisaties.

Wij bezoeken regelmatig de wijken, bedrijven en organisaties.

- Samenwerken met andere overheden.

Wij werken samen met andere overheden en laten zien waar Ridderkerk voor staat.

Wijkregie

- We willen een productieve samenwerking tussen het wijkoverleg en het wijkdeeteam in de wijk.
- Wijkoverleggen worden tijdig betrokken bij actuele ontwikkelingen in de wijk.
- In de wijkprogramma's stellen we op basis van de leefbaarheidsmonitor realistische doelen voor de leefbaarheid in een wijk.

Wat gaan we daarvoor doen?

- De convenanten worden herzien.

- Leefbaarheidsmonitor.

De leefbaarheidsmonitor is de basis voor de wijkprogramma's en wordt gebruikt om realistische doelen te stellen voor de leefbaarheid in een wijk.

Participatie

- Onze inwoners weten op welke manier zij kunnen participeren.
- Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zijn betrokken bij de doorontwikkeling van participatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Onze participatie-instrumenten.

Onze bestaande participatie-instrumenten worden op basis van evaluatie waar nodig verbeterd, vernieuwd of geïntensiveerd en meer onder de aandacht gebracht van onze inwoners.

Burgerzaken

- Als lokale overheid willen wij dicht bij onze inwoners staan.
- Onze dienstverlening is van kwalitatief hoog niveau en betrouwbaar.
- In al onze contacten willen wij de nabijheid en herkenbaarheid van onze ambtenaren voor onze inwoners, onze ondernemers en ons gemeentebestuur versterken. In hun contacten geven zij gezicht aan de identiteit van de gemeente.
- We streven naar een aanpak via meerdere kanalen; alle communicatie- en dienstverleningskanalen sluiten naadloos op elkaar aan.
- Inwoners die geen gebruik kunnen maken van digitale middelen bedienen wij met dezelfde service en kwaliteit als hen die dat wel kunnen.
- De ruimte die ondernemers en inwoners van ons vragen, benaderen we oplossingsgericht.

We willen dat de inwoner centraal staat. Onze dienstverlening sluit aan bij de behoefte van onze inwoners en is persoonlijk, modern, betrokken en betrouwbaar. Onze dienstverlening is snel, eenvoudig en laagdrempelig.

Persoonlijk. Onze digitale dienstverlening is persoonlijk ingericht en daarnaast is fysiek contact van belang. We zijn goed bereikbaar, zowel digitaal als per telefoon of aan de balie. Door directe klantfeedback zorgen we ervoor dat onze dienstverlening blijft aansluiten bij de behoefte.

Modern. De dienstverlening vindt plaats op de plekken waar en op de momenten waarop er behoefte aan deze diensten is. We spelen in op alle mogelijkheden die er zijn, waarbij het digitale kanaal een keuze is. We maken gebruik van de technologische mogelijkheden die er zijn.

Betrokken. De dienstverlening is passend voor elke doelgroep. We hebben oog voor de (groepen) inwoners die het moeilijk hebben om zelfstandig te functioneren in onze “snelle, digitale samenleving”.

Betrouwbaar. Ongeacht het kanaal communiceren wij leesbaar, begrijpelijk en feitelijk juist. We geven een snelle, kwalitatief goede en deskundige reactie of antwoord op vragen van inwoners. Waarbij ze dezelfde informatie krijgen ongeacht het kanaal dat ze gebruiken. Alle klantvragen komen zoveel mogelijk binnen daar waar het goede antwoord gegeven kan worden.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Dicht bij onze inwoners door persoonlijk contact en sociale netwerken.

Als lokale overheid willen wij dicht bij onze inwoners staan. Wij kiezen daarom waar mogelijk voor persoonlijk contact en proberen zoveel mogelijk aanwezig te zijn in sociale netwerken onder andere in de wijken. Met de huiskamer in het gemeentehuis en het netwerk van wijkregisseurs en wijkteams maken we het voor de inwoners makkelijk om rechtstreeks bij ons aan te kloppen.

- Toegankelijk webpagina's.

We maken onze webpagina's toegankelijk voor inwoners met een functionele beperking.

- Businesscase participatie/gemeenteapp.

We stellen een businesscase op voor een participatie/gemeenteapp.

- Ontwikkelen van een Newsroom.

Wij ontwikkelen een Newsroom, waarbij wij inzetten op interactie met onze inwoners. De Newsroom is een interne tool waarmee wij automatisch (sociale) media monitoren op Ridderkerk-informatie. Daardoor kunnen we beter inspelen op actualiteiten uit de Ridderkerkse samenleving.

- Informatie op al onze kanalen sluit op elkaar aan.

Door goed content-management zorgen we dat de informatie op al onze kanalen op elkaar aansluit.

- Klantfeedback verwerken.

We verwerken directe klantfeedback volgens een verbeter-cyclus direct in onze werkwijze.

- Volgen van landelijke ontwikkelingen.

Wij volgen de landelijke ontwikkelingen op het gebied van innovatieve oplossingen, digitalisering, sociale media en ook verbeteringen van de klantbeleving. Als de ontwikkelingen passen bij onze visie op de dienstverlening, gaan wij ze toepassen.

Bestuursondersteuning

- Het gemeentelijk beleid en maatschappelijke ontwikkelingen op een aantrekkelijke manier aan de burger kenbaar maken.
- Mogelijkheden van sociale media benutten.

- Diverse media waarmee de gemeente in contact staat met inwoners en bedrijven optimaal benutten.
- Snelle en laagdrempelige dienstverlening door het implementeren van nieuwe en het verbeteren van bestaande contactkanalen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Benutten van sociale media.

Wij benutten de sociale media en doen dit gefaseerd. In de beginfase lag de nadruk vooral op luisteren. Meer interactie is een volgende stap. Het zijn dynamische media, waarbij de situatie veel complexer is dan het simpel aanbieden en hopen op gebruik. Eerdere gebruikshistorie bepaalt in belangrijke mate wat een gebruiker te zien krijgt. Dat vraagt om slim content management.

- Crossmediale aanpak gebruiken.

Wij maken gebruik van crossmediale aanpak. Hierbij willen wij de effectiviteit van de inzet van media verder versterken door vooral goed te kijken naar de samenhang in de boodschappen die rond eenzelfde onderwerp via diverse kanalen worden verspreid.

- Uitnodigen om mee te denken bij gemeentelijk beleid.

Wij nodigen inwoners uit om mee te denken bij het gemeentelijk beleid. Dit doen we in een vroeg stadium en via zowel bestaande als nieuwe kanalen.

- Wij publiceren raadsbesluiten.

Wij publiceren maandelijks de besluiten van de raad na afloop van de raadsvergadering in De Blauwkai en op de website.

- Wij publiceren de collegebesluiten op de website.

Wij publiceren de collegebesluiten op de website.

- Verkennen van nieuwe communicatiekanalen.

Wij verkennen hoe we nieuwe communicatiekanalen kunnen inzetten voor onze dienstverlening.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten				
0.1:Bestuur	-3.543.800	-3.299.800	-3.245.500	-3.177.600
0.2:Burgerzaken	-1.619.300	-1.714.400	-1.685.200	-1.673.700
Totaal Lasten	-5.163.100	-5.014.200	-4.930.700	-4.851.300
Baten				
0.1:Bestuur	687.700	556.300	556.300	537.500
0.2:Burgerzaken	535.800	558.800	508.300	426.100
Totaal Baten	1.223.500	1.115.100	1.064.600	963.600
Saldo - Lasten en baten	-3.939.600	-3.899.100	-3.866.100	-3.887.700
Onttrekkingen				
0.10:Mutaties reserves	250.500	225.500	0	0
Totaal Onttrekkingen	250.500	225.500	0	0
Saldo - Reserves	250.500	225.500	0	0
Begrotingssaldi Bestuur en (overheids)participatie	-3.689.100	-3.673.600	-3.866.100	-3.887.700

Toelichting

Burgerzaken

Het voordeel op Burgerzaken wordt voornamelijk verklaard door mutatie in het aantal verkiezingen.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Omschrijving	Toelichting/Eenheid	Waarde
1	Burgers en organisaties krijgen voldoende ruimte om ideeën en initiatieven te realiseren. Bron: Burgerpeiling	Gemiddelde score (1-5). • Helemaal eens (%).	3,1 35,0%
2	% inwoners dat vertrouwen heeft in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd. Bron: Burgerpeiling	• Heel veel. • Niet veel/niet weinig. • Nauwlijks tot geen.	33,0% 49,0% 18,0%
3	Waardering inwoners algehele gemeentelijke dienstverlening. Bron: Burgerpeiling	Score 1-10.	6,9
4	Waardering van de inwoners voor de communicatie. Bron: Burgerpeiling	Score 1-10.	7,1
5	Waardering door inwoners van het vernieuwde gemeentejournaal De Blauwkai. Bron: Burgerpeiling	Score 1-10.	7,3 (2017)
6	Tevredenheid over de dienstverlening via de digitale faciliteiten (website). Bron: Burgerpeiling	Score 1-10.	7,1
7	Klanttevredenheid (balie)contact. Bron: Burgerpeiling	Score 1-10. Totaal oordeel aan loket. Klantcontact.	7,8 6,9
8	Klanttevredenheid telefonisch contact. Bron: Klanttevredenheidsonderzoek	Cijfers gegeven o.b.v. contact afgelopen jaar.	7,2
9	Waardering maatschappelijke organisatie en instellingen contact met de gemeente. Bron: Ondernemerspeiling	Score 1-10. Communicatie met bedrijfsleven: • Mogelijkheden om met ambtenaren in contact te komen. • Mogelijkheden om met bestuurders, zoals burgemeester en wethouder in contact te komen.	6,5 7,0 (2016) (2016)
10	Waardering ondernemers algehele gemeentelijke dienstverlening. Bron: Ondernemerspeiling	Score 1-10.	5,8 (2016)
11	Formatie. Bron: BAR-organisatie	Fte per 1.000 inwoners.	6,6
12	Bezetting. Bron: BAR-organisatie	Fte per 1.000 inwoners.	6,4
13	Apparaatskosten. Bron: BAR-organisatie	In euro 's. Kosten per inwoner.	555
14	Externe inhuur. Bron: BAR-organisatie	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen.	0,9%
15	Overhead. Bron: BAR-organisatie	% van totale lasten.	38,0%

Programma 2 Veiligheid

Programmavisie

Onze inzet is om iedereen een veilige woon-, leef- en werkomgeving te bieden. Dat doen we samen met brandweer, politie, Openbaar Ministerie, maatschappelijke organisaties, ondernemers en inwoners. We zetten ons in om de veiligheid in openbare gelegenheden, zoals zwembad de Fakkels, te verhogen. We ondersteunen de werving van extra vrijwilligers bij brandweer en politie.

We blijven buurtinitiatieven en veiligheidsinitiatieven van inwoners (zoals buurtpreventie) faciliteren en ondersteunen, laten de buitengewoon opsporingsambtenaren gericht de straat op gaan en blijven het drugsgebruik en -handel effectief aanpakken. Evenementen zijn belangrijk, het organiseren ervan moet niet nodeloos ingewikkeld en omslachtig zijn. De veiligheid van evenementen en ook in de horeca moet gewaarborgd zijn.

De overlast van vuurwerk wordt teruggedrongen.

We hebben verordeningen en regels nodig. Deze zijn helder en niet in strijd met elkaar. De gemeente controleert en handhaaft de geldende regels.

Trends en ontwikkelingen

Crisisbeheersing en brandweer

De Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond heeft de focus voor 2020 onder andere op de volgende onderdelen: creëren veilige leefomgeving, hulpverlening op maat, expertisecentrum voor een gezonde leefomgeving en veiligheid en een innovatieve organisatie.

Openbare orde en veiligheid

Wet verplichte ggz

Per 2020 krijgen gemeenten te maken met nieuwe wetgeving op het gebied van de geestelijke gezondheidszorg. Het betreft veranderde/nieuwe wetgeving op het gebied van gedwongen zorg aan volwassenen met psychiatrische problematiek. Deze nieuwe wet heeft consequenties voor de bevoegdheden van de burgemeester omtrent de inbewaringstellingen (IBS).

Wonen en bouwen

Wet kwaliteitsborging

Op 14 mei 2019 is de Wet kwaliteitsborging (Wkb) aangenomen. De wet treedt in januari 2021 in werking. Met de komst van de Wkb verschuift de technische toets aan het Bouwbesluit naar de markt. Een onafhankelijke kwaliteitsborger ziet er vanaf 1 januari 2021 op toe dat het bouwwerk voldoet aan het Bouwbesluit. Er vindt een verschuiving plaats van toetsing vooraf naar toetsing in de praktijk. Dat betekent dat er niet vooraf (bouwvergunning), maar tijdens de bouw controles plaatsvinden om aan te tonen dat het bouwwerk voldoet aan de eisen.

Omgevingswet

In 2021 treedt de Omgevingswet in werking. In 2020 zullen de voorbereidingen plaatsvinden.

Beleidsdocumenten

Bestaand beleid vastgesteld door de raad

- Integraal Veiligheidsbeleid 2016-2019
- APV Ridderkerk 2018
- Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht gemeente Ridderkerk 2016
- Visie Externe Veiligheid 2012-2016
- Drank- en Horecaverordening 2014

Bestaand beleid vastgesteld door het college

- Handhavingsbeleidsplan Wabo 2019-2023 gemeente Ridderkerk
- Vergunningenbeleidsplan Wabo 2017-2021 gemeente Ridderkerk

Te herzien beleid

- Bibob-beleid
- Handhavingsbeleidsplan Wabo 2019-2023 gemeente Ridderkerk
- Integraal Veiligheidsbeleid
- Jaarverslag VTH-Wabo
- Uitvoeringsprogramma Wabo-programma

Nieuw beleid

- Actieplan Veiligheid 2020
- Evenementenbeleid

Wat willen we bereiken?

Crisisbeheersing en brandweer

Met een goed opgeleide en getrainde crisisorganisatie bereiken we dat we bij calamiteiten en incidenten de noodzakelijke ondersteuning en hulp kunnen bieden aan de betrokkenen en zo snel mogelijk naar de oorspronkelijke dagelijkse situatie kunnen terugkeren.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Crisisbeheersing en brandweer

Ook in 2020 wordt er weer intensief geoefend om de kennis rondom crisisbeheersing op peil te houden. Dit gebeurt zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau. Tevens worden regionale ontwikkelingen in de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond bijgehouden en waar nodig toegepast in onze crisisorganisatie.

Openbare orde en veiligheid

Jeugd

Situaties van jeugdoverlast worden vroegtijdig opgemerkt en integraal aangepakt, zodat ernstige overlast voorkomen kan worden en jongeren niet verder afglijden.

Ondermijning

Ondermijning is een breed begrip waaronder meerdere thema's vallen. Door middel van een intensieve samenwerking met de politie en het Regionaal Informatie en Expertisecentrum (RIEC) willen we bereiken dat de 'onderwereld' niet vermengd wordt met de 'bovenwereld'. Wij waken ervoor dat de gemeente geen faciliterende rol hierin speelt bij bijvoorbeeld de verstrekking van vergunningen en dat de binnenkomende signalen adequaat worden onderzocht en aangepakt.

Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur

We willen misbruik van overheidsvoorzieningen voorkomen en passen hiertoe de Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) waar nodig toe.

Aanpak drugsoverlast

Middels een integrale aanpak willen we bereiken dat de drugsoverlast actief wordt onderzocht, aangepakt en waar nodig en mogelijk doorgepakt op het gebied van bestuursrecht.

Woning- en auto inbraken

We willen een vermindering van het aantal woning- en auto inbraken.

Evenementen

Wij realiseren een intensievere samenwerking tussen vergunningverlening, toezicht en handhaving en de politie in de voorbereidingen en tijdens evenementen.

Senioren en Veiligheid

Wij willen een veilige leefomgeving voor (zelfstandig wonende) senioren.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Jeugd

Jeugdoverlast pakken wij samen met onze partners aan volgens de groepsscan methodiek. De aanpak is gericht op het verminderen van overlast, voorkomen dan wel bestrijden van criminaliteit en het bieden van perspectief in de vorm van school of werk.

- Ondernijning

Met het project Ondernijning wordt de samenwerking in zowel de stuurgroep als de werkgroep voortgezet. In de werkgroep worden binnengekomen signalen besproken, onderzocht en waar mogelijk aangepakt. Daarnaast doen we integrale bedrijvencontroles op de verschillende bedrijventerreinen. Dit alles in nauwe samenwerking met de politie en het RIEC. Verder wordt er op verschillende terreinen onderzocht hoe de samenwerking nog verder verstevigd kan worden.

- Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur

We gaan het Bibob-beleid actualiseren. Op dit moment wordt dit beleid enkel toegepast op horecaondernemingen. We werken het toepassingsgebied van dit beleid verder uit zodat de Bibob-toets op meerdere terreinen kan worden toegepast, zoals bij vastgoedtransacties en Wabo-vergunningen.

- Aanpak drugsoverlast

We stimuleren bewoners signalen van drugsoverlast door te geven aan de politie. Waar nodig gebruikt de burgemeester haar bevoegdheden zoals benoemd in het Damoclesbeleid.

- Woning- en auto inbraken

Wij houden preventieacties in samenwerking met politie en buurtpreventies. Deze acties hebben tot doel bewoners bewust te maken om bijvoorbeeld geen waardevolle zaken in hun auto te laten liggen.

- Evenementen

Wij gaan het gesprek aan gaan met alle partijen en middels het op te stellen evenementenbeleid leggen wij samenwerkingsafspraken vast.

- Senioren en Veiligheid

Wij organiseren naar behoefte voorlichtingsbijeenkomsten. Daarnaast wordt de verbinding gezocht tussen zorg, Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond, politie en ouderenorganisaties om de veilige leefomgeving te verhogen.

Wonen en bouwen

Wet kwaliteitsborging

Wij zorgen dat op 1 januari 2021 de Wkb is geïmplementeerd in de organisatie.

Omgevingswet

In 2021 moet de afdeling VTH-Wabo klaar zijn om de werkzaamheden volgens de nieuwe wet uit te voeren. Om dit mogelijk te maken dient er geïnvesteerd te worden in een applicatie die zodanig is ingericht dat de vergunningen conform de Omgevingswet verleend kunnen worden. Daarnaast moet een en ander geregeld worden voor de digitale ontsluiting van de bouwdoSSIers.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Wet kwaliteitsborging

In het bestuursakkoord tussen de VNG en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is besloten dat, bij wijze van pilot, 10% van de vergunningen vanaf 1 januari 2020 verleend wordt volgens de nieuwe werkwijze. In 2020 zullen wij ons door middel van deze pilotprojecten voorbereiden op de komst van de wet in 2021. Het ministerie stelt gedurende een periode van drie jaar een beperkt bedrag beschikbaar aan de VNG om gemeenten te ondersteunen in de implementatie van de wet. Op dit moment is het echter nog onzeker of dit genoeg blijkt om de kosten van onder andere de pilotprojecten te dekken.

- Omgevingswet

Er moet geïnvesteerd worden in de nieuwe applicatie en het onderhoud van deze applicatie. Op dit moment worden de mogelijkheden verkend, en wordt een aanbesteding voorbereid. Naast een passende applicatie, zal er geïnvesteerd moeten worden in kennisvergaring van de wet voor de medewerkers van de afdeling.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten				
1.1:Crisisbeheersing en brandweer	-2.302.600	-2.325.700	-2.324.600	-2.324.900
1.2:Openbare orde en veiligheid	-954.300	-954.400	-950.300	-949.600
8.3:Wonen en bouwen	-516.000	-517.400	-513.400	-514.200
Totaal Lasten	-3.772.900	-3.797.500	-3.788.300	-3.788.700
Baten				
1.2:Openbare orde en veiligheid	49.200	49.200	49.200	49.200
8.3:Wonen en bouwen	1.235.200	935.200	935.200	935.200
Totaal Baten	1.284.400	984.400	984.400	984.400
Saldo - Lasten en baten	-2.488.500	-2.813.100	-2.803.900	-2.804.300
Begrotingssaldi Veiligheid	-2.488.500	-2.813.100	-2.803.900	-2.804.300

Toelichting

Crisisbeheersing en brandweer

Het nadeel betreft voornamelijk een hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond.

Incidenteel hogere baten uit leges WABO (bouwvergunningen) door versnelling van grondexploitaties.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Omschrijving	Toelichting/Eenheid	Waarde
16	Aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 inwoners.	4,3
17	Veiligheidsgevoel van inwoners. Bron: Burgerpeiling	Het percentage van inwoners dat zich meestal of altijd veilig voelt in de buurt.	89,0%
18	Totaal aantal verwijzingen Halt. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.	101,0
19	Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 inwoners.	0,7
20	Aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners Bron: Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 inwoners.	3,5
21	Aantal diefstallen uit woning per 1.000 inwoners. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 inwoners.	2,0
22	Mate van overlast van buurtbewoners. Bron: Burgerpeiling	Het percentage van inwoners dat veel of heel veel overlast ervaart van buurtbewoners.	8,0%
23	Mate van overlast van hangjongeren. Bron: Burgerpeiling	Het percentage van inwoners dat veel of heel veel overlast ervaart van hangjongeren.	8,0%
24	Aandeel dat zich wel eens onveilig voelt in de buurt. Bron: Burgerpeiling	Het percentage van inwoners dat zich soms wel. soms niet veilig voelt in de buurt.	15,0%

Programma 3 Verkeer, vervoer en wegen

Programmavisie

Een goede bereikbaarheid, duurzame mobiliteit en verkeersveiligheid krijgen voortdurend aandacht. Mobiliteit en bereikbaarheid zijn belangrijke voorwaarden voor het economisch goed functioneren van winkelgebieden en bedrijventerreinen. Met het stimuleren van duurzame mobiliteit (onder meer door een duidelijk en herkenbaar fietspadennetwerk en ondersteunen van nieuwe mobiliteitsconcepten) en het werken aan verkeersveiligheid bevorderen wij de leefbaarheid en gezondheid van onze inwoners. Het gebruik van openbaar vervoer (ook over water) en de fiets wordt bevorderd. We zetten voor de korte, middellange en lange termijn in op hoogwaardig openbaar vervoer.

De veiligheid in en bereikbaarheid van de haven als gevolg van de toename van containerschepen vragen om bestuurlijke aandacht.

Trends en ontwikkelingen

Verkeer en vervoer

Duurzame mobiliteit

De mobiliteit verandert snel. Er ontstaan nieuwe vormen van vervoer of deze zijn in ontwikkeling. Dit biedt kansen om het mobiliteitssysteem aantrekkelijker, slimmer en duurzamer te maken.

Dat betekent dat we bereikbaar willen zijn, maar voortdurend aandacht hebben voor de kwaliteit van onze leefomgeving en onze gezondheid. Nu én in de toekomst. Het accent ligt daarbij op het terugdringen van niet-noodzakelijk autoverkeer. Dat zijn autoritten die ook met de fiets, lopend, het openbaar vervoer of hele nieuwe wijze gedaan kunnen worden. Denk bijvoorbeeld aan elektrisch vervoer, deelauto's en leenfietsen of in de toekomst zelfrijdende voertuigen. De Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) en De Verkeersonderneming werken voor de regio een aanpak uit. Deze aanpak zet in op het verminderen van het (spits)verkeer en CO²-uitstoot. De Verkeersonderneming is een publiek-private samenwerking van Gemeente Rotterdam, Metropoolregio Rotterdam Den Haag, ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Rijkswaterstaat en Havenbedrijf Rotterdam.

Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport

De Rijksoverheid werkt samen met decentrale overheden aan ruimtelijke projecten en programma's voor elke regio in Nederland. Het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) richt zich op financiële investeringen in deze programma's en projecten.

We zijn betrokken bij de ontwikkelingen van de grootschalige infrastructuur om ons heen, zoals de A16-Brienoordcorridor, A15-Oostcorridor en regionale (oever)verbindingen. Daarnaast volgen we de ontwikkelingen van het MIRT-onderzoek Rotterdam-Den Haag. We kijken welke consequenties deze ontwikkelingen hebben voor Ridderkerk.

Fiets

De fiets in al haar tegenwoordige verschijningsvormen biedt kansen om de sterke automobiliteit in deze regio te verminderen. Dit kan ertoe leiden dat in diverse projecten of maatregelen meer ruimte wordt geboden aan de fiets en de auto niet per definitie op de eerste plaats aan bod komt. De positie van de fiets is niet alleen afhankelijk van goede infrastructuur. Dit betekent dat de voordelen van de fiets ten aanzien van gezondheid en duurzaamheid duidelijk gepositioneerd moeten worden.

Daarnaast willen we samen met werkgevers inzetten op andere stimuleringsmaatregelen; er zijn bijvoorbeeld allerlei mogelijkheden voor werkgevers in het centrum of de bedrijventerreinen om fietsgebruik te stimuleren (bijvoorbeeld zorgen voor fiscale mogelijkheden, maar ook fysieke zaken als goede fietsenstallingen, douchemogelijkheden, oplaadvoorzieningen etc.). De fiets verdient de ruimte.

Voetganger

Ook de voetganger krijgt steeds prominenter de aandacht. Met name in bezoekers aantrekkende gebieden als een centrumgebied. Als voetganger beleef je het centrum. Dat vraagt om meer fysieke ruimte voor voetgangers en investeringen in de beleving en kwaliteit van de openbare ruimte. Maar ook op de toeleidende infrastructuur moet de voetganger bediend worden door brede trottoirs en optimale oversteekvoorzieningen.

Onderhoud wegen, fietspaden, straatmeubilair, verkeersmaatregelen (bebording/markeringen)
In de beleving en kwaliteit van de openbare ruimte speelt het onderhoud een belangrijke rol. Met het verhogen van het onderhoudsniveau met ingang van 2020 wordt hieraan een belangrijke bijdrage geleverd.

Openbaar vervoer

Op het gebied van openbaar vervoer is het belangrijk om een goede regionale positie in te nemen tussen Rotterdam en Drechtsteden. Snelle openbaar vervoer verbindingen spelen hierbij een belangrijke rol. Uiteraard houden we aandacht voor de sociale factor van het openbaar vervoer, maar zetten we ook in op het versnellen van de openbaar vervoer verbindingen met Rotterdam en Drechtsteden.

Beleidsdocumenten

Bestaand beleid vastgesteld door de raad

- Mobiliteitsagenda Ridderkerk 2016-2018
- Verkeersplan Ridderkerk 2011-2015, Module Parkeren
- Verkeersplan Ridderkerk 2011-2015, Module Langzaam verkeer
- Geëvalueerd beleidskader duurzaam beheer 2008-2011
- Module Verkeersveiligheid (2004)
- Module Openbaar vervoer (2003)

Bestaand beleid vastgesteld door het college

- Handboek Openbare Ruimte Ridderkerk (2015)

Verder uit te werken beleid

- Planvorming snelfietsroute F15 IJsselmonde

Te herzien beleid

- Verkeerscirculatieplan Centrum (gekoppeld aan het Ontwikkelperspectief Centrum)

Nieuw beleid

- Mobiliteitsplan Ridderkerk
- HOV-visie en –uitwerking Rotterdam-Ridderkerk-Drechtsteden
- Nota Parkeernormen

Wat willen we bereiken?

Verkeer en vervoer

- Goede ontsluiting van het centrum en bedrijventerreinen.
- Veilig gebruik van infrastructuur.
- Veilige en aantrekkelijke openbare ruimte.

- Toename van elektrisch (auto)rijden.
- Verbeteren verkeersveiligheid.

We streven naar een goed ontsloten centrumgebied en bedrijventerreinen. Daarbij is het terugdringen van niet-noodzakelijk autoverkeer heel belangrijk. Ook willen we de verkeersveiligheid verbeteren. Daarom zetten wij het belang van hoogwaardig openbaar vervoer (HOV), fietsers en voetgangers bovenaan. Vanuit duurzaamheid zorgen we voor voldoende laadmogelijkheden voor elektrische voertuigen. Daarnaast ondersteunen we initiatiefnemers met het realiseren van deelsystemen, voor bijvoorbeeld deelauto's of leenfietsen.

Fiets

- Stimuleren fietsgebruik en verbeteren fietsveiligheid.
- Goed fietsnetwerk in Ridderkerk en de regio.

We zorgen voor een aantrekkelijke openbare ruimte die de beleving van fietser en voetganger voorop stelt, maar die ook zorgt voor voldoende veiligheid. Daarmee dragen we bij aan gezonde en duurzame mobiliteit. We blijven dan ook meewerken aan de uitvoering van de snelfietsroute F15 IJsselmonde.

Voetganger

- Meer ruimte voor voetgangers bij ruimtelijke (centrum)ontwikkelingen.
- Verhoging van de belevingskwaliteit voor voetgangers.

We zorgen voor een aantrekkelijke openbare ruimte in het centrum die de beleving van voetgangers voorop stelt, maar die ook zorgt voor voldoende veiligheid. Ook hiermee dragen we bij aan gezonde en duurzame mobiliteit.

Wegen

- Goed beheer van onze waardevolle voorzieningen zoals wegen, paden en pleinen. Daarbij zoeken we de balans tussen een acceptabel onderhoudsniveau en efficiënte bestedingen.
- Alle openbare verhardingen schoon, heel en veilig houden waarvan de gemeente op grond van de Gemeentewet wegbeheerder is.
- Voldoen aan het onderhoudsniveau voor verharding dat is vastgesteld door de gemeenteraad. Daarvoor gebruiken we de beheersystematiek van het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek (Stichting CROW).

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoering Mobiliteitsplan

We geven uitvoering aan het programma fiets en voetganger uit het Mobiliteitsplan.

- Uitvoeren Mobiliteitsplan verminderen niet-noodzakelijke automobilititeit

We geven uitvoering aan maatregelen uit het Mobiliteitsplan en het Ontwikkelperspectief Centrum om niet-noodzakelijke automobilititeit in het centrum en op onze bedrijventerreinen te verminderen. Bijvoorbeeld door het inzetten op deelauto's en deelfietsen en door blijvend afspraken te maken met bedrijven over de mobiliteit van de werknemers.

- Aansluiten op aanpak CO2-duurzame mobiliteit MRDH

We denken na over op welke manier we kunnen aansluiten op de aanpak voor CO²-duurzame mobiliteit van de MRDH.

- Stimuleren gebruik (elektrische) fiets

Het gebruik van de (elektrische) fiets stimuleren we door te investeren in de kwaliteit van fietsinfrastructuur. Bijvoorbeeld door de aanleg van ontbrekende schakels in het fietsnetwerk, onderhoud van bestaande fietspaden en het opwaarderen van stallingsvoorzieningen met oplaadvoorzieningen voor e-bikes bij belangrijke ov-haltes.

- Stimuleren voetgangers

Voetgangers stimuleren we door te investeren in de kwaliteit van infrastructuur (trottoirs, oversteekvoorzieningen, bankjes etc.) en een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte.

- Voldoende laadmogelijkheden voor elektr. voertuigen en fietsen

Uit duurzaamheidsoogpunt zorgen we voor voldoende laadmogelijkheden voor elektrische voertuigen en fietsen. Daarnaast ondersteunen we initiatiefnemers met het realiseren van deelsystemen, voor bijvoorbeeld deelauto's of leenfietsen.

- Controleren en handhaven op foutparkeren (vracht)verkeer

We controleren en handhaven op foutparkeren van (vracht)verkeer op bedrijventerreinen.

- Verkeersvoorlichting en -educatie

We zetten in op verkeersvoorlichting en -educatie voor jongeren en ouderen. Met subsidie van de MRDH bieden wij scholen bijvoorbeeld lespakketten voor verkeerseducatie aan.

- Opstellen nota Parkeernormen

We stellen een nota Parkeernormen op om het parkeren bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen beter te waarborgen en juridisch te verankeren via bestemmingsplannen.

- Uitwerken regionale/metropolitane fietsroutes

We werken regionale/metropolitane fietsroutes verder uit. Dit vraagt om investeren in (inter)lokaal fietspadennetwerk en het aanleggen van comfortabele en veilige fietsvoorzieningen. De snelfietsroute F15 IJsselmonde is daarvan een voorbeeld. De uitvoering van snelfietsroute F15 IJsselmonde loopt van eind 2017 tot 2020.

- Uitvoeren programma fiets en voetganger
- We geven uitvoering aan het programma fiets en voetganger uit het Mobiliteitsplan.

Openbaar vervoer

- Inzetten op Hoogwaardig Openbaar vervoer (HOV-bus) in Ridderkerk.
- Toename gebruik openbaar vervoer.
- Continuering exploitatie buslijn 601.
- Blijvend gezonde exploitatie Driehoeksveer en inzetten op stimuleren gebruik van de Waterbus.
- Versterken van de samenwerking van de openbaar vervoerrelatie met MRDH, de regio Rotterdam en de Drechtsteden.

De bereikbaarheid van Ridderkerk per openbaar vervoer zien wij graag gerealiseerd door kwalitatief goed vervoer per bus en over water. Een goede, en snelle verbinding per bus biedt een flexibele, fijnmazige en comfortabele wijze van reizen. Mede daarom zetten wij ons in om de ruimtereservering van het tramtracé op te heffen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Invoering maatregelen uit Hoogwaardig Openbaar Vervoer Rotterdam-Ridderkerk Drechtsteden

We starten met de invoering van de eerste maatregelen komende uit de variantenstudie Hoogwaardig Openbaar Vervoer Rotterdam-Ridderkerk-Drechtsteden. Dit gebeurt in samenwerking met de MRDH en de RET. Daarbij richten we ons op de versterking van ketenmobiliteit. Dit doen we door de invoering van maatregelen om haltes sneller te bereiken (maatwerkvervoer, fiets, lopen, deelmobiliteit) en door meer haltekwaliteit te bieden aan de ov-reizigers.

- Verbeteren kwaliteit haltes waterbus

We verbeteren de kwaliteit van de waterbushalte voor de reizigers, om daarmee het gebruik te stimuleren (het bieden van goede stallingsvoorzieningen voor (deel)fietsen).

- Monitoring vervoerwaarde Driehoeksveer

We monitoren de vervoerwaarde voor de continuering van de exploitatie van het Driehoeksveer.

- Zoeken naar oplossing voor continuering buslijn 601

We zoeken naar een duurzame oplossing voor de continuering van buslijn 601.

- Driehoeksveer

Het Driehoeksveer wordt voor een belangrijk deel gesubsidieerd door de provincie Zuid-Holland (PZH). Indien noodzakelijk gaan we in overleg met PZH over de continuering van deze subsidie en het voortbestaan van het veer. Dit heeft een relatie met de dienstregeling van de Waterbus die inmiddels een verbinding onderhoudt met Molenwaard/Kinderdijk.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten				
2.1:Verkeer en vervoer	-7.765.200	-7.979.500	-8.197.300	-8.126.900
2.2:Parkeren	-200.900	-200.100	-199.200	-198.400
2.4:Economische havens en waterwegen	-504.400	-501.800	-509.500	-528.800
2.5:Openbaar vervoer	-202.100	-208.400	-208.300	-208.200
Totaal Lasten	-8.672.600	-8.889.800	-9.114.300	-9.062.300
Baten				
2.1:Verkeer en vervoer	253.500	187.000	187.000	187.000
2.4:Economische havens en waterwegen	158.500	158.200	157.800	157.800
2.5:Openbaar vervoer	107.700	107.700	107.700	107.700
Totaal Baten	519.700	452.900	452.500	452.500
Saldo - Lasten en baten	-8.152.900	-8.436.900	-8.661.800	-8.609.800
Onttrekkingen				
0.10:Mutaties reserves	1.954.100	2.005.200	1.916.500	1.965.100
Totaal Onttrekkingen	1.954.100	2.005.200	1.916.500	1.965.100
Stortingen				
0.10:Mutaties reserves	-1.203.500	-1.269.700	-1.182.000	-1.295.000
Totaal Stortingen	-1.203.500	-1.269.700	-1.182.000	-1.295.000
Saldo - Reserves	750.600	735.500	734.500	670.100
Begrotingssaldi Verkeer, vervoer en wegen	-7.402.300	-7.701.400	-7.927.300	-7.939.700

Toelichting

Verkeer en vervoer

Toename van de lasten wordt vooral verklaard door de verhoging van het onderhoudsniveau van wegen, straten en pleinen van minimaal naar standaard, de geraamde beheerkosten van Nieuw Reijerwaard en kosten van geluidreducerend asfalt met een incidentele bate betreffende dekking uit het ISV3-budget Geluid.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Omschrijving	Toelichting/Eenheid	Waarde
25	Waardering bereikbaarheid bedrijfslocaties voor bevoorrading. Bron: Ondernemerspeiling	Score 1-10.	7,1 (2016)
26	Mate waarin inwoners tevreden zijn over de bereikbaarheid. Bron: Burgerpeiling	Score 1-10.	8,6
27	Bereikbaarheid met de auto. Bron: Burgerpeiling	Score 1-10.	8,0
28	Bereikbaarheid met het openbaar vervoer. Bron: Burgerpeiling	Score 1-10.	6,8
29	Hoe wordt de verkeersveiligheid ervaren/beleving aantal onveilige verkeerssituaties in de buurt. Bron: Burgerpeiling	% inwoners die vaak onveilige verkeerssituaties ervaren.	19,0%

* In 2019 vindt een nieuwe ondernemerspeiling plaats

Programma 4 Economische zaken

Programmavisie

Het ondernemersklimaat is belangrijk en dat dragen we uit. Waar mogelijk bevorderen we het behoud en de uitbreiding van werkgelegenheid. De samenwerking met ondernemers gebeurt op basis van vertrouwen. De aansluiting tussen overheid, onderwijs en arbeidsmarkt krijgt voortdurende aandacht. Wij behartigen in regionale verbanden actief onze belangen en die van ondernemers.

Voor het centrum is ons doel een toekomstbestendig centrumgebied met een winkelcentrum dat qua omvang, levendigheid en winkelvoorzieningen past bij de gemeente Ridderkerk. Het lokale bedrijfsleven ligt ons na aan het hart en faciliteren wij binnen de geldende wet- en regelgeving op het gebied van bedrijfslocatie en -huisvesting. Onze trots op onze ondernemers dragen we uit, onder meer met bijeenkomsten voor ondernemers en een jaarlijks ondernemersevent. Ons inkoopbeleid is erop gericht om binnen de wettelijke mogelijkheden bij voorkeur lokaal in te kopen.

Trends en ontwikkelingen

Economische ontwikkelingen

Volgens het Centraal Planbureau (CPB) valt de Nederlandse economische groei in 2020 door internationale ontwikkelingen terug. De arbeidsmarkt blijft krap met nog steeds toenemende vacatures en snelle werkgelegenheidsgroei. De werkloosheid blijft in de raming uitzonderlijk laag, maar loopt wel wat op in 2020. De koopkracht blijft positief door beleid en in 2020 door lagere inflatie. Er zijn meerdere belangrijke neerwaartse risico's voor de Nederlandse economie.

Centrumontwikkeling

Het Ontwikkelperspectief geeft inzicht in de toekomst van het centrum zonder dit concreet voor te schrijven. Initiatieven die passen binnen de kaders van het perspectief kunnen rekenen op support van de gemeente Ridderkerk.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Iedere derde woensdag van de maand is het ondernemersloket van de gemeente geopend in de hal van het gemeentehuis. Ondernemers en starters kunnen daar met vragen terecht.

Beleidsdocumenten

Bestaand beleid vastgesteld door de raad

- Toekomstvisie Detailhandel (2015)
- Notitie Economisch Beleid (2013)

Bestaand beleid vastgesteld door het college

- Inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeente Ridderkerk (2019)

Verder uit te werken beleid

- Notitie Economisch Beleid (2013)

Nieuw beleid

- Beleid ten aanzien van braderieën
- Notitie Economisch Beleid (2013)
- Ontwikkelperspectief Centrum Ridderkerk
- Opvolging uitkomsten Peiling Ondernemersklimaat 2019

Wat willen we bereiken?

Zeven economische speerpunten in de notitie Economisch Beleid

In de notitie Economisch Beleid staan zeven economische speerpunten benoemd voor Ridderkerk:

1. *Vitale en veilige bedrijventerreinen*: Het doel is van Ridderkerk een aantrekkelijke vestigingsplaats te maken voor bedrijven.
2. *Vitale detailhandelsstructuur*: Ridderkerk biedt de inwoners nu en in de toekomst een goed winkelvoorzieningsniveau.
3. *Startende bedrijven en ZZP bedrijven*: Ridderkerk werkt aan het stimuleren van en kansen bieden aan ondernemerschap.
4. *Lokaal netwerk*: De ondernemers van Ridderkerk zijn betrokken bij de samenleving.
5. *Agro/Foodcluster*: Agro Food is in Ridderkerk een topsector met potentie.
6. *Innovatie*: Het Ridderkerks bedrijfsleven is vernieuwend en dynamisch en klaar voor de toekomst.
7. *Arbeidsmarkt/werk/onderwijs*: Ridderkerkse bedrijven kunnen goed personeel vinden.

Wat gaan we daarvoor doen?

- 1. Vitale en veilige bedrijventerreinen

De bedrijfscontactfunctionarissen zijn het eerste aanspreekpunt voor ondernemers op bedrijventerreinen. Zij stimuleren samenwerking, wat noodzakelijk is voor een goede bedrijfsomgeving. Voor een optimaal werkende publiek-private samenwerking is een gebiedsgericht ondernemerscollectief een voorwaarde. Waar mogelijkheden zijn voor een Keurmerk Veilig Ondernemen of een Bedrijven Investeringszone, faciliteren wij deze. Daarnaast zet de provincie met (financiële) mogelijkheden actief in op collectiviteit en parkmanagement.

- 2. Vitale detailhandelsstructuur

De positie van het centrum van Ridderkerk is een punt van aandacht. We werken aan een integrale aanpak voor het centrum. Dit programma werken we uit met al onze partners, waaronder vastgoedeigenaren, ondernemers en woningcorporaties. We streven naar een voor alle Ridderkerkers aantrekkelijk, goed functionerend en toekomstbestendig centrum. We werken aan de uitvoering van Ontwikkelperspectief Centrum 2035. Met het Ontwikkelperspectief kunnen we concrete plannen en initiatieven voor het centrum uitvoeren.

- 3. Startende bedrijven en ZZP-bedrijven

We vragen aandacht voor startend ondernemerschap. Onder andere door onze betrokkenheid bij de "startup van het jaar verkiezing" van de BAR-awards. Het maandelijks ondernemersloket wordt voortgezet.

- 4. Lokaal netwerk

Onze bedrijfscontactfunctionarissen zijn het gemeentelijke aanspreekpunt voor onze ondernemers. Ze leggen de verbinding tussen de ondernemer en onze organisatie. Wij tonen belangstelling voor onze ondernemers door middel van bedrijfsbezoeken. Ook sluiten wij aan bij bestaande ondernemersnetwerken. We organiseren elke twee maanden een ondernemerslunch en elk jaar een ondernemersevent. We bezoeken beurzen en evenementen waar Ridderkerkse ondernemers bij betrokken zijn. Waar nodig dragen zij bij aan het verhogen van de organisatiegraad. Ook in 2020 blijven we samenwerken met het bedrijfsleven via het Ondernemersplatform. In 2020 volgt de pilot Ridderkerkpas.

- 5. Agro/Foodcluster

De ontwikkeling van Nieuw Reijerwaard is belangrijk voor de verdere ontwikkeling van dit cluster binnen Ridderkerk. Naast de ruimte die dit terrein biedt, versterken wij het netwerk voor de ondernemers. Hierbij worden de andere ontwikkelingen op Verenambacht en 'BT-Oost' meegenomen.

- 6. Innovatie

Om te kunnen innoveren hebben ondernemers een netwerk en kapitaal nodig. Deze netwerken bevinden zich eerder op regionaal dan op lokaal niveau. De gemeente verbindt ondernemers in dat geval aan regionale partners.

- 7. Arbeidsmarkt/werk/onderwijs

Wij zetten in op lokaal inkopen. Bij inkoop van de gemeente is er aandacht voor Social Return on Investment. Dit is een methodiek om het maatschappelijk effect van investeringen te vergroten. De goede samenwerking met ons werkgeversservicepunt is daarbij erg belangrijk. Er is overleg tussen overheid, onderwijs en arbeidsmarkt, zodat arbeidsmarkt en onderwijs beter aansluiten. Zo kan worden ingespeeld op kansen en ontwikkelingen.

- Regionale actiepunten

Regionale actiepunten

Ridderkerk is vertegenwoordigd in de relevante regionale overleggen om de positie van Ridderkerk in de regio te versterken. Met Barendrecht en Albrandswaard onderzoeken we of we in 2020 krachtiger samen kunnen optreden om de economische vraagstukken waar we voor staan aan te pakken. Ook willen we onze potentie beter benutten om samen steviger te kunnen optreden in regionale en landelijke verbanden.

MRDH

Centraal in de pijler Economisch Vestigingsklimaat van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) staan het Regionaal Investeringsprogramma en de Roadmap Next Economy. Wij werken hierin samen met 22 andere gemeenten, kennisinstellingen en bedrijfsleven aan vernieuwing en verduurzaming van de economie, een betere bereikbaarheid en een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

Dutch Fresh Port

De bedrijven in dit gebied vormen een sterk cluster door de concentratie van totaalassortiment op één plek en samenwerking op het gebied van logistiek en innovatie. Regionaal maakt de DFP een belangrijk onderdeel uit van Greenport West-Holland en van het Foodcluster waar Rotterdam actief aan bouwt. Gezamenlijk doel en inzet van betrokken regionale partijen als Greenport West-Holland,

Rotterdam en MRDH, is het creëren van de randvoorwaarden voor groei van de aan vers gebonden ondernemersactiviteiten in Mainport Rotterdam en Greenport West-Holland. In samenwerking met de provincie, de gemeenten in de regio, kennisinstellingen en bedrijfsleven kunnen we de agro-vers-voedselsector steviger op de kaart zetten.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten				
0.2:Burgerzaken	-293.300	-245.200	-277.600	-257.800
0.3:Beheer overige gebouwen en gronden	-980.700	-850.500	-848.100	-819.500
0.8:Overige baten en lasten	-20.800	-20.800	-20.800	-20.800
3.1:Economische ontwikkeling	-453.900	-454.500	-452.700	-451.100
3.3:Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-12.700	-12.700	-12.700	-12.700
8.1:Ruimtelijke ordening	-41.900	-42.000	-41.700	-41.800
Totaal Lasten	-1.803.300	-1.625.700	-1.653.600	-1.603.700
Baten				
0.2:Burgerzaken	500	600	600	600
0.3:Beheer overige gebouwen en gronden	697.400	592.700	592.700	592.700
0.8:Overige baten en lasten	20.800	20.800	20.800	20.800
3.1:Economische ontwikkeling	200.000	200.000	200.000	200.000
3.3:Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	282.100	282.100	282.100	282.100
8.1:Ruimtelijke ordening	55.800	55.800	55.800	55.800
Totaal Baten	1.256.600	1.152.000	1.152.000	1.152.000
Saldo - Lasten en baten	-546.700	-473.700	-501.600	-451.700
Begrotingssaldi Economische zaken	-546.700	-473.700	-501.600	-451.700

Toelichting

Beheer overige gebouwen en gronden

De mutatie in de lasten betreft grotendeels de ten opzichte van 2019 vervallen sloopkosten van Platanenstraat 6 en Maaslaan 37 en de gewijzigde toerekening over de programma 's van de BAR-bijdrage. De batenmutatie betreft vooral het wegvallen van de concessievergoeding van Stedin.

Economische ontwikkeling

De toename van lasten en baten betreffen de bruto opgevoerde ramingen voor parkmanagement.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Omschrijving	Toelichting/Eenheid	Waarde
30	<p>Waardering ondernemingsklimaat gemeente.</p> <p>Bron: Ondernemerspeiling</p>	Score 1-10.	6,8 (2016)
31	<p>Funcziemenging.</p> <p>Bron: Waarstaatjegemeente.nl</p>	De funcziemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen (in %).	50,3%
32	<p>Vestigingen van bedrijven.</p> <p>Bron: Waarstaatjegemeente.nl</p>	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar.	118,4
33	<p>Leegstand winkels.</p> <p>Bron: MRDH-cijfers o.b.v. Locatus via afdeling Ruimte</p>	% van totale winkelvloeroppervlakte.	8,8%
34	<p>Leegstand kantoren.</p> <p>Bron: Planbureau voor de Leefomgeving</p>	% van totale verhuurbare kantoorvloeroppervlakte.	4,0% (2017)
35	<p>Waardering vestigingsklimaat gemeente.</p> <p>Bron: Ondernemerspeiling</p>	<p>Score 1-10.</p> <p>De mate waarin locatie en vestigingsfactoren op orde zijn.</p>	6,5 (2016)

* In 2019 vindt een nieuwe ondernemerspeiling plaats

Programma 5 Onderwijs

Programmavisie

Kinderen moeten zich kunnen ontwikkelen en ontplooiën in een vertrouwde en veilige omgeving, zodat ze een goede toekomst tegemoet kunnen zien. Wij willen actief bijdragen aan een brede doorgaande ontwikkelingslijn voor alle kinderen en jongeren van 0-23 jaar.

Er wordt flink ingezet op bevordering van basisvaardigheden en bestrijding van laaggeletterdheid bij volwassenen. We gaan door met ons onderwijsachterstandenbeleid. De leerplichtambtenaren zijn actief op het tegengaan van schoolverzuim en we zetten in op goede contacten met de scholen. We bevorderen actief de samenwerking tussen gemeente, onderwijs en ondernemers. Jongeren zitten op school, zijn aan het werk of nemen deel aan een traject dat naar werk leidt.

Trends en ontwikkelingen

Openbaar basisonderwijs

Onderwijsachterstandenbeleid (OAB)

Gemeenten krijgen geormerkt geld voor het bestrijden van onderwijsachterstanden. Er zijn nieuwe indicatoren vastgesteld voor de verdeling van het budget. Dit betekent voor ons een verhoging van de budgetten. Met een overgangstermijn van drie jaar wordt de herverdeling van het budget geleidelijk doorgevoerd. Gemeenten moeten in 2020 het aanbod van voorschoolse educatie vergroten van 10 naar 16 uur per week. De kwaliteit van voorschoolse educatie moeten gemeenten stimuleren door de inzet van meer hbo-geschoold personeel. Pas in 2022 ontvangen gemeenten het volledige bedrag waar zij volgens de nieuwe systematiek recht op hebben.

Integraal kindcentrum en Brede school

In 2019 wordt samen met de LEA-partners (de LEA-partners zijn partners op het gebied van onder andere onderwijs, kinderopvang en Brede school) een visie op integrale kindcentra (IKC) ontwikkeld. In 2020 zal deze visie uitgewerkt worden in een uitvoeringsprogramma. De Brede school is een van de partners die onderdeel is van de sociale kaart rondom een IKC, zodat de punten uit de Brede school evaluatie verder uitgewerkt kunnen worden.

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Volwasseneneducatie (bevordering basisvaardigheden en bestrijding laaggeletterdheid)

De komende jaren blijft de contactgemeente van de arbeidsmarktregio (Rotterdam) de Web-middelen ontvangen (Wet educatie beroepsonderwijs). Samen met de regiogemeenten is gekozen om de regionale middelen in een grote aanbesteding (looptijd vanaf 2020 tot 2022) in te zetten.

Ook in 2020 worden de lokale middelen bij de Bibliotheek AanZet ingezet. De bibliotheek gaat samen met het Da Vinci College de trajecten uitvoeren. Welke trajecten er lokaal uitgevoerd gaan worden, hangt af van de vraag. De coördinator basisvaardigheden heeft onder andere als taak om de vraag te inventariseren.

Het kabinet wil ook de moeilijk bereikbare groepen bereiken (onder andere NT1-ers, laaggeletterden met Nederlands als moedertaal). Hiervoor komen er in 2020 waarschijnlijk extra middelen beschikbaar voor communicatie en werving. Welk bedrag er exact beschikbaar komt en of deze middelen lokaal of regionaal beschikbaar komen, is nu nog niet bekend.

Passend onderwijs

Met de ingang van het passend onderwijs zijn thuiszitters beter in beeld gekomen (geregistreerd), hierdoor lijkt het aantal thuiszitters te zijn toegenomen. Bij thuiszitters die voor langere tijd thuiszitten (langer dan drie maanden) spelen vaak complexe problemen, die het onderwijs samen met leerplicht, jeugdgezondheidszorg en jeugdhulp en de samenwerkingsverbanden oppakt. Vanwege de complexe problematiek is het moeilijk om deze jongeren weer naar school te krijgen. In de regio wordt er gekeken welke (passende) mogelijkheden er zijn en ontwikkeld kunnen worden om deze jongeren toch enige vorm van onderwijs te kunnen bieden.

Beleidsdocumenten

Bestaand beleid vastgesteld door het college

- Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) 2014-2018

Verder uit te werken beleid

- Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) 2020

Wat willen we bereiken?

Onderwijs

Openbaar basisonderwijs

We willen dat de kinderen met een risico op onderwijsachterstand goed in beeld zijn en dat we met behulp van de juiste stimulering bijdragen aan een goede start op de basisschool.

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Volwasseneneducatie (bevordering basisvaardigheden en bestrijding laaggeletterdheid)

We willen dat de vraag en het aanbod op het gebied van basisvaardigheden bekend en op elkaar afgestemd zijn.

Passend onderwijs

Voor alle leerlingen is er een passende plek binnen onderwijs en/of zorg beschikbaar (passend ondersteuningsaanbod). Leerlingen gaan, zoveel mogelijk, nabij huis naar school.

Meer preventieve inzet op het gebied van zorg en/of onderwijs waardoor wellicht de kosten op het gebied van jeugdhulp afnemen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Openbaar basisonderwijs

Onderwijsachterstandenbeleid

Onder regie van de gemeente zijn een stuurgroep en verschillende werkgroepen actief om het OAB-beleid verder vorm te geven.

- Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Volwasseneneducatie (bevordering basisvaardigheden en bestrijding laaggeletterdheid)

De coördinator basisvaardigheden gaat onder andere de vraag naar behoefte aan bevordering van basisvaardigheden inventariseren en laaggeletterde deelnemers werven. Op basis hiervan worden trajecten opgezet.

Passend onderwijs

Regionale en lokale aanpak/oplossingen toepassen om (langdurig) thuiszitten tegen te gaan. Een passend ondersteuningsaanbod voor alle leerlingen. De samenwerking tussen zorg en onderwijs wordt versterkt en er wordt meer geïnvesteerd.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten				
4.1:Openbaar basisonderwijs	-333.900	-334.000	-333.800	-333.800
4.3:Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-1.548.800	-1.549.200	-1.548.100	-1.548.300
Totaal Lasten	-1.882.700	-1.883.200	-1.881.900	-1.882.100
Baten				
4.3:Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	573.900	573.900	573.900	573.900
Totaal Baten	573.900	573.900	573.900	573.900
Saldo - Lasten en baten	-1.308.800	-1.309.300	-1.308.000	-1.308.200
Begrotingssaldi Onderwijs	-1.308.800	-1.309.300	-1.308.000	-1.308.200

Prestatie-indicatoren

Nr.	Omschrijving	Toelichting/Eenheid	Waarde
36	Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers). Bron: Waarstaatjegemeente.nl	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs.	1,60% (2016)
37	Absoluut verzuim Bron: Waarstaatjegemeente.nl	Per 1.000 leerplichtige leerlingen.	0,8 (2017)
38	Relatief verzuim Bron: Waarstaatjegemeente.nl	Per 1.000 leerplichtige leerlingen.	26,2 (2017)
39	Laaggeletterdheid.	% volwassenen.	11-13% (2013)*

* Wordt niet meer getoond op de site waarstaatjegemeente.nl

Programma 6 Cultuur, sport en groen

Programmavisie

Kunst en cultuur dragen bij aan het welzijn van onze inwoners, de ontwikkeling van jongeren, economische innovatie en het woon- en werkklimaat. Met de culturele partners maken wij het voor alle inwoners mogelijk om kunst en cultuur te beleven. Ook stimuleren en faciliteren wij initiatieven uit de samenleving. Basisvoorzieningen als bibliotheken en muziekonderwijs blijven bereikbaar voor jong en oud. Sporten en meer bewegen (ook in de openbare ruimte) dragen bij aan een gezonde leefstijl en zorgen voor ontspanning en ontmoeting. We bevorderen dat meer inwoners hieraan meedoen. De inrichting en het beheer van de openbare ruimte stemmen we af op de behoefte van onze inwoners. In de buitenruimte streven wij naar meer groen en bomen en het verbeteren van de biodiversiteit. Daarbij houden we oog voor de bijdrage die de buitenruimte kan leveren aan klimaatadaptatie (bijvoorbeeld meer groen voor meer waterberging) en energietransitie. Het historisch cultureel erfgoed (monumenten, archeologie en cultuurlandschap) wordt beschermd, bijvoorbeeld door het aanwijzen als gemeentelijk monument.

Trends en ontwikkelingen

Sportbeleid en activering

Zowel de volwassenen als de 65-plussers in Ridderkerk voldoen minder vaak aan de Nederlandse norm voor gezond bewegen dan gemiddeld in Nederland. Kinderen in Ridderkerk zijn minder vaak lid van een sportvereniging en ook tieners sporten minder vaak bij een sportschool of -vereniging. Overgewicht is een probleem, met name onder de doelgroep vanaf 19 jaar.

Het Nationale Sportakkoord (ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport) gaan we mede met het oog op bovenstaande naar een Lokaal Sportakkoord vertalen. Verschillende partijen uit Ridderkerk bekijken welke thema's uit het nationaal akkoord ook van belang zijn op lokaal niveau. Het gaat om de volgende landelijke thema's:

- *Inclusieve sporten en bewegen*: iedere Nederlander een leven lang plezier in sporten en bewegen. Ongehinderd door leeftijd, lichamelijke of geestelijke gezondheid, etnische achtergrond, seksuele geaardheid of sociale positie.
- *Duurzame sportinfrastructuur*: we willen in Nederland kunnen beschikken over een goed werkende en duurzame sportinfrastructuur. Het gaat niet alleen om sportvelden, zwembaden, sporthallen en clubhuizen, maar ook om het stadspark en het trapveldje in de wijk. Dus ook de voorzieningen in de buitenruimte.
- *Vitale aanbieders*: we willen aanbieders van sport en bewegen toekomstbestendig maken, zodat sport en bewegen voor iedereen toegankelijk en bereikbaar blijft. Niet iedere sportaanbieder weet nu in te spelen op ontwikkelingen als vergrijzing, individualisering en digitalisering.
- *Positieve sportcultuur*: sporten moet leuk, veilig, eerlijk en zorgeloos zijn.
- *Van jongs af aan vaardig in bewegen*: spelen en bewegen is minder vanzelfsprekend geworden in het dagelijks leven van kinderen. Onderzoekers stelden in 2016 vast dat de meeste kinderen van 4 tot 11 jaar maar drie tot zeven uur per week buiten spelen en dat de bewegingsvaardigheid van kinderen minder is dan in 2006.

Daarnaast besteden we aandacht aan de onderwerpen uit het Nationaal Preventieakkoord: roken, problematisch alcoholgebruik en overgewicht.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Medio 2019 zijn de landelijke Uitgangspunten Cultuurbeleid 2021-2024 gepresenteerd.

Voor ons betekent dit dat het mogelijk is om een vervolg op de Rijksregeling Cultuureducatie met Kwaliteit te realiseren.

Cultureel erfgoed

Promoten en profileren

Erfgoed (archeologie en cultuurhistorie) is steeds meer betrokken bij gebiedsontwikkelingen. Door de inzet van erfgoed geven we gebieden meer identiteit. Gemeenten en ontwikkelaars zijn zich meer bewust van de waarde van erfgoed bij (her)ontwikkelingen.

Erfgoed als volwaardig onderdeel van de fysieke leefomgeving legt verbindingen met andere beleidsvelden. Deze trend sluit ook aan op de nieuwe Omgevingswet.

Beleefbaar maken van erfgoed/educatie

Erfgoed is het verhaal van iedereen. Het enthousiast maken van inwoners over erfgoed in hun eigen omgeving zorgt voor meer draagvlak en begrip voor de bestaande wet- en regelgeving.

Er is een groeiende behoefte om erfgoed te beleven en te ervaren. Om er zelf onderdeel van te zijn. Dit in tegenstelling tot een meer traditionele benadering dat het voldoende is om van het erfgoed kennis te nemen. De beleveniseconomie benut erfgoed als bron van inkomsten. Erfgoed is de grondstof voor het creëren van ervaringen. Bijvoorbeeld door het ontsluiten van de verhalen via kunstuitingen of via historische routes.

Geschiedenis dichterbij brengen in de directe leefomgeving is praktisch in te passen in het curriculum van scholen via bijvoorbeeld Erfgoededucatie lesbrieven.

Herbestemmingen

Herbestemming van religieus erfgoed, industrieel erfgoed en ook agrarisch erfgoed is een vak apart en vraagt om specifieke kennis en samenwerking van meerdere domeinen.

De bescherming en het behoud voor wederopbouw architectuur krijgt in Nederland ook steeds meer aandacht.

Deze trend zet zich de komende jaren voort en is een kans om waardevolle panden te behouden en sloop of leegstand te voorkomen.

Duurzaamheid

Duurzaamheid is een thema dat bij monumenten steeds belangrijker wordt. Initiatiefnemers zoeken naar slimme oplossingen om verduurzaming mogelijk te maken. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed doet hier onderzoek naar. Dit thema zal in de toekomst een steeds groter onderdeel gaan uitmaken van de gemeentelijke monumentenadvisering.

Media

Bibliotheek

Voor de komende jaren is de Toekomstvisie van de bibliotheek de leidraad voor ontwikkelingen. Dit geldt ook voor de huisvesting. Het uitgangspunt is een goed bereikbare, laagdrempelige en multifunctionele ruimte, waarbij er wordt samengewerkt met andere organisaties. Deze samenwerking moet zich richten op de programmering, het realiseren van meer bezoekers (ook nieuwe doelgroepen) en ruime openingstijden.

Op basis van de toekomstvisie wil de bibliotheek inspelen op de vraag en behoefte van inwoners en hierop de dienstverlening vormgeven. De bibliotheek onderscheidt voor zichzelf drie rollen:

1. Preventie van achterstanden op de gebieden taal, lezen, digitale vaardigheden en mediawijsheid (bij kinderen).
2. Bestrijding van achterstanden op bovengenoemde gebieden en van rekenen (bij volwassenen).
3. Faciliteren van doorontwikkeling (persoonlijke ontwikkeling en een leven lang leren, alle doelgroepen).

Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Groenvoorzieningen in Ridderkerk worden verder versterkt. De Crezéepolder is een succes, qua recreatie en natuur, en er wordt in 2020 verder gekeken naar mogelijkheden voor meer getijdennatuur.

In een deel van de gemeente is in 2019 gestart met de pilot all-electric, het onderhouden van de openbare ruimte in frequentie in plaats van op beeldkwaliteit en participatie met bewoners. Als de pilot succesvol is zal deze werkwijze gemeentebreed worden ingevoerd.

Met het vaststellen van de Integrale Visie per wijk op groen in de openbare ruimte wordt het belang van het aanwezige groen, in en buiten de woonwijken vastgelegd. Tevens wordt in deze startnotitie aangegeven waar kansen zijn het openbaar groen kwalitatief te verbeteren en waar mogelijk uit te breiden.

Met de Landschapstafel werken we samen aan het verbeteren van de kwaliteit van het landschap en van de groen- en recreatiegebieden op IJsselmonde. Hiervoor is in de zomer van 2019 de toekomstvisie 'Landschapspark Eiland IJsselmonde' vastgesteld. In het najaar van 2019 zal hier een Uitvoeringsprogramma op volgen. Hierin kan Ridderkerk de projecten aandragen waarvoor ze cofinanciering wenst. Het jaar 2020 staat in het teken van uitvoering.

Voor efficiënt beheer en onderhoud van groen- en recreatiegebieden, en meer grip hierop, wordt in 2019 gekeken naar een mogelijke efficiëntieslag voor het Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde (NRIJ). In 2020 besluiten de deelnemende gemeenten over een eventueel nieuw contract met Staatsbosbeheer en de voorwaarden daarin. IJkpunt zijn de terugtrekkende bijdragen van Provincie Zuid-Holland per 2022, en de mogelijk geheel beëindigde bijdragen van Rotterdam en Zuid-Holland per 2026.

Beleidsdocumenten

Bestaand beleid vastgesteld door de raad

- Groene schoolpleinen bij opengestelde schoolpleinen (2016)
- Integraal accommodatieplan Ridderkerk (2016)
- Uitgangspuntennotitie 'Cultuureducatie in de breedte' (2016)
- Kadernota Bewegend Verbinden (2015)
- Evaluatie Waterplan 2 Ridderkerk 2014
- Spelen en bewegen in het groen Reijerpark (2014)
- Erfgoedbeleid Ridderkerk 2013-2016
- Gedragscode Flora- en faunawet voor gemeente Ridderkerk (2013)
- Honden(poep)beleid 2013/Hondenkaart (losloopgebieden) Ridderkerk 2007
- Monumentenverordening Ridderkerk (2013)
- Nota Maatschappelijk vastgoed (2013)
- Subsidieverordening Onroerend Cultureel Erfgoed Ridderkerk (2013)
- Beleidsplan Openbare Verlichting Gemeente Ridderkerk 2012-2021
- Bomenplan Ridderkerk "Geef bomen de ruimte" met beleid- en beheeraspecten (2012)
- Groen voor Lucht in Ridderkerk (2012)
- Toekomstvisie Reijerpark (2012)

- Beleidskader Duurzaam Beheer (beeldkwaliteit) 2009; inclusief notitie Evaluatie Beleidskader Duurzaam Beheer (2013)
- Uitvoeringsbeleid spelen (2009) en evaluatie speelbeleid (2016)

Bestaand beleid vastgesteld door het college

- Afvalbakkenplan 2018
- Groene kaart gemeente Ridderkerk 2018
- Verduurzaming openbare verlichting - Van lamp naar led (2018)
- Cultuurhistorische Waardenkaart Woongebieden (2018)
- Uitvoeringsprogramma Bewegend Verbinden 2017-2020
- Beleidsuitgangspunten Bomen en zonnepanelen gemeente Ridderkerk (2016)
- Cultuurhistorische waardenkaart Ridderkerk centrum (2016)
- Handboek Openbare Ruimte Ridderkerk (2015)
- Natuurwaardenkaart 2014 voor Gedragscode Flora- en faunawet gemeente Ridderkerk (2013)

Te herzien beleid

- Erfgoedbeleid Ridderkerk 2013-2016
- Hondenkaart Ridderkerk

Nieuw beleid

- Integrale Visie per wijk op groen in de openbare ruimte
- Kerkenvisie Ridderkerk

Verder uit te werken beleid

- Biodiversiteit in de openbare ruimte

Wat willen we bereiken?

Sportbeleid en activering

- Voor de inwoners van Ridderkerk een beweegaanbod beschikbaar hebben, zodat iedereen een leven lang actief mee kan doen ongeacht de mentale of fysieke conditie.
- Ongeorganiseerd sporten in onze groene gebieden mogelijk maken en stimuleren.
- Vitale sport- en beweegaanbieders die toekomstbestendig zijn.
- Alle sportclubs hebben oog voor een positieve sportcultuur.
- Bevorderen dat kinderen de basisschool verlaten met minimaal een zwemdiploma A.
- De stijgende trend van het percentage kinderen en jongeren van 2 tot en met 12 jaar met overgewicht en obesitas in Ridderkerk tenminste laten stagneren. En waar mogelijk omzetten

in een daling, waarbij we een daling van 2% beogen in 2020 ten opzichte van 2016. Ook inzetten op de aanpak van overgewicht bij volwassenen.

- In het belang van de gezondheid van onze inwoners voldoende en goede faciliteiten voor sport en bewegen. Zowel in gebouwen als in de openbare ruimte.
- Aanbod van voldoende en kwalitatief goede accommodaties.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Continueren implementatie Bewegend Verbinden

We continueren de implementatie van het Uitvoeringsprogramma Bewegend Verbinden met als doel dat er voor iedere inwoner een beweegaanbod beschikbaar is, sport- en beweegaanbieders toekomstbestendig zijn en oog hebben voor een positief sportklimaat.

- 'Vet Gezond'

We gaan 'Vet Gezond' (voorheen JOGG Ridderkerk) samen met Facet Ridderkerk verder uitrollen en richten ons op alle inwoners.

De tekst bewerken

- Onderzoek mogelijkheden sporten/bewegen in de buitenruimte

We onderzoeken de mogelijkheden van sporten/bewegen in de buitenruimte in het licht van diverse gemeentelijke ontwikkelingen en samen met partners uit het veld.

- Minimaal zwemdiploma A

Samen met partners (onder andere basisonderwijs) kijken we hoe we kunnen bevorderen dat ieder kind de basisschool verlaat met minimaal een zwemdiploma A.

- Mensen met een beperking aan het sporten.

Met partners gaan we kijken (onder andere MEE Rotterdam Rijnmond en Facet Ridderkerk) hoe we mensen met een beperking aan het sporten krijgen die dat graag willen. We plegen meer inzet op het gebied van individuele ondersteuning van mensen die willen sporten en op ondersteuning van sportverenigingen die een aanbod willen ontwikkelen.

- Individuele ondersteuning van mensen die willen sporten en ondersteuning van sportverenigingen

We plegen meer inzet op het gebied van individuele ondersteuning van mensen die willen sporten en op ondersteuning van sportverenigingen die een aanbod willen ontwikkelen.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Wij zorgen door middel van cultuureducatie dat Ridderkerkers op de toekomst worden voorbereid. Door middel van cultuur vergroten jongeren hun waarnemings- en inlevingsvermogen, hun zelfvertrouwen en verbeeldingskracht.

Daarmee wordt bijgedragen aan persoonlijke ontwikkeling, flexibiliteit en hun probleemoplossend vermogen van Ridderkerkers. Cultuur heeft binnen het hele onderwijs, van basisonderwijs tot en met beroeps- en universitaire opleidingen een belangrijke toegevoegde waarde.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitwerken actie 'Uitbreiding partners Koningsplein'

In 2020 zullen we de actie 'Uitbreiding partners Koningsplein' zoals in het collegeprogramma opgenomen verder uitwerken.

Musea

Instandhouding van de Oudheidkamer.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Continuering subsidieafspraken

Continuering van de huidige subsidieafspraken.

Cultureel erfgoed

- Goed onderhouden rijks- en gemeentelijke monumenten.
- We versterken het draagvlak in de samenleving voor archeologie, monumenten en Cultuurlandschap.
- Zorgvuldige omgang met archeologie, monumenten en cultuurlandschap vanuit een gebiedsgerichte benadering.
- We hebben het erfgoedbeleid op orde voor inwerkingtreding van de Omgevingswet (2021-2029): verzamelen van onderdelen erfgoedbeleid op basis waarvan het Erfgoedbeleid herzien kan worden.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Acties naar aanleiding van de vaststelling van Cultuur Historische Waardenkaarten.

Acties naar aanleiding van de vaststelling van Cultuur Historische Waardenkaarten.

- Wij ontwikkelen initiatieven om de aandacht voor erfgoed te vergroten.

Wij ontwikkelen initiatieven om de aandacht voor erfgoed te vergroten. Bijvoorbeeld:

- De (her)uitgave van een cultuurhistorische route.
- Open monumentendag.
- Achtergrondinformatie op de gemeentelijke website.

- Gemeentelijke monument.

We onderzoeken of en welke zeer hoog gewaarde panden op de Cultuurhistorische waardenkaarten Centrum en Woongebieden Ridderkerk we willen aanwijzen als gemeentelijke monument.

- Aanwijzingsprocedure.

Voor de geselecteerde panden zetten we vervolgens de aanwijzingsprocedure in gang.

- Inventariseren van wandkunst en kunst in de buitenruimte.

We gaan de wandkunst en kunst in de buitenruimte, voor zover niet in beheer van de gemeente, inventariseren.

- Mogelijkheden duurzame instandhouding van het Huys en het landgoed onderzoeken.

We onderzoeken samen met Stichting Huys ten Donck de mogelijkheden om te komen tot een duurzame instandhouding van het Huys en het landgoed.

- Opnemen van een cultuurhistorische en archeologische paragraaf.

In de bestemmingsplannen nemen we een cultuurhistorische en archeologische paragraaf op.

- Toesting ruimtelijke ontwikkelingen.

Ruimtelijke ontwikkelingen toetsen we aan het erfgoedbeleid, de monumentenverordening en de archeologieverordening.

- Uitvoeren van subsidieregeling.

We voeren de subsidieregeling uit en ondersteunen daarmee instandhouding van gemeentelijke monumenten en initiatieven op het gebied van erfgoed.

- Herzien Erfgoedbeleid 2013-2016.

We herzien het Erfgoedbeleid 2013-2016 in verband met het aansluiten op de Omgevingswet en onderzoeken welke bouwstenen we daarvoor nodig hebben.

- Aanvragen van subsidie bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

We gaan subsidie aanvragen bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed voor het faciliteren van de Kerkenvisie Ridderkerk.

Media

Bibliotheek

De bibliotheek richt zich op de realisatie van uitgangspunten die voortkomen uit de Toekomstvisie.

RTV Ridderkerk

Landelijk wordt er gestreefd naar de vorming van streekomroepen. Uitgangspunt is dat een kanaal beschikbaar blijft voor lokale content.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Bibliotheek

De gemeente is samen met de bibliotheek op zoek naar een toekomstbestendige locatie voor de bibliotheek, die aansluit bij de uitgangspunten van de Toekomstvisie van de bibliotheek.

- RTV Ridderkerk

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de bekostiging van de lokale publieke omroep. Wij steunen de lokale omroep en dus het beschikbaar houden van lokale content door middel van een jaarlijkse bijdrage.

Openbaar groen en (openlucht)recreatie

- Biodiversiteit/Ecologisch bermbeheer.
- Klimaatadaptatie.
- Een prettige woon-werk- en verblijfomgeving in alle wijken.
- Samen met burgers, bedrijven en instellingen werken aan:
 - Het behouden en verbeteren van de kwaliteit van de wijk voor (en waar mogelijk met) de bewoners.
 - De beheer -en realisatietaken adequaat uitvoeren.
 - Uitlaatvoorzieningen voor honden.

- Speelplaatsen afstemmen op de doelgroep qua leeftijd en toegankelijk houden en toegankelijk maken voor kinderen met een beperking.
 - Faciliteren van groen-blaue, voor de buurt opengestelde, schoolpleinen.
 - Uitbreiding van natuurlijke speelplaatsen.
- Versterking van groengebieden voor natuur en beleving.
- Betere match met recreatiebehoeften.
- Groen beter ingespeeld op trends in gezondheid.
- Groen beter inzetten als buffer tegen fijnstof.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Integrale visie per wijk.

Groen in de openbare ruimte.

- Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie.

We stellen een strategie en uitvoeringsprogramma op voor klimaatadaptatie.

- Monitoren van de pilot

We monitoren de pilot, gestart in 2019 (all-electric, werken op basis van frequentie en participatie met de inwoners over de uitvoering).

- Aandacht biodiversiteit.

We intensiveren de aandacht voor de biodiversiteit (onder andere voor bij-vriendelijke bermen, de Actie Steenbreek en groen(blaue) schoolpleinen).

- Ondersteunen burgerinitiatieven en bevorderen de participatie.

Wij ondersteunen burgerinitiatieven en bevorderen de participatie van burgers, ondernemers en instellingen. Het aanzien van de openbare ruimte neemt in kwaliteit toe wanneer de burgers zich mede verantwoordelijk voelen.

- Traditioneel schoolplein omvormen tot een groen-blauw schoolplein.

Wij ondersteunen scholen die een traditioneel schoolplein willen omvormen tot een groen-blauw schoolplein. De provincie en het waterschap hebben een subsidieregeling die deze omvorming deels financieren.

- Beter benutten, verbinden en ontsluiten van de groenstructuren.

Wij benutten, verbinden en ontsluiten de groenstructuren beter, bijvoorbeeld door de aanleg van een dijktrap ter hoogte van de Donckse Velden en een verbindende route tussen de Gorzen en Crezéepolder.

- Visie op de Voortuyn.

We onderzoeken samen met Stichting Huys ten Donck de mogelijkheden om de visie op de Voortuyn (buitendijks gebied) concreet te maken en uit te voeren, zodat er een nieuw recreatiegebied ontstaat voor Ridderkerk en de regio.

- Uitvoering aan de Waalvisie.

Wij geven verdere uitvoering aan de Waalvisie; een nieuwe aanlegsteiger in Rijsoord waardoor de rommelige en (half) gezonken bootjes kunnen worden opgeruimd. Wij revitaliseren het recreatiegebied Wevershoek, ontwikkelen natuur en een natuurpad bij de Nes, maken een verhalenroute, duiden parkeervoorzieningen aan en werken verder aan de veiligheid op het water.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten				
5.1: Sportbeleid en activering	-1.061.000	-1.086.500	-1.085.100	-1.085.400
5.3: Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-968.700	-969.000	-968.200	-968.400
5.4: Musea	-93.700	-93.700	-93.700	-93.700
5.5: Cultureel erfgoed	-39.800	-39.900	-39.500	-39.600
5.6: Media	-1.424.700	-1.424.700	-1.424.700	-1.424.700
5.7: Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-5.101.100	-5.068.800	-5.105.400	-5.138.600
Totaal Lasten	-8.689.000	-8.682.600	-8.716.600	-8.750.400
Baten				
5.7: Openbaar groen en (openlucht) recreatie	27.100	27.100	27.100	27.100
Totaal Baten	27.100	27.100	27.100	27.100
Saldo - Lasten en baten	-8.661.900	-8.655.500	-8.689.500	-8.723.300
Onttrekkingen				
0.10: Mutaties reserves	147.900	31.300	28.800	28.800
Totaal Onttrekkingen	147.900	31.300	28.800	28.800
Stortingen				
0.10: Mutaties reserves	-73.800	-73.800	-73.800	-73.800
Totaal Stortingen	-73.800	-73.800	-73.800	-73.800
Saldo - Reserves	74.100	-42.500	-45.000	-45.000
Begrotingssaldi Cultuur, sport en groen	-8.587.800	-8.698.000	-8.734.500	-8.768.300

Toelichting

Sportbeleid en activering

De vervallen incidentele bijdrage aan Facet. in 2020 ten opzichte van 2019.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Het voordeel betreft met name het wegvallen van de incidentele kosten 2019 van de kunsttoepassing in het centrum.

Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Het nadeel betreft onder andere de toename van onderhoud openbaar groen en bomen voor Nieuw Reijerwaard. In 2020 vervalt het restbudget 2019 betreffende gewoon meedoen, gewoon opgroeien.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Omschrijving	Toelichting/Eenheid	Waarde
40	Waardering voor de (kwaliteit van de) buitenruimte in Ridderkerk. Bron: Burgerpeiling	Score 1-5. Hieronder vallen diverse vragen en stellingen gerelateerd aan de buitenruimte, zoals: <ul style="list-style-type: none"> • Het goed onderhouden van perken, plantsoenen en parken. • Het goed begaanbaar zijn van straten, pleinen en trottoirs in de woonbuurt. • Het schoon zijn van de buurt. • Tevredenheid over speel- en sportvoorzieningen. 	3,6 3,6 3,5 3,5
41	Niet-sporters (%). Bron: Waarstaatjegemeente.nl	% inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.	54,9% (2016)
42	Actieve deelname verenigingsleven de afgelopen 12 maanden in Ridderkerk. Bron: Burgerpeiling	In %.	53,0%
43	Voldoende mogelijkheden voor sportbeoefening in Ridderkerk. Bron: Burgerpeiling	Aanbod voorzieningen. <ul style="list-style-type: none"> • Helemaal eens in %. • Helemaal eens in score 1-5. 	70,0% 3,6
44	Voldoende mogelijkheden voor deelname aan kunst- en cultuureducatie in Ridderkerk. Bron: Burgerpeiling	Eens in %.	64,0%

Programma 7 Sociaal domein

Programmavisie

We staan voor de opgave de werelden van welzijn, ondersteuning en zorg verder bij elkaar te brengen. De bijbehorende maatregelen en voorzieningen willen we dicht bij onze inwoners – van jong tot oud – organiseren. Het gaat er niet zozeer om dat we allerlei nieuwe dingen ontwikkelen, maar dat wat we al doen nog beter doen. Dat vraagt om een kwalitatief hoogwaardige organisatie en uitstekende relaties en samenwerking met onze maatschappelijke partners.

Het vertrekpunt is, dat iedere inwoner volwaardig kan meedoen aan de Ridderkerkse samenleving. Daarin zien wij ook een rol weggelegd voor Ridderkerkse ondernemingen en instellingen. Met een integrale en samenhangende aanpak willen we knelpunten en problemen van onze inwoners in een zo vroeg mogelijk stadium signaleren en helpen op te lossen. In onze benadering van de klant zorgen we voor een juiste balans met de verplichtingen en randvoorwaarden vanuit de Participatiewet. Belangrijk is, dat onze inwoners en samenwerkingspartners gemotiveerd blijven om te helpen en niet overbelast raken.

Trends en ontwikkelingen

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

In 2019 is de evaluatie van de Brede school afgerond en op basis van deze evaluatie bekijken we in 2019/2020 hoe we de Brede school vanaf 2020 vormgeven. Belangrijk hierbij is de koppeling met de visie op het Integraal Kind Centrum (IKC). Het uitvoeringsprogramma van de IKC-visie wordt tevens in 2020 opgepakt, zodat deze beide beleidsterreinen in 2020 samen zullen komen.

Samenkracht en burgerparticipatie

Kinderen en jongeren zijn van groot belang voor de gemeente omdat zij de burgers van de toekomst zijn. Kinderen en jongeren die nu al leren participeren in hun leefomgeving, activiteiten leren opzetten, suggesties leren doen en de weg naar het bestuurlijk orgaan kennen, zullen een makkelijkere gesprekspartner zijn nu en in de toekomst. Daarbij is hun input belangrijk in het ontwikkelen van nieuw beleid. Landelijk zetten steeds meer gemeenten in op jeugdparticipatie. Dit geldt ook voor de gemeente Ridderkerk.

Volksgezondheid

Gezondheid en preventie

Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en de Participatiewet. Door de hulp dichterbij de inwoner en deze op een andere wijze te organiseren, is de verwachting dat de zorgvraag afneemt (transformatie). De veronderstelling hierbij is dat gemeenten problemen bij inwoners eerder signaleren. Daardoor kunnen we meer preventieve en goedkopere hulp inzetten, met als gevolg dat de duurdere zorgvraag zal verminderen. De beoogde transformatie moet nog grotendeels vorm krijgen. De transformatie gaat over de verandering van de werkwijze en dat kost tijd.

We verwachten dat de kosten van het zorggebruik niet op korte termijn zullen dalen en dat we tegelijkertijd moeten investeren in preventie.

De belangstelling voor gezondheid en de relatie met leefstijlfactoren als stress, voeding en beweging is de laatste jaren sterk toegenomen en de kijk op gezondheid is veranderd.

Het gaat bij gezondheid niet langer om de afwezigheid van een beperking of ziekte, maar om de mogelijkheid te blijven functioneren. Uitgangspunt is het vermogen zich aan te passen en sturing te blijven houden over het eigen leven, soms ondanks ziekten of beperkingen.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin Rijnmond (CJG) heeft een kwalitatief epidemiologisch onderzoek uitgevoerd onder professionals om signalen uit de praktijk boven tafel te krijgen. Voor de gemeente Ridderkerk kwamen de volgende vijf signalen naar boven: opvoedvragen en –problemen, (v)echtscheiding, psychische problemen ouders, hoogbegaafdheid en hoogsensitiviteit en multiproblematiek.

De professionals van CJG en het wijkteam signaleren een toename van het aantal kwetsbare zwangere vrouwen en kwetsbare gezinnen met jonge kinderen. Om de ketensamenwerking tussen

kraamzorg, verloskundigen en jeugdgezondheidszorg (JGZ) te verbeteren en het aanbod voor kwetsbare zwangere vrouwen en ouders uit te breiden, maken wij als GIDS-gemeente (GIDS staat voor Gezond in de Stad) gebruik van het actieprogramma Kansrijke Start van ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Het actieplan Alcohol en Drugs loopt eind 2019 af. Genotmiddelengebruik onder de jeugd blijft echter een aandachtspunt. De aanpak van problematisch alcoholgebruik is tevens een van de ambities van het Nationaal Preventieakkoord.

Aanvullend op alcohol- en drugsgebruik zien we dat steeds meer kinderen en jongeren gamen. Hierdoor is er sprake van een verhoogd risico op gameverslaving. Dit gaat samen met het gevoel van eenzaamheid en slaapproblemen.

Inwoners maken steeds meer gebruik van preventieve cursussen zoals sociale weerbaarheid, faalangst en KIES (Kind In Echtscheiding Situaties). Ook zien we dat inwoners een steeds groter beroep doen op de inzet van de pedagoog bij opgroei- en opvoedvragen.

Welzijn

De komende decennia staan in het teken van dubbele vergrijzing. Het aantal ouderen neemt toe en de gemiddelde leeftijd stijgt. In Ridderkerk ligt, volgens het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), de levensverwachting twee jaar hoger dan in de rest van Nederland. Hiermee groeit ook de kans op ouderdomsziekten.

Als gevolg van de toenemende vergrijzing zal enerzijds de zorgvraag toenemen en zal anderzijds het beroep op de naaste omgeving stijgen. Het aantal mantelzorgers zal stijgen. Hierbij kan een knelpunt ontstaan omdat de directe leefomgeving ook steeds meer vergrijst.

Vrijwilligerswerk wordt in Nederland het meest verricht op school, de sportvereniging of de buurt. Mensen zonder betaald werk besteden gemiddeld tweemaal zoveel tijd aan vrijwilligerswerk (CBS, 2017).

In het licht van de vergrijzing biedt dit kansen voor Ridderkerk, omdat een steeds grotere groep inwoners meer tijd heeft voor andere activiteiten dan werk.

Het animo voor het doen van vrijwilligerswerk neemt echter wel af. Flexibiliteit is voor vrijwilligers belangrijk.

Onder invloed van digitalisering en individualisering neemt eenzaamheid toe. Dit komt voor onder alle leeftijdsgroepen, ook onder jongeren. De 'ervaren' eenzaamheid onder volwassenen (19-64 jaar) in Ridderkerk hoger is dan het landelijke gemiddelde (GGD-monitor).

Basishulp en –ondersteuning

Wijkteams

We blijven zowel landelijk, regionaal als lokaal een ontwikkeling zien waarbij de inzet voor jeugdhulp en daarmee de kosten stijgen. Het beroep op de wijkteams blijft groot en dit hebben we de afgelopen jaren zien groeien. In Ridderkerk hebben we het beeld dat de jeugdigen de wijkteams goed weten te vinden. Door de toename van de vraag, neemt de werkdruk in de wijkteams toe en nemen ook de kosten van het zorggebruik toe.

Inkomensregelingen

Naast bijstand aan uitkeringsgerechtigden verstrekken we loonkostensubsidie aan werkgevers ten behoeve van werknemers die vanwege beperkingen een lagere loonwaarde hebben dan het wettelijk minimumloon. Daardoor ontvangt de werknemer van de werkgever het wettelijk minimumloon. Er zijn echter grote verschillen in de wijze waarop gemeenten dit instrument inzetten. En soms treden er onbedoelde effecten op. Daarom wil de regering de procedure waarop een loonkostensubsidie wordt vastgesteld uniformeren en stroomlijnen door een 'preferent werkproces' vast te stellen met landelijk te hanteren termijnen, brieven en beschikkingen. Dat geldt ook voor de inzet van de forfaitaire loonkostensubsidie. Ook wordt een alternatieve financieringsvorm gezocht die beter aansluit bij gerealiseerde garantiebepalingen en nieuwe beschutte werkplaatsen.

Begeleide participatie en arbeidsparticipatie

Naast de uniformering van de loonwaardebepaling wil de regering de participatie op de volgende onderwerpen aanpassen:

- Vrijlating van arbeidsinkomsten bij werken met loonkostensubsidie.
- Uitbreiding van de aanvraagmogelijkheid voor ondersteuning op maat (bijv. jobcoach).
- Verdere harmonisering van instrumenten in het algemeen.
- Het wegnemen van administratieve knelpunten bij de no-riskpolis/ziekmelding.

Statushouders

Per 1 januari 2021 wordt het huidige inburgeringssysteem gewijzigd met daarin een centrale rol voor de gemeente. Voor 2020 geldt nog dat de statushouders hun eigen inburgeringstraject moeten inkopen via een lening die bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) aangevraagd kan worden. In 2020 gaan we alvast werken volgens de nieuwe systematiek. Dit zodat we ervaring op kunnen doen, daarvan kunnen leren en eventueel daarop onze dienstverlening en/of werkwijze kunnen aanpassen. Op die manier zijn we goed voorbereid op het moment dat de verantwoordelijkheid voor de inburgering naar de gemeente toekomt. Daarnaast biedt het de mogelijkheid om de huidige opvang en inburgering van statushouders te verbeteren.

Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

De kosten binnen de Wmo stijgen. Dit komt onder andere doordat inwoners langer thuis blijven wonen en de toenemende vergrijzing van onze bewoners. Ook de toenemende complexiteit van de maatschappij zorgt voor een toename van kosten. Meer inwoners hebben ondersteuning nodig om te kunnen blijven deelnemen aan de maatschappij. Daarnaast hebben inwoners een grotere zorgbehoefte waardoor de zorgomvang per cliënt ook nog eens toeneemt.

Centrale Raad van Beroep (CRvB) heeft eind 2018 een belangrijke uitspraak gedaan over het resultaatgericht indiceren van hulp bij het huishouden. Kern van de uitspraak is dat cliënten moeten weten op hoeveel uren huishoudelijke hulp ze concreet kunnen rekenen. De gemeente onderzoekt wat de invloed van deze uitspraak is op haar beschikbare voorzieningen en of aanpassing van de indicatiestelling nodig is.

Mede door de aanzuigende werking van het abonnementstarief eigenbijdrage voorzien we ook in 2020 een verdere stijging in het totaal aantal aanvragen voor ondersteuning, begeleiding en dagbesteding.

Maat- en specialistisch werk

Maatwerkdienstverlening 18+

Schulddienstverlening

Landelijk zien wij de trend dat steeds meer groepen in de samenleving het niet meer financieel redden. Men gaat uit van 1 op de 4 huishoudens. Een oorzaak die hiervoor wordt genoemd, is dat de vaste lasten stijgen en het inkomen niet mee groeit. Ondanks vorenstaande, daalt het aantal aanmeldingen sinds 2019, zo ook in gemeente Ridderkerk. Ook zien we net als de landelijke trend, dat de gemiddelde schuld van de schuldenaar toeneemt.

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang

Vanaf 2021 krijgen gemeenten te maken met een doordecentralisatie van Beschermd Wonen en Maatschappelijke opvang. De VNG beraadt zich of het niet verstandiger is om te kiezen voor een jaar uitstel en een ingroei-pad te hanteren. Dit mede met het oog op de financiële onzekerheden die nog gepaard gaan met deze doordecentralisatie, zoals:

- De Evaluatie Verdeelmodellen Sociaal Domein (EVSD);
- De publicatie van de voorlopige cijfers voor Maatschappelijke opvang (MO) en Beschermd wonen (BW);
- De openstelling van de Wet langdurige zorg (Wlz) voor mensen met psychische problemen en de nog onbekende uitname uit het gemeentefonds;

- De extramuralisering GGz, waarvan gemeenten wel al de gevolgen ervaren maar waarvoor zij nog niet gecompenseerd worden.

Maatwerkdienstverlening 18-

In Ridderkerk is sprake van een toename van de inzet van jeugdhulp die is gecontracteerd door de gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond (GRJR), deze trend wordt nader onderzocht. Wij willen de investering die vanuit de wijkteams wordt gedaan om meer lokale jeugdhulp in te zetten uitbreiden naar de andere wettelijk verwijzers. Met de jeugdbescherming en de huisartsen zullen wij hierover afspraken maken.

Het Rijk werkt toe naar de inwerkingtreding van de nieuwe definitie van het woonplaatsbeginsel per 1 januari 2021. Hiermee wordt het woonplaatsbeginsel vereenvoudigd. De wijziging heeft gevolgen voor de verdeling van de financiële middelen uit het Gemeentefonds. Gemeenten worden hierover uiterlijk in de meicirculaire voorafgaand aan de invoering van het nieuwe woonplaatsbeginsel over geïnformeerd. Daarnaast heeft het invloed op het organiseren van de administratieve processen en de afspraken in de uitvoering. Deze zullen in 2020 worden voorbereid.

Geëscaleerde zorg 18+

Vanaf 1 januari 2020 treedt de Wet verplichte ggz in. De Wet verplichte ggz (Wvvggz) vervangt de Wet bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen (Wet Bopz). Door een ernstige psychische aandoening kan iemand zichzelf of anderen ernstig nadeel toebrengen. In de Wet Bopz stond een verplichte opname centraal om dit te voorkomen en mensen te helpen. De Wvvggz maakt het mogelijk om verplichte zorg ambulante uit te voeren. Verplichte opname blijft mogelijk als het in de eigen omgeving niet lukt of te onveilig is. Het idee is maatwerk te leveren en verplichte zorg zo kort mogelijk - en zo lang als noodzakelijk - te geven. De Wvvggz is er alleen voor als het echt niet anders kan; het is voor mensen met psychische problemen beter om verplichte behandeling te voorkomen. Dit vraagt dat gemeenten en zorgaanbieders signalen van naasten en buurtbewoners serieus nemen. Tijdig beginnen met een passende behandeling is in het belang van de cliënt en van de samenleving. Het ligt in de rede dat het grootste deel van de Wvvggz-meldingen weliswaar leidt tot (bemoei)zorg, maar niet tot verplichte zorg.

Geëscaleerde zorg 18-

Het lukt steeds beter om in situaties waarin een kind niet veilig is, in te grijpen zonder tussenkomst van de rechter. Dat komt omdat de wijkteams en het Jeugdbeschermingsplein onderling steeds beter informatie, kennis en expertise uitwisselen.

Er zijn aanpassingen doorgevoerd op de (verplichte) Meldcode Kindermishandeling en Huiselijk Geweld. Daardoor zijn professionals beter in staat te beoordelen of sprake is van dusdanig ernstig huiselijk geweld of ernstige kindermishandeling dat melden bij Veilig Thuis noodzakelijk is. Hierdoor wordt de rol van Veilig Thuis verstevigd en uitgebreid. Vanuit het rijk zijn extra middelen ter beschikking gesteld voor de implementatie en toepassing van de nieuwe meldcode, de ervaring moet uitwijzen of de toename van het aantal meldingen gedekt zijn vanuit de extra middelen of dat aanvullende financiering noodzakelijk is. Er zijn samenwerkingsafspraken samen met Veilig Thuis opgesteld. Wij verwachten dat deze samenwerkingsafspraken zullen resulteren in tijdige interventies en een betere samenwerking tussen Veilig Thuis en het wijkteam.

Beleidsdocumenten

Bestaand beleid vastgesteld door de raad

- Verordening Jeugdhulp 2019
- Beleidsregels Jeugdhulp 2018
- Re-integratieverordening Participatiewet Ridderkerk (2018)
- Verordening Meedoen Ridderkerk 2018
- Beleidsregels Bijzondere Bijstand gemeente Ridderkerk 2017

- Beleidsregels Participatiewet, IOAW, IOAZ, Bbz Onderdelen Inkomen, Vermogen, Boeten, Terugvordering&Verhaal, en Regeling Kinderopvang Ridderkerk 2017
- Beleidsplan Schulddienstverlening Gemeente Ridderkerk 2016-2019
- Integraal Jeugdkader 2016-2020 'Gewoon opgroeien' (2016)
- Uitvoeringsprogramma's Jeugd en Welzijn 2016-2020 - "Gewoon opgroeien" (2017)
- Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ Ridderkerk 2015
- Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (2015)
- Meerjarenbeleidskader Jeugdhulp 2015-2018
- Verordening individuele studie- en inkomenstoelage Ridderkerk 2015
- Verordening loonkostensubsidie Participatiewet Ridderkerk 2015
- Verordening tegenprestatie Participatiewet Ridderkerk 2015
- Beleidskader Participatiewet 'Samenwerken aan werk' (2014)
- Handhavingsverordening uitkeringen (2013) BA-Ridderkerk

Bestaand beleid vastgesteld door het college

- Uitvoeringsregels 2018 Re-integratie en Tegenprestatie
- BAR Huisbezoekprotocol uitkeringen (2013)
- BAR Onderzoeksplan Uitkeringen (2013)

Te herzien beleid

- Actieplan Alcohol en Drugs 2016-2019
- Armoedebestrijding in het sociale domein 2016-2020
- Beleidskader Participatiewet 'Samenwerken aan werk' (2014)
- Beleidsplan Schulddienstverlening Gemeente Ridderkerk 2016-2019
- Beleidsplan Wmo Ridderkerk 2015-2018
- Meerjarenbeleidskader Jeugdhulp 2015-2018
- Meerjarenbeleidsplan gezondheidsbeleid "Positieve Gezondheidszorg in Ridderkerk 2014-2018"
- Uitvoeringsregels 2018 Re-integratie en Tegenprestatie
- Verordening Maatschappelijke Ondersteuning gemeente Ridderkerk 2018

Nieuw beleid

- Aanpak eenzaamheid

- Meerjarenplan voor jeugdparticipatie
- Integraal beleid Sociaal Domein

Wat willen we bereiken?

Preventie en welzijn / Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

- Zoveel mogelijk jongeren verlaten het onderwijs met een diploma. Met een diploma op zak heb je meer kansen op een baan.
- Onderwijs-/ontwikkelingsachterstanden worden zo vroeg mogelijk gesignaleerd en zoveel mogelijk voorkomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Passende aanpak om jongeren op passende opleiding te houden of te krijgen.

Vanuit RMC (regionaal meld- en coördinatiecentrum) wordt ingezet op een passende aanpak om zoveel mogelijk jongeren op een passende opleiding te houden of te krijgen. VSV (voortijdig schoolverlaten) wordt hiermee tegengegaan. Jongeren die echt niet meer kunnen of willen leren worden toegeleid naar een passende betaalde baan.

Kwaliteit

- Vanuit RMC (regionaal meld- en coördinatiecentrum) wordt ingezet op een passende aanpak om zoveel mogelijk jongeren op een passende opleiding te houden of te krijgen. VSV (voortijdig schoolverlaten) wordt hiermee tegengegaan. Jongeren die echt niet meer kunnen of willen leren worden toegeleid naar een passende betaalde baan.
- Signalen op onderwijs- ontwikkelingsachterstanden opgepakken.

Vanuit de vroeg- en voorschoolse educatie (kinderopvang, peuterspeelzaal en de groepen 1 en 2 van de basisschool), vanuit consultatiebureau (CJG) en wijkteam worden signalen op onderwijs- ontwikkelingsachterstanden opgepakt. Kinderen waarbij leer-en ontwikkelingsachterstanden worden gesignaleerd ontvangen een passend aanbod (VVE-aanbod) binnen de voor- of voerschoolse educatie.

Kwaliteit

- Vanuit de vroeg- en voorschoolse educatie (kinderopvang, peuterspeelzaal en de groepen 1 en 2 van de basisschool), vanuit consultatiebureau (CJG) en wijkteam worden signalen op onderwijs- ontwikkelingsachterstanden opgepakt. Kinderen waarbij leer-en ontwikkelingsachterstanden worden gesignaleerd ontvangen een passend aanbod (VVE-aanbod) binnen de voor- of voerschoolse educatie.

Preventie en welzijn / Samenkracht en burgerparticipatie

Met een meerjarenplan voor jeugdparticipatie laat de gemeente Ridderkerk zien dat ze de betrokkenheid van kinderen en jongeren waarderen, aan een stevig fundament bouwen en de gemeenschap betrekken.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Opstellen meerjarenplan jeugdparticipatie.

Voor de uitvoering van de jeugdparticipatie stellen we een meerjarenplan op. Het voorstel hiervoor komt in september 2019 in de raad.

- Organiseren van jeugdparticipatie-activiteiten.

We organiseren jeugdparticipatie-activiteiten waarbij jongeren meedenken en input geven op onderwerpen die spelen in de gemeente, bijvoorbeeld op thema's zoals cultuur en sport.

- Kinderburgemeester.

We installeren een kinderburgemeester.

- Jongerenraad.

We verstevigen de Jongerenraad.

Preventie en welzijn / Volksgezondheid

Gezondheid en preventie

- De komende jaren willen we veel meer inzetten op preventie. We willen ouders en kinderen ondersteunen, zodat voorkomen wordt dat problemen escaleren, dat problemen verminderen en hanteerbaar zijn.
- Het bouwen aan en verankeren van een lokale coalitie rondom de eerste 1000 dagen in de gemeente Ridderkerk (Kansrijke Start). Deze lokale coalitie realiseert ketenafspraken tussen alle organisaties die een rol spelen rondom de geboorte en de eerste levensjaren van kinderen.
- Een meerjarig actieplan alcohol, drugs en gameverslaving vanaf 2020.
- We willen dat de sociale vaardigheden, het zelfvertrouwen en de weerbaarheid van de jeugdigen wordt vergroot.

Welzijn

- Inwoners kunnen zo lang mogelijk in hun eigen, vertrouwde omgeving blijven wonen.

- Inwoners worden gestimuleerd om voor elkaar klaar te staan en elkaar een handje te helpen als dat nodig is.
- Inwoners hoeven zich niet eenzaam te voelen of te zijn.
- Samen met partners realiseren van een akkoord tegen eenzaamheid.
- Jonge mantelzorgers zijn in beeld en worden goed ondersteund.
- Inwoners gebruiken hun talenten op een manier die bij hen past.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Gezondheid en preventie. Realiseren en optimaliseren van samenwerking.

We realiseren en optimaliseren de samenwerking tussen de jeugdgezondheidszorg, huisartsen, onderwijs, de wijkteams en de welzijnsorganisaties.

- Gezondheid en preventie. Realiseren lokale coalitie.

We realiseren een lokale coalitie (Kansrijke Start) met daarin vertegenwoordigers van organisaties, zorgaanbieders, zorgverzekeraars, jeugdgezondheidszorg en betrokken professionals (wijkteammedewerkers, huisartsen, verloskundigen, kraamzorg en gynaecologen) rondom het jonge kind.

- Gezondheid en preventie. Realiseren voldoende aanbod.

We realiseren voldoende aanbod op het gebied van kwetsbare zwangere vrouwen, zoals prenatale huisbezoeken.

- Gezondheid en preventie. Realiseren van voldoende passend preventief aanbod.

We realiseren voldoende passend preventief aanbod.

- Gezondheid en preventie. Vergroten besef negatieve gevolgen alcohol, drugs en gamen.

We vergroten het besef van de negatieve gevolgen van het gebruik van alcohol en drugs en gamen onder jongeren door middel van voorlichting.

- Gezondheid en preventie. Home-Start ondersteunt.

De vrijwilligers van Home-Start ondersteunen gezinnen op een laagdrempelige, persoonlijke en effectieve manier.

- Gezondheid en preventie. Versterken opvoed- en opgroeiondersteuning.

De opvoed- en opgroeiondersteuning versterken we door stevig in te zetten op preventie.

- Gezondheid en preventie. Aanbieden verschillende preventieve cursussen.

Via het BAR-trainingsbureau worden verschillende preventieve cursussen aangeboden (sociale weerbaarheid, faalangst, Kind in Echtscheiding Situaties).

- Gezondheid en preventie. Sociale kaart online.

In januari 2020 wordt een nieuwe sociale kaart online gepubliceerd. In de loop van 2020 wordt gekeken of een doorontwikkeling kan plaatsvinden, waarbij het de bedoeling is dat de sociale kaart gaat leven en dat buurtprofessionals opgeleid worden om de sociale kaart buurtgericht in te zetten. Er ontstaat dan een wijknetwerk met vraag en aanbod, dat voor alle inwoners toegankelijk is. Dit wordt ook gezien als een preventiemaatregel.

- Welzijn. Inzet vrijwilligers en mantelzorgers.

Door de inzet van vrijwilligers en mantelzorgers kunnen mensen zo lang mogelijk thuis blijven wonen.

- Welzijn. Actief in eigen buurt.

We vragen inwoners wat hen stimuleert of belemmert actief te zijn in de eigen buurt en zich in te zetten voor anderen.

- Welzijn. Voorkomen en bestrijden eenzaamheid.

Het voorkomen en bestrijden van eenzaamheid en bevorderen van sociale binding is één van de prioriteiten in deze raadsperiode. We willen samen met partners komen tot een akkoord tegen eenzaamheid. De bestrijding van eenzaamheid zal in 2020 verder opgepakt worden op basis van het plan van aanpak eenzaamheid Ridderkerk.

- Welzijn. Samenwerkingsovereenkomst Ketenzorg Dementie.

De Samenwerkingsovereenkomst Ketenzorg Dementie is de basis om samen met de ketenpartners de komende jaren toe te werken naar een zo vriendelijk mogelijke samenleving in Ridderkerk. Het gaat daarbij om vroegtijdige signalering door medewerkers van onder meer maatschappelijke organisaties, woningcorporaties, vrijwilligersorganisaties, thuiszorgorganisaties, de eerstelijnszorg en bewustwording bij mensen met (beginnende) dementie en hun directe omgeving. De partners hebben hiervoor een Meerjarenplan Dementie opgesteld. Daarin zijn diverse thema's opgenomen die de komende jaren zullen worden uitgewerkt zoals wachtlijstbeheer, dementievriendelijke samenwerking, zorgpad dementie, technologie bij mensen thuis en acute opvang. De kosten hiervan worden nog onderzocht. Hierbij wordt nagegaan of de zorgverzekeraar hieraan een bijdrage kan leveren.

Basishulp en -ondersteuning / Wijkteams

- Vragen van inwoners worden vroegtijdig sneller en passender opgepakt.
- Er is een optimale samenwerking tussen de wijkteams en aanbieders van specialistische hulp en ondersteuning, waarbij specialistische kennis over risicogroepen breder gedeeld wordt.
- Er is optimale basis voor een goede verbinding tussen de wijkteams en het specialistisch aanbod.
- Het steeds blijven werken aan een goede samenwerking met het gedwongen kader (Veilig Thuis, Jeugdbescherming Rotterdam Rijnmond).
- Realiseren van goede verbindingen tussen onderlinge domeinen, zoals jeugdhulp, het onderwijs, Wmo, schulddienstverlening en werk en inkomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Optimaliseren samenwerking.

We optimaliseren de samenwerking met de jeugdgezondheidszorg, welzijnsorganisatie en Jeugdbescherming Rotterdam Rijnmond.

- Aangaan en onderhouden relaties met zorgaanbieders.

Het aangaan en onderhouden van relaties met zorgaanbieders over te leveren hulp en ondersteuning in het wijkteam en de wijze van verantwoording over de ingezette hulp en ondersteuning en behaalde resultaten.

- Zorgen voor integratie van kennis en expertise.

We zorgen voor integratie van kennis en expertise op het gebied van de GGZ voor volwassenen en de maatwerkvoorzieningen Wmo, Werk en Inkomen en Participatie.

- Organiseren netwerkbijeenkomsten.

We organiseren netwerkbijeenkomsten, waarbij aandacht besteed wordt aan thema's, zoals eenzaamheid, opvoeding, (v)echtscheidingen, mantelzorg.

Basishulp en -ondersteuning / Inkomensregelingen

- Vanaf 2020 willen we dat ieder kind, waaronder kinderen van minima, de school verlaat met een zwemdiploma.
- Vanaf 2020 willen we 'Meedoen' via de Ridderkerkpas gaan doorontwikkelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Financiële ondersteuning voor zwemles.

De gezinnen waar het financieel niet lukt om een kind op zwemles te laten gaan worden financieel ondersteund.

- Doorontwikkeling Ridderkerkpas.

Voor de doorontwikkeling van de Ridderkerkpas gaan we met de nieuwe aanbieder nadere afspraken maken.

Basishulp en -ondersteuning / Begeleide- en arbeidsparticipatie

In 2020 hebben we als doel om het nog onbenutte arbeidspotentieel te ontwikkelen en re-integratietrajecten efficiënter in te richten. Daarnaast nemen we maatregelen om onrechtmatig beroep op sociale voorzieningen tegen te gaan. De ontwikkeling van het klantenbestand zal daardoor meer in lijn komen met de landelijke en regionale ontwikkeling. Het tekort op de Rijksmiddelen BUIG (gebundelde uitkering) zal door deze maatregelen verder afnemen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Begeleide en arbeidsparticipatie. Met structurele investeringen in fundament intensief en gericht begeleiden van inwoners.

Met structurele investeringen in het fundament kunnen we inwoners intensief en gericht begeleiden, met voldoende aandacht voor handhaving van diverse verplichtingen (informatieverplichting, arbeids- en re-integratieverplichtingen, tegenprestatie, Wet taaleis, inburgeringsverplichtingen). Deze maatregelen gaan samen met het optimaliseren van de instrumenten die we inzetten voor re-integratie van specifieke doelgroepen.

- Begeleide en arbeidsparticipatie. Versterken van de verbinding tussen ondernemers, onderwijs, organisaties en overheid.

Om de mismatch tussen werkzoekenden en werkgevers tegen te gaan, versterken we de verbinding tussen ondernemers, onderwijs, organisaties en overheid. Dat bevordert de uitstroom van mensen naar de arbeidsmarkt.

- Begeleide en arbeidsparticipatie. Statushouders

We maken duidelijke afspraken met statushouders over wat wij van hen verwachten op het gebied van inburgering en re-integratie. Deze afspraken gaan we monitoren. De activiteiten in het kader van re-integratie en inburgering worden samengevoegd tot één integraal plan waarbij participatie centraal staat. Het re-integratie instrumentarium wordt uitgebreid met instrumenten die het mogelijk maken om werk, participatie en taalontwikkeling beter te combineren.

Basishulp en -ondersteuning / Maatwerkvoorzieningen (Wmo)

- Duidelijkheid over de impact van de uitspraak van de CRvB impact op de Wmo maatwerkvoorzieningen. In 2020 vertalen we deze duidelijkheid naar kwalitatief hoogwaardige dienstverlening aan de inwoner.
- We willen de innovatiekracht en ondernemerschap van zorgverleners aanmoedigen en ondersteunen met als doel kwalitatief betere- of meer zorg voor dezelfde prijs dan wel dezelfde hoogwaardige zorg voor een lagere prijs te realiseren.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Maatwerkvoorzieningen (Wmo). Onderzoek naar de invloed van de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (CRvB) op de beschikbare voorzieningen.

We onderzoeken wat de invloed van de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (CRvB) is op de beschikbare voorzieningen in Ridderkerk. In het onderzoek wordt de noodzaak van aanpassing van de indicatiestelling en opnieuw aanbesteden van de maatwerkvoorzieningen meegenomen. In 2020 voeren we de acties uit die uit dit onderzoek naar voren komen.

- Maatwerkvoorzieningen (Wmo). Opnieuw stellen we middelen vanuit het innovatiefonds beschikbaar.

Opnieuw stellen we middelen vanuit het innovatiefonds beschikbaar. Voorstellen van aanbieders worden beoordeeld (zorg goedkoper, dichterbij de burger of meer zorg voor hetzelfde geld). Succesvolle innovaties worden in het bestaande beleid opgenomen.

Maat- en specialistisch werk / Maatwerkdienstverlening 18+

Schulddienstverlening

- Er voldoende kennis is van schulddienstverlening bij de wijkteams. Dit omdat er naast de hulpvraag vaak sprake is van financiële problematiek.
- We gaan het proces van vroegsignaleren verbeteren.
- We willen de aandacht voor financiële problemen vergroten en meer inwoners met dergelijke problemen bereiken.

Beschermd wonen en Maatschappelijke Opvang

We willen een zorgvuldige overgang realiseren van de verantwoordelijkheid voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke opvang vanaf (op zijn vroegst) 2021. Hierbij willen we in regionaal verband onderzoeken:

- Onder welke voorwaarden we in gezamenlijkheid woonvoorzieningen spreiden over de regio.
- Op welke wijze we de uitstroom vanuit beschermd wonen naar zelfstandig (begeleid) wonen kunnen vergroten.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Schulddienstverlening. Kennisverbreding van de professionals in de wijkteams

We gaan inzetten op kennisverbreding van de professionals in de wijkteams en de samenwerking

- Schulddienstverlening. Intensiveren van de samenwerking met partners betrokken bij vroegsignalering.

Wij intensiveren de samenwerking met de partners die betrokken zijn bij vroegsignalering, in het bijzonder de woningbouwverenigingen. Dit om te komen tot goede afspraken die als resultaat hebben de inwoner eerder te bereiken.

- Schulddienstverlening. Meer aandacht geven aan het onderwerp schulddienstverlening.
- We gaan meer aandacht geven aan het onderwerp schulddienstverlening en richten ons daarbij op specifieke doelgroepen, waaronder jongeren.

- Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang, afstemming en samenwerking in de regio.

Op het gebied van de doordecentralisatie Beschermd Wonen en Maatschappelijk Opvang in relatie tot zelfstandig wonen, stemmen we af en werken we nauw samen in de regio.

Maat- en specialistisch werk / Maatwerkdienstverlening 18-

- Voor jeugdigen die emotionele, psychosociale of psychiatrische problemen hebben, hebben we zowel lokaal als regionaal laagdrempelige hulp en ondersteuning beschikbaar.
- Leden van wijkteams, maatschappelijke partners, scholen en verenigingen zijn alert op Ridderkerkse jeugdigen die eenzaam zijn. Zij kunnen rekenen op extra aandacht van goed opgeleide professionals.
- Er is zicht op de gevolgen van de aanpassing van het woonplaatsbeginsel.
- Het resultaatgericht werken vormt een goede basis voor het leveren van hulp en ondersteuning (maatwerk) in gezinnen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Onderhouden samenwerkingsrelatie met huis- en jeugdartsen.

In samenspraak met de wijkteams onderhouden we de samenwerkingsrelatie met huisartsen en jeugdartsen omtrent verwijzingen naar jeugdhulp.

- Meer sturing vanuit de gemeente op de verwijzingen naar jeugdhulp.

Er zal meer sturing vanuit de gemeente plaatsvinden op de verwijzingen naar jeugdhulp door de jeugdbescherming.

- Bieden van voldoende en passende jeugdhulp samen met gecontracteerde aanbieders.
- Samen met de lokaal en regionaal door de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond gecontracteerde aanbieders bieden we voldoende en passende jeugdhulp.
- Verbetering van de werkprocessen rondom op- en afschalen van hulp.

We geven vorm en inhoud aan de verbetering van de werkprocessen rondom op- en afschalen van hulp.

- Aanpassen van de administratieve processen ten gevolge van het nieuwe woonplaatsbeginsel.

We passen de administratieve processen aan ten gevolge van het nieuwe woonplaatsbeginsel.

- Onderzoeken van de (financiële) gevolgen van het nieuwe woonplaatsbeginsel.

We onderzoeken (financiële) gevolgen van het nieuwe woonplaatsbeginsel.

- Inzet op verbinding tussen wijkteams met pleegzorgmedewerkers.
- We zetten in op de verbinding tussen wijkteams met pleegzorgmedewerkers.
- We geven verder vorm en inhoud aan de verbetering van de werkprocessen rondom op- en afschalen naar het Jeugdbeschermingsplein en de wijkteams. Hierbij wordt invulling gegeven aan de samenwerkingsafspraken die zijn opgesteld.
- We continueren en waar mogelijk optimaliseren de samenwerking tussen de wijkteams, de gecertificeerde instellingen en Veilig Thuis.

Maat- en specialistisch werk / Geëscaleerde zorg 18+

Een zorgvuldige implementatie van de Wet verplichte ggz.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Werken aan de totstandkoming van een actieplan personen met verward gedrag.

We werken aan de totstandkoming van een actieplan personen met verward gedrag en hebben daarbij oog voor de zorgvuldige implementatie van de wet verplichte GGZ.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten				
7.1-Basishulp en -ondersteuning				
2.5:Openbaar vervoer	-394.300	-394.300	-394.300	-394.300
4.3:Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-406.800	-407.000	-406.500	-406.600
6.1:Samenkracht en burgerparticipatie	-221.900	-221.900	-221.900	-221.900
6.2:Wijkteams	-69.300	-69.300	-69.300	-69.300
6.3:Inkomensregelingen	-930.600	-932.800	-926.500	-927.900
6.5:Arbeidsparticipatie	0	0	0	0
6.6:Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-913.300	-887.600	-862.300	-862.300
6.71:Maatwerkdienstverlening 18+	-457.500	-457.500	-457.500	-457.500
6.72:Maatwerkdienstverlening 18-	-1.979.700	-1.948.700	-1.945.700	-1.945.700
6.82:Geëscaleerde zorg 18-	-1.357.200	-1.357.200	-1.357.200	-1.357.200
7.1:Volksgezondheid	-1.127.200	-1.127.200	-1.127.200	-1.127.200
Totaal 7.1-Basishulp en -ondersteuning	-7.857.800	-7.803.500	-7.768.400	-7.769.900
7.2-Preventie en welzijn				
6.1:Samenkracht en burgerparticipatie	-688.400	-738.400	-688.400	-688.400
6.2:Wijkteams	-3.346.300	-3.297.700	-3.290.800	-3.292.300
6.3:Inkomensregelingen	-14.271.200	-14.071.200	-13.821.200	-13.821.200
6.5:Arbeidsparticipatie	-980.200	-906.500	-906.500	-906.500
6.6:Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-432.700	-433.900	-430.200	-431.000
6.71:Maatwerkdienstverlening 18+	-3.885.900	-3.961.300	-3.961.300	-3.961.300
6.72:Maatwerkdienstverlening 18-	-5.790.800	-5.791.200	-5.790.000	-5.790.200
6.81:Geëscaleerde zorg 18+	-75.300	-75.300	-75.300	-75.300
6.82:Geëscaleerde zorg 18-	-80.500	-80.700	-80.000	-80.200
7.1:Volksgezondheid	-87.700	-88.000	-87.200	-87.400
Totaal 7.2-Preventie en welzijn	-29.639.000	-29.444.200	-29.130.900	-29.133.800
7.3-Maatwerk/ specialistisch				
4.3:Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-74.100	-74.100	-74.100	-74.100
6.1:Samenkracht en burgerparticipatie	-3.516.600	-3.454.800	-3.451.200	-3.450.700
6.4:Begeleide participatie	-80.000	-80.000	-80.000	-80.000
6.5:Arbeidsparticipatie	-1.247.400	-1.251.100	-1.240.500	-1.242.800
6.71:Maatwerkdienstverlening 18+	-4.296.100	-4.299.300	-4.295.900	-4.296.700
6.81:Geëscaleerde zorg 18+	-66.500	-66.700	-66.100	-66.300
Totaal 7.3-Maatwerk/ specialistisch	-9.280.700	-9.226.000	-9.207.800	-9.210.600
Totaal Lasten	-46.777.500	-46.473.700	-46.107.100	-46.114.300
Baten				

7.1-Basishulp en -ondersteuning				
6.1:Samenkracht en burgerparticipatie	47.000	47.000	47.000	47.000
6.6:Maatwerkvoorzieningen (WMO)	9.700	9.700	9.700	9.700
Totaal 7.1-Basishulp en -ondersteuning	56.700	56.700	56.700	56.700
7.2-Preventie en welzijn				
6.1:Samenkracht en burgerparticipatie	35.000	35.000	35.000	35.000
6.3:Inkomensregelingen	12.299.400	12.299.400	12.299.400	12.299.400
6.71:Maatwerkdienstverlening 18+	255.900	286.900	277.900	277.900
Totaal 7.2-Preventie en welzijn	12.590.300	12.621.300	12.612.300	12.612.300
7.3-Maatwerk/ specialistisch				
6.71:Maatwerkdienstverlening 18+	15.000	15.000	15.000	15.000
Totaal 7.3-Maatwerk/ specialistisch	15.000	15.000	15.000	15.000
Totaal Baten	12.662.000	12.693.000	12.684.000	12.684.000
Saldo - Lasten en baten	-34.115.500	-33.780.700	-33.423.100	-33.430.300
Onttrekkingen				
7.3-Maatwerk/ specialistisch				
0.10:Mutaties reserves	50.000	50.000	0	0
Totaal 7.3-Maatwerk/ specialistisch	50.000	50.000	0	0
Totaal Onttrekkingen	50.000	50.000	0	0
Saldo - Reserves	50.000	50.000	0	0
Begrotingssaldi Sociaal domein	-34.065.500	-33.730.700	-33.423.100	-33.430.300

Toelichting

Openbaar vervoer

Het nadeel betreft gratis openbaar vervoer voor ouderen.

Wijkteams

Het nadeel betreft vooral de gewijzigde toerekening over de programma 's van de BAR-bijdrage. Daarnaast vervallen in 2020 ten opzichte van 2019 de incidentele lasten van de 2-jarige pilot voor versterking van de samenwerking tussen Onderwijs en wijkteams. Vanaf 2021 vervallen de hogere kosten voor wijkteams (de Cao-ontwikkeling is voor 2 jaar geraamd in 2019 en 2020 in verband met nieuwe aanbesteding).

Inkomensregelingen

Het voordeel op de lasten komt voort uit de doelstelling om langs een groeimodel aan te sluiten bij de landelijke trend wat een daling van het aantal uitkeringsgerechtigden van 5% in 2022 moet opleveren. Het nadeel op de baten betreft de lagere rijksbijdrage als gevolg van de verwachte afname van het aantal mensen met een uitkering.

Begeleide participatie

In 2020 vervalt de incidentele impuls 2019 voor Maatschappij.

Maatwerk dienstverlening 18+

Hogere kosten nieuw doelgroepenvervoer, Hogere kosten huishoudelijke verzorging ZIN, vervallen incidentele hogere vervoerskosten 2019 door afsluiten Maastunnel.

Maatwerk dienstverlening 18-

Dit betreft een toename van de bijdrage aan GR Jeugdhulp Rijnmond.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Omschrijving	Toelichting/Eenheid	Waarde
45	Demografische druk. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	In %. De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.	79,8%
46	Werkloze jongeren. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	% in de leeftijd van 16-22 jaar.	1,4% (2015)
47	Kinderen in uitkeringsgezinnen. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	% kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	5,3% (2015)
48	Jongeren met een delict voor de rechter. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	% jongeren van 12-21 jaar.	1,5% (2015)
49	Meldingen kindermishandeling in Ridderkerk. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	% mishandelde kinderen tot 18 jaar dat bij de bureaus Advies- en Meldpunt Kindermishandeling is gemeld.	
50	Jongeren met jeugdhulp. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	% jongeren met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	7,6%
51	Jongeren met jeugdbescherming. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	% jongeren met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	1,3%
52	Jongeren met jeugdreclassering. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	% van alle jongeren van 12-23 jaar.	0,4%
53	Alcohol en drugsmisbruik onder jongeren in Ridderkerk. Bron: Gemeente	Binge-drinken Dronken of aangeschoten Wietgebruik	22,0% 20,0% 9,0%
54	Tevredenheid Ridderkerkse cliënten. Bron: Tevredenheidsonderzoek + Schouwen	Score 1-10.	7,6
55	Schoon huis (huishoudelijke hulp). Bron: Tevredenheidsonderzoek + Schouwen	In %.	97,8%
56	Wmo-cliënten met individuele maatwerkarrangementen Bron: Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 inwoners.	73,0
57	Mate waarin mantelzorgers zich door de gemeente Ridderkerk ondersteund en gewaardeerd voelen. Bron: Burgerpeiling	In %.	*
58	Banen. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar.	760,2
59	Netto arbeidsparticipatie. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	% werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.	67,8%
60	Personen met een bijstandsuitkering. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 inwoners.	30,1
61	Personen met lopende re-integratietraject. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	46,1
62	Aantal inwoners in Ridderkerk dat in armoede leeft. Bron: Gemeente (armoedemonitor)	Het aantal huishoudens**	1.449
63	Ridderkerkse uitstroom naar werk. Bron: Bestuursrapportage Sociaal Domein	In % van de behaalde uitstroom.	43,6%

64	Uitstroom naar werk. Bron: Bestuursrapportage Sociaal Domein	In % van het klantenbestand.	11,1%
----	---	------------------------------	-------

* De onderzoeksmethode moet aangepast worden om de uitkomst representatief te laten zijn. In het vervolg wordt de vraag gesteld aan de mantelzorgers in plaats van volledige populatie.

** In de monitor is het aantal huishoudens gemeten en niet het aantal inwoners.

Programma 8 Gezondheid en duurzaamheid

Programmavisie

Wij zetten ons in voor een duurzame samenleving. Zo willen we bijdragen aan het minder belasten van onze kwetsbare aarde. Dat krijgt vorm in allerlei concrete projecten, zoals het beleid voor afvalinzameling en de energiestrategie. We streven naar een betaalbare, betrouwbare, schone en veilige energievoorziening voor iedereen in 2050. We ontwikkelen Ridderkerk in de richting van een circulaire economie. De volksgezondheid en het milieu dienen wij met concrete maatregelen, die bijdragen aan een duurzame leefwijze en gezonde leefomgeving.

Trends en ontwikkelingen

Volksgezondheid

Wij geven samen met de GGD Rotterdam Rijnmond uitvoering aan het lokale gezondheidsbeleid. Naast de uitvoering van een aantal basistaken, zoals het voorkomen van infectieziekten, medische milieukundige zorg en inspecties kinderopvang, ligt de nadruk op preventie door het bevorderen van een gezonde leefstijl: het tegengaan van roken, overmatig alcoholgebruik en overgewicht. Verder leggen we ook de focus op bewegen en achterliggende factoren als armoede en participatie. We werken mee aan het tot stand komen van een regionaal preventieakkoord. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de uitkomsten van de Gezondheidsmonitor Volwassenen en ouderen 2016 en de Gezondheidsmonitor Jeugd 2015. Beide onderzoeken zijn gedaan door GGD Rotterdam-Rijnmond.

Gezondheid is een van de pijlers van de toekomstige Omgevingswet.

Wij werken aan het thema rookvrije generatie. De ambitie is het aantal rookvrije locaties waar veel kinderen komen, zoals de speeltuin, uit te breiden.

We streven naar een volledige dekking met AED's in de gemeente.

Riolering

De klimaatveranderingen zijn in heel Nederland voelbaar. Ook in Ridderkerk. De overlast ten gevolge van de forse regenbuien die we zo nu en dan te verwerken krijgen is niet alleen op te lossen door de aanleg van een grotere buis. Daarnaast hebben we te maken met perioden van extreme droogte. Het vraagt maatregelen door de gemeente, maar ook door inwoners, bedrijven en het Waterschap Hollandse Delta.

Er wordt bij grootschalige werkzaamheden integraal naar dit soort vraagstukken gekeken. De maatregelen moeten gevonden worden in samenspel met weg- en groenbeheer en het waterschap Hollandse Delta, om tot een goed evenwicht te komen van vasthouden, bergen en (vertraagd) afvoeren van hemelwater. Kortom, maatwerk voor iedere locatie afzonderlijk.

Afval

Op weg naar een circulaire afvalketen, hebben de Rijksoverheid en de VNG samen de zogenaamde VANG-doelstellingen geformuleerd. VANG staat voor 'Van Afval Naar Grondstof'. De ambitie van de Rijksoverheid is om in 2020 tenminste 75% grondstoffen te scheiden van het huishoudelijk afval. Dat betekent dat er dan nog maximaal 100 kilogram restafval per inwoner per jaar mag overblijven. De ambitie van de Rijksoverheid gaat nog verder. In 2025 mag er nog maar maximaal 30 kilogram restafval per inwoner per jaar zijn. Wij hebben ook deze ambitie en willen op termijn (2050) een volledig afvalloze gemeente worden.

Beleidsdocumenten

Bestaand beleid vastgesteld door de raad

- Beleidsplan van Afval naar grondstoffen (2019)
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022

- Milieu- en Duurzaamheidsprogramma 2016-2020
- Convenant tussen het Gemeentebestuur van gemeente Ridderkerk en het Beleidsplatform Natuur, Milieu en Duurzaamheid

Bestaand beleid vastgesteld door het college

- Actieplan Geluid 2019-2023
- Actieplan Luchtkwaliteit 2018-2022
- Geluidbelastingkaarten 2017-2022
- Beleidsuitgangspunten Bomen en zonnepanelen gemeente Ridderkerk (2016)

Te herzien beleid

- Bodemkwaliteitskaarten en Nota Bodembeheer 2014-2019
- Meerjarenbeleidsplan gezondheidsbeleid "Positieve Gezondheidszorg in Ridderkerk 2014-2018"

Verder uit te werken beleid

- Afvalstoffenverordening Ridderkerk 2019
- Uitvoeringsbesluit Afvalstoffenverordening Ridderkerk 2019

Wat willen we bereiken?

Volksgezondheid

Volksgezondheid

Wij ijveren voor de totstandkoming van een regionaal preventieakkoord waarin het lokale belang voor de gemeente herkenbaar is en waarin afspraken gemaakt worden die de gezondheid van de inwoners van Ridderkerk positief kunnen beïnvloeden.

Op basis van artikel 13 van de Wet publieke gezondheid (Wpg) stelt de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport elke vier jaar een landelijke nota gezondheidsbeleid vast, die eind 2019 gereed is. Mede op basis van deze nota stellen wij in 2020 een nieuwe nota gezondheidsbeleid op voor vier jaar, waarin ook het verder terugdringen van gezondheidsverschillen aan de orde komt.

- We willen dat de Ridderkerkers gezond leven en voldoende bewegen. De grootste winst voor de gezondheid valt namelijk te behalen door een gezonde leefstijl: tegengaan roken, overmatig alcoholgebruik en overgewicht door vooral bewegen.
- We willen problematische gameverslaving, alcohol- en/of drugsgebruik verminderen door middel van preventie, voorlichting, behandeling en/of via handhaving.
- We breiden het aantal rookvrije plaatsen in de gemeente uit waar veel kinderen zijn.
- We willen de eenzaamheid onder de Ridderkerkers tegen gaan.
- We bevorderen burgerinitiatieven om eenzaamheid onder inwoners tegen te gaan.

We bevorderen dat gezondheid als pijler sterk verankerd wordt in de Omgevingswet.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Inzet voor de totstandkoming van een regionaal preventieakkoord.

We zetten ons in voor de totstandkoming van een regionaal preventieakkoord.

- Opstellen van een nieuwe nota gezondheidsbeleid voor vier jaar

We stellen van een nieuwe nota gezondheidsbeleid voor vier jaar op, waarin ook het verder terugdringen van gezondheidsverschillen aan de orde komt.

- Bestrijding eenzaamheid.

De bestrijding van eenzaamheid zullen we in 2020 verder oppakken op basis van het plan van aanpak eenzaamheid Ridderkerk.

Riolering

Riolering

Wij streven naar een goed functionerend rioolstelsel om huishoudelijk afvalwater en regenwater in te zamelen en te transporteren naar de afvalwaterzuiveringsinrichting. De verwachting is dat wij steeds meer te maken krijgen met een toename van extreme neerslag en perioden van droogte. Het rioolstelsel is niet toereikend om tijdelijk deze grote hoeveelheden te verwerken. De zorg gaat dan ook uit naar het voorkomen van wateroverlast (in panden). Daarom wordt ingezet op klimaatadaptief ontwerp en beheer.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Vervangingsopgave van riolering en klimaatadaptatie.

In het afwegingskader bij iedere vervangingsopgave van riolering wordt klimaatadaptatie meegenomen.

- Communicatie om bewustwording te stimuleren.

Naast aanpassingen aan het rioolstelsel vindt communicatie naar de inwoners plaats om de bewustwording te stimuleren over de gevolgen van de (zichtbare) klimaatverandering. Dit is de zogenaamde "risicodialoog".

Afval

Afval

Op 21 maart 2019 heeft de gemeenteraad het nieuwe beleidsplan "Van Afval naar Grondstoffen" vastgesteld. De gemeenteraad heeft hiermee gekozen voor de invoering van een variabel tarief en het ophalen van de grondstoffen bij de inwoner thuis. De volgende maatregelen horen hierbij:

1. Nascheiding van PMD (Plastic, Metalen en Drinkpakken) vanaf 2020;

2. Laagbouw: PMD en restafval, gft (groente-, fruit- en tuinafval) en papier worden met minicontainers aan huis ingezameld;
3. Hoogbouw: PMD en restafval in ondergrondse containers, gft in cocons en papier en glas en textiel in ondergrondse containers in de wijk;
4. Ondersteuning door communicatie, educatie en handhaving.

De combinatie van deze maatregelen zorgt ervoor dat op termijn de hoeveelheid restafval terug wordt gebracht. Hierdoor wordt de gemeente steeds meer een circulaire gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Scheiden van grondstoffen.

In beleidsplan 'Van Afval naar Grondstoffen' wordt er op aangestuurd dat we per 1 januari 2020 zo veel mogelijk grondstoffen redden uit de verbrandingsovens en deze grondstoffen gaan hergebruiken. Tegelijkertijd willen we zo weinig mogelijk restafval produceren en moet het scheidingspercentage naar 75%. Het beleidsplan voorziet hierin door de invoering van een aantal maatregelen. Deze maatregelen betreffen:

1. Het zo goed mogelijk scheiden van grondstoffen zoals PMD, gft en OPK (oud-papier en karton) aan de bron, dus bij mensen thuis. Dit gaan we als gemeente heel goed faciliteren door alle inwoners van de laagbouw drie minicontainers te geven waarin ze de grondstoffen thuis kunnen scheiden. Het restafval kan samen met het PMD aangeboden worden. Wanneer inwoners goed scheiden is de hoeveelheid restafval minimaal en kan het PMD gemakkelijk via nascheiding van het restafval gescheiden worden. In de hoogbouw maken we gebruik van de reeds bestaande ondergrondse containers. De gemeente verleent optimale service door adequate inzamelfaciliteiten, zodat de inwoners het afval optimaal kunnen scheiden.

- Proef variabele tarief.

In 2020 gaan we starten met de proef om in 2021 het variabele tarief te realiseren. Dit betekent dat mensen die goed scheiden worden beloond, zij bieden minder restafval aan en meer grondstoffen en krijgen daardoor geld terug. Echter, 2020 betreft een proefjaar en in dit jaar zijn er nog geen financiële consequenties verbonden aan het meer of minder aanbieden van restafval. Pas in 2021 gaan we verrekenen en krijgen inwoners die minder restafval aanbieden geld terug. De gemeente geeft wel een terugkoppeling hoe vaak een huishouden de restcontainer heeft aangeboden of hoe vaak men de ondergrondse container in 2020 heeft gebruikt.

- Starten positieve communicatiecampagne.

We starten met een positieve communicatiecampagne om inwoners bewust te maken van het nut en de noodzaak om hun afval goed te scheiden en zo min mogelijk restafval te produceren.

Milieubeheer

We willen graag dat alle Ridderkerkers gezond opgroeien. We vertalen dit naar actiepunten die bijdragen aan een goede, gezonde en duurzame leefwijze én leefomgeving met daarbij aandacht voor zowel ruimtelijke als maatschappelijke aspecten. Volksgezondheid en milieu raken elkaar hierbij.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Verminderen van het aantal geluidgehinderden.

Verminderen van het aantal geluidgehinderden door onder andere:

- Het saneren van woningen van de B-lijst (geluidsbelasting tussen 60 en 64 decibel).
- Uitvoeren van acties uit het actieplan Geluid.

- Verbeteren van luchtkwaliteit.

Verbeteren van luchtkwaliteit.

- Onder andere door het uitvoeren van acties uit het actieplan Luchtkwaliteit.

- Verlagen risico's gevaarlijke stoffen.

Verlagen van risico's binnen de gemeente bij de productie, het vervoer, de opslag en het gebruik van gevaarlijke stoffen.

- Onder andere door het borgen van de maatregelen uit de Visie Externe Veiligheid en het uitvoeren hiervan.

- Beheersen gemeentelijke bodemproblematiek.

Beheersen van de gemeentelijke bodemproblematiek.

- Bijdragen aan behoud goede drinkwaterkwaliteit.

Binnen onze mogelijkheden zijn wij waakzaam op het behoud van een goede drinkwaterkwaliteit.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten				
1.2:Openbare orde en veiligheid	-107.400	-107.600	-107.000	-107.100
7.1:Volksgezondheid	-380.200	-380.300	-380.100	-380.100
7.2:Riolering	-3.783.300	-3.739.300	-3.742.700	-3.709.500
7.3:Afval	-5.406.500	-5.155.700	-5.168.400	-5.152.500
7.4:Milieubeheer	-1.542.400	-1.426.800	-1.423.600	-1.424.200
8.1:Ruimtelijke ordening	-26.400	-26.500	-26.300	-26.300
Totaal Lasten	-11.246.200	-10.836.200	-10.848.100	-10.799.700
Baten				
7.2:Riolering	4.971.300	4.913.700	4.905.900	4.872.400
7.3:Afval	6.532.300	6.500.300	6.516.600	6.499.100
7.4:Milieubeheer	71.500	5.000	5.000	5.000
8.1:Ruimtelijke ordening	18.900	18.900	18.900	18.900
Totaal Baten	11.594.000	11.437.900	11.446.400	11.395.400
Saldo - Lasten en baten	347.800	601.700	598.300	595.700
Onttrekkingen				
0.10:Mutaties reserves	280.600	10.600	10.600	10.600
Totaal Onttrekkingen	280.600	10.600	10.600	10.600
Saldo - Reserves	280.600	10.600	10.600	10.600
Begrotingssaldi Gezondheid en duurzaamheid	628.400	612.300	608.900	606.300

Toelichting

Afval

Betreft voornamelijk het Afvalbeleidsplan 2019 (vanaf 2021 vervallen de in 2020 incidenteel geraamde lasten voor communicatie en juridisch advies).

Hogere baten vanaf 2020 voornamelijk als gevolg van hogere tarieven conform het afvalbeleidsplan 2019.

Milieubeheer

In 2019 is als doorgeschoven budget 2018 incidenteel budget geraamd voor initiatieven die bijdragen aan duurzaamheidstoelstellingen. De inkomstenraming 2020 betreft een rijksbijdrage over voorgaande jaren met betrekking tot ISV3-geluid.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Omschrijving	Toelichting/Eenheid	Waarde
65	Hoeveelheid restafval uit Ridderkerk dat vanuit afval aanbestedstation in verbrandingsoven terecht komt. Bron: NV BAR Afvalbeheer	In kg.	728.000
66	Vergroten van het afvalscheidingspercentage in Ridderkerk. Bron: NV BAR Afvalbeheer	In %.	51,7%
67	Omvang huishoudelijk afval. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	Hoeveelheid restafval per inwoner.	233,0
68	Waardering algehele persoonlijke gezondheid in Ridderkerk. Bron: Burgerpeiling	Score 1-10.	7,7
69	Hernieuwbare elektriciteit. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	In %.	1,8% (2017)
70	Lucht. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	Voorraad lucht op basis van de uitstoot van CO ₂ , stikstofoxiden, fijnstof en vluchtige organische stoffen. 0 (zeer laag) en 100 (zeer hoog).	77 (2017)
71	Aantal opgevangen zwerfdieren. Bron: Gemeente		19

Programma 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed

Programmavisie

Diverse ruimtelijke ontwikkelingen worden in samenhang met elkaar ingevuld en vormgegeven. Het Integraal Accommodatieplan (IAP) is daarvan een belangrijk element. Flexibele omgevingsplannen zijn een hulpmiddel om in te kunnen spelen op actuele ontwikkelingen en wensen. Samen met de woningbouwcorporaties zetten we ons in voor een evenwichtige en kwalitatief goede woningvoorraad, beschikbaar voor alle doelgroepen, inclusief eenpersoonshuishoudens (van jong tot oud) en beschermd wonen. Daarbij wordt rekening gehouden met wensen die voortkomen uit de samenleving. Levensloopbestendigheid, klimaatadaptatie en energietransitie zijn hierbij belangrijke aspecten.

Trends en ontwikkelingen

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

De bedrijfsinfrastructuur valt uiteen in winkelgebieden, gericht op detailhandel en bedrijventerreinen voor de overige bedrijfsactiviteiten.

Voor de winkelgebieden is het beleid gericht op het versterken van de drie wijkwinkelcentra, die een sterke wijkfunctie hebben voor de dagelijkse boodschappen en het centrumgebied waar ook de niet-dagelijkse boodschappen worden gedaan. Om die reden is voor het centrum 'beleving' een punt van aandacht.

De bedrijventerreinen binnen de gemeente functioneren over het algemeen goed. De bedrijventerreinen worden intensief gebruikt en het beleid is gericht op schoon, heel en veilig. Op Nieuw-Reijerwaard is er nieuwe ruimte voor bedrijven beschikbaar, terwijl op het bijna uitverkochte Cornelisland de komende jaren gebouwd zal worden.

Onderwijshuisvesting

Vanaf 1 juli 2020 moeten nieuwe schoolgebouwen voldoen aan de eisen voor bijna energieneutrale gebouwen (BENG). Er is hiervoor een hogere investering nodig. Bij de nieuwbouw van het Gemini College is hiermee in de begroting al rekening gehouden. Bij de nieuwbouw van De Driemaster is in de begroting nog geen rekening gehouden met deze kosten. De VNG zal gemeenten adviseren hoe dit verwerkt kan worden in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs.

Medio 2020 verwachten we de reactie van de minister van Onderwijs op het voorstel van VNG, Primair Onderwijsraad en Voortgezet Onderwijsraad om renovatie als voorziening in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs op te nemen. Het voorstel is tevens om gemeenten te verplichten een meerjarig Integraal Huisvestingsplan (IHP) met de schoolbesturen vast te stellen.

Accommodaties (inclusief sport)

Het verduurzamen van het maatschappelijk vastgoed is een continu aandachtspunt.

Begraafplaatsen

De landelijke tendens van een toename van crematies en afname van begraven is in beperkte mate ook merkbaar in onze gemeente.

De laatste jaren neemt het aantal begrafenissen af, wordt meer afstand gedaan van grafrechten van oudere graven en is het aantal nieuw uit te geven graven beperkter doordat er meer bijzettingen zijn in bestaande graven. Deze ontwikkelingen worden meegenomen bij de beoogde uitbreiding van de begraafplaats Vredenhof en in de berekening van de graftarieven.

Wijziging van de rekenrente en wettelijke aanscherping van de BBV-regels resulteren in een lager bedrag van bespaarde rente.

Het voor 2020 doorvoeren van een tariefstijging neutraliseert de hogere onderhoudskosten, het verminderde aantal begrafenissen en in verhouding hoger aantal bijzettingen.

Om te komen tot kostendekkende tarieven wordt een kostenstijging voor de eerst komende 4 jaar voorzien. Jaarlijks zal de op te stellen kosten en baten analyse bepalen of deze tariefstijging noodzakelijk is.

In 2019 is onderzoek gedaan naar het cultureel erfgoed. Eén onderdeel daarvan is cultureel erfgoed Begraafplaatsen. Gevolgen hieruit voor het beheer en onderhoud zullen opgenomen worden in het te actualiseren Beheerplan Begraafplaatsen.

Ruimtelijke ordening

Als de Omgevingswet in werking treedt op 1 januari 2021 brengt dit een omvangrijke operatie met zich mee. De Omgevingswet heeft als doel een gezonde fysieke leefomgeving in stand te houden en te bereiken en meer ruimte voor initiatieven mogelijk te maken. Om dit vorm te geven zijn een aantal kerninstrumenten opgenomen in de Omgevingswet. Bijvoorbeeld de omgevingsvisie, het omgevingsprogramma, het omgevingsplan en de omgevingsvergunning.

Grondexploitaties (niet bedrijventerreinen)

In Ridderkerk zijn twee gemeentelijke grondexploitaties actief voor woningbouw. Namelijk Het Zand en Lagendijk (Van Peltterrein). In 2020 is de vijfde fase van Het Zand in aanbouw. De start van de bouw van de zesde fase zal in de tweede helft van 2020 starten. Naar verwachting zal ook de bouw van de Driehoek Het Zand in dezelfde periode starten. De zevende fase van Het Zand zal in 2020 worden aanbesteed. Er is veel belangstelling voor de nieuw te bouwen woningen in Het Zand.

Bijna alle kavels op de woningbouwlocatie Lagendijk zijn verkocht. In 2020 worden alleen nog bestratingswerkzaamheden uitgevoerd. Eind 2020 wordt het project naar verwachting afgesloten.

Wonen en bouwen

In januari 2019 is het 'Regioakkoord Nieuwe Woningmarktafspraken Regio Rotterdam 2018-2030' ondertekend. In het Regioakkoord zijn onder andere doelen geformuleerd voor het realiseren van voldoende woningen in de totale voorraad en sociale voorraad, een meer evenwichtige spreiding van de sociale voorraad, voldoende beschikbare woningen voor de primaire doelgroep en voldoende betaalbare woningen tot de bovenste aftoppingsgrens.

In Ridderkerk mag de sociale voorraad nog licht krimpen. Er worden hierover afspraken gemaakt met Wooncompas om te voorkomen dat er een tekort ontstaat op de sociale voorraad.

Verder is Beschermd Wonen een extra aandachtspunt. Het Rijk wil de middelen vanaf 2021 verdelen volgens nieuwe maatstaven en over elke gemeente afzonderlijk. De gemeente Rotterdam wil de instroom van cliënten van buiten de regio spreiden over de regio. Dit betekent dat de gemeente Ridderkerk extra plekken moet organiseren. Nieuwe afspraken over Beschermd Wonen zijn in voorbereiding.

Beleidsdocumenten

Bestaand beleid vastgesteld door de raad

- Integraal Accommodatieplan Ridderkerk, inclusief actualisatie (2019)
- Verordening Starterslening Ridderkerk 2019
- Verordening Verzilverlening gemeente Ridderkerk 2019
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Ridderkerk 2019
- Beeldkwaliteitsplan De Oude Boomgaert – onderdeel Welstandsnota Ridderkerk (2018)
- Gebiedsvisie Plein Oost en omgeving (2018)
- Gebiedsvisie P.C. Hoofdstraat en omgeving (2017)
- Omgevingsvisie Ridderkerk 2035 (2017)
- Verordening Blijverslening Ridderkerk 2017
- Algemene Verordening Begraafplaatsen Ridderkerk (2016)

- Nota grondbeleid 2016-2019
- Verlenging Verordening Woonruimtebemiddeling regio Rotterdam 2015
- Beeldkwaliteitsplan Nieuw Reijerwaard – onderdeel Welstandsnota Ridderkerk (2014)
- Beheerplan Begraafplaatsen 2014-2018
- Beeldkwaliteitsplan woningbouw Lagendijk 104-106 – onderdeel Welstandsnota Ridderkerk (2011)
- Woningbouwstrategie (2011)
- Werkboek Woningbouwstrategie 2010 - 2020
- Welstandsnota Ridderkerk (2009)
- Procedureverordening voor advisering tegemoetkoming in planschade gemeente Ridderkerk (2008)

Bestaand beleid vastgesteld door het college

- Regioakkoord Nieuwe Woningmarktafspraken Regio Rotterdam 2018 - 2030
- Prestatieafspraken Woonvisie 2016 - 2020 Woonvisie - gemeente Ridderkerk
- Handboek Openbare Ruimte Ridderkerk (2015)
- Beleidsregel Vestigingsbeleid detailhandel Noordenweg (2011)
- Beleidsregel vergroting hoofdgebouw van karakteristieke bestaande woningen in linten (2002)

Te herzien beleid

- Algemene Verordening Begraafplaatsen
- Beheerplan Begraafplaatsen
- Prestatieafspraken vanaf 2020 Woonvisie - Progressie - gemeente Ridderkerk
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Ridderkerk
- Verordening Woonruimtebemiddeling 2015
- Woningbouwstrategie 2011
- Werkboek Woningbouwstrategie 2010-2020

Verder uit te werken beleid

- Gebiedsvisie P.C. Hoofdstraat en omgeving (2017)
- Gebiedsvisie Plein Oost en omgeving (2018)
- Gebiedsvisie Sportpark Bolnes (2018)
- Omgevingsvisie Ridderkerk 2035 (2017)

- Visie op de Restpercelen (2019)

Nieuw te ontwikkelen beleid

- Gebiedsvisie Centrum Oost (Noordenweg en omgeving)
- Gebiedsvisie Koninginneweg
- Gebiedsvisie Oosterpark
- Gebiedsvisie Rivieroevers
- Gebiedsvisie Sportpark Bolnes
- Gebiedsvisie Verenambacht
- Ontwikkelperspectief Centrum Ridderkerk

Wat willen we bereiken?

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

- Uitgifte van grond ten behoeve van bedrijfsterrein:
 - In overeenstemming met de gemeentelijke stedenbouwkundige visie.
 - Passend binnen de gemeentelijke woningbouwstrategie.
 - Binnen de gestelde financiële kaders.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Verkoop bouwgrond Cornelisland.

Verkoop van bouwgrond op Cornelisland, conform het stedenbouwkundig plan.

- Verkoop bouwgrond Nieuw-Reijerwaard.

Verkoop van bouwgrond op Nieuw-Reijerwaard door de Gemeenschappelijke Regeling.

- Actualiseren en monitoren grondexploitatie Cornelisland.

Actualiseren en monitoren grondexploitatie Cornelisland.

Onderwijshuisvesting

Binnen de grenzen van de geldende verordening werken we aan een optimale huisvesting van het onderwijs.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Overleg met de schoolbesturen over de realisatie van toegekende huisvestingsvoorzieningen.

Met de schoolbesturen voeren wij overleg over de realisatie van de toegekende huisvestingsvoorzieningen.

- De gemeente bereidt samen met schoolbestuur OZHW de vervangende nieuwbouw van het Gemini College inclusief sportzaal op Sportpark Ridderkerk voor.
 - Schoolbestuur LEV-WN (voorheen GPO-WN, Gereformeerd Primair Onderwijs West Nederland) bereidt de vervangende nieuwbouw van basisschool De Driemaster aan de Randweg voor.
 - In 2020 starten de schoolbesturen RVKO (Rotterdamse Vereniging voor Katholiek Onderwijs) en PCPOBR (Protestants Christelijk Primair Onderwijs Barendrecht en Ridderkerk) met de voorbereiding/ realisatie van uitbreidingen van de basisscholen Dr. Schaepmanschool en CBS De Fontein.
 - In de actualisatie van het Integraal Accommodatieplan is vervangende nieuwbouw van CBS De Wingerd en OBS De Noord opgenomen. We verwachten hiervoor de aanvragen voor het Huisvestingsprogramma 2021.
-
- Afronden pilot 'beheersbare onderwijshuisvesting Ridderkerk'.

We ronden de pilot 'beheersbare onderwijshuisvesting Ridderkerk' af, waar basisschool De Regenboog en De Noord onderdeel van uitmaken.

Accommodaties (inclusief sport)

Optimalisatie van het maatschappelijk vastgoed van de gemeente Ridderkerk heeft verschillende doelen:

- Het aanbieden van voldoende en kwalitatief goede accommodaties.
- Zorgen voor een evenwichtige spreiding van accommodaties.
- Zorgdragen voor een goede bezetting en een verantwoorde besteding van middelen.
- Het schoon en veilig houden van de accommodaties

Met de verdere uitwerking van het Actualisatie Integraal Accommodatie Plan (AIAP) zal dit het te behalen resultaat worden.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Huisvestingsmogelijkheden bibliotheek.

De gemeente is samen met de bibliotheek gestart met het verkennen van de verschillende huisvestingsmogelijkheden ter vervanging van de huidige huisvesting welke per oktober 2020 zal eindigen.

- Gemeentelijke gebouwen geïnspecteerd met betrekking tot de duurzaamheid.

In 2019 zijn alle gemeentelijke gebouwen geïnspecteerd op basis van de zogenaamde erkende maatregelenlijst met betrekking tot de duurzaamheid. De rapportage geeft aan welke duurzaamheidsinvesteringen als 'laaghangend fruit' uitgevoerd kunnen worden, wat de terugverdientijden zijn en in hoeverre deze haalbaar en betaalbaar zijn. In 2020 worden hierin voor de uitvoering van deze investeringen keuzes gemaakt. Opgemerkt wordt dat alle maatregelen met een terugverdientijd van minder dan vijf jaar verplicht uitgevoerd moeten worden

- AIAP

Vanuit het AIAP zullen in 2020 verschillende deelprojecten worden opgestart en/of gerealiseerd. Deelprojecten die in 2020 zullen starten zijn:

- Verplaatsen hoofdveld RVVH en herinrichting Sportpark Ridderkerk.
- Verplaatsen van de Rowdies.
- Renovatie Sporthal Drievliet.
- Bouw OBS De Noord met gymzaal.
- Voorbereiding bouw gymzaal P.C. Hoofdstraat.

Voor ieder deelproject zal afzonderlijk krediet worden aangevraagd bij de gemeenteraad.

Begraafplaatsen

Op de begraafplaatsen moet voldoende capaciteit zijn voor de diverse soorten graven en het plaatsen voor urnen. Regelmatig worden algemene graven geruimd en, na afloop van de grafrechtperiode, graven geruimd die niet worden verlengd.

Voor de nabestaanden moet er ook na het herbegraven van het geruimde graf een herdenkingsplaats zijn. De begraafplaatsen moeten een verzorgde uitstraling geven. Daar is het onderhoud op gericht.

Het rouwcentrum moet voldoende voorzieningen hebben voor de veelvuldige uitvaartdiensten. Met de aanpassingen uitgevoerd in 2019 zijn de aanwezige knelpunten verholpen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Ruimen diverse algemene graven.

Diverse algemene graven worden in 2020 geruimd.

- Geplande uitbreiding begraafplaats Vredenhof.

De eerder geplande uitbreiding van de begraafplaats Vredenhof is in uitvoering genomen.

- Vrijwilligers begraafplaats Vredenhof verrichten divers onderhoud.

De vrijwilligers van begraafplaats Vredenhof verrichten divers onderhoud op de begraafplaats, waaronder het onderhoud van de urnetuin.

- Wijze van beheer en onderhoud van begraafplaatsen onderzoeken en vastleggen.

De wijze van beheer en onderhoud van de begraafplaatsen wordt nader onderzocht en vastgelegd in een nieuw Beleidsplan Beheer Begraafplaatsen Ridderkerk. Het onderzoek cultureel erfgoed begraafplaatsen uitgevoerd in 2019 wordt betrokken bij het nader vastleggen van het beheer en onderhoud van de begraafplaatsen.

Ruimtelijke ordening

- Goede samenhang tussen de sociaal-maatschappelijke opgaven vanuit het AIAP, de ruimtelijke opgaven uit de Omgevingsvisie en de belangen van grondeigenaren, bewoners en ondernemers.
- Op zowel organisatorisch, bestuurlijk en uitvoeringsniveau Omgevingswet-proof zijn. Hiermee bedoelen we dat een ieder weet wat de Omgevingswet voor zijn (dagelijkse) werk voor effect heeft.
- Ontwikkelingsruimte is schaars. Daarom streven wij naar duurzame gebiedsontwikkeling. Dit vraagt een integrale afweging van (ruimtelijke) plannen, projecten en marktinitiatieven. Daarbij werken we niet alleen, maar samen met stakeholders en andere betrokkenen. We verwachten met een integrale aanpak een kwalitatief beter resultaat van de fysieke leefomgeving te bereiken.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Start met strategisch langetermijnprogramma AIAP-RO.

In 2020 starten we met een strategisch langetermijnprogramma Actualisatie Integraal Accommodatieplan Ruimtelijke ontwikkeling. Daarin geven we diverse ruimtelijke ontwikkelingen verdere invulling en vorm.

- Toewerken naar actuele thematische ruimtelijke bestemmingsplannen.

We werken toe naar actuele thematische ruimtelijke bestemmingsplannen. In 2020 werken we verder aan de volgende ruimtelijke plannen:

- Pilot omgevingsplan Donkersloot (ontwerp).
- Bestemmingsplan Woongebied (voorontwerp).
- Project-bestemmingsplan Driehoek Het Zand (voorontwerp).
- Project-bestemmingsplan Gemini (start nog).

- Kaart met beoogde grenzen bestemmingsplannen/omgevingsplannen.

Een kaart met de beoogde grenzen van bestemmingsplannen/omgevingsplannen en een transformatietabel zijn als bijlage bij deze begroting opgenomen.

- Beschrijven van de gewenste transformatie van Centrum Oost in een gebiedsvisie.

De gewenste transformatie van Centrum Oost beschrijven we in een gebiedsvisie. Daarmee geven we ontwikkelingen richting. Deze richting leggen we vervolgens juridisch vast in een bestemmingsplan.

- Gebiedsvisie Rivieroevers, Oosterpark en Verenambacht.

Ook voor de Rivieroevers, het Oosterpark en Verenambacht is een gebiedsvisie gewenst. Deze laatste stemmen wij af op de provinciale gebiedsvisie voor de bedrijventerreinen Verenambacht, Nieuw-Reijerwaard en BT-Oost Barendrecht.

- Marktinitiatieven dragen bij aan gemeentelijke ambitie.

Marktinitiatieven die bijdragen aan een gemeentelijke ambitie nemen wij mee bij het herzien, verder uitwerken en maken van nieuw beleid (zie C 'Beleidsdocumenten').

Grondexploitaties (niet bedrijventerrein)

- Uitgifte van grond ten behoeve van woningbouw:
 - In overeenstemming met de gemeentelijke stedenbouwkundige visie.
 - Passend binnen de gemeentelijke woningbouwstrategie.
 - Binnen de gestelde financiële kaders.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Verkoop bouwgrond fase 6 Het Zand en Driehoek Het Zand en aanbesteden fase 7 Het Zand.

We ontwikkelen bouwgrond fase 6 van Het Zand en Driehoek Het Zand, alsmede het aanbesteden van fase 7 van Het Zand, conform het stedenbouwkundig plan.

- Voltooien project Lagendijk (Van Peltterrein).

Voltooien project Lagendijk (Van Peltterrein);

- Actualiseren en monitoren grondexploitatie Het Zand en afronden grondexploitatie Lagendijk.

Actualiseren en monitoren grondexploitatie Het Zand en afronden grondexploitatie Lagendijk.

Wonen en bouwen

- Goed wonen in Ridderkerk: voldoende kans op een woning, betaalbaar wonen en leefbare wijken met een goede sociale samenhang.
- Goede woningen in Ridderkerk: passende omvang van de sociale voorraad, kwalitatief goede woningvoorraad, duurzaam wonen en kleine woonvormen voor eenpersoonshuishoudens (waaronder jongeren).
- Goede samenwerking met Wooncompas: goede monitoring van de woningmarkt, woningvoorraad en afspraken.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Monitoren van sociale voorraad.

Samen met Woonvisie blijven we de sociale voorraad goed monitoren.

- Uitvoering geven aan het Regioakkoord.

Uitvoering geven aan het Regioakkoord:

- Opstellen nieuwe Verordening woonruimtebemiddeling regio Rotterdam.
 - Opstellen nieuwe Bestuursovereenkomst Samenwerkingsverband Wonen regio Rotterdam.
 - Opstellen nieuwe regionale woonvisie.
 - Opstellen monitor voor de afspraken en de woningmarkt.
-
- Bijdragen aan gewenste differentiatie en kwaliteit woningvoorraad.

Bijdragen aan de gewenste differentiatie en kwaliteit van de woningvoorraad bij het toevoegen van woningen door nieuwbouw.

- Samen met Wooncompas onderzoek doen naar nieuwe vormen.

Samen met Woonvisie doen we onderzoek naar nieuwe vormen van vooral kleinere woningen, afgestemd op de vraag van eenpersoonshuishoudens.

- Uitwerken aanpak verbeteren woningvoorraad.

We werken een aanpak uit voor het verbeteren van de verouderde particuliere woningvoorraad. Daarbij letten we op levensloopbestendigheid en verduurzaming. We richten ons in eerste instantie op complexen met een Vereniging van Eigenaren.

Wat mag het kosten?

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten				
0.3:Beheer overige gebouwen en gronden	-797.400	-736.600	-976.100	-739.300
3.2:Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-5.553.700	-3.290.500	-360.800	-355.900
4.2:Onderwijshuisvesting	-1.970.000	-1.951.400	-2.038.100	-2.478.900
5.2:Sportaccommodaties	-3.564.300	-3.126.500	-3.552.200	-3.858.500
7.5:Begraafplaatsen en crematoria	-1.061.800	-1.079.900	-1.074.200	-1.088.800
8.1:Ruimtelijke ordening	-1.143.000	-1.145.600	-1.136.600	-1.130.200
8.2:Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-7.935.400	-2.220.500	-800	-800
8.3:Wonen en bouwen	-435.700	-405.800	-402.300	-396.700
Totaal Lasten	-22.461.300	-13.956.800	-9.541.100	-10.049.100
Baten				
0.3:Beheer overige gebouwen en gronden	172.400	172.400	172.400	172.400
3.2:Fysieke bedrijfsinfrastructuur	5.517.700	3.254.400	0	0
5.2:Sportaccommodaties	1.365.500	1.365.500	1.365.500	1.365.500
7.5:Begraafplaatsen en crematoria	1.492.300	1.408.400	1.410.100	1.428.200
8.1:Ruimtelijke ordening	60.600	60.600	60.600	60.600
8.2:Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	7.943.600	2.228.700	9.000	9.000
8.3:Wonen en bouwen	78.900	78.900	78.900	78.900
Totaal Baten	16.631.000	8.568.900	3.096.500	3.114.600
Saldo - Lasten en baten	-5.830.300	-5.387.900	-6.444.600	-6.934.500
Onttrekkingen				
0.10:Mutaties reserves	2.032.000	756.500	1.423.800	967.600
Totaal Onttrekkingen	2.032.000	756.500	1.423.800	967.600
Storting				
0.10:Mutaties reserves	-693.600	-693.600	-769.400	-1.172.400
Totaal Storting	-693.600	-693.600	-769.400	-1.172.400
Saldo - Reserves	1.338.400	62.900	654.400	-204.800
Begrotingssaldi Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed	-4.491.900	-5.325.000	-5.790.200	-7.139.300

Toelichting

Beheer overige gebouwen en gronden

Lagere raming in 2020 komt vooral door lagere afschrijvingslasten van gebouw C, Koningsplein. Meerjarig fluctueren de kosten van groot onderhoud van gebouw C.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

De verschillen in lasten en baten betreffen de fluctuaties in grondexploitaties. Vanaf 2022 wordt het nadeel met name verklaard door de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard in de beheerkosten.

Onderwijshuisvesting

De lastentoeename in 2023 betreft vooral kapitaallasten (onder andere uit investeringen Gemini-college).

Sportaccommodaties

In 2019 zijn incidentele kosten geraamd voor sloop van de jeu de boules-baan, sloop van de velden van RVVH en KCR en sloop van de sporthallen de Beverbol en P.C. Hoofdstraat.

In 2019 is de extra afschrijving van de Beverbol geraamd. In 2020 zijn ingevolge het meerjarig onderhoudsplan groot-onderhoudskosten geraamd voor sporthal - en binnenbad de Fakkel. Het overig verschil betreft voornamelijk de gewijzigde toerekening over de programma 's van de BAR-bijdrage. Meerjarig nemen de kapitaallasten toe met name uit de investeringen in sportzaal Gemini en sporthal PC Hooftpark.

Begraafplaats

Incidentele kosten 2019 in verband met de verbouwing van het rouwcentrum.

Ruimtelijke ordening

in 2019 zijn incidentele doorgeschoven prestaties geraamd inzake het plan van aanpak voor de uitvoering van de Toekomstvisie. Ook zijn in 2019 incidentele kosten van marktinitiatieven geraamd voor herstructurering Woonvisie (G. Alewijnszstraat), de Scheepswerflocatie en Drie Rivieren.

De incidenteel hogere baten in 2019 betreft een marktinitiatief betrekking hebbend op herstructurering Woonvisie (G. Alewijnszstraat).

Grondexploitaties

De verschillen in lasten en baten betreffen de fluctuaties in grondexploitaties.

Prestatie-indicatoren

Nr.	Omschrijving	Toelichting/Eenheid	Waarde
72	Waardering van de kwaliteit van de gemeentelijke begraafplaatsen en rouwcentra in Ridderkerk. Bron: Burgerpeiling	In %. • (Helemaal) mee eens. • (Helemaal) oneens.	94,0% 6,0%
73	Koopwoningen ten opzichte van aantal huurwoningen. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	In %. Koop tegen Huur.	54,2% 45,8% (2017)
74	Particuliere huurwoningen ten opzichte van sociale huurwoningen. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	In %.	6,8% particuliere t.o.v. 39,2% sociale huur (2017)
75	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	In euro 's.	685
76	Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishoudens. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	In euro 's.	612
77	Uitvoering Wet WOZ. Bron: Waarderingskamer	Waardering.	Voldoende
78	Afgeronde bezwaarschriften WOZ voor eind oktober van het jaar. Bron: Gemeente	In %.	85,0%
79	Bezwaarschriften WOZ onder het landelijke afwijkingpercentage. Bron: Gemeente	In %. Aantal bezwaarschriften.	1,0% 230
80	Gemiddelde WOZ-waarde. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	In euro 's.	195.000
81	Nieuw gebouwde woningen. Bron: Waarstaatjegemeente.nl	Aantal per 1.000 woningen.	8,2 (2016)
82	Woonlasten in vergelijking met omliggende gemeenten. Bron: Coelo	Vergelijking gemaakt met Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk. (Zie paragraaf Lokale heffingen)	

Niet in de programma 's opgenomen lasten en baten

Niet in de programma 's opgenomen lasten en baten

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten				
0.4:Overhead	-14.454.900	-14.007.200	-14.171.900	-14.020.300
0.5:Treasury	-357.200	-485.100	-372.500	-242.000
0.61:OZB woningen	-425.800	-427.000	-423.600	-424.300
0.62:OZB niet-woningen	-239.000	-239.700	-237.700	-238.100
0.64:Belastingen overig	-93.500	-93.500	-93.500	-93.500
0.8:Overige baten en lasten	30.000	30.000	30.000	30.000
0.9:Vennootschapsbelasting (VpB)	-258.200	-63.900	-63.700	-63.700
Totaal Lasten	-15.798.600	-15.286.400	-15.332.900	-15.051.900
Baten				
0.4:Overhead	512.000	417.500	417.500	403.900
0.5:Treasury	1.454.700	1.452.900	1.442.000	1.441.500
0.61:OZB woningen	5.917.800	5.917.800	5.917.800	5.917.800
0.62:OZB niet-woningen	4.293.400	4.669.400	5.547.400	6.213.400
0.63:Parkeerbelasting	407.200	407.200	407.200	407.200
0.64:Belastingen overig	176.100	146.100	146.100	146.100
0.7:Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	65.086.600	65.585.500	65.885.600	66.739.300
0.8:Overige baten en lasten	3.800	3.800	3.800	3.800
Totaal Baten	77.851.600	78.600.200	79.767.400	81.273.000
Saldo - Lasten en baten	62.053.000	63.313.800	64.434.500	66.221.100
Onttrekkingen				
0.10:Mutaties reserves	194.400	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	194.400	0	0	0
Saldo - Reserves	194.400	0	0	0
Begrotingssaldi Niet in de programma 's opgenomen lasten en baten	62.247.400	63.313.800	64.434.500	66.221.100

Toelichting

Overhead

Het verschil ten opzichte van 2019 betreft voornamelijk een lagere toerekening van huisvestingslasten van het gemeentehuis door lagere kapitaallasten en lager groot onderhoud ten opzichte van 2019.

Treasury

De verschillen in lasten betreffen de rentemutaties op langlopende geldleningen.

Overige lasten en baten

De meerjarige mutatie betreft de geraamde onderuitputting op kapitaallasten ingevolge de ombuigingen.

Vennootschapsbelasting

Het verschil betreft een verwachte afname van vennootschapsbelasting over grondexploitaties.

OZB woningen

De verwachting is dat in 2020 de gemiddelde WOZ-waarde van woningen stijgt met 6,5%. Nieuwbouwprojecten zorgen ook voor een areaaluitbreiding. Er wordt op basis van de cijfers hiervan een stijging van de OZB-opbrengst verwacht.

OZB niet woningen

De verwachting in 2020 is dat de gemiddelde WOZ-waarde van niet-woningen stijgt met 5%. Er wordt op basis van de cijfers hiervan een stijging van de OZB-opbrengst verwacht.

Vanaf 2021 wordt een toename van OZB-opbrengsten verwacht van bedrijven in Nieuw Reijerwaard. Conform de nota belastingen 2020 wordt in het kader van ombuigingen de OZB voor gebruikers van niet-woningen overgeheveld naar OZB eigenaren niet-woningen.

Belastingen overig (precariobelasting)

Vanaf 2021 is rekening gehouden met vereenvoudiging van de precarioheffing conform de nota belastingen 2020.

Algemene uitkering gemeentefonds

Vanaf 2020 zijn de mutaties uit de meicirculaire 2019 verwerkt.

Overzicht van algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	9.319.300	10.036.200	10.380.300	11.263.700	11.928.600
Algemene uitkeringen	61.478.100	65.086.600	65.585.500	65.885.600	66.739.300
Dividend	1.217.800	1.217.800	1.217.800	1.217.800	1.217.800
Saldo van de financieringsfunctie	-5.000	-120.300	-250.000	-148.300	-18.300
Overige dekkingsmiddelen	3.800	83.800	83.800	83.800	83.800
Totaal	72.014.000	76.304.100	77.017.400	78.302.600	79.951.200

Overzicht van de kosten van overhead

Overzicht van de kosten van overhead

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
Bestuur	166.700				
Bestuursondersteuning	142.100	155.300	155.100	155.100	155.100
Communicatie en voorlichting	116.300	116.300	116.300	116.300	116.300
Huisvesting gemeentehuis	1.797.700	1.133.300	744.500	1.014.300	853.700
Juridische zaken	169.100	148.600	148.600	148.600	148.600
Kosten voormalig personeel	37.800	37.800	37.800	37.800	37.800
Overhead GR BAR-organisatie	12.735.700	12.831.600	12.772.900	12.667.800	12.676.800
Representatie en overige kosten	32.000	32.000	32.000	32.000	32.000
Totaal	15.197.400	14.454.900	14.007.200	14.171.900	14.020.300

Paragrafen

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Inleiding

In deze paragraaf staat informatie over de gemeentelijke belastingen en gebonden heffingen, het beleid rondom de lokale heffingen, een overzicht van de tarieven, een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid en de lokale lastendruk in het tijdvak 2020-2023.

Algemene uitgangspunten lokale heffingen

In het coalitieakkoord 2018-2022 is afgesproken dat de woonlasten voor inwoners met niet meer dan de inflatiecorrectie stijgen.

Woonlasten en tarieven

De gemeentelijke woonlasten bestaan uit de uitgaven van burgers aan onroerendezaakbelastingen (OZB), afvalstoffenheffing en rioolheffing. In deze paragraaf wordt als vergelijkingsmateriaal een overzicht gegeven van de woonlasten van omliggende gemeenten.

Voor de OZB-tarieven geldt dat de lokale lasten niet meer dan trendmatig zullen stijgen (inflatiecorrectie). De zogenoemde inflatiecorrectie voor 2020 ten opzichte van 2019 is 1,4%. De gebonden heffingen (Afvalstoffenheffing, Rioolheffing, Lijkbezorgingsrechten, Marktgeden en Leges) mogen wettelijk maximaal 100% kostendekkend zijn, inclusief toe te rekenen compensabele btw, mutaties in voorzieningen en reserves en toe te rekenen kosten voor overhead.

De kosten van oninbare vorderingen en de kosten voor de uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid worden door ons doorberekend in de tarieven. De perceptiekosten die genoemd worden bij de onderbouwing van de tarieven voor de verschillende heffingen hebben betrekking op de lasten die heffing en invordering met zich meebrengen.

Overzicht geraamde belastingen en lokale heffingen

Hierna treft u een totaaloverzicht aan van in de begroting geraamde opbrengsten van de ongebonden heffingen en de gebonden heffingen. Deze laatst genoemde heffingen zijn wettelijk gebonden aan de norm van maximaal 100% kostendekkendheid.

Ongebonden heffingen	Rekening	Begroting		Meerjarenraming		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Onroerende zaakbelastingen	9.306.300	9.509.700	10.211.200	10.587.200	11.465.200	12.131.200
Precariobelasting	89.900	94.700	94.700	64.700	64.700	64.700
Baatbelasting	1.900	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300
Straatparkeren/parkeerboetes	417.200	407.200	407.200	407.200	407.200	407.200
Gebonden heffingen	Rekening	Begroting		Meerjarenraming		
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Afvalstoffenheffing	4.784.500	4.915.300	5.800.000	5.769.400	5.792.700	5.776.600
Rioolheffing	3.585.600	3.678.200	3.885.900	4.082.200	4.297.200	4.472.800
Lijkbezorgingsrechten	717.200	709.800	749.800	749.800	749.800	766.200
Leges burgerzaken	858.700	605.000	535.800	558.800	508.300	426.100
Leges omgevings- en APV-vergunning	1.086.400	949.100	1.249.100	949.100	949.100	949.100
Marktgeden	35.100	43.000	42.100	42.100	42.100	42.100

Algemene beleidsontwikkelingen

Benchmark woonlasten

Vanaf 2020 wordt een benchmark woonlasten ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijker te maken. Met de invoering hiervan komt een einde aan de afspraak dat de ontwikkeling van de lokale lasten jaarlijks door het Rijk wordt gemonitord door middel van de macronorm onroerendezaakbelasting (de macronorm). De macronorm bepaalt de maximale jaarlijkse stijging van de ozb-opbrengsten van alle gemeenten samen. In 2014 is uit onderzoek gebleken dat de macronorm geen effectief instrument is, omdat de norm niet heeft bijgedragen aan de gematigde lastenontwikkeling, daar de besluitvorming over tarieven in gemeenten in de eerste plaats plaatsvindt op lokale afwegingen.

In de benchmark wordt een vergelijking van de gemeentelijke woonlasten en de gemeentelijke tariefontwikkeling per provincie gegeven, net als de landelijke en provinciale gemiddelden. Middels deze (grafische) vergelijking worden de onderlinge verschillen tussen gemeenten nog inzichtelijker gemaakt. Het overzicht vergelijkt binnen de provincie de tariefwijzigingen per gemeente en het cumulatief bedrag van de drie heffingen per gemeente.

De invoering van een benchmark past goed binnen de autonome beleidsbevoegdheid van gemeenten ten aanzien van de lokale heffingen. De benchmark past eveneens binnen de ontwikkeling dat de vergelijking van de lokale lasten tussen gemeenten sinds 2007 beter mogelijk is geworden. Dit kan onder andere door de jaarlijkse Atlas van de lokale heffingen van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) en de wettelijke verplichting die gemeenten hebben om in de begroting de ontwikkelingen toe te lichten.

Kostenonderbouwing volgens het Besluit begroting en verantwoording

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf lokale heffingen kostenonderbouwingen voor belastingtarieven zijn opgenomen. Dit geldt met name voor de gebonden heffingen. In deze paragraaf zijn kostenonderbouwingen opgenomen volgens het BBV-model. Deze geven inzicht in hoe wordt bereikt dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. Bij de toerekening van kosten zijn de regels toegepast zoals deze zijn beschreven in de "handreiking kostentoerekening 2016" van het Ministerie van Financiën.

Opslag voor kosten overhead in de tarievenberekening

Onder het nieuwe BBV kan de overhead alleen buiten de begroting om aan de tarieven worden toegerekend. Daarin zijn geen voorschriften opgenomen over hoe de overhead aan de tarieven moet worden toegerekend. De keuze daarover is aan de gemeenteraad. De commissie BBV geeft twee voorbeelden van methoden om de opslag voor de overhead te bepalen:

1. Methodiek gebaseerd op personeelslasten.
2. Op basis van de omvang van de taakvelden.

Voor Ridderkerk geldt de eerste methode. Het jaarlijkse percentage aan toerekenbare overhead wordt berekend door de totale overheadkosten (volgens bovenstaande definitie) vanuit de BAR-begroting en (deels) gemeentebegroting te delen door de overblijvende directe kosten van de BAR-begroting. Dit wordt voor de drie BAR-gemeenten verdeeld op basis van de vaste verdeelsleutels voor standaard BAR-werkzaamheden. Het berekende overheadpercentage per gemeente wordt vervolgens als toeslag berekend over de directe personeelslasten die specifiek aan de heffing/het tarief zijn toe te schrijven.

Tarieven 2020

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

Omdat de uitkomsten van de hertaxatie voor de begroting 2020 nog niet bekend zijn, wordt in deze begroting gerekend met de (geactualiseerde) waarde-gegevens van 2019 en de geschatte waardeontwikkeling van woningen en niet-woningen. De verwachting is dat de gemiddelde WOZ-waarde van woningen en niet-woningen stijgt met respectievelijk 6,5% en 5%. Hiervan uitgaande is de totale waarde van alle onroerende zaken (woningen en niet-woningen) berekend op € 5.859.601.500.

Op basis van deze geschatte totale WOZ-waarden is de totale OZB-opbrengst in 2020 berekend op € 10.211.200.

Op basis van de hiervoor vermelde cijfers zien de tarieven er als volgt uit (exclusief uitkomst hertaxatie 2019).

Onroerende zaakbelastingen (OZB)	2019	2020*
<i>(als percentage van de waarde)</i>		
Eigenaren woningen	0,1249%	0,1184%
Eigenaren niet-woningen	0,2575%	0,2568%
Gebruikers niet-woningen	0,2048%	0,2043%

* Voorlopig percentage o.b.v. actuele WOZ-waarde 2019 en verwachte waardeontwikkeling in 2020

Vaststelling definitieve tarieven OZB in december 2019

Om de berekende OZB-opbrengst te realiseren zullen de tarieven opnieuw worden berekend op basis van de totale WOZ-waarden na de afronding van de hertaxatie voor het belastingjaar 2020. Na het bekend worden van de uitkomsten hiervan mag een stijging of een daling van de waarde ten opzichte van de vorige peildatum in beginsel niet tot hogere inkomsten c.q. minder inkomsten uit de OZB leiden en zal dus gecompenseerd worden door een verlaging c.q. verhoging van de OZB-tarieven (herberekening bij voorstel OZB-tarieven in de maand december).

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven om de kosten te betalen die de gemeente maakt voor het (laten) inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. Voor de afvalstoffenheffing hanteren wij kostendekkende tarieven in combinatie met een planmatige inzet van de daarvoor gevormde voorzieningen. In het afvalbeleidsplan Afval en Grondstoffen 2019-2023 is een nieuw beloningssysteem ingevoerd dat verwerkt wordt in een nieuw heffingssysteem van de afvalstoffenheffing. Dit nieuw systeem gaat met ingang van 2021 in. Voor 2020 geldt het huidige systeem nog van een vast gedifferentieerd tarief voor eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens.

Kostenonderbouwing tarieven

De in de afvalstoffenheffing te dekken kosten zijn als volgt berekend:

Afvalstoffenheffing

Omschrijving	2020
Kosten van de activiteit vanuit de NV BAR Afvalbeheer	2.928.900
Kosten van de activiteit vanuit de gemeente, inclusief omslagrente	2.315.300
Inkomsten van de activiteit, exclusief heffingen	-696.700
Netto kosten van de activiteit	4.547.500
Perceptiekosten	126.400
Vanuit andere activiteiten toe te rekenen kosten	364.800
Overhead, inclusief omslagrente	141.800
BTW	876.800
Inzet voorziening bekleemde middelen	-35.600
Totale kosten	6.021.700
Opbrengst afvalstoffenheffing	5.800.000
Dekkingspercentage	96%

Volgens het raadsbesluit van 21 maart 2019 worden de incidentele extra kosten voor communicatie en juridisch advies van € 220.000 uit het afvalbeleidsplan gedekt uit de algemene reserve. De tariefstijging ten opzichte van 2019 komt voort uit het door de raad vastgestelde afvalbeleidsplan.

De tarieven voor 2020 zien er als volgt uit:

Afvalstoffenheffing	2019	2020	2021	2022	2023
Eenpersoonshuishouden	189,12	219,00	215,64	213,84	213,24
Meerpersoonshuishouden	262,80	304,08	299,52	297,00	296,16
Extra minicontainer voor restafval	85,80	99,24	97,68	96,84	96,48

Rioolheffing

Het uitgangspunt van de rioolheffing is om gemeenten in staat te stellen de kosten te verhalen die gepaard gaan met de gemeentelijke wateropgave. De gemeentelijke watertaken die uit de heffing bekostigd mogen worden, zijn de taken die betrekking hebben op:

- De inzameling, de berging en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater en op de zuivering van huishoudelijk afvalwater door middel van kleinere individuele installaties voor de behandeling van afvalwater (IBA).
- De inzameling en de verdere verwerking van afvloeiend hemelwater.
- Het treffen van maatregelen ter voorkoming of beperking van nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming.

Het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2018-2022 geldt als basis bij de berekening van de tarieven voor de rioolheffing. In overeenstemming hiermee is sprake van een jaarlijkse verhoging van de tarieven met 2%.

Kostenonderbouwing tarieven

De in de rioolheffing te dekken kosten zijn als volgt bepaald:

Omschrijving	2020
Kosten van de activiteit vanuit de BAR-organisatie	374.800
Kosten van de activiteit vanuit de gemeente, inclusief omslagrente	3.587.800
Onttrekking aan voorziening bekleemde middelen	-1.022.400
Inkomsten van de activiteit, exclusief heffingen	-63.000
Netto kosten van de activiteit	2.877.200
Perceptiekosten	94.600
Vanuit andere activiteiten toe te rekenen kosten	205.100
Overhead, inclusief omslagrente	303.600
Compensabele BTW (exploitatie en investeringen)	405.400
Totale kosten	3.885.900
Opbrengst rioolheffing	3.885.900
Dekkingspercentage	100%

Rioolheffing	2019	2020	2021	2022	2023
Eigenaar/gebruiker tot 500 m3	78,36	81,36	84,72	88,20	91,80
Groot waterverbruik:					
501 m3 - 1.000 m3 / per 100 m3	83,64	86,76	90,36	94,08	97,92
1.001 m3 - 3.000 m3 / per 100 m3	75,48	78,36	81,60	84,96	88,32
3.001 m3 - 6.000 m3 / per 100 m3	67,08	69,60	72,48	75,48	78,48
6.001 m3 - 10.000 m3 / per 100 m3	58,80	60,96	63,48	66,12	68,76
boven 10.000 m3 / per 100 m3	45,72	47,52	49,44	51,48	53,64

Overige lokale heffingen

Precariobelasting

Binnen onze gemeente wordt precariobelasting geheven voor het hebben van voorwerpen zoals

uithangborden, winkeluitstallingen, terrassen of andere reclamevoorwerpen boven, of op openbare gemeentegrond. De opbrengst is sterk afhankelijk van wisselende activiteiten in de openbare ruimte. Voor 2020 is er sprake van een vereenvoudiging van deze belasting in overeenstemming met het coalitieakkoord. Deze vereenvoudiging van de precariobelasting houdt het volgende in.

In de tarieventabel precariobelasting worden de volgende zaken doorgevoerd:

- Afschaffen tarieven voor voertuigen.
- Afschaffen tarieven benzinepompinstallaties.
- Vrijstellen van handelswaar en goederen binnen 1 meter (exclusief reclamevoorwerpen, zoals stoepborden etc.).

Parkeerbelasting

Parkeerbelasting wordt geheven in het kader van parkeerregulering. Betaling vindt plaats via een geldige parkeervergunning of bij de parkeerapparatuur, zoals de parkeermeter en parkeerautomaat. Als er niet of onvoldoende parkeergeld is betaald wordt een naheffingsaanslag parkeerbelasting opgelegd. De hoogte van de naheffingsaanslag is wettelijk vastgelegd. De hoogte van de tarieven van de parkeervergunning is vastgelegd in het parkeerbeleid van Ridderkerk. Er wordt overwogen het parkeerregime in het centrum van Ridderkerk aan te passen om het gebied voor bezoekers aantrekkelijker te maken. Het veranderen van het regime middels ingrepen heeft gevolgen voor de fysieke omgeving. Op dit moment worden deze varianten besproken. Mocht er besloten worden tot het terugdringen van het betaald parkeren dan heeft dat direct gevolgen voor de inkomsten van de gemeente.

Lijkbezorgingsrechten

Voor het verlenen van diensten door en/of het gebruik van de faciliteiten van de begraafplaatsen Vredeshof en Rusthof worden rechten geheven voor onder andere begraven, onderhoudsrechten en andere lijkbezorgingsrechten. De tarieven van de lijkbezorgingsrechten zijn kostendekkend.

Kostenonderbouwing tarieven

De in de lijkbezorgingsrechten te dekken kosten zijn als volgt bepaald:

Omschrijving	2020
Kosten van de activiteit vanuit onze organisatie	344.400
Kosten van de activiteit vanuit de gemeente, inclusief omslagrente	932.700
Onttrekking aan voorziening bekleemde middelen	-85.600
Dekking onderhoudskosten uit voorziening onderhoud graven	-546.900
Inzet kapitaallastenreserves	-40.400
Netto kosten van de activiteit	604.200
Perceptiekosten	18.800
Overhead, inclusief omslagrente	270.100
Bespaarde rente voorziening onderhoud graven	-114.800
Totale kosten	778.300
Opbrengst lijkbezorgingsrechten	749.800
Dekkingspercentage	96%

Marktgelden

Voor het gebruik of genot van een standplaats voor het uitstellen, aanbieden of verkopen van goederen of voorwerpen, op het krachtens de 'Marktverordening van de gemeente Ridderkerk' aangewezen marktterrein, wordt onder de naam van "marktgeld" een recht geheven. De markt is voorzien van elektra-aansluitingen. Voor het gebruik van deze voorziening zijn er afzonderlijke tarieven in de verordening opgenomen. De tarieven van de marktgelden zijn kostendekkend.

De uit de marktgelden te dekken totale kosten bedragen:

Omschrijving	2020
Kosten van de activiteit vanuit onze organisatie	12.200
Kosten van de activiteit vanuit de gemeente, inclusief omslagrente	11.200
Netto kosten van de activiteit	23.400
Vanuit andere activiteiten toe te rekenen kosten	12.400
Overhead, inclusief omslagrente	9.900
Totale kosten	45.700
Opbrengst marktgelden	42.100
Dekkingspercentage	92%

Leges Publieksdiensten en omgevingsvergunning

Onder de naam leges worden rechten geheven voor verstrekte diensten en producten. Een aantal tarieven van leges is wettelijk gemaximeerd, zoals het tarief voor paspoorten, aanwezigheidsvergunning speelautomaten of bijvoorbeeld een uittreksel Burgerlijke stand. Voor het overige geldt ook hier dat de tarieven van de leges maximaal kostendekkend mogen zijn. De kosten en opbrengsten van leges burgerzaken zien er als volgt uit:

Omschrijving	2020
Kosten van de activiteit vanuit onze organisatie	365.100
Kosten van de activiteit vanuit de gemeente, inclusief omslagrente	76.600
Netto kosten van de activiteit	441.700
Overhead, inclusief omslagrente	290.200
Afdracht Rijksleges	188.800
Totale kosten	920.700
Opbrengst leges publiekszaken	535.800
Dekkingspercentage	58%

De kosten van en opbrengsten leges gemeentelijke (omgevings)vergunningen en Algemene Plaatselijke Verordening (APV) zien er als volgt uit:

Omschrijving	2020
Kosten van de activiteit vanuit onze organisatie	679.200
Kosten van de activiteit vanuit de gemeente, inclusief omslagrente	40.000
Netto kosten van de activiteit	719.200
Overhead, inclusief omslagrente	525.800
BTW	13.800
Totale kosten	1.258.800
Opbrengst leges omgevingsvergunning	1.258.800
Dekkingspercentage	100%

Kwijtscheldingenbeleid

De zogenoemde belastingplichtige minima die niet, of slechts met veel moeite, de gemeentelijke belasting kunnen betalen, kunnen onder wettelijk vastgestelde voorwaarden in aanmerking komen voor gedeeltelijke kwijtschelding van de verschuldigde gemeentelijke belasting. Hiervoor kan worden gekozen voor automatische kwijtschelding en hoeft men niet steeds jaarlijks opnieuw een kwijtscheldingsverzoek in te dienen. De toetsing wordt uitgevoerd door de Stichting Inlichtingenbureau. De aanvrager zal bij de eerste initiële aanvraag moeten aangeven of hij/zij akkoord gaat met de geautomatiseerde toets en de gemeente toestemming moeten geven om hun persoonlijke gegevens door te geven aan het Inlichtingenbureau voor deze vorm van toetsing.

De kwijtschelding heeft betrekking op de onroerendezaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing

gebruikersdeel. De afvalstoffenheffing en de rioolheffing worden gedeeltelijk kwijtgescholden. Dit bestaand beleid is gebaseerd op het feit dat in de uitkeringen een bedrag is opgenomen om een gedeelte van deze belastingen te kunnen betalen. Het niet kwijt te schelden deel van de aanslag heet het zogenoemde drempelbedrag. De drempelbedragen worden ten opzichte van 2019 gecorrigeerd voor het percentage van de tariefontwikkeling voor 2020.

De kosten voor de uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid worden doorberekend in de tarieven van de verschillende heffingen.

In de begroting zijn de volgende bedragen opgenomen voor kwijtschelding:

Kwijtschelding lokale heffing	Rekening	Begroting	
	2018	2019	2020
Onroerende zaakbelastingen	5.000	2.600	2.600
Rioolheffing	49.900	49.800	49.800
Afvalstoffenheffing	133.600	134.800	134.800

Woonlasten (lokale lastendruk) Ridderkerk

Tot de woonlasten worden gerekend de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. De woonlasten vormen het grootste deel van de opbrengst uit de gemeentelijke heffingen en daarmee grotendeels de lokale lastendruk. Hierna worden de woonlasten voor burgers (woningen) en het bedrijfsleven (niet woningen/ bedrijven) inzichtelijk gemaakt.

Om de woonlasten te berekenen, wordt gebruik gemaakt van de zogenaamde COELO-Atlas 2019 (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden), waarbij een gemiddelde WOZ-waarde van € 195.000 geldt.

Omschrijving	2018	2019	2020	Afwijking *	
				Absoluut	In %
+ = stijging en - = daling van lasten					
A: Eénpersoonshuishouden met een huurwoning					
Rioolgebruik	76,80	78,36	81,36	3,00	3,8%
Afval	184,92	189,12	219,00	29,88	15,8%
Totaal*	261,72	267,48	300,36	32,88	12,3%
B: Meerpersoonshuishouding met een huurwoning					
Rioolgebruik	76,80	78,36	81,36	3,00	3,8%
Afval	256,80	262,80	304,08	41,28	15,7%
Totaal*	333,60	341,16	385,44	44,28	13,0%
C: Eénpersoonshuishouding met een koopwoning met een WOZ-waarde van € 195.000					
Rioolgebruik	76,80	78,36	81,36	3,00	3,8%
Afval	184,92	189,12	219,00	29,88	15,8%
OZB-eigendom **	239,01	234,81	230,88	-3,93	-1,7%
Riooleigendom	76,80	78,36	81,36	3,00	3,8%
Totaal*	577,53	580,65	612,60	31,95	5,5%
D: Meerpersoonshuishouding met een koopwoning met een WOZ-waarde van € 195.000					
Rioolgebruik	76,80	78,36	81,36	3,00	3,8%
Afval	256,80	262,80	304,08	41,28	15,7%
OZB-eigendom **	239,01	234,81	230,88	-3,93	-1,7%
Riooleigendom	76,80	78,36	81,36	3,00	3,8%
Totaal*	649,41	654,33	697,68	43,35	6,6%

* Absoluut en gewogen %

** Op basis van het concepttarief voor 2020, dus exclusief aanpassing van het tarief na uitkomst hertaxatie 2020.

Omschrijving	2018	2019	2020	Afwijking *	
	+ = stijging en - = daling van lasten			Absoluut	In %
E: Niet-woning/bedrijf in eigendom met een WOZ-waarde van € 195.000					
Rioolgebruik	76,80	78,36	81,36	3,00	3,8%
OZB-eigendom **	481,19	484,10	500,76	16,66	3,4%
Riooleigendom	76,80	78,36	81,36	3,00	3,8%
Totaal*	634,79	640,82	663,48	22,66	3,5%
F: Niet-woning/bedrijf in gebruik met een WOZ-waarde van € 195.000					
Rioolgebruik	76,80	78,36	81,36	3,00	3,8%
OZB-gebruik **	382,77	385,02	398,39	13,37	3,5%
Totaal*	459,57	463,38	479,75	16,37	3,5%

* Absoluut en gewogen %

** Op basis van het concepttarief voor 2020, dus exclusief aanpassing van het tarief na uitkomst hertaxatie 2020.

Ridderkerk ten opzichte van buurgemeenten

De woonlasten van de omliggende gemeenten voor het belastingjaar 2020 zijn nog niet beschikbaar. Om de woonlasten te kunnen vergelijken wordt gebruik gemaakt van de woonlasten van deze gemeenten van 2019 ten opzichte van 2018. Hiermee wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van de woonlasten. Er is hierbij uitgegaan van de woonlasten van een gezin. Daarnaast is een overzicht gegeven van de geldende tarieven (2019) van gemeentelijke belastingen van deze gemeenten.

Gemeente	Afvalstoffenheffing	Rioolheffing	OZB-tarief	Gem. woningwaarde	Woonlasten *
Ridderkerk	262,80	156,72	0,1249%	195.000	685,00
Zwijndrecht	354,00	298,08	0,1210%	182.000	869,00
Hendrik-Ido Ambacht	326,16	179,52	0,1202%	234.000	810,00
Barendrecht	309,48	177,00	0,1138%	263.000	815,00
Albrandswaard	236,36	270,48	0,1343%	266.000	908,00

* Coelo-Atlas 2019

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Aanleiding en achtergrond

Wij voeren actief beleid op de beheersing van de risico's die wij lopen. Gekeken wordt naar de maatregelen die worden getroffen om de risico's af te dekken. Voor de risico's waarvoor geen maatregelen getroffen kunnen worden, bijvoorbeeld omdat het verzekeren ervan te duur zou zijn, wordt ingeschat welke buffer noodzakelijk is. Dit is het weerstandsvermogen. In deze paragraaf wordt verslag gedaan van de resultaten van de meest recente inventarisatie van risico's en maatregelen afgezet tegen het risicoprofiel ten tijde van het opstellen van de jaarstukken 2018. Op basis van de geïventariseerde risico's en de beschikbare financiële middelen (weerstandscapaciteit) is het weerstandsvermogen berekend.

Risicoprofiel

Door actieve risicobeheersing heeft de gemeente in beeld wat de risico's zijn en is het mogelijk om het weerstandsvermogen te bepalen. Alle risico's worden voor zover mogelijk tweemaal per jaar herijkt en er wordt continu geanticipeerd op nieuwe risico's. Het getoonde risicoprofiel is bepaald vanuit de herijking/ inventarisatie zoals uitgevoerd t/m tenminste 1 juli 2019.

In het volgende overzicht worden de tien belangrijkste (geconsolideerde) risico's gepresenteerd die de grootste invloed hebben bij de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit. Bij ieder risico worden kort de beheersmaatregelen weergegeven.

Tien belangrijkste financiële risico's					
Nr.		Risico	Maatregelen/Opmerkingen	Klasse	Financieel gevolg
1	▲	Risico dat de BAR-organisatie haar taken niet kan uitvoeren binnen het beschikbaar gestelde budget	GR BAR-organisatie, procesmanagement, monitoring, business intelligence, competentieontwikkeling	5	max. € 1.496.000
2	=	Risico transitie decentralisaties Ridderkerk in GR BAR	GR BAR-organisatie, procesmanagement, monitoring/benchmarking, business intelligence, competentieontwikkeling	4	max. € 1.700.000
3	=	Optreden negatief scenario deelneming GR Nieuw Reijerwaard	2x per jaar grex-analyse, gecontroleerde projectomgeving	2	max. € 3.000.000
4	▼	Risico's niet te dekken binnen grondexploitaties	Gecontroleerde projectomgeving.	5	max. € 353.000
5	▲	Risico uitvoering Jeugdwet. Overschrijding van budget(ten)	Beperkte invloed, GR BAR-organisatie, procesmanagement, monitoring/ benchmarking, business intelligence	4	max. € 1.000.000
6	▼	Risico invoering regelgeving AVG, informatiebeveiliging, wet meldplicht datalekken	GR BAR-organisatie, proces meldpunt datalekken, Invoeren register gegevensverzamelingen, Compliance	3	max. € 1.000.000
7	▲	Risico invoering vennootschapsbelasting met indicatie Vpb-last	Zie extra toelichting	3	max. € 580.000
8	=	Budgetrisico's in open eind regelingen	Beperkte invloed, GR BAR-organisatie, procesmanagement, monitoring/benchmarking, business intelligence	3	max. € 250.000
9	=	Financiële en imago-risico's op door gemeente gesubsidieerde instellingen	Frequent toepassen audits, analyse P&C voortgangsrapportages van instellingen	3	max. € 400.000
10	=	Arbeidsongeschiktheid van collegelid en/of -leden	Geaccepteerd risico, bewuste afweging om dit risico op te nemen in plaats van kostbare verzekeringen	1	max. € 1.287.000

Totaal van alle risico 's: € 13.813.500

Legenda

▼	Risico daalt in de top 10 en/of neemt af.
▲	Risico stijgt in de top 10 en/of neemt toe.
=	Risico blijft gelijk in de top 10.

Het bovenstaande overzicht toont risico's die incidenteel schade op kunnen leveren met daarbij het maximale financiële gevolg. De onderstaande tabel geeft aan hoe groot de kans is in lengte van tijd. Bijgevoegde tabel geeft aan hoe de spreiding in tijd is terug te vertalen.

Kwantiteit	Referentiebeelden	Kansklasse	Toelichting kansklasse
10%	0 of 1 keer per 10 jaar	1	Deze klasse wordt gehanteerd voor risico's waarvan het onwaarschijnlijk is dat deze zich in de komende jaren voordoen.
30%	1 keer per 5 – 10 jaar	2	Deze klasse hanteren we voor risico's waarvan het niet waarschijnlijk is dat ze zich in het komende jaar voordoen.
50%	1 keer per 2 – 5 jaar	3	Deze klasse hanteren we voor risico's die zich in het komende jaar wel maar ook niet kunnen voordoen.
70%	1 keer per 1 – 2 jaar	4	Deze klasse wordt gehanteerd voor risico's waarvan het waarschijnlijk is dat ze zich in het komende jaar zullen voordoen.
90%	1 keer per jaar of meer	5	Deze klasse wordt gehanteerd voor risico's waarvan het zeer waarschijnlijk is dat ze zich in het komende jaar gaan voordoen.

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 13.813.500 - zie tabel Tien belangrijkste financiële risico's) ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages	
Percentage	Bedrag
5%	€ 2.631.300
25%	€ 3.400.200
50%	€ 4.098.700
75%	€ 4.944.200
90%	€ 5.926.000
95%	€ 6.545.900

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{27.911.400}{5.926.000} = 4,7$$

De normtabel biedt de landelijk geaccepteerde waardering van de berekende ratio.

Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 – 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1,0	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De ratio valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

Ontwikkeling risicoprofiel Ridderkerk

Samenvatting risicoprofiel

Het Risicoprofiel toont een vrij stabiel beeld als het gaat om de middelen die tenminste beschikbaar moeten zijn om risico's die incidenteel op kunnen treden af te dekken. Op dit moment moet er ongeveer € 5,9 miljoen beschikbaar zijn om de risico's voor tenminste 90% af te dekken. Hiermee is het totale risico met circa € 500.000 toegenomen. Het berekende ratio weerstandsvermogen staat nu op 4,9 en wordt beoordeeld als uitstekend.

Maatschappij, decentralisaties

Het domein Maatschappij speelt een belangrijke rol in de bewegingen binnen het risicoprofiel. Inmiddels neemt de grip binnen het domein toe en neemt het risico stap voor stap af. Investerings in de bedrijfsvoering/administratieve organisatie (fundament) dragen in belangrijke mate bij aan de ingezette positieve trend. Het landelijke beeld uit tussentijdse evaluaties laat zien dat de hele 3D-transitie op diverse vlakken zeker nog tot 2021 doorloopt.

Jeugdwet

In de Jeugdwet zijn gemeenten financieel en bestuurlijk verantwoordelijk voor alle vormen van jeugdhulp (inclusief specialistische hulp) De uitvoering van de Jeugdwet wordt sinds eind 2018 op zichzelf staand opgenomen in het risicoprofiel. In de uitvoering van de Jeugdwet is het risico opgehoogd met oog op de ontwikkelingen en de risico's bij de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond (vlaktaks).

BAR-organisatie

De ontwikkeling van de BAR-organisatie als uitvoeringsorganisatie is qua risicoprofiel stabiel geworden en het totale risico van de BAR-organisatie neemt ondanks diverse innovatieve ontwikkelingen slechts iets toe richting 2020. Er is over de hele breedte sprake van een positieve trend door toename in de beheersbaarheid op de meest risicovolle processen en veranderingen. De BAR-organisatie zit in een fase van gerichte doorontwikkeling waardoor risico's tijdens het herinrichten van afdelingen en processen tijdelijk toenemen.

ICT, informatiebeveiliging, privacybescherming

Voor de risico's op het gebied van informatiebeveiliging, privacybescherming en de beheersing van het ICT gerelateerde risico's blijft de doorontwikkeling van de BAR-organisatie positief van invloed. In de hele breedte worden stap voor stap de onzekerheden van nieuwe en/of veranderende wet- en regelgeving verminderd. Om de beveiliging van informatie en de wijze waarop er wordt omgegaan met gevoelige gegevens op professionele wijze op te pakken worden de vereiste stappen gemaakt. De risico's op dit gebied blijven in lijn met het landelijke beeld.

Vpb-last

De Vennootschapsbelasting geldt vanaf 1 januari 2016. De Belastingdienst neemt nog steeds geen formele standpunten in. Dat houdt in dat we voor de jaren 2016-2019 fiscale en daarmee financiële risico's (blijven) lopen. Voor de begroting 2020 wordt een risicobedrag over deze jaren meegenomen. Het bedrag per jaar ligt wel iets lager dan eerder ingeschat.

Kengetallen

De financiële positie van de gemeente wordt onder andere in beeld gebracht met kengetallen. De gehanteerde kengetallen worden onder meer berekend op basis van de geprognostiseerde balans. De ophanden zijnde verkoop van de aandelen van Eneco hebben een aanzienlijke impact op de financieringspositie en balans, en daarmee op de uitkomsten van de kengetallen.

Met de verwachte verkoopopbrengst is in deze begroting nog geen rekening gehouden. Dit betekent dat nu nog rekening wordt gehouden met het aantrekken van leningen in 2022 en 2023.

Kengetallen	Jaarrekening 2018	Begroting 2019*	Begroting 2020
Netto schuldquote	26%	44%	26%
Netto schuldquote gecorrigeerd	25%	44%	25%
Solvabiliteitsratio	39%	38%	40%
Grondexploitatie	12%	0%	-11%
Structurele exploitatieruimte	1,04%	-0,19%	0,10%
Belastingcapaciteit	92%	91%	94%

*Primitieve begroting 2019

De waarden van de kengetallen zijn ingedeeld in drie categorieën. Deze categorieën sluiten aan bij de landelijk vastgestelde signaleringswaarden. Categorie A is het minst risicovol, categorie C het meest.

Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

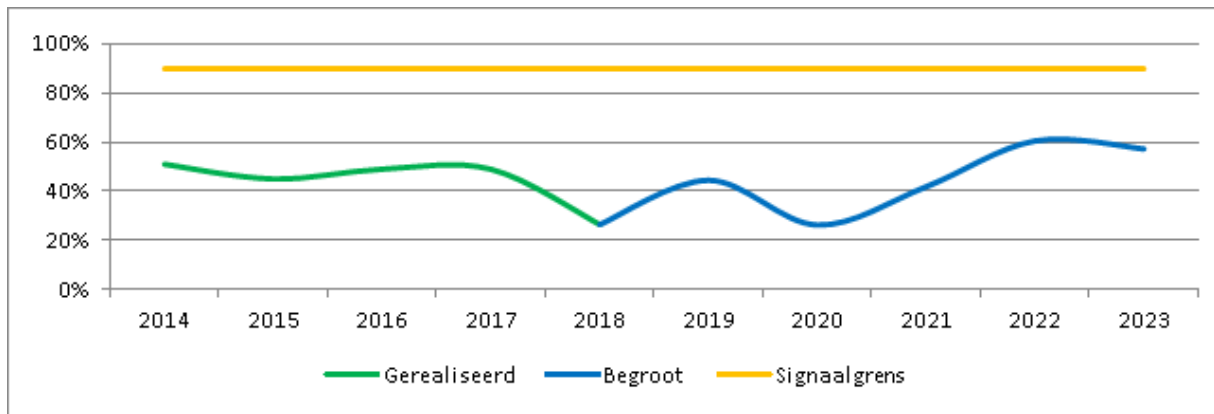
Beoordeling

De normeringen bij deze kengetallen geven een indicatie van de houdbaarheid van de financiën. De kengetallen samen geven een algemeen beeld over de financiële gezondheid.

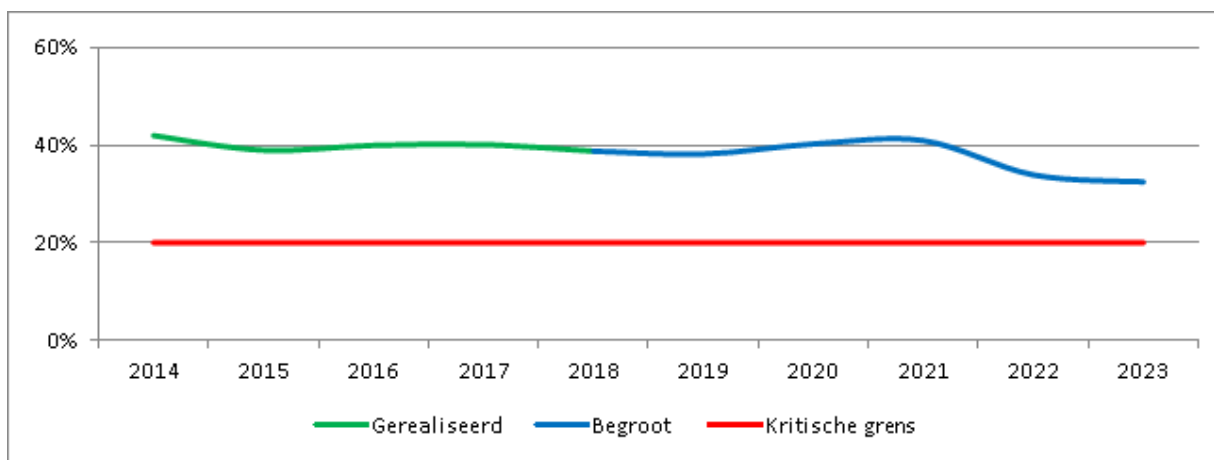
De uitkomst van het kengetal over de structurele exploitatie ruimte vraagt om actie. Hiervoor wordt een plan opgesteld met als doelstelling in de begroting 2021 weer in klasse A uit te komen.

Op basis van de beoordeling van de gezamenlijke kengetallen en de goede reservepositie kunnen we stellen dat de gemeente er met een voldoende uitkomst. Op basis van de kengetallen kent de gemeente een lage tot gemiddelde risicoscore op de toegepaste signaleringswaarden.

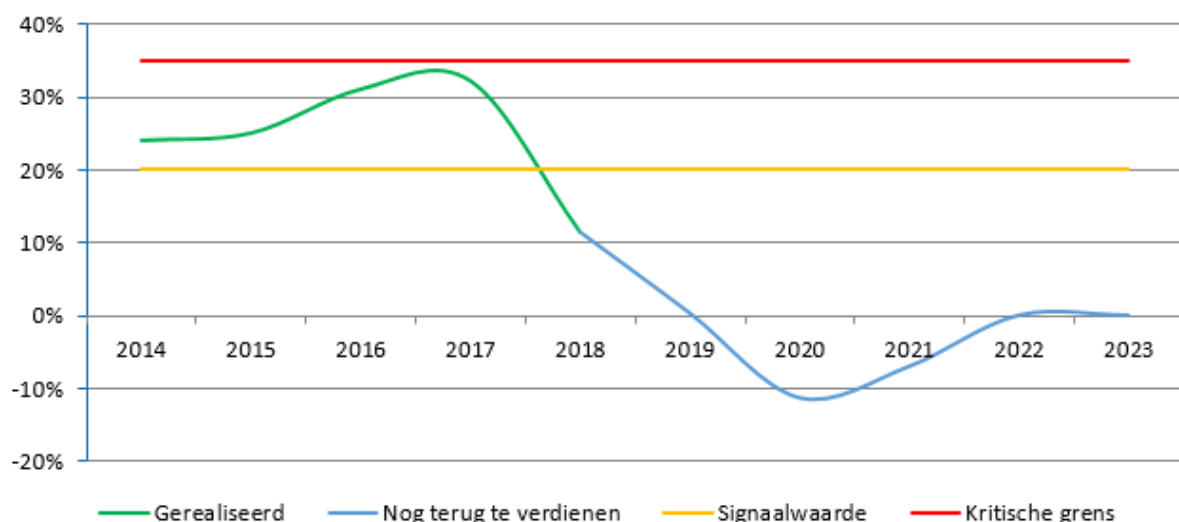
De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de opbrengsten. Het geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. De schuldquote blijft ruim binnen categorie A. De lichte stijging van de schuldquote wordt veroorzaakt door het aantrekken van leningen in 2022 en 2023 om het financieringstekort op te vangen.

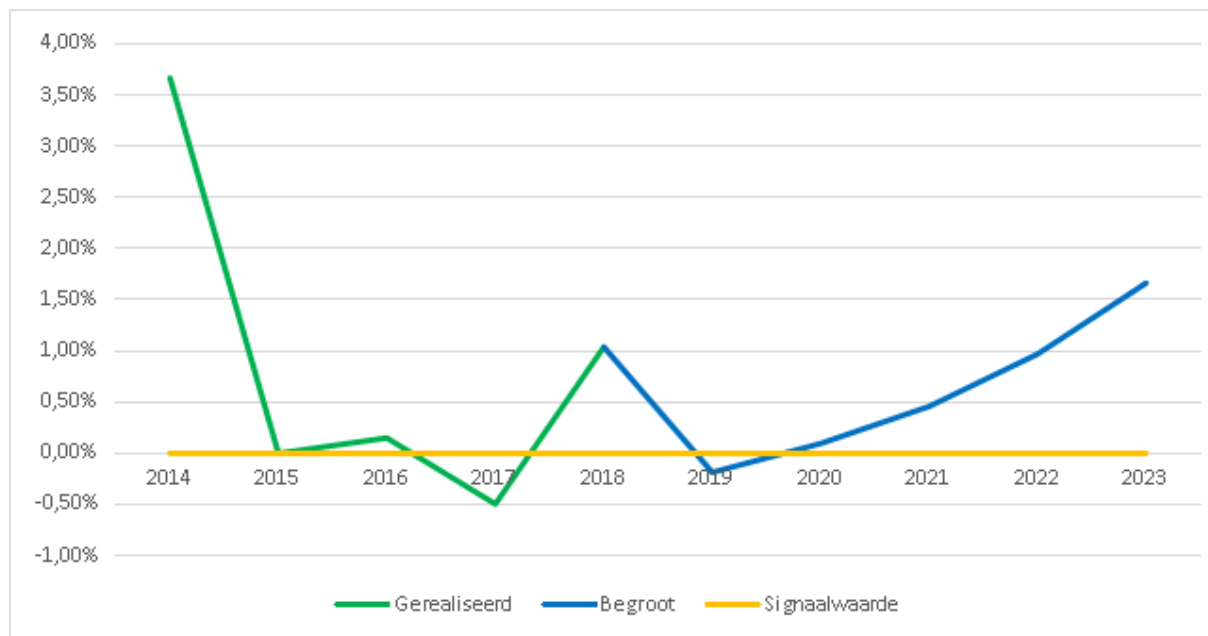
De **solvabiliteitsratio** geeft aan welk gedeelte van het bezit met eigen vermogen is gefinancierd. Hoewel door het financieringstekort in de jaren 2022 en 2023 aanvullend vreemd vermogen nodig is, waardoor de solvabiliteit terugloopt, blijft de ratio in categorie B.

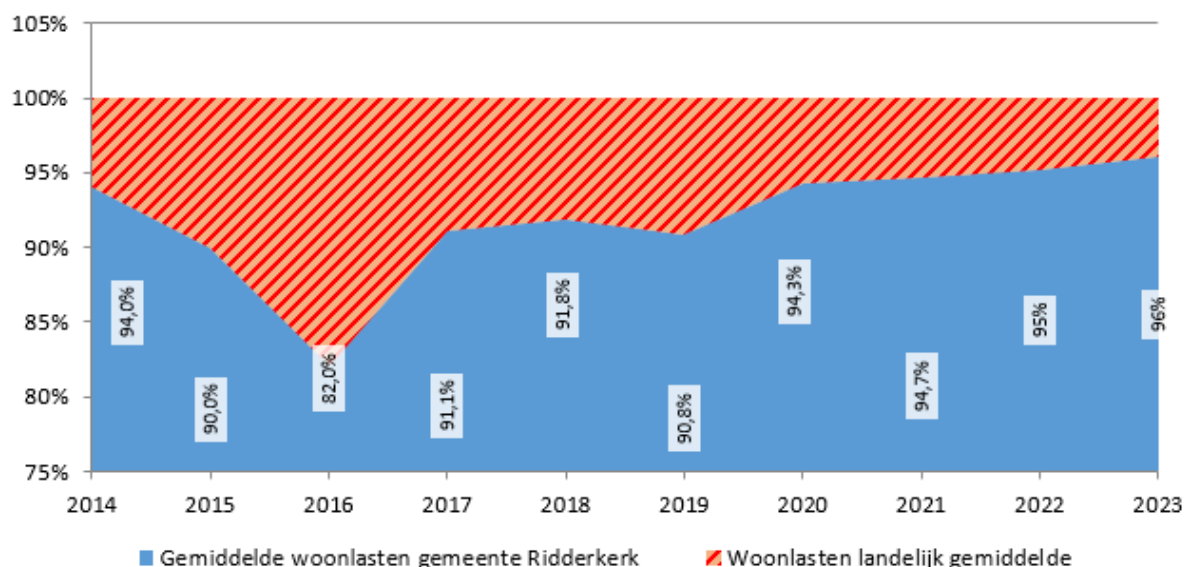
Het kengetal **grondexploitatie** geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond, kosten minus de opbrengsten in de grondexploitaties, is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. In de toekomst worden meer grondexploitaties afgesloten dan gestart waardoor de boekwaarde afneemt. Het kengetal grondexploitatie valt daardoor in categorie A.

De **structurele exploitatieruimte** is van belang om te kunnen beoordelen of de structurele ruimte voldoende is om structurele lasten te dragen. De marge tussen categorie A en C is klein. De meerjarige ontwikkeling laat een schommeling rond 0 zien waarbij de jaren 2020 en 2021 een onvoldoende scoren. Oorzaken van de krapte in de begroting komen vooral voort uit de tegenvallende ontwikkeling van de algemene uitkering uit het gemeentefonds, kosten voor de jeugd en de hogere personeelskosten in de BAR-organisatie als gevolg van de Cao en de bedrijfsvoering voor het Sociaal Domein. De kleine marge vraagt om actie om de uitvoering van het collegeprogramma mogelijk te maken en mee te kunnen gaan in de ontwikkelingen in de samenleving.

De benutte **belastingcapaciteit** geeft inzicht in hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De belastingdruk ligt onder het landelijke gemiddelde en dat is een positief gegeven. Het kengetal valt in 2019 in categorie A. Dit betekent dat wij, in het uiterste geval van financiële krapte, de mogelijkheid hebben om de belasting te laten stijgen.

Conclusie over huidig risicoprofiel

In de voorgaande onderdelen is een relatie gelegd tussen het risicoprofiel, het benodigde weerstandsvermogen en zijn de financiële kengetallen uitgelicht. Gesteld kan worden dat we er

financieel goed voor staan maar dat voor het structureel en reëel in evenwicht krijgen van de begroting acties noodzakelijk zijn.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor het beheer van de openbare ruimte en gemeentelijke gebouwen. Deze openbare ruimte bestaat uit kapitaalgoederen. Dit zijn wegen, openbare verlichting, riolering, civiele kunstwerken, water, groen en gebouwen. Kapitaalgoederen hebben onderhoud nodig, zodat wij een veilig gebruik kunnen waarborgen. Zowel meerjarig groot onderhoud als klein onderhoud. De kosten daarvan en de planning zijn vastgelegd in beheerplannen.

Onze uitgangspunten daarbij zijn: het actuele beleidskader, het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, de nota Reserves en Voorzieningen 2016 en de Financiële Verordening 2017 (inclusief afschrijvingstabel). In het kader van het financieel toezicht hecht ook de provincie grote waarde aan actuele beheerplannen. De beheerplannen laten zien of de budgetten de komende jaren voldoende zijn om aan de vastgestelde beleidskaders te voldoen.

In onderstaande tabel zijn de beschikbare beheerplannen weergegeven, evenals het gemeentelijk beleid dat daaraan ten grondslag ligt.

Beheerplannen	Vast-gesteld	Looptijd t/m	Herzie-ning in	Reserve	Gemeentelijk beleid
Openbare verlichting	2018	2023	2023	Ja	Beleidsplan openbare verlichting 2012 – 2021 Handboek Openbare Ruimte (2015) Evaluatie Beleidskader Duurzaam Beheer (2013)
Civiele Kunstwerken	2018	2023	2023	Nee	Evaluatie Beleidskader Duurzaam Beheer (2013)
Groen en Recreatie gebieden	2018	2023	2023	Nee	Groene kaart (eind 2018 vastgesteld) Bomen en zonnepanelen (2016) Handboek Openbare Ruimte (2015) Convenant bij vriendelijk handelen (2015) Evaluatie Beleidskader Duurzaam Beheer (2013) Bomenplan (2012) Visie Reijerpark (2012) Rapport Groen voor Lucht (2012) Nota onkruidbestrijding op verharding (1999) Groen, chemie en Alternatieven (1985)
Speel terreinen	2018	2023	2023	Ja	Groene schoolpleinen (2016) Evaluatie uitvoeringplan spelen (2016) Handboek Openbare Ruimte (2015) Het Reijerpark sport en bewegen in het groen (2014) Evaluatie Beleidskader Duurzaam Beheer (2013) Natuurlijk spelen Ridderkerk (2012) Openstellen schoolpleinen (2012) Beleidsuitgangspunten Speelbeleid (2009) Uitvoeringsplan Speelruimtebeleid (2009)
Wegen	2018	2023	2023	Ja	Handboek Openbare Ruimte (2015) Evaluatie Beleidskader Duurzaam Beheer (2013)
Riolering	2017	2018	2022	Ja Ja	Aansluitvoorwaarden riolering (2006) Gemeentelijk Rioleringsplan (2017)
Waterhuishouding	2018	2023	2023	Ja	Handboek Openbare Ruimte (2015) Evaluatie Beleidskader Duurzaam Beheer (2013)
Haven	2018	2023	2023	Ja	Havenverordening (2007)
Meerjarenonder-houdsplannen gebouwen en sportaccommodaties (MJOP 's)	2018	2021	2021	Ja	Actualisatie Integraal Accommodatieplan (2019) Integraal Accommodatieplan Ridderkerk (2016) Verordening Voorziening Huisvesting Onderwijs Ridderkerk (2019) Kadernota Bewegend Verbinden (2015)

De genoemde cijfers in deze paragraaf bevatten niet alleen het onderhoud/beheer, maar zijn inclusief kapitaallasten.

Openbare verlichting

Kerncijfers

Het areaal van 8.000 lichtmasten en 8.270 armaturen verschilt in leeftijd en uitvoering. Qua materiaal komen met name aluminium masten voor, van oudsher ook masten van staal.

Beheer

In Ridderkerk zijn, naast de gemeente, ook andere beheerders verantwoordelijk voor de openbare ruimte met openbare verlichting. Zoals de wegen met verlichting die in eigendom zijn van het Waterschap Hollandse Delta.

De lichtmasten worden gemiddeld elke vier jaar visueel geïnspecteerd tijdens de lampvervanging. Stabiliteits- en sterktemetingen van lichtmasten vinden plaats wanneer lichtmasten 40 jaar oud zijn. Onveilige situaties, vaak gemeld door burgers en bedrijven, worden altijd direct opgelost. Armaturen hebben een gemiddelde levensverwachting van 25 jaar. Om de installatie heel, veilig en energiezuinig

te houden is er een reserve Openbare verlichting, waarmee schommelingen in uitgaven worden gecompenseerd.

Vooruitblik

In 2020 staan de volgende onderdelen gepland:

- Het vervangen van ongeveer 500 stuks conventionele armaturen naar led-armaturen.
- Het plaatsen van ongeveer 30 stuks lichtmasten in polder het Zand.

Budget

Openbare verlichting	begroot
Klein onderhoud	157.400
Groot onderhoud	232.000
Investeringen	288.500
Saldo van storting en onttrekking reserve	-68.600
Totaal openbare verlichting	609.300

Stand reserve per 1 januari 2020	837.000
Storting	163.400
Onttrekking	-232.000
Stand reserve per 31 december 2020	768.400

Civiele kunstwerken

Kerncijfers

Wij beheren in totaal 280 civiele kunstwerken. Daarvan worden er 58 beheerd bij andere beheerproducten (haven, recreatiegebieden, begraafplaats, spelen en wegen).

De onderverdeling van de overige 222 civiele kunstwerken is:

- 84 vaste bruggen/viaducten
- 2 tunnels
- 39 keermuren
- 31 dammen/duikers
- 4 geluidwerende constructies
- 45 dijktrappen
- 17 overige kunstwerken

Beheer

Wij werken met een veiligheidsurgentie en een economische urgentie. Deze bepalen we per kunstwerk en per situatie. Zo stellen we de urgentie van uitvoering vast. Blijkt dat de middelen niet toereikend zijn om onderhoudswerkzaamheden uit te voeren, dan is bijstelling van de begroting nodig. Onveilige situaties lossen we altijd direct op.

Vooruitblik

In 2020 worden de volgende onderdelen vervangen:

- Keermuur Havenstraat vervangen
- Trap Wilhelminastraat Ringdijk vervangen

Budget

Civiele kunstwerken	begroot
Klein onderhoud	84.800
Groot onderhoud	50.000
Investerings	41.900
Totaal civiele kunstwerken	176.700

Openbaar groen, inclusief recreatiegebieden

Kerncijfers

De gemeente beheert ongeveer:

- 62 ha plantsoenen
- 108 ha gras
- 4 ha verhardingen
- 16.500 bomen

De gemeente beheert twee recreatiegebieden, namelijk de Gorzen/Ridderhaven en het Reijerpark. De Grienden zijn in beheer bij het Zuid-Hollands Landschap. De Donckse Velden, het Oosterpark en de Wevershoek zijn in beheer bij het Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde. Het Donckse Bos valt onder de Stichting Het Huys ten Donck. Voor het Waalbos is een beheerovereenkomst afgesloten met Staatsbosbeheer. De surfbocht bij het Waalbos is in beheer van het Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde (NRIJ). Er vindt nog overleg plaats over de toekomst van het NRIJ.

Beheer

Bij de evaluatie van het Beleidskader Duurzaam Beheer in 2013 is besloten dat centrumgebieden op B-niveau worden onderhouden in plaats van op A-niveau. Woongebieden en recreatiegebieden worden ook op B-niveau onderhouden, bedrijventerreinen op C-niveau.

Vooruitblik

De onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte staat onder druk. Naast klimatologische veranderingen is de werkdruk bij aannemers hoog. Personeelskrapte veroorzaakt regelmatig dat het afgesproken onderhoudsniveau niet wordt gehaald met als resultaat een verslechterd beeld van de openbare ruimte en ontevreden inwoners.

In deze situatie kan extra budget ingezet worden om het onderhoudsniveau te verhogen, maar gezien de mogelijkheden van de aannemers is dit geen garantie dat het zichtbaar verbetert.

Het zoeken naar een oplossing om gedurende het jaar het afgesproken onderhoudsniveau te halen is een uitdaging.

In een deel van de gemeente is in 2019 gestart met de pilot all-electric, het onderhouden van de openbare ruimte in frequentie in plaats van op beeldkwaliteit en participatie met bewoners. Als de pilot succesvol is zal deze werkwijze gemeentebreed worden ingevoerd.

Met het vaststellen van de Integrale Visie per wijk op groen in de openbare ruimte wordt het belang van het aanwezige groen, in en buiten de woonwijken vastgelegd.

Tevens wordt in de Visie aangegeven waar kansen zijn het openbaar groen kwalitatief te verbeteren en waar mogelijk uit te breiden.

De klimaatverandering zal ook invloed hebben op het inrichten, beheren en onderhouden van het openbaar groen. In 2019 is meer dan daarvoor aandacht gegeven aan biodiversiteit waaronder bijvriendelijke bermen. Dit wordt in 2020 voortgezet en uitgebreid qua locaties.

Budget

Openbaar groen	begroot
Onderhoud, incl. groot onderhoud	1.668.700
Investeringen	0
Totaal openbaar groen	1.668.700

Speelsterreinen

Kerncijfers

De gemeente telt 175 speelsterreinen en vier locaties op schoolpleinen:

- 94 bloklocaties (0-6 jaar)
- 39 blok-/buurtlocaties (0-12 jaar)
- 28 buurtlocaties (6-12 jaar)
- 9 wijklocaties (0-100 jaar), waaronder de wijk sportlocaties Bolnes en Slikkerveer
- 5 overige locaties: Kinderboerderij, Ridderhaven, Jeu de Boulesbaan, St. Jorisstraat en uitkijktorens
- 4 opengestelde schoolpleinen vanuit het speelbeleid: de Piramide (Groen schoolplein), de Reijer, de Bongerd en de Wingerd

Daarnaast heeft de gemeente bijgedragen aan de volgende scholen om het schoolplein te vergroenen en open te stellen voor de omgeving:

- Klimop, Dr. Schaepmanschool, Piramide Rijsoord

Beheer

Op basis van vier inspecties per jaar voeren we klein en groot onderhoud uit. 'Schoon, heel en veilig' is daarbij ons uitgangspunt. Na gemiddeld twintig jaar wordt een speelterrein vervangen. De leeftijdsopbouw van de doelgroep in de wijk bepaalt mede de wijze van vervangen.

Bij de reconstructie van speelsterreinen wordt rekening gehouden met de toegankelijkheid voor kinderen met een beperking. In dit kader en ook vanuit hygiënisch oogpunt zal, binnen de budgettaire mogelijkheden, gestreefd worden naar kunstgrasondergronden.

Vooruitblik

In 2020 zijn naast standaard onderhoud en incidentele vervangingen van speeltoestellen de volgende reconstructies gepland:

- Cronjéplein
- Erasmuspark in combinatie met Noordmanstraat
- Lohmanpark

Daarnaast groot onderhoud aan diverse kunstgras trapvelden.

Budget

Speelvoorzieningen	begroot
Klein onderhoud	306.500
Groot onderhoud	47.900
Investerings	691.300
Saldo van storting en onttrekking reserve	25.900
Totaal speelvoorzieningen	1.071.600

Stand reserve per 1 januari 2020	122.300
Storting	73.800
Onttrekking	-47.900
Stand reserve per 31 december 2020	148.200

Wegen, fiets- en voetpaden (verhardingen)

Kerncijfers

De lengte van het wegennet in beheer bedraagt ongeveer 171 km met een oppervlakte van 2.150.000 m². Hiervan bestaat ongeveer 80% (ofwel 1.692.810 m²) uit elementenverharding en ongeveer 20% (ofwel 457.190 m²) uit asfaltverharding.

Beheer

Naast landelijk geldende uitgangspunten voor onderhoud aan wegen is rekening gehouden met de vastgestelde kwaliteitsniveaus. Met ingang van 2011 is het onderhoudsniveau van de verhardingen van woonstraten verlaagd van 'basis' naar 'minimaal'. Tevens is het onderhoudsniveau van de verhardingen winkelcentra verlaagd van 'exclusief' naar 'standaard'.

Het uitvoeringsprogramma is aangepast aan het beschikbare budget voor Groot Onderhoud en Rehabilitaties. Voor de periode 2014-2018 is het uitvoeringsprogramma bepaald. Dit gebeurt op basis van de inspectie, onderzoeken, levensduur, uitstraling (kwaliteitsniveau) en binnenstedelijke ontwikkelingen.

Bij asfaltwerken dient vertraging van het noodzakelijk onderhoud voorkomen te worden in verband met kapitaalvernietiging. Stellen wij het onderhoud aan het asfalt te lang uit? Dan zijn zwaardere of duurdere maatregelen nodig. Elementenverharding kent geen kapitaalvernietiging. Bij uitstel loopt enkel de beeldkwaliteit terug.

Naast groot onderhoud vindt er klein onderhoud plaats. Waar groot onderhoud gericht is op het in goede staat brengen, is klein onderhoud gericht op het in goede staat houden, bijvoorbeeld plaatselijk herstel van verzakte bestrating. Binnen het dagelijks onderhoud worden de gevaarlijke situaties direct verholpen. Waar de veiligheid in het geding is, wordt dus direct onderhoud gepleegd. Dit kan bijvoorbeeld een spoelgat in de weg of losse tegels door boomwortels zijn.

Vooruitblik

Groot onderhoud bestaat uit het opnieuw bestraten van de verharding met oud materiaal of het vervangen of repareren van een asfaltdeklaag.

Op de volgende wegen is groot onderhoud voorzien:

- Vervanging deklaag Burgemeester de Zeeuwstraat (stil asfalt)
- Vervanging deklaag Popelierenlaan (stil asfalt)
- Vervanging deklaag Johan Sebastiaan Bachstraat (stil asfalt)
- Rivierenbuurt-Scheldeplein herinrichting
- Rembrandweg nieuwbouw (Raadhuispassage-Frans Halsstraat)

- Herbestrating Rosmolen.
- Herbestrating Bourgondische laan.
- Herbestrating Karper, Brasem.
- Herbestrating Erica, Azalea en Dahliastraat.

Budget

Wegen	begroot
Klein onderhoud	1.184.400
Groot onderhoud	1.622.100
Investerings	867.200
Saldo van storting en onttrekking reserve	-614.700
Totaal wegen	3.059.000

Stand reserve per 1 januari 2020	5.903.500
Storting	1.007.400
Onttrekking	-1.622.100
Stand reserve per 31 december 2020	5.288.800

Riolering

Kerncijfers

- 118 km gemengde riolering
- 66 km regenwaterriolering
- 75 km vuilwaterriolering
- 18 km drukriolering
- 26 km persleiding
- 22.000 rioolaansluitingen
- 19.500 trottoir- en straatkolken
- 47 rioolgemalen
- 115 drukrioleringspompen
- 2 tunnelgemalen
- 9 bergbezinkvoorzieningen
- 2 bergingsriolen

Beheer

Riolering heeft tot doel het beschermen van de volksgezondheid, de kwaliteit van de leefomgeving, de bodem en het grond- en oppervlaktewater. De gemeente is daarom verantwoordelijk voor de inzameling van het stedelijk afvalwater en hemelwater. Daarnaast probeert zij eventuele nadelige gevolgen van de grondwaterstand te beperken. Het beleid ten aanzien van het beheer van riolering is verankerd in het Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022 (GRP), dat in 2017 door de Raad is

vastgesteld. De kosten worden gedekt binnen de rioolheffing. Ook wordt een financiële reserve opgebouwd voor toekomstige vervangingsinvesteringen. De kosten zijn opgedeeld in twee stromen:

1. Het beheer- en onderhoud, exploitatiekosten.
2. Vervangingsinvesteringen, die betrekking hebben op alle onderdelen van de (afval)waterketen.

Vooruitblik

In 2019 is een start gemaakt met het voorbereiden voor het vervangen van de riolering aan de Westmolendijk. Deze riolering wordt in 2020 vervangen.

In 2020 worden maatregelen voorbereid aan het rioolstelsel van de Donckselaan e.o., waarna uitvoering kan plaats vinden.

In 2020 wordt de riolering in de Klaas Katerstaat en Kuypersstraat te vervangen. Dit is een onderdeel van de verbinding van het industrieterrein Kerkepolder met de bergbezinkleiding in het plantsoen aan de Jonkheer Van Karnebeekweg.

De voorbereiding voor het vervangen van riolering in de Hovestraat en Jonkheer De Savornin Lohmanstraat is afgerond en de werkzaamheden worden 2020 uitgevoerd.

Vorbereidingen voor vervangen van riolering in de Vlasstraat, Blauwbloem- en Witbloemstraat is voorbereid en wordt in 2020 uitgevoerd. Op deze projectlocatie wordt tevens hemelwaterriolering aangelegd.

In 2019 heeft een rioolinspectie plaats gevonden in de wijk Drievliet 1. Op basis van de verkregen inspectieresultaten wordt een renovatieplan opgesteld. Dit plan wordt in 2020 uitgevoerd.

Door klimaatverandering zijn we genoodzaakt gebieden door te lichten. In 2019 is een start gemaakt met het uitvoeren van een stresstest voor wateroverlast. Bij aandachtsgebieden worden maatregelen voorgesteld en opgenomen in het uitvoeringsprogramma.

Budget

Riolering	begroot
Onderhoud	3.579.400
Investeringen	88.000
Totaal riolering	3.667.400

Waterhuishouding

Waterhuishouding

Kerncijfers

- 27,6 hectare oppervlaktewater
- 26,3 km beschoeiing
- 45,7 km natuurvriendelijke en onbeschoeide oevers

Beheer

Het waterschap is verantwoordelijk voor het beheer van hoofdwatergangen en andere belangrijke wateren binnen de gemeente. Daarnaast heeft het waterschap onder andere de taak om te controleren of het onderhoud door de gemeente en derden naar behoren wordt uitgevoerd. Ook het beleid van het waterschap is sterk richtinggevend voor het waterbeheer van de gemeente. De doelstellingen en maatregelen voor de komende jaren is door het waterschap vastgelegd in hun beheerprogramma 2016-2021.

Wij hebben ook watergangen in beheer, welke periodiek door het waterschap worden gecontroleerd op waterkwaliteit. Zo mogen er bijvoorbeeld niet teveel bagger of waterplanten aanwezig zijn in het water. Op basis van metingen van de baggeraanwas op de waterbodem bepalen we welke gemeentelijke watergangen worden gebaggerd. Het waterschap baggert haar eigen

watergangen. Is de aanliggende grond van de gemeente, dan zijn wij verplicht deze bagger te ontvangen. De gemeente betaalt dan ook voor het transporteren en afvoer ervan. Beschoeiingen worden op basis van inspecties vervangen. Daarbij is veiligheid vaak doorslaggevend.

Vooruitblik

In 2020 is het baggeren van de watergangen in de wijken Bolnes-Slikkerveer en deels Centrum gepland.

Vervanging van beschoeiing zal incidenteel plaatsvinden.

Budget

Waterhuishouding	begroot
Klein onderhoud	240.400
Groot onderhoud	163.900
Totaal waterhuishouding	404.300

Stand reserve per 1 januari 2020	166.400
Storting	0
Onttrekking	0
Stand reserve per 31 december 2020	166.400

Afvalinzameling

Kerncijfers

Aantal ondergrondse containers: 267 (per 1 januari 2017)

Beheer

In de huidige situatie is het onderhoud, de reiniging en de garantie van de ondergrondse containers geborgd in een onderhoudsovereenkomst van de gemeente met de leverancier. Het betreft in totaal 267 containers voor restafval, papier en glas. De ondergrondse container is onderdeel van de openbare ruimte (onroerende goederen) en komt als investering ten laste van de gemeente. De NV BAR Afvalbeheer faciliteert de gemeente in de aanschaf, plaatsing en het onderhoud van de ondergrondse containers.

Haven

Kerncijfers

De haven van Ridderkerk, langs De Noord, bestaat uit het waterdeel, kaden, steigers en terrein. Met uitzondering van de locatie bij de passantensteiger, is het haventerrein volledig verhuurd.

Beheer

Binnen het Groot Onderhoud (reserve) wordt gerekend met het eens in de acht jaar baggeren van de haven.

Voor het vervangen van de constructies is het uitgangspunt dat dit pas op zeer lange termijn (> 30 jaar) aan de orde is. Daarom worden er nu geen middelen voor gereserveerd.

Vooruitblik

De haven van Ridderkerk wordt gebruikt voor zowel bedrijfsmatige als recreatieve activiteiten. Dit leidt soms tot tegenstrijdige belangen. Een andere ontwikkeling is dat de beheerskosten van de gemeentelijke haven – onder meer door strengere regelgeving – stijgen. Een herbezinning op het huidige gebruik van de gemeentelijke haven is om bovenstaande redenen gewenst.

In het collegeprogramma is opgenomen dat een visie voor de gemeentelijke haven opgesteld wordt. Naar verwachting is deze visie in 2^e kwartaal van 2020 gereed.

Er is een onderzoek gestart naar het nautisch beheer, inclusief de aanslibbingsproblematiek.

Budget

Haven	begroot
Klein onderhoud	28.500
Saldo van storting en onttrekking reserve	32.700
Totaal haven	61.200

Stand reserve per 1 januari 2020	82.700
Storting	32.700
Onttrekking	0
Stand reserve per 31 december 2020	115.400

Gebouwen

In 2018 zijn de MJOP's voor alle accommodaties vastgesteld en zijn hiervoor de benodigde financiële reserves op orde gebracht. Het onderhoud wordt conform MJOP uitgevoerd.

Gemeentelijke Gebouwen

Kerncijfers

De gemeente heeft 66 accommodaties in eigendom. Dit zijn:

- het gemeentehuis en de voormalige gemeentewerf
- onderwijsgebouwen
- binnensportaccommodaties (gymzalen/sporthallen)
- peuterspeelzaal en kinderdagverblijven
- wijkcentrum
- verenigingsgebouwen
- een rouwcentrum
- bedrijfsruimten
- enkele woningen

Beheer en beleid

In april 2016 is het uitvoeringsprogramma van het Integraal Accommodatieplan Ridderkerk (IAP) vastgesteld. Hierin wordt richting gegeven aan de toekomst van verschillende gemeentelijke gebouwen. Voor een groot aantal gemeentelijke gebouwen (waarvoor in het kader van het IAP geen ingrijpende wijzigingen worden voorgesteld) is een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld. In het MJOP zijn de kwaliteitscriteria voor de gebouwen die van strategisch belang zijn vastgesteld. De algemene conditie van onze gebouwen is tussen 5 (matig) tot 3 (voldoende). Op basis van het beleid passen wij duurzaam beheer toe en voldoen we aan de Arbo- en veiligheidsvoorschriften.

Onderwijs-gebouwen

Jaarlijks stelt de gemeente een jaarprogramma vast op basis van aanvragen door schoolbesturen. In dit jaarprogramma zijn alle uitbreidingen en nieuwbouw van schoolgebouwen opgenomen, inclusief de financiële consequenties daarvan. De aanvragen voor het jaarprogramma worden getoetst aan de Verordening Voorziening Huisvesting Onderwijs (2015). Het beleidskader voor de middellange termijn is geëvalueerd in het Integraal Accommodatieplan.

Sport- en Welzijnsaccommodaties

Voor een groot aantal gemeentelijke gebouwen (waarvoor in het kader van het IAP geen ingrijpende wijzigingen worden voorgesteld) is een meerjarenonderhoudsprogramma opgesteld.

Rouwcentrum

Bij de begraafplaats Vredenhof bevindt zich een rouwcentrum voor rouwbezoeken en uitvaartplechtigheden. Het rouwcentrum wordt gebruikt voor diensten voorafgaande aan een begrafenis op Vredenhof en Rusthof, maar ook als wordt gekozen voor crematie of elders begraven is de aula geschikt voor een plechtigheid vooraf.

Vooruitblik

In 2019 is het rouwcentrum aangepast, deels uitgebreid en binnen de architectonische mogelijkheden gemoderniseerd.

De verwachting is dat de eerste jaren geen bouwkundige aanpassingen nodig zijn.

Budget

Gemeentelijke gebouwen	begroot
Klein onderhoud	2.138.500
Groot onderhoud	865.000
Investerings	39.300
Saldo van storting en onttrekking reserve	-421.400
Totaal gemeentelijke gebouwen	2.621.400

Stand reserve per 1 januari 2020	2.224.800
Storting	443.600
Onttrekking	-865.000
Stand reserve per 31 december 2020	1.803.400

Budget

Sportaccommodaties	begroot
Klein onderhoud	959.000
Groot onderhoud	501.500
Investerings	6.147.800
Saldo van storting en onttrekking reserve	-284.000
Totaal sportaccommodaties	7.324.300

Stand reserve per 1 januari 2020	1.403.000
Storting	250.000
Onttrekking	-534.000
Stand reserve per 31 december 2020	1.119.000

Paragraaf 4 Financiering

Doel

In deze paragraaf beschrijven we de plannen en acties op het gebied van liquiditeitsbeheer, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's voor de jaren 2020 tot en met 2023. Naast enkele onderwerpen die een wettelijk verplicht onderdeel uitmaken van deze paragraaf, gaan we ook in op een aantal ontwikkelingen, die van belang zijn voor een goede uitvoering van de treasuryfunctie.

Inleiding

De kaders voor de uitvoering van de financieringsfunctie zijn vastgelegd in de financiële verordening en uitgewerkt in het treasurystatuut. Hierbij is de Wet financiering decentrale overheden (FIDO) van toepassing. Deze wet stelt de kaders voor een verantwoorde en professionele inrichting van de treasuryfunctie bij decentrale overheden. Het belangrijkste uitgangspunt daarbij is het beheersen van risico's. In 2017 zijn de financiële verordening en het treasurystatuut herzien en vastgesteld. Hierna zijn er geen wijzigingen geweest in wet- en regelgeving of in het gemeentelijk beleid.

Rentevisie en rentebeleid

Rente speelt een belangrijke rol in de begroting. Vooral door de omvang van deze bedragen is het gewenst dit onderdeel van de begroting voor uw raad inzichtelijk te maken. Daarbij gaat het om factoren die invloed op de rente hebben en om inzicht te geven in de keuzemogelijkheden. Dit alles vatten wij gemakshalve samen onder de term 'rentebeleid'.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen korte rente en lange rente. We spreken van korte rente bij termijnen tot maximaal 1 jaar en van lange rente bij termijnen van 1 jaar of langer.

Renteontwikkelingen op de kapitaalmarkt zijn belangrijk vanwege de risico's. Wij volgen de renteontwikkelingen daarom ook nauwlettend. We maken hiervoor gebruik van de informatie van een aantal geldverstrekkers, waarbij we op ieder moment van de dag de ontwikkelingen kunnen volgen en online op de hoogte worden gehouden van belangrijke veranderingen.

Al een aantal jaren is sprake van lage rentestanden. Ook het afgelopen jaar is hier geen verandering in gekomen. Bij de rente voor een kasgeldlening (looptijd < 1 jaar) is al geruime tijd sprake van een negatieve rente. Hierin valt op dat deze het laatste jaar vrij stabiel is. De rente voor een kasgeldlening van 1 maand staat bij de BNG al sinds juli 2016 op -0,38%. Komende tijd wordt hierin ook nog weinig verandering verwacht. De gemeente maakt van deze negatieve rentestand optimaal gebruik door bij liquiditeitstekorten een kasgeldlening af te sluiten en zo min mogelijk gebruik te maken van de kredietfaciliteit op de rekening-courant (rood staan).

Rentevisie BNG

De verwachting van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is dat het monetaire beleid van de Europese Centrale Bank (ECB) zeer ruim zal blijven. De rentetarieven lopen in de komende 12 maanden naar verwachting van de BNG-renteprognose wel iets op.

	Actueel	Over een jaar	
		forward rate	Prognose BNG
3 maanden interbancair	-0,34%	-0,45%	-0,30%
Staat 10 jaar	0,46%	0,64%	1,10%

Renterisicobeheer

Algemeen

In dit onderdeel krijgt u inzicht in de renterisico's. De renterisiconorm heeft betrekking op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar en de kasgeldlimiet op leningen met een looptijd tot maximaal 1 jaar. Deze twee normen zijn een verplicht onderdeel van deze paragraaf. Het doel van deze normen is om de budgettaire risico's als gevolg van rentestijging te beperken.

Renterisiconorm

De renterisiconorm benadrukt vooral het belang van een goede spreiding van de leningenportefeuille en van de renterisico's. De renterisiconorm houdt in dat niet meer dan 20% van het begrotingstotaal voor herfinanciering en/of renteherziening in aanmerking mag komen. Van renteherziening is sprake als in de leningsovereenkomst is bepaald dat de rente gedurende de looptijd in een bepaald jaar wordt aangepast. Wij hebben geen leningen waarin sprake is van renteherziening.

Het renterisico dat de gemeente in een jaar loopt, is onder andere afhankelijk van nieuw aan te trekken financiering in de komende jaren. Bij het bepalen van de renterisiconorm is in deze begroting rekening gehouden met de verwachting dat er in 2020 leningen ten behoeve van investeringen worden aangetrokken. In principe worden er lineaire leningen afgesloten. Hierdoor zijn de aflossingen over de looptijd gespreid en is het renterisico op vaste schuld lager. Het onderstaande overzicht maakt duidelijk dat er voldoende ruimte is binnen de renterisiconorm om ook eventuele extra investeringen of uitgaven ten behoeve van de grondexploitatie met lang vreemd vermogen te financieren.

Overzicht Kasgeldlimiet	1e kwart	2e kwart	3e kwart	4e kwart
1. Totaal vlottende schuld	11.300.000	11.300.000	11.300.000	11.361.100
2. Totaal vlottende middelen	700.000	700.000	700.000	641.700
3. Gemiddeld saldo schuld (-) of overschot	-10.600.000	-10.600.000	-10.600.000	-10.719.400
4a. Begrotingstotaal 2020	128.863.100			
4b. Bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,5%			
4. Kasgeldlimiet	10.953.400	10.953.400	10.953.400	10.953.400
Toets Kasgeldlimiet				
5a. Ruimte onder kasgeldlimiet (4-3)	353.400	353.400	353.400	234.000

De liquiditeitsplanning en de financieringsbehoefte

Algemeen

De financieringspositie wordt bepaald door diverse factoren, zoals de ontwikkeling van het investeringsniveau en –tempo, wisselende baten in de grondexploitaties en mutaties in de geldleningenportefeuille. Met een liquiditeitsplanning brengen we structuur aan in de verwachte inkomsten en uitgaven. Hierdoor krijgen we inzicht in de financieringsbehoefte.

Verwachte financieringsbehoefte voor de komende jaren

Voor 2020 staan hoge uitgaven voor investeringen gepland. De ontvangsten uit grondexploitaties eind 2018 en in de loop van 2019 lijken voldoende te zijn om een deel van deze investeringen te kunnen financieren. Eventuele tijdelijke liquiditeitstekorten kunnen worden gefinancierd met kortlopende leningen. Financiële gevolgen van eventuele aanpassingen van de investeringsplanning of de grondexploitaties en daaruit voortvloeiende wijziging van de financieringsbehoefte worden in de tussenrapportages verwerkt.

Overzicht Financieringsbehoefte	2020	2021	2022	2023
Boekwaarde kapitaaluitgaven per 1 januari				
Vaste activa	101.982.400	108.582.700	116.715.400	126.037.800
Grondbedrijf	-22.357.800	-7.879.000	5.471.100	0
Totaal te financieren kapitaalgoederen	79.624.600	100.703.700	122.186.500	126.037.800
Boekwaarde financieringsmiddelen per 1 januari				
Geldleningen	44.812.900	41.040.500	37.266.900	33.491.800
Reserves	50.552.000	47.006.200	45.357.000	43.395.400
Voorzieningen	14.224.500	13.039.800	12.189.100	11.558.700
Totaal financieringsmiddelen	109.589.400	101.086.500	94.813.000	88.445.900
Financieringsoverschot/-tekort	29.964.800	382.800	-27.373.500	-37.591.900

Leningenportefeuille

Bij een structureel liquiditeitstekort moet de gemeente geld lenen en sluit daarvoor een langlopende geldlening af. Voor langlopende geldleningen hanteren wij de marktrente en berekenen jaarlijks de gemiddelde rente over de langlopende leningen. In onderstaand overzicht staan de opgenomen langlopende leningen. De gemiddelde rente van deze leningen per 1 januari 2020 is 3,095%.

EMU-saldo

Hieronder wordt een beeld geschetst van het verwachte verloop van ons EMU-saldo over de periode van 2020 tot en met 2023. De gemeentelijke systematiek van nu investeren en afschrijven over een reeks van jaren, strookt niet met de manier waarop het EMU-saldo wordt berekend. Investerings in een jaar worden direct ten laste gebracht van het EMU-saldo. Hierdoor ontstaat een negatief effect op het EMU-saldo. Dit effect heeft geen gevolgen.

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
	Volgens raming tot en met 1e Tussen-rapportage 2019	Volgens begroting 2020	Volgens meerjarenraming in de begroting 2020		
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-8.995.700	-2.696.200	-893.600	-718.300	614.400
2 Mutatie (im)materiële vaste activa	7.379.100	6.640.800	8.173.400	9.362.800	-3.224.700
3 Mutatie voorzieningen	-1.231.300	-1.184.700	-850.700	-630.400	-402.700
4 Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-22.357.800	-7.879.000	5.898.800	8.162.100	0
5 Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	4.751.700	-2.642.700	15.816.500	18.873.600	3.436.400

Uitzettingen

Wanneer er sprake is van een overliquiditeit zijn de mogelijkheden om deze tijdelijk renderend weg te zetten op een deposito beperkt. Dit als gevolg van de wet op het verplicht schatkistbankieren. Bij de schatkist kunnen overtollige middelen eventueel tijdelijk op deposito worden weggezet. Hier krijgen we een rente vergoed die gelijk is aan de rentes die de Nederlandse staat betaalt op leningen die ze op de markt aangaat. Op dit moment is deze rente 0%, bij overliquiditeit wordt er daarom geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om dit op deposito zetten. Bij overliquiditeit kan dit conform het treasury statuut ook gebruikt worden om tijdelijke liquiditeitstekorten binnen de BAR-organisatie op te vangen door het verstrekken van een onderlinge kasgeldlening tegen marktconforme rente. Zolang er sprake is van een negatieve rente op kasgeldleningen worden er geen onderlinge leningen afgesloten.

Verstekte leningen

In 2014 is een lening verstrekt aan de BAR-organisatie voor de financiering van de materiële vaste activa die betrekking hebben op de bedrijfsvoering, welke zijn overgedragen van de gemeente aan de BAR-organisatie. In onderstaand overzicht wordt het verloop van deze lening weergegeven.

Naam geldnemer	Saldo begin 2020	Mutaties 2020	Saldo eind 2020
BAR-organisatie	77.000	-34.000	43.000
Totaal verstrekte geldleningen	77.000	-34.000	43.000

Renteomslag

Het Besluit begroting en verantwoording (BBV) schrijft voor dat rente via de taakvelden wordt toegerekend aan de programma's. Door gebruik te maken van een renteomslag wordt de manier van verantwoorden van de rente in de begroting geharmoniseerd. Op advies van de commissie BBV wordt voor het berekenen van de renteomslag onderstaand model gebruik. Hiermee geven we inzicht in de rentelasten voor externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Het BBV schrijft voor dat de gehanteerde omslagrente niet meer dan 0,5% mag afwijken van de berekende omslagrente. Conform onderstaande berekening komen we voor 2020 uit op een renteomslag percentage van 1,4%.

Schema rentetoerekening		
Externe rentelasten financiering	+/+	1.335.000
Externe rentebaten financiering	-/-	3.200
Saldo rentelasten en rentebaten		1.331.800
Rente die doorberekend wordt aan de grondexploitaties	-/-	95.800
Rente over het eigen vermogen	+/+	114.800
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		1.350.800
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	1.427.800
Renteresultaat op het taakveld Treasury		-77.000
Toe te rekenen rente		1.350.800
Boekwaarde per 1-1-2019		101.982.400
Gemiddelde rente		1,32%

Garantstelling

In het verleden zijn regelmatig garantstellingen geweest voor leningen aan derden. Met het oog op de financiële risico's die de gemeente hierbij loopt, wordt terughoudend omgegaan met het honoreren van deze aanvragen. Alleen als het maatschappelijk belang ermee gediend is en er voldoende zekerheden gesteld worden, wordt een garantie verleend. Per 1 januari 2019 is het totaal van de directe garantstellingen voor verenigingen en stichtingen € 57,3 miljoen. Het totaal van de garantstellingen met een achtervangfunctie via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw is € 131,8 miljoen. Het risico dat de gemeente loopt bij deze garantstellingen is meegenomen in de berekening van ons weerstandvermogen.

Relatiebeheer

Met onze huisbankier BNG vindt periodiek overleg plaats, waarbij de actuele ontwikkelingen worden besproken. Verschillende banken en financiële instellingen geven regelmatig adviezen over het vastzetten van gelden en het beheer van de leningenportefeuille. In het treasury statuut staat de administratieve organisatie, interne controle en informatievoorziening beschreven. Handhaving hiervan en optimalisatie blijft onder de aandacht.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering wordt vanaf 1 januari 2014 door de GR BAR-organisatie uitgevoerd. Voor een toelichting op de bedrijfsvoering verwijzen wij u naar de begroting 2020 van de GR BAR-organisatie. De bijdrage aan onze organisatie voor de bedrijfsvoering ziet er, als gevolg van de begroting 2020 van de GR BAR-organisatie, als volgt uit:

	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Bijdrage GR BAR	30.604.800	30.464.700	30.214.600	30.236.100

Deze bedragen zijn inclusief mutaties die ten tijde van het opstellen van de begroting 2020 van de BAR-organisatie nog niet bekend waren (onder andere de Cao-gevolgen en de claim vanuit de BAR-organisatie t.b.v. bedrijfsvoering Sociaal Domein.)

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Inleiding

In deze paragraaf wordt eerst de gemeentelijke visie op verbonden partijen beschreven. Vervolgens wordt per verbonden partij specifieke informatie aangegeven. De verbonden partijen zijn daarbij gerangschikt naar de soorten:

- gemeenschappelijke regelingen;
- vennootschappen en coöperaties;
- stichtingen en verenigingen;
- overige verbonden partijen.

Inhoudelijke beleidsontwikkelingen zijn opgenomen in de programma's van deze begroting.

Visie verbonden partijen

De gemeente Ridderkerk heeft een nota verbonden partijen vastgesteld voor de periode 2016 – 2020. De nota sluit aan bij de Wet gemeenschappelijke regelingen die per 1 januari 2015 van kracht is en tot doel heeft de democratische legitimatie te versterken en een methodiek te ontwikkelen waarmee de bestaande verbonden partijen kunnen worden beoordeeld en aangestuurd. Als de uitvoering van een publieke taak aan een verbonden partij is overgedragen, is het onvermijdelijk dat directe sturing door de gemeente minder wordt. Dit omdat de verbonden partij gezamenlijk wordt aangestuurd. De invloed van het gemeentebestuur op een verbonden partij is het grootst als de inzet zich richt op de voorkant van de processen van de verbonden partij. Om de invloed van de gemeente op verbonden partijen te optimaliseren is hiervoor in de nota een methodiek opgenomen. Deze methodiek die kan worden ingezet om de invloed passend te laten zijn bij de situatie bestaat uit: het proces van positiebepaling, een governance-scan, bepalen van een sturingsscenario en het daarbij passende instrumentarium.

Wijzigingen

In de begroting voor 2019 is de gemeenschappelijke regeling Koepelschap Buitenstedelijk groen niet meer opgenomen in de paragraaf verbonden partijen. De gemeenschappelijke regeling is opgeheven per 1 januari 2018 en in 2018 financieel afgehandeld. Voor de begroting 2019 is opgenomen de stichting Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Wij nemen hier financieel aan deel middels een bijdrage en is bestuurlijk vertegenwoordigd middels deelname aan de Raad voor Publiek Belang. Dit is het hoogste gezagsorgaan binnen de stichting.

Besteding op de raadsprogramma 's

In het volgende overzicht zijn de verbonden partijen opgenomen met de gerealiseerde en geraamde bijdrage van de gemeente, c.q. het (te) ontvangen dividend.

Nr.	Omschrijving	Begroting na wijziging 2019	Begroting 2020
	Gemeenschappelijke regelingen		
1	Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond	1.981.600	2.192.000
2	DCMR Milieudienst Rijnmond	857.800	889.200
3	Natuur- en recreatieschap IJsselmonde	320.900	357.700
4	Gemeentelijke Gezondheidsdienst Rotterdam-Rijnmond	285.000	308.000
5	Jeugdhulp Rijnmond	5.855.200	7.000.200
6	Nieuw Reijerwaard	0	0
7	Metropoolregio Rotterdam Den Haag	95.300	100.000
8	BAR-organisatie	30.317.400	30.604.800
	Vennootschappen en corporaties		
9	Eneco Holding N.V.	-700.000	-700.000
10	Stedin Groep	-380.000	-380.000
11	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	0	0
12	N.V. BAR-Afvalbeheer	2.862.200	2.928.900
13	Oasen N.V.	0	0
	Overige verbonden partijen		
14	Centrum Jeugd & Gezin Rijnmond	1.498.600	1.576.600
15	Landschapstafel IJsselmonde	23.100	24.000

Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond (VRR)		Vestigingsplaats Rotterdam		Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen	15 gemeenten uit het Rijnmond gebied nemen deel aan de VRR				
Stemverhouding	5%				
Openbaar belang					
(Brand)veiligheid, vervoer van zieken en ongeval slachtoffers, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing met inbegrip van de multidisciplinaire samenwerking en de Gemeenschappelijke meldkamer. De vorming van veiligheidsregio's heeft als doelstelling de versterking van de bestuurlijke aansturing van de rampenbestrijding en crisisbeheersing op regionaal en nationaal niveau, alsmede de versterking van de geneeskundige hulpverlening en het regionale beheer van de brandweer.					
Bestuurlijk belang					
Burgemeester is lid van dagelijks bestuur en algemeen bestuur. Bij het nemen van besluiten door het algemeen bestuur brengen de leden voor de gemeente die zij vertegenwoordigen ieder één stem uit, met uitzondering van de leden die een gemeente vertegenwoordigen met een inwonertal boven 50.000. Zij brengen voor elk volgend 50.000-tal, of gedeelte daarvan, één stem meer uit tot een maximum van elf stemmen per gemeente.					
Actuele ontwikkelingen					
Overname aandelenpakket bios-groep AZRR. Het vinden van gekwalificeerd ambulancepersoneel heeft de grootste aandacht gehad, er is voldoende personeel echter zit nog wel een opleidingstraject aan zodat niet iedereen direct inzetbaar is.					
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente		
	01-01-2020	31-12-2020	Aandelenkapitaal		
<i>Eigen vermogen</i>	10.265.000	10.652.000	Leningen/garantstellingen		
<i>Vreemd vermogen</i>	59.971.000	60.147.000	Bijdrage gemeente 2020	2.192.000	
<i>Resultaat 2020</i>	647.000				
Risico's					
Budget van het beheer van de samengevoegde meldkamers is naar beneden bijgesteld (lagere Rijksbijdrage), nu nog onduidelijk wat de consequenties zijn. Invoering Omgevingswet geeft onduidelijkheid of er een stijging zal plaatsvinden van het aantal incidenten, verwachting is een stijging van de kosten.					

DCMR milieudienst Rijnmond		Vestigingsplaats Schiedam		Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen	15 Rijnmondgemeenten en de provincie Zuid-Holland				
Stemverhouding	1,8%				
Openbaar belang					
Advisering en ondersteuning van gemeentelijke milieutaken. De DCMR heeft een algemene adviestaak met betrekking tot milieu, adviseert ten aanzien van vergunningverlening en handhaving in het kader van de wettelijke taken als gevolg van de Wet Milieubeheer en ondersteunt de gemeente bij de uitvoering van het Besluit Bodemkwaliteit.					
Bestuurlijk belang					
De wethouder Milieu is lid van het algemeen bestuur en oefent in die functie invloed uit op de besluitvorming.					
Actuele ontwikkelingen					
De invoering van de Omgevingswet vraagt de aandacht. Samen met alle participanten bereidt DCMR zich voor op de naderende wetswijziging, onder andere door inzicht te krijgen in de (milieu)kwaliteit van het gebied op basis van toegankelijke data. Daarnaast blijft DCMR ook in 2020 werken aan verbetering van de werkprocessen op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving.					
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente		
	01-01-2020	31-12-2020	Aandelenkapitaal		
<i>Eigen vermogen</i>	2.711.000	2.551.000	Leningen/garantstellingen		
<i>Vreemd vermogen</i>	10.000.000	10.000.000	Bijdrage gemeente 2020	889.200	
<i>Resultaat 2020</i>	0				
Risico's					
Controle over en sturing op het financieel resultaat.					

Natuur- en recreatieschap IJsselmonde (NRIJ)		Vestigingsplaats Schiedam		Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen	Albrandswaard, Barendrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Ridderkerk, Rotterdam, Zwijndrecht en provincie Zuid-Holland				
Stemverhouding	14%				

Openbaar belang				
Ontwikkelen en in stand houden van intergemeentelijke buitenstedelijke recreatie en bescherming van natuur en landschap. Beheer, ontwikkeling en onderhoud van recreatieve groengebieden op IJsselmonde en specifiek voor Ridderkerk (Donckse Velden, Oosterpark, Wevershoek, Waalbocht)				
Bestuurlijk belang				
De wethouder Beheer openbare ruimte en een raadslid zijn lid van het algemeen bestuur/dagelijks bestuur. Op deze wijze wordt invloed uitgeoefend op de besluitvorming.				
Actuele ontwikkelingen				
Kwartiermaker op zoek naar bezuinigingskansen.				
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente	
	01-01-2020	31-12-2020	Aandelenkapitaal	
<i>Eigen vermogen</i>	3.416.000	3.429.000	Leningen/garantstellingen	
<i>Vreemd vermogen</i>	1.760.000	1.794.000	Bijdrage gemeente 2020	357.700
<i>Resultaat 2020</i>	0			
Risico's				
Afname van dekkingsmiddelen door PZH en gemeente Rotterdam.				

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Rotterdam-Rijnmond (GGD-RR)		Vestigingsplaats Rotterdam		Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen	15 gemeenten, regio Rijnmond				
Stemverhouding	6,7%				
Openbaar belang					
Gezamenlijke uitvoering wettelijke verplichtingen van gemeenten in het kader van de Wet Publieke Gezondheid. De doelstelling: een evenwichtig productenaanbod zoveel mogelijk gericht op lokale problematiek. In zijn algemeenheid het verbeteren van de volksgezondheid van de bevolking.					
Bestuurlijk belang					
De wethouder Volksgezondheid is lid van het algemeen bestuur en oefent op deze wijze invloed uit op de besluitvorming.					
Actuele ontwikkelingen					
Geen.					
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente		
	01-01-2020	31-12-2020	Aandelenkapitaal		
<i>Eigen vermogen</i>	PM	PM	Leningen/garantstellingen		
<i>Vreemd vermogen</i>	PM	PM	Bijdrage gemeente 2020	308.000	
<i>Resultaat 2020</i>	PM				
Risico's					
De GGD-RR is onderdeel van het concern Rotterdam. Deze gemeente is volledig financieel risicodragend van de GGD en GR.					

Jeugdhulp Rijnmond		Vestigingsplaats Rotterdam		Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen	Gemeenten: Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Capelle aan den IJssel, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen en Westvoorne.				
Stemverhouding	3%				
Openbaar belang					
De GR heeft tot taak de gemeenschappelijke inkoop van jeugdhulp zodanig vorm te geven dat lokale ambities kunnen worden gerealiseerd. De visie en doelen van de GR zijn daarmee een optelsom van de beleidsvoornemens van de deelnemende gemeenten.					
Doel:					
· Het beschikbaar houden van specialistische zorg en van 24/7 crisisopvang.					
· Het realiseren van schaalvoordelen.					
· Het delen van kennis en expertise.					
Bestuurlijk belang					
De wethouder Jeugd is lid van het algemeen bestuur en oefent op die wijze invloed uit op de besluitvorming.					

Actuele ontwikkelingen				
De jaarrekening van 2018 kende een forse overschrijding van circa 15 miljoen euro. Dit resulteert in een gewijzigde begroting voor 2019 en een begroting voor 2020 die ruim 20 miljoen hoger is. In juni 2019 zijn knelpunten geconstateerd op perceel E die maken dat nu al de risicoreservering is ingezet. In het najaar zal duidelijk worden of een tweede begrotingswijziging voor 2019 en een begrotingswijziging voor 2020 noodzakelijk is.				
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente	
	01-01-2020	31-12-2020	Aandelenkapitaal	
<i>Eigen vermogen</i>	0	0	Leningen/garantstellingen	
<i>Vreemd vermogen</i>	0	0	Bijdrage gemeente 2020	7.000.200
<i>Resultaat 2020</i>	0			
Risico's				
Deelnemende gemeenten zijn alle 15 volledig risicodragend.				

Nieuw Reijerwaard (GRNR)		Vestigingsplaats Ridderkerk		Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen	Barendrecht, Ridderkerk en Rotterdam				
Stemverhouding	33,3%				
Openbaar belang					
De gemeenten Barendrecht, Ridderkerk en Rotterdam hebben gezamenlijk de ontwikkeling van Nieuw Reijerwaard op zich genomen. Hiertoe hebben zij per 1 januari 2012 de Gemeenschappelijke Regeling Nieuw Reijerwaard (GRNR) opgericht.					
Bestuurlijk belang					
Het algemeen bestuur bestaat uit tien leden, de voorzitter inbegrepen. De raden van Ridderkerk en Barendrecht wijzen, uit hun midden en uit wethouders, elk vier leden en twee plaatsvervangend leden aan. De raad van Rotterdam wijst twee leden en twee plaatsvervangende leden aan. Van deze vier leden respectievelijk twee plaatsvervangend leden dienen ten minste twee leden respectievelijk één plaatsvervangend lid deel uit te maken van het college van burgemeester en wethouders. De raad van Rotterdam wijst uit de voorzitter van de raad en uit de wethouders, twee leden en twee plaatsvervangende leden aan. Het voorzitterschap rouleert jaarlijks.					
Actuele ontwikkelingen					
Het AB heeft een sluitende begroting voor 2020 vastgesteld.					
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente		
	01-01-2020	31-12-2020	Aandelenkapitaal		
<i>Eigen vermogen</i>	0	0	Leningen/garantstellingen	33% van verlies	
<i>Vreemd vermogen</i>	141.949.000	146.490.000	Bijdrage gemeente 2020	0	
<i>Resultaat 2020</i>	0				
Risico's					
Vervoerbedrijf komt afspraken niet na, vermindering Rijksbijdragen en vermindering investeringsruimte, tegenvallers bij investeringen in infrastructuur. Discussie over uittreding van gemeentes. Imagoschade.					

Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)		Vestigingsplaats Den Haag		Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen	23 gemeenten in Rotterdam Rijnmond en Haaglanden				
Stemverhouding	3,47%				
Openbaar belang					
Verbetering van het economisch vestigingsklimaat en de bereikbaarheid van de regio.					
Bestuurlijk belang					
De burgemeester is lid van het algemeen bestuur. De wethouder Verkeer is lid van de bestuurscommissie Vervoersautoriteit en het Presidium en de wethouder Regionale economie is lid van de bestuurscommissie Economisch vestigingsklimaat. In die functies oefenen zij invloed uit op de besluitvorming.					
Actuele ontwikkelingen					
Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV 2030), MIRT-verkenning oeververbinding regio Rotterdam, Co2-reductie in het verkeer, vervoerplannen openbaar vervoer					
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente		
	01-01-2020	31-12-2020	Aandelenkapitaal		
<i>Eigen vermogen</i>	22.512.400	28.662.000	Leningen/garantstellingen		
<i>Vreemd vermogen</i>	1.246.846.000	1.081.365.900	Bijdrage gemeente 2020	100.000	

Resultaat 2020	6.149.600
Risico's	
Overbesteding: investering leidt niet tot de beoogde lange termijnbesparing, verminderde Rijks subsidie, tegenvallende exploitatieresultaten, gemeentes die uitstappen, geen resultaten boeken voor economie vanwege achterblijvend resultaat lobby/investeringsagenda	

BAR-organisatie		Vestigingsplaats Ridderkerk		Gemeenschappelijke regeling	
Deelnemende partijen	Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk				
Stemverhouding	33,3%				
Openbaar belang					
Doel van de regeling is het bewerkstelligen van een kwalitatief hoogwaardige en een doelmatige uitvoering door het openbaar lichaam van de door de deelnemende gemeenten opgedragen taken.					
<ul style="list-style-type: none"> · In samenwerking ten behoeve van de drie gemeenten het werkgeverschap en de inkoopfunctie uit te voeren; · Het doel van de samenwerking is om door het samenvoegen van grote delen van de ambtelijke organisaties de burgers van de drie gemeenten kwalitatief hoogstaande dienstverlening te bieden; · Er wordt invulling gegeven op de zeven inhoudelijk verbindende thema's van de drie gemeenten. Deze thema's zijn: Duurzaamheid, Veiligheid, Economie, Maatschappij, Voorzieningen, Ruimte en Mobiliteit. 					
Bestuurlijk belang					
Het algemeen bestuur van de BAR-organisatie bestaat uit de colleges van de drie gemeenten (Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk). Het Dagelijks bestuur bestaat uit zes leden (van het algemeen bestuur), twee van elke deelnemende gemeente, te weten één wethouder en de burgemeester, de voorzitter meegerekend. Op deze wijze oefent iedere deelnemende gemeente in gelijke mate invloed uit op de besluitvorming in de BAR-organisatie.					
Actuele ontwikkelingen					
In opdracht van het algemeen bestuur van de BAR-organisatie heeft bureau Berenschot onderzoek gedaan naar de externe- interne dienstverlening en de governance van de BAR-organisatie. Dit onderzoek is in juni 2019 afgerond. De adviezen van Berenschot worden opgenomen in een ontwikkelagenda. De raad wordt geïnformeerd over de uitkomsten van de adviezen uit het onderzoek en waar dit het raadsdomein raakt wordt de raad betrokken bij de uitwerking van de adviezen.					
Invoering BAR2020					
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente		
	01-01-2020	31-12-2020	Aandelenkapitaal		
<i>Eigen vermogen</i>	0	0	Leningen/garantstellingen		
<i>Vreemd vermogen</i>	9.448.600	10.081.500	Bijdrage gemeente 2020	30.604.800	
<i>Resultaat 2020</i>	0				
Risico's					
Juiste uitvoering van nieuwe wet- en regelgeving onder andere op het gebied van privacy, gegevensbeveiliging. Juiste uitvoering van Europese wet- en regelgeving.					

Eneco Holding N.V.		Vestigingsplaats Rotterdam		Naamloze vennootschap	
Deelnemende partijen	53 gemeenten				
Stemverhouding	1,13%				
Openbaar belang					
Eneco Groep (Energiebedrijf) is een internationaal energieservicebedrijf dat energie en aanvullende diensten verkoopt met focus op duurzaamheid en innovatie. Wegens de splitsing van Eneco en Stedin per 31 januari 2017 zijn de openbare - en financiële belangen in de Eneco Groep onderwerp van discussie. De vraag is of onze gemeente nog aandeelhouder in dit bedrijf blijft. Het college is van mening dat de aandelen moeten worden verkocht. Een belangrijk sluitstuk van het verkoopproces is dat de gemeente nog in staat zal worden gesteld om de definitieve bieding/ verkoopprijs te beoordelen op basis van de geformuleerde biedingscriteria. Daarmee is het mogelijk om in laatste instantie definitief te besluiten om de aandelen wel of niet te verkopen.					
Bestuurlijk belang					
Vertegenwoordiging/stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders door de wethouder Financiën. Als aandeelhouder wordt op deze manier invloed uitgeoefend.					
Actuele ontwikkelingen					
Eneco staat te koop. Aspecten als een goede prijs, voortzetten duurzaamheid en behoud van werkgelegenheid zijn als criteria vastgelegd in de verkoopvoorwaarden. De kans op een duurzame voorzetting van Eneco is daarmee maximaal geborgd. Begin 2020 volgt een eind-verkoopvoorstel aan alle gemeenten afzonderlijk op basis van één uitonderhandelde bieding van één partij of consortium van partijen.					
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente		
	01-01-2020	31-12-2020	Aandelenkapitaal		

<i>Eigen vermogen</i>	PM	PM	Leningen/garantstellingen	
<i>Vreemd vermogen</i>	PM	PM	Bijdrage gemeente 2020	
<i>Resultaat 2020</i>	PM			
Risico's				
Eneco heeft een hoger risicoprofiel (dan Stedin) als gevolg van externe marktfactoren en concurrentie. Deze externe factoren kunnen van invloed zijn op toekomstige financiële resultaten. Er is sprake van een zeer competitieve markt met beweging in de klantenportefeuille door fluctuaties in stroom- en gasprijzen.				

Stedin Groep		Vestigingsplaats Rotterdam		Naamloze vennootschap	
Deelnemende partijen	44 gemeenten				
Stemverhouding	1,13%				
Openbaar belang					
Stedin Groep (Netwerkbedrijf) draagt zorg voor de gas- en elektriciteitsnetten binnen haar voorzieningsgebied. Onze gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal omdat dit maatschappelijk nut heeft. Daarnaast zorgt ze voor financiële opbrengsten (dividend). Door de splitsing van Eneco en Stedin per 31 januari 2017 is geen discussie ontstaan over een verkoop van Stedin. Uiteraard mag je als gemeente je aandelen te koop aanbieden, maar uitsluitend aan publieke partijen en niet aan private partijen.					
Bestuurlijk belang					
Vertegenwoordiging/stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders door de wethouder Financiën. Als aandeelhouder wordt op deze manier invloed uitgeoefend.					
Actuele ontwikkelingen					
De financierbaarheid van de energietransitie is een lastige discussie. Zowel vanuit aandeelhouders- als uit ondernemingsperspectief. De ambities uit het Klimaatakkoord zullen een enorme maatschappelijke inspanning vragen. Voor Stedin leidt dit in ieder geval tot een fors hoger investeringsprogramma voor de komende 15 jaar vanwege de energietransitie. Om dit te realiseren is aanpassing van de huidige strategie nodig. Een verdere focus op de netbeheerderstaken en een evaluatie van het wel of niet behouden van commerciële onderdelen binnen Stedin Groep zijn daarbij onvermijdelijk.					
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente		
	01-01-2020	31-12-2020	Aandelenkapitaal	1.134.500	
<i>Eigen vermogen</i>	PM	PM	Leningen/garantstellingen		
<i>Vreemd vermogen</i>	PM	PM	Bijdrage gemeente 2020		
<i>Resultaat 2020</i>	PM				
Risico's					
Stedin heeft een laag risicoprofiel als gevolg van een geregleerde markt. Er is sprake van dalende geregleerde nettarieven. In combinatie met een fors investeringsprogramma als gevolg van de energietransitie zal het dividend de komende jaren onder druk staan.					

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		Vestigingsplaats Den Haag		Naamloze vennootschap	
Deelnemende partijen	355 gemeenten				
Stemverhouding	0,16%				
Openbaar belang					
BNG is de bank van en voor overheden en voor instellingen met een maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Ze verstrekt krediet tegen lage tarieven aan of onder garantie van Nederlandse overheden. De klanten zijn overwegend overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en openbaar nut. Onze gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal van de BNG vanwege dit maatschappelijke belang en dus niet primair uit een oogpunt van geldbelegging.					
Bestuurlijk belang					
Vertegenwoordiging/stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders door de wethouder Financiën. Als aandeelhouder wordt op deze manier invloed uitgeoefend.					
Actuele ontwikkelingen					
De kredietvraag van decentrale overheden stijgt weer t.o.v. vorig jaar. Daarentegen blijft de verwachte toename van de vraag vanuit de corporatiesector achter.					
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente		
	01-01-2020	31-12-2020	Aandelenkapitaal	225.500	
<i>Eigen vermogen</i>	PM	PM	Leningen/garantstellingen		
<i>Vreemd vermogen</i>	PM	PM	Bijdrage gemeente 2020		

Resultaat 2020	PM
Risico's	
De BNG krijgt te maken met meer concurrentie. Mede door de lage rente gaan institutionele beleggers op zoek naar veilige beleggingen die toch een redelijk rendement opleveren. Onvoorspelbare bewegingen op de financiële markten.	

N.V. BAR-Afvalbeheer		Vestigingsplaats Albrandswaard		Naamloze vennootschap	
Deelnemende partijen	Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk				
Stemverhouding	33,3%				
Openbaar belang					
Inzameling van de huishoudelijke afvalstoffen op een duurzame manier tegen zo laag mogelijke tarieven.					
Bestuurlijk belang					
De NV BAR-Afvalbeheer is een zelfstandige uitvoeringsorganisatie die werkt binnen de kaders die de gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk voor hun eigen gemeente stellen. Het lokale afvalbeleid is de verantwoordelijkheid van de gemeenten.					
De colleges van burgemeester en wethouders van de 3 gemeenten zijn aandeelhouder en worden vertegenwoordigd in de algemene vergadering van aandeelhouders door de wethouder milieu. Als aandeelhouder wordt op deze manier invloed uitgeoefend.					
Actuele ontwikkelingen					
Aanbesteding restafval en uitrol afvalbeleidsplan					
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente		
	01-01-2020	31-12-2020	Aandelenkapitaal	100.000	
<i>Eigen vermogen</i>	300.000	300.000	Leningen/garantstellingen		
<i>Vreemd vermogen</i>	0	0	Bijdrage gemeente 2019	2.928.900	
<i>Resultaat 2020</i>	0				
Risico's					
Beperkt. De NV kent vooral bedrijfsvoeringaangelegenheden. Als gevolg van het ontbreken van een reservepositie zijn de gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk achtervang voor risico's.					

Oasen N.V.		Vestigingsplaats Gouda		Naamloze vennootschap	
Deelnemende partijen	De gemeenten in het voorzieningsgebied				
Stemverhouding	6,28%				
Openbaar belang					
Oasen draagt zorg voor de watervoorziening binnen het voorzieningsgebied. Oasen maakt drinkwater voor 750.000 mensen en 7.200 bedrijven, in 24 gemeenten waaronder Ridderkerk. Het gaat om totaal zo'n 45 miljard liter drinkwater. Hiervoor worden 7 zuiveringsstations, 9 pompstations en een watertoren gebruikt. Onze gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal omdat het bedrijf nut heeft voor de inwoners van onze gemeente en dus niet uit een oogpunt van geldbelegging.					
Bestuurlijk belang					
Vertegenwoordiging/stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders door de wethouder Financiën. Als aandeelhouder wordt op deze manier invloed uitgeoefend.					
Actuele ontwikkelingen					
Oasen blijft GenX-lozing van nul als uitgangspunt zien. Wat niet in het milieu komt, hoeft Oasen er ook niet uit te verwijderen.					
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente		
	01-01-2020	31-12-2020	Aandelenkapitaal		
<i>Eigen vermogen</i>	PM	PM	Leningen/garantstellingen		
<i>Vreemd vermogen</i>	PM	PM	Bijdrage gemeente 2020		
<i>Resultaat 2020</i>	PM				
Risico's					
Drinkwater en de tarieven worden steeds meer gereguleerd. Met name de Autoriteit Consument & Markt (ACM) heeft een grote invloed op de tariefstelling en daarmee ook op de financiële resultaten. Vervuiling van drinkwater kan zorgen voor hogere reinigingskosten.					

Centrum Jeugd & Gezin Rijnmond (CJG)	Vestigingsplaats Rotterdam	Stichting
---	-----------------------------------	------------------

Deelnemende partijen	Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen en Westvoorne.			
Stemverhouding	3,6%			
Openbaar belang				
CJG Rijnmond treedt op als uitvoerder van de wettelijke gemeentelijke taken op het gebied van de jeugdgezondheidszorg. Het CJG is de plek waar ouders en verzorgers, kinderen, jongeren en professionals terecht kunnen voor ondersteuning en advies over opgroeien, opvoeden en gezondheid.				
Bestuurlijk belang				
Vertegenwoordiging in de Raad voor het Publiek Belang				
Actuele ontwikkelingen				
Een belangrijk speerpunt is de verdere uitrol en inbedding van het programma CJG Next. Dit programma staat volledig in het teken van het verder differentiëren van de dienstverlening. Een andere speerpunt betreft het verder invoeren van een nieuwe klantbenadering, passend bij de opvoeders en jongeren van nu, zodat de doelgroep zich beter geholpen voelt. Daarnaast wordt gewerkt aan het verder uitbouwen van de dienstverlening in het preventieve veld.				
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente	
	01-01-2020	31-12-2020	Aandelenkapitaal	
<i>Eigen vermogen</i>	PM	PM	Leningen/garantstellingen	
<i>Vreemd vermogen</i>	PM	PM	Bijdrage gemeente 2020	1.576.600
<i>Resultaat 2020</i>	PM			
Risico's				
Onzekerheid verlening van subsidies/informatiebeveiliging (risico op datalek)/onverwachte kostenstijgingen door overheidsmaatregelen/beperkte omvang eigen vermogen/ arbeidsmarkt professionals/Toekomstig profiel personeel versus huidig personeelsbestand				

Landschapstafel IJsselmonde		Vestigingsplaats Rotterdam		Bestuursovereenkomst	
Deelnemende partijen	Gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Ridderkerk, Rotterdam en Zwijndrecht.				
Stemverhouding	Alleen besluiten op basis van unanimiteit (consensus)				
Openbaar belang					
1. Komen tot afstemming van beleid, uitvoering en monitoring ten aanzien van de groen- en recreatiegebieden op IJsselmonde ten einde de kwaliteit van het landschap in stand te houden c.q. te verbeteren; 2. Samen werken aan het Uitvoeringsprogramma 'Groen IJsselmonde' om een stimulans te geven aan en te komen tot een recreatief aantrekkelijk, toegankelijk en bruikbaar groen landschap, waardoor ook kan worden bijgedragen aan de economische ontwikkeling van IJsselmonde; 3. Inzetten op afstemming van het beheer van de groen- en recreatiegebieden op IJsselmonde, het stellen van kaders voor het beheer en streven naar een verbetering van de efficiëntie in beheer in overleg met de terrein behorende instanties.					
Bestuurlijk belang					
De wethouder Buitenruimte vertegenwoordigt de gemeente in de landschapstafel en oefent op deze wijze invloed uit op de besluitvorming.					
Actuele ontwikkelingen					
Toekomstvisie opgesteld.					
Financiële positie – Verbonden partij			Financieel belang – Gemeente		
	01-01-2020	31-12-2020	Aandelenkapitaal		
<i>Eigen vermogen</i>	PM	PM	Leningen/garantstellingen		
<i>Vreemd vermogen</i>	PM	PM	Bijdrage gemeente 2020	24.000	
<i>Resultaat 2020</i>	PM				
Risico's					
Geen					

Paragraaf 7 Grondbeleid

Doel

- *Algemeen doel:* met de informatie uit deze paragraaf kan de gemeenteraad beleidslijnen vast- en bijstellen. Het is een middel om te sturen.
- *Specifiek doel:* regie houden om ruimtelijke ontwikkelingen in onze gemeente, zowel inhoudelijk als financieel.
- *Achtergrondinformatie:* via grondbeleid kunnen we bij het uitvoeren van bepaalde programma's uit deze begroting meer bepalen. Bijvoorbeeld over thema's als groen, water, wonen, werken en recreëren. Tegelijkertijd kan het grondbeleid zowel tot (extra) baten als (extra) lasten leiden. Deze eventuele batende lasten, en de financiële risico's van het grondbeleid zijn van groot belang voor de totale financiële positie van de gemeente.

Inleiding

Aan het in exploitatie brengen van gronden door de gemeente zijn financiële risico's verbonden. Zowel aan de kostenkant (grondverwerving, bouw- en woonrijp maken, bodemsaneringen en financieringskosten) als aan de opbrengstenkant (grondverkoop woningbouw en bedrijventerreinen). Daarmee moeten wij rekening houden bij het in exploitatie brengen van grond.

Niet alleen de gemeente kan grond in exploitatie brengen. Ook marktpartijen kunnen grond in exploitatie brengen. Bij exploitatie door marktpartijen kan de gemeente alleen de kosten van de openbare voorzieningen op de exploitant verhalen. Niet alle kosten kunnen dan worden verhaald. Daardoor ontstaan er dus ook risico's voor de gemeente bij de exploitatie van grond door marktpartijen.

In deze paragraaf beschrijven wij een actueel beeld:

- van het te verwachten eindresultaat van de in exploitatie genomen complexen, en;
- de risico's die er zijn ten aanzien van het behalen van deze eindresultaten.

Visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen uit de programma's

Het gemeentelijke grondbeleid is vastgelegd in de door de gemeenteraad op 18 februari 2016 vastgestelde Nota Grondbeleid 2016 – 2019. Voor de periode 2020 – 2023 zal de raad een geactualiseerde nota ter vaststelling worden aangeboden. Ridderkerk voert in sommige gevallen een actief grondbeleid. Dit betekent dat de gemeente actief locaties (her)ontwikkelt om zodoende de gewenste ruimtelijke ontwikkeling te bewerkstelligen. Niet altijd is de gemeente eigenaar van de grond. Wanneer een ontwikkeling wel gewenst is sluiten we daarover een overeenkomst ex artikel 6.24 Wet ruimtelijke ordening met derden. Soms in combinatie met een samenwerkingsovereenkomst.

Dit leidt tot:

- Een verantwoorde strategie voor aankoop van grond.
- Een verantwoord financieel beheer over de grond die de gemeente in bezit heeft.
- Een actieve rol in de planontwikkeling in samenwerking met marktpartijen.
- Uitgifte van bouwrijp gemaakte grond, meestal door verkoop, incidenteel door erfpacht.

Strategische aankopen

Het kan voorkomen dat bij het aankopen van gronden om strategische redenen snelle actie is geboden. Dit kan betekenen dat er geen tijd is om het gebruikelijke traject - bestemmingsplan, exploitatieopzet - met de gemeenteraad te doorlopen. In dat geval is het college gemachtigd de gronden aan te kopen. Het college overlegt hier dan eerst over met het Presidium.

Financiële risico's

Op basis van het huidige uitvoeringsstadium zijn de risico's van de diverse grondexploitaties hieronder per complex beschreven. Het gaat daarbij niet om het feit of een complex al dan niet verlies zal opleveren. Het gaat om de risico's die er zijn ten aanzien van het bereiken van het te verwachten eindresultaat.

Prognose en analyse van de grondexploitaties

Algemeen

Een prognose van de uitkomsten van de totale grondexploitatie is hieronder opgenomen. Deze prognose is geactualiseerd op basis van geactualiseerde parameters voor de grondexploitaties. De parameters zijn:

- rentepercentage 1,55% per jaar;
- kostenstijgingen 2,5% per jaar;
- opbrengstenstijgingen 0% per jaar.

Daarnaast zijn alle exploitaties herzien in het kader van de Meerjarenprognose Grondexploitaties 2019 (MPG). Ook zijn alle geactualiseerde grondexploitaties op 11 juli 2019 door de gemeenteraad vastgesteld.

Prognose van resultaten van in exploitatie genomen complexen.

Grondexploitatie	Prognose afsluitingsjaar	Korte toelichting/stand van zaken (onder andere inzake winstneming of verlies)
Het Zand	2021	Vierde fase is vrijwel voltooid. Vijfde fase is aanbesteed; start bouw 2019. Zesde fase is aanbesteed. De gebiedsontwikkeling Driehoek Het Zand is aanbesteed. Project is winstgevend. In 2017 tussentijds winst genomen (€ 656.500).
Lagendijk (Van Peltterrein)	2020	De meeste kavels zijn verkocht. Er zijn meerdere woningen in aanbouw. Nog slechts enkele kavels te verkopen. Project is winstgevend. In 2017 is tussentijds winst genomen voor € 1.167.400 en in 2018 voor € 264.500.
Cornelisland	2021	Bedrijfsterrein is grotendeels bouw- en woonrijp. In 2018 en 2019 is zeer veel grond verkocht. In 2020 worden ook nog grondverkoop verwacht. Project is winstgevend. In 2017 is tussentijds winst genomen voor € 2.459.300 en in 2018 voor € 4.733.200.
Anjerstraat	2020	Kavel is verkocht. Bouw zorgcomplex voor mensen met dementie start in 2019. Project is winstgevend.

De prognose van de uitkomsten van de totale grondexploitatie bedraagt € 17.870.800 positief. In 2017 en 2018 is van dit bedrag al € 9.280.900 als tussentijdse winst genomen. Het vanaf 2019 nog te behalen voordelig resultaat bedraagt daarmee € 8.589.900.

Het Zand

Stand van zaken project

De vierde fase van Het Zand, bestaande uit 23 eengezinswoningen, is vrijwel voltooid. De vijfde fase, bestaande uit 50 eengezinswoningen, is aanbesteed. De bouw is in 2019 gestart. De zesde fase, bestaande uit 58 appartementen en 37 eengezinswoningen, is ook aanbesteed. Het planonderdeel Driehoek Het Zand, bestaande uit 76 appartementen en 43 eengezinswoningen, is eveneens aanbesteed. Alleen de zevende (laatste) fase dient nog aanbesteed te worden.

Risico's

Er is sprake van vertragingen in de uitvoering van de projecten en ook in de daaraan gekoppelde grondverkoop. Daarnaast is er sprake van bovengemiddelde kostenstijgingen. Beide ontwikkelingen zijn niet gunstig voor de grondexploitatie. Het blijft belangrijk het project met enige voortvarendheid voort te zetten. Zo verlagen we de boekwaarde en daarmee de financieringskosten. De gerealiseerde grondprijzen zijn goed. Als gevolg van vertragingen ontvangen we deze opbrengst alleen later dan gepland. De kosten van bouw- en woonrijp maken zijn goed in beeld. Als gevolg van bovengemiddelde kostenstijgingen zijn deze kosten echter aanzienlijk toegenomen. Deze kosten vormen een risico, aangezien hier nog sprake is van een aanzienlijk bedrag.

Legendijk

Stand van zaken project

Er zijn 26 van de 27 kavels verkocht. De laatste kavel zal naar verwachting in 2019 worden verkocht. Na de bouw van de betreffende woningen zullen in 2020 nog bestratingswerkzaamheden plaatsvinden en kan het project eind 2020 worden afgesloten.

Risico's

Het gehele terrein is vrijwel volledig woonrijp gemaakt. De boekwaarde is na de verkoop van diverse kavels al fors gedaald. Er is tussentijds winst genomen. Het is nu zeker dat het project zal worden afgesloten met een positief resultaat.

Cornelisland

Stand van zaken project

De belangstelling van bedrijven om zich te vestigen op Cornelisland is groot. Dat blijkt ook uit de vele grondverkoop in 2018 en 2019. Dit is aanleiding geweest om de looptijd van het project in te korten met twee jaar (eind 2021 in plaats van eind 2023). De gerealiseerde grondprijzen zijn in overeenstemming met de raming. Het gebied is grotendeels bouw- en woonrijp gemaakt.

Risico's

Grote delen van Cornelisland zijn al bouw- en woonrijp gemaakt. In de ramingen van de nog te maken kosten zitten daarom niet veel risico's meer. Door de omvangrijke grondverkoop in de afgelopen jaren, is intussen een hoge opbrengst gerealiseerd. Hierdoor daalt de boekwaarde van de grondexploitatie aanzienlijk. Dit is gunstig voor de financieringskosten. Ook kan tussentijds winst worden genomen. Er zijn geen risico's meer verbonden aan deze grondexploitatie.

Anjerstraat

Stand van zaken project

Voor de bouw op deze locatie is al een koopovereenkomst gesloten. De bouw van een zorgcomplex voor mensen met dementie start in 2019. De verwachting is, dat het project eind 2020 kan worden afgesloten.

Risico's

De kosten van bouw- en woonrijp maken zijn goed in beeld en vrij beperkt van omvang. De geraamde opbrengst is al verzekerd door de gesloten koopovereenkomst. Er zijn weinig risico's verbonden aan deze grondexploitatie.

Mogelijke nieuwe grondexploitatie

De herontwikkeling van de locatie van de te slopen sporthal De Beverbol kan in 2020 mogelijk leiden tot een nieuwe grondexploitatie.

Onderbouwing winstneming of verlies

Winstneming

Voor het nemen van winst in grondexploitaties zijn voorschriften opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording. Deze voorschriften gelden vanaf 1 januari 2017. De gemeente is verplicht tussentijds winst te nemen op basis van het percentage gerealiseerde kosten en het percentage gerealiseerde opbrengsten.

Bij realisatie van:

- 20% van de geraamde opbrengst, en;
- 70% van de geraamde kosten, dient;
- 14% (20% * 70%) van de geraamde winst genomen te worden aan het eind van het betreffende jaar.

Tussentijdse winstnemingen worden verantwoord in de jaarrekening. Bij afsluiting van een grondexploitatie vindt de eindafrekening plaats. Dit is meestal aan het einde van het boekjaar, bij het opstellen van jaarrekening.

Verlies

Als in een grondexploitatie een verlies wordt verwacht, wordt een verliesvoorziening getroffen ter hoogte van het te verwachten verlies. Het verlies wordt genomen bij afsluiting van een grondexploitatie. Meestal vindt dit plaats aan het einde van een boekjaar, bij het opstellen van de jaarrekening. De getroffen verliesvoorziening wordt dan aangewend om het verlies te dekken. Soms is er sprake van een verschil tussen het daadwerkelijke verlies en de getroffen verliesvoorziening. In zo'n geval komt het verschil ten gunste of ten laste van het resultaat van de jaarrekening.

Financiële begroting

Overzicht van baten en lasten

Totaal programma's

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1 Bestuur en (overheids)participatie				
Lasten	-5.163.100	-5.014.200	-4.930.700	-4.851.300
Baten	1.223.500	1.115.100	1.064.600	963.600
Saldo	-3.939.600	-3.899.100	-3.866.100	-3.887.700
Totaal 1 Bestuur en (overheids)participatie	-3.939.600	-3.899.100	-3.866.100	-3.887.700
2 Veiligheid				
Lasten	-3.772.900	-3.797.500	-3.788.300	-3.788.700
Baten	1.284.400	984.400	984.400	984.400
Saldo	-2.488.500	-2.813.100	-2.803.900	-2.804.300
Totaal 2 Veiligheid	-2.488.500	-2.813.100	-2.803.900	-2.804.300
3 Verkeer, vervoer en wegen				
Lasten	-8.672.600	-8.889.800	-9.114.300	-9.062.300
Baten	519.700	452.900	452.500	452.500
Saldo	-8.152.900	-8.436.900	-8.661.800	-8.609.800
Totaal 3 Verkeer, vervoer en wegen	-8.152.900	-8.436.900	-8.661.800	-8.609.800
4 Economische zaken				
Lasten	-1.803.300	-1.625.700	-1.653.600	-1.603.700
Baten	1.256.600	1.152.000	1.152.000	1.152.000
Saldo	-546.700	-473.700	-501.600	-451.700
Totaal 4 Economische zaken	-546.700	-473.700	-501.600	-451.700
5 Onderwijs				
Lasten	-1.882.700	-1.883.200	-1.881.900	-1.882.100
Baten	573.900	573.900	573.900	573.900
Saldo	-1.308.800	-1.309.300	-1.308.000	-1.308.200
Totaal 5 Onderwijs	-1.308.800	-1.309.300	-1.308.000	-1.308.200
6 Cultuur, sport en groen				
Lasten	-8.689.000	-8.682.600	-8.716.600	-8.750.400
Baten	27.100	27.100	27.100	27.100
Saldo	-8.661.900	-8.655.500	-8.689.500	-8.723.300
Totaal 6 Cultuur, sport en groen	-8.661.900	-8.655.500	-8.689.500	-8.723.300
7 Sociaal domein				
Lasten	-46.830.300	-46.526.600	-46.159.600	-46.166.900
Baten	12.662.000	12.693.000	12.684.000	12.684.000
Saldo	-34.168.300	-33.833.600	-33.475.600	-33.482.900
Totaal 7 Sociaal domein	-34.168.300	-33.833.600	-33.475.600	-33.482.900
8 Gezondheid en duurzaamheid				
Lasten	-11.246.200	-10.836.200	-10.848.100	-10.799.700

Baten	11.594.000	11.437.900	11.446.400	11.395.400
Saldo	347.800	601.700	598.300	595.700
Totaal 8 Gezondheid en duurzaamheid	347.800	601.700	598.300	595.700
9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk				
Lasten	-22.461.300	-13.956.800	-9.541.100	-10.049.100
Baten	16.631.000	8.568.900	3.096.500	3.114.600
Saldo	-5.830.300	-5.387.900	-6.444.600	-6.934.500
Totaal 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk	-5.830.300	-5.387.900	-6.444.600	-6.934.500
Saldo	-64.749.200	-64.207.400	-65.152.800	-65.606.700

Buiten de programma's

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
0.4:Overhead				
Lasten	-14.454.900	-14.007.200	-14.171.900	-14.020.300
Baten	512.000	417.500	417.500	403.900
Saldo	-13.942.900	-13.589.700	-13.754.400	-13.616.400
Totaal 0.4:Overhead	-13.942.900	-13.589.700	-13.754.400	-13.616.400
0.5:Treasury				
Lasten	-357.200	-485.100	-372.500	-242.000
Baten	1.454.700	1.452.900	1.442.000	1.441.500
Saldo	1.097.500	967.800	1.069.500	1.199.500
Totaal 0.5:Treasury	1.097.500	967.800	1.069.500	1.199.500
0.61:OZB woningen				
Lasten	-425.800	-427.000	-423.600	-424.300
Baten	5.917.800	5.917.800	5.917.800	5.917.800
Saldo	5.492.000	5.490.800	5.494.200	5.493.500
Totaal 0.61:OZB woningen	5.492.000	5.490.800	5.494.200	5.493.500
0.62:OZB niet-woningen				
Lasten	-239.000	-239.700	-237.700	-238.100
Baten	4.293.400	4.669.400	5.547.400	6.213.400
Saldo	4.054.400	4.429.700	5.309.700	5.975.300
Totaal 0.62:OZB niet-woningen	4.054.400	4.429.700	5.309.700	5.975.300
0.63:Parkeerbelasting				
Baten	407.200	407.200	407.200	407.200
Saldo	407.200	407.200	407.200	407.200
Totaal 0.63:Parkeerbelasting	407.200	407.200	407.200	407.200
0.64:Belastingen overig				
Lasten	-93.500	-93.500	-93.500	-93.500
Baten	176.100	146.100	146.100	146.100
Saldo	82.600	52.600	52.600	52.600
Totaal 0.64:Belastingen overig	82.600	52.600	52.600	52.600
0.7:Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds				
Baten	65.086.600	65.585.500	65.885.600	66.739.300
Saldo	65.086.600	65.585.500	65.885.600	66.739.300
Totaal 0.7:Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	65.086.600	65.585.500	65.885.600	66.739.300
0.8:Overige baten en lasten				
Lasten	30.000	30.000	30.000	30.000
Baten	3.800	3.800	3.800	3.800
Saldo	33.800	33.800	33.800	33.800
Totaal 0.8:Overige baten en lasten	33.800	33.800	33.800	33.800
0.9:Vennootschapsbelasting (VpB)				
Lasten	-258.200	-63.900	-63.700	-63.700
Saldo	-258.200	-63.900	-63.700	-63.700

Totaal	-258.200	-63.900	-63.700	-63.700
0.9:Vennootschapsbelasting (VpB)				
Saldo	62.053.000	63.313.800	64.434.500	66.221.100

Saldo - lasten en baten

Saldo - Lasten en baten	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Saldo - Lasten en baten	-2.696.200	-893.600	-718.300	614.400

Overzicht van reservemutaties

Reservemutaties	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1 Bestuur en (overheids)participatie				
Onttrekkingen	250.500	225.500	0	0
Saldo	250.500	225.500	0	0
Totaal 1 Bestuur en (overheids)participatie	250.500	225.500	0	0
13 Buiten programma's				
Onttrekkingen	194.400	0	0	0
Saldo	194.400	0	0	0
Totaal 13 Buiten programma's	194.400	0	0	0
3 Verkeer, vervoer en wegen				
Onttrekkingen	1.954.100	2.005.200	1.916.500	1.965.100
Stortingen	-1.203.500	-1.269.700	-1.182.000	-1.295.000
Saldo	750.600	735.500	734.500	670.100
Totaal 3 Verkeer, vervoer en wegen	750.600	735.500	734.500	670.100
6 Cultuur, sport en groen				
Onttrekkingen	147.900	31.300	28.800	28.800
Stortingen	-73.800	-73.800	-73.800	-73.800
Saldo	74.100	-42.500	-45.000	-45.000
Totaal 6 Cultuur, sport en groen	74.100	-42.500	-45.000	-45.000
7 Sociaal domein				
Onttrekkingen	50.000	50.000	0	0
Saldo	50.000	50.000	0	0
Totaal 7 Sociaal domein	50.000	50.000	0	0
8 Gezondheid en duurzaamheid				
Onttrekkingen	280.600	10.600	10.600	10.600
Saldo	280.600	10.600	10.600	10.600
Totaal 8 Gezondheid en duurzaamheid	280.600	10.600	10.600	10.600
9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk				
Onttrekkingen	2.032.000	756.500	1.423.800	967.600
Stortingen	-693.600	-693.600	-769.400	-1.172.400
Saldo	1.338.400	62.900	654.400	-204.800
Totaal 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk	1.338.400	62.900	654.400	-204.800
Saldo	2.938.600	1.042.000	1.354.500	430.900

Begrotingssaldi	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Begrotingssaldi	242.400	148.400	636.200	1.045.300

Toelichting op overzicht baten en lasten

Gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd

Gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd

Investeringen 2020-2023

Voor de begroting 2020 wordt volgens het beleid van de nota Activabeleid 2016 gemeente Ridderkerk een investeringslijst 2020-2023 opgesteld. Een realistische planning van deze investeringen moet leiden tot een evenwichtige spreiding over de planperiode. De onontkoombaarheid van een investering in een bepaald jaar moet worden aangetoond. De kapitaallasten zijn gerekend vanaf 1 januari van het jaar ná oplevering van de investering.

Prijsstijging op uitgaven

Uitgegaan wordt van een inflatie van 1,4% voor het begrotingsjaar 2020. Dit is gebaseerd op de prognoses van het Centraal Plan Bureau in het jaarlijks Centraal Economisch Plan 2019 uit maart 2019. De inflatie geldt voor de gehele begroting. Voor het meerjarenperspectief (2021-2023) wordt uitgegaan van constante prijzen (geen indexering).

Indexering tarieven

Belastingen en heffingen worden conform het tarievenbeleid met de inflatie gecorrigeerd.

Algemeen uitkering uit het Gemeentefonds

De algemene uitkering in de begroting 2020 wordt berekend op basis van de meicirculaire 2019.

Gemeenschappelijke regelingen – indexering begroting 2020

Op 8 januari 2019 hebben wij ingestemd met de door de Kring van gemeentesecretarissen voorgestelde financiële kaders voor de op te stellen begrotingen door gemeenschappelijke regelingen Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR), Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond (DCMR), Gemeentelijke Gezondheidsdienst Rotterdam-Rijnmond (GGD) en Samenwerkende Gemeenten Jeugdhulp Rotterdam-Rijnmond (GRJR). Dit houdt een inflatiecorrectie in van 3,4% (inclusief nacalculatie over de jaren 2017-2019).

Voor de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) geldt een afwijkend percentage. Regio Haaglanden coördineert de indexering van de inwonersbijdrage aan het programma Economisch Vestigingsklimaat. Deze indexering komt uit op 3,9% voor de salariscomponent en 3,6% voor de materiële kosten. De bijdrage per inwoner neemt per saldo toe met afgerond 3,9% van € 2,58 tot € 2,68.

Algemene reserve

In Nota Reserves en Voorzieningen Ridderkerk 2016 - 2019 is als ondergrens van de algemene reserve € 20 miljoen opgenomen.

Rente

Marktrente financieringstekort

De marktrente voor het te berekenen financieringstekort wordt gebaseerd op de rente per 20 maart 2019 van een 20-jarige lening met jaarlijkse aflossing: 1,5%.

Rente grondexploitaties

In de Meerjarenprognose grondexploitaties (MPG) van maart 2019 zijn de laatste voorschriften uit BBV toegepast. Op basis van berekening in de jaarrekening 2018 is in het MPG 2019 1,55% rente toegerekend aan de grondbedrijfcomplexen.

Rente investeringen (omslagrente)

Voor de berekening van de rentecomponent van de kapitaallasten over de investeringen wordt 1,4% gehanteerd.

Dividend

Voor de ramingen van dividend wordt uitgegaan van het gemiddelde van dividendopbrengsten van de voorgaande 3 jaar.

Voor- of nadelen van een eventuele verkoop van de aandelen Eneco zijn niet in de begroting verwerkt.

Financieel toezichtkader van de provincie

In maart 2019 hebben de provincies een Gemeenschappelijk Financieel Toetsingskader (GTK) 2020 voor de gemeenten gepubliceerd. Dit toetsingskader is in de plaats van het Gemeentelijke Toetsingskader 2014. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- Meer uniformiteit in het toezicht en maatwerk per gemeente
- Risicogericht toezicht
- Proportioneel toezicht
- Transparantie.

De uitgangspunten voor repressief toezicht zijn echter ongewijzigd. Om voor repressief toezicht in aanmerking te komen moet:

1. De begroting 2020 structureel en reëel in evenwicht zijn of als de begroting niet structureel en reëel in evenwicht is, moet aannemelijk zijn dat dit evenwicht uiterlijk in 2023, het laatste jaar van de meerjarenraming, tot stand wordt gebracht.
2. De vastgestelde jaarrekening 2018 vóór 15 juli en de begroting 2020 vóór 15 november aan Gedeputeerde Staten te zijn toegezonden.

Naast deze uitgangspunten geldt ook dat de jaarrekening 2018 structureel en reëel in evenwicht moet zijn. De jaarrekening 2018 is in evenwicht. Als dit niet zo zou zijn, dan zou een structureel tekort moeten worden betrokken bij het onderzoek van de begroting 2020.

Met het 'structureel en reëel evenwicht' in bovenstaande punten wordt bedoeld dat in de begroting de structurele lasten zijn gedekt door structurele baten. Reëel houdt dit in dat sprake is van volledige, realistische en haalbare ramingen.

Samenvatting en analyse op hoofdlijnen

Samenvatting en analyse op hoofdlijnen

Onderstaande tabel bevat een opsomming van de financiële mutaties in de begroting. Na de tabel wordt een analyse gegeven van de mutaties.

In onderstaande tabel zijn de bedragen die negatief vermeld staan verlagingen op het budget en daarmee de positieve bedragen verhogingen van het budget.

	Omschrijving	2020	2021	2022	2023
	Begrotingssaldo t/m structurele gevolgen 1e tussenrapportage 2019	207.500	1.036.500	1.763.300	1.656.100
1	Indexering begroting 2020	-506.200	-506.000	-505.500	-505.600
2	Hogere OZB-opbrengsten	445.500	445.500	445.500	445.500
3	Beheerkosten Nieuw Reijerwaard	-333.400	-487.100	-603.200	-629.200
4	Compensatie OZB GRNR			-325.000	-320.000
5	Korting Algemene uitkering als gevolg van Nieuw Reijerwaard uitbreiding belastingcapaciteit		-64.000	-362.000	-599.000
6	Toevoeging aan bestemmingsreserve Nieuw Reijerwaard			-75.800	-478.800
7	Dekking beheerkosten GRNR uit algemene reserve	156.400	63.100		
8	Stelpost OZB bedrijven Nieuw Reijerwaard		236.000	1.114.000	1.780.000
9	Uitbreiding team Concern control met 1 fte	-35.500	-35.500	-35.500	-35.500
10	Claim BAR-organisatie ten behoeve van bedrijfsvoering Sociaal domein	-952.000	-952.000	-952.000	-952.000
11	Cao gemeenten 2019	-	-	-	-
		1.143.400	1.225.600	1.225.600	1.225.600
12	Extra ZKV-bijdrage voor iedere medewerker	-44.900	-44.900	-44.900	-44.900
13	Bijdrage vakbonden	-6.500	-6.500	-6.500	-6.500
14	BAR-Inflatie 2020	-39.600	-39.600	-39.600	-39.600
15	CO2 saving diesel (blauwe diesel)	-4.900	-4.900	-4.900	-4.900
16	Installatieverantwoordelijke medewerker	-8.100	-8.100	-8.100	-8.100
17	Arbo en vitaliteit voor de medewerkers van de buitendienst	-7.300	-7.300	-7.300	-7.300
18	Werkzaamheden speelvoorzieningen en communicatie Steenbreek	-14.200	-14.200	-14.200	-14.200
19	Overheveling budgetten van speelvoorzieningen en riolering naar BAR-organisatie	14.200	14.200	14.200	14.200
20	Salarissen/vergoeding directie, griffie, college (burger)raadsleden	-203.100	-167.800	-119.800	-102.300
21	Stil asfalt	-80.000	-146.200	-243.200	-171.500
22	Verhogen dotatie reserve verharding ivm geluidsreducerend asfalt Rotterdamseweg.	-10.700	-10.700	-10.700	-10.700
23	Algemene uitkering Gemeentefonds (meicirculaire 2019)	2.210.800	1.929.400	1.100.500	2.166.200
24	Stelpost uitkomst onderzoek Jeugd Gemeentefonds mei 2019	0	0	634.000	634.000
25	Bijdrage VRR, fluctuaties incl. index door FLO-overgangsrecht brandweerpersoneel.	-38.000	-1.000	-87.000	-123.000
26	Bijdrage VRR als gevolg van CAO afspraken	-81.600	-104.000	-52.900	-57.000
27	Beëindiging concessie overeenkomst Stedin	-212.000	-316.700	-316.700	-316.700
28	Hogere kwaliteit openbare ruimte	-415.000	-415.000	-415.000	-415.000
29	Dekking uit reserve onderhoud verhardingen	350.000	350.000	350.000	350.000
30	Aanbesteding doelgroepen vervoer	-528.600	-528.600	-528.600	-528.600
31	Effecten kapitaallasten onder andere: uitstel Nieuwbouw Gemini en verhogen kredieten Driemaster, dr. Schaepmanschool en de Fontein	93.600	501.200	427.300	-288.600
32	Verhogen budget uitbesteed werk onderhoud begraafplaatsen	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
33	Hogere grafrechten agv toename onderhoud begraafplaatsen	40.000	40.000	40.000	40.000
34	Hogere bijdrage DCMR	-28.000	-31.400	-31.400	-31.400
35	Aanpassen Bijdrage NRIJ /Landschapstafel	-11.300	-11.300	-11.300	-11.300
36	Verhoging GRJR begroting 2020	-	-	-	-
		1.145.000	1.145.000	1.145.000	1.145.000
37	Vervallen reserve watergangen	-3.300	5.000	0	-5.000
38	Tijdelijke capaciteit gebouwenbeheer m.b.t. Actualisatie Integraal AccommodatiePlan (AIAP)	-30.000	-10.000	0	0
39	Dekking door onttrekking aan de reserve AIAP	30.000	10.000	0	0

40	Dierenhof en -weide Lohmanpark	-14.000	-14.000	-14.000	-14.000
41	Vereenvoudigen Precariobelasting		-30.000	-30.000	-30.000
42	Mutatie naar aanleiding van berekening afvalstoffenheffing en voorziening bekleemde middelen	192.000	187.900	188.300	277.700
43	Mutatie naar aanleiding van berekening rioolheffing, voorziening vervanging riolering en voorziening bekleemde middelen riolering	88.900	63.900	64.900	66.400
44	Nadeel salariskosten 4e rioolbeheerder Advies en programmering te verhalen via tarieven	-28.400	-28.400	-28.400	-28.400
45	Nadeel indexering afval en riool te verhalen via tarieven	-99.200	-99.200	-99.200	-99.200
46	Mutatie naar aanleiding van berekening lijkbezorgingsrechten en voorziening bekleemde middelen	39.900	-42.700	-39.000	-13.200
47	Enmalig geen indexering begroting 2020	506.200	506.000	505.500	505.600
48	Landelijke trend Participatie volgen	300.000	400.000	550.000	550.000
49	Stelpost onderuitputting kapitaallasten	80.000	80.000	80.000	80.000
50	Opbrengst WABO leges	300.000	0	0	0
51	Schadebudget	55.800	55.800	55.800	55.800
52	Muziekschool	15.000	15.000	15.000	15.000
53	Omzetheffing benzinstations	17.500	17.500	17.500	17.500
54	WMO Uitvoering	28.000	28.000	28.000	28.000
55	Verlaging budget innovatiesubsidie ten behoeve van reserve Innovatiefonds	222.000	222.000	222.000	222.000
56	Preventie schuldhulpverlening	25.000	25.000	25.000	25.000
57	Actualisatie planmatig onderhoud gebouwen	20.000	5.000	18.800	18.800
58	OZB gebruikers niet-woningen overhevelen naar eigenaren niet-woningen.	0	140.000	140.000	140.000
59	Dekking éénmalige lasten collegeprogramma (1e wijziging 2019) uit algemene reserve	255.000	50.000		
60	Aanwending reserve AIAP ter dekking afschrijving velden RVVH en KCR	147.700			
61	Verkeersplannen en veiligheid	25.000	25.000	25.000	25.000
62	Kabels en leidingen	25.000	25.000	25.000	25.000
63	Dekking voor 4e rioolbeheerder	67.200	67.200	67.200	67.200
64	Parkmanagement	20.000	20.000	20.000	20.000
65	Hogere dekking BAR-bijdrage uren op investeringen en grondexploitaties	206.500			
66	Correctie kapitaallastenreserves	21.900	21.900	21.700	22.400
67	Oneigenlijk gebruik voorzieningen, handhaving en toezicht	100.000	100.000	100.000	100.000
Voorlopige saldi concept begroting		242.400	148.400	636.200	1.045.300

Toelichting samenvatting en analyse op hoofdlijnen

2. Hogere OZB-opbrengsten

De verwachting in 2020 is dat de gemiddelde WOZ-waarde van woningen en niet-woningen stijgt met respectievelijk 6,5% en 5%. Nieuwbouwprojecten zorgen ook voor een areaaluitbreiding. Er wordt op basis van de cijfers hiervan een stijging van de OZB-opbrengst verwacht.

3. – 8. Gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard.

Conform raadsbesluit van 23 mei 2019.

9. Uitbreiding team Concern control met 1 fte.

Gezien de uitdagingen die er liggen op het vlak van verbijzonderde interne controle, sturing, rechtmatigheid en procesmanagement wordt team Concern control met 1 fte uitgebreid.

10. Claim BAR-organisatie t.b.v. bedrijfsvoering Sociaal domein.

Om de kwaliteit van de dienstverlening binnen het Sociaal Domein te continueren en te verbeteren wordt structureel € 1,8 miljoen aan de GR BAR-organisatie toegevoegd. In 2018 en 2019 is er door de gemeenten een incidenteel budget beschikbaar gesteld. Dit bedrag was enerzijds gericht op het aanpakken van achterstanden die zijn ontstaan uit het verleden en anderzijds op het vormgeven van de transformatie waarbij integraal werken essentieel is. De bijraming betreft ons aandeel en sluiten we volgens de benchmark aan bij het landelijk gemiddelde.

11. Cao gemeenten 2019.

Dit betreft het aandeel voor Ridderkerk van de Cao-gevolgen voor 2020 -2023.

12. Extra ZKV-bijdrage voor iedere medewerker.

Dit betreft het aandeel voor Ridderkerk in de extra ZKV-bijdrage voor iedere medewerker. Vanaf december 2019 krijgen alle werknemers een tegemoetkoming in de kosten van de zorgverzekering van € 168 of € 296 (dit is bruto en de hoogte is afhankelijk van het inkomen van de werknemer). Tot nu toe kregen de werknemers deze tegemoetkoming alleen als zij een aanvullende zorgverzekering hadden bij een zorgverzekeraar waar de VNG een raamcontract mee heeft. Deze voorwaarde is vervallen.

13. Bijdrage vakbonden.

Dit betreft het aandeel voor Ridderkerk in een bijdrage aan de vakbonden. 'Werkgevers binnen de sector gemeenten betalen vanaf 1 januari 2020 jaarlijks een werkgeversbijdrage aan de vakbonden volgens AWWN-norm (Algemene Werkgeversvereniging Nederland) van € 21,04 per fte.

14. BAR inflatie 2020.

Dit betreft het aandeel van Ridderkerk in de geraamde inflatie van de BAR-organisatie.

15. – 17. Extra bijdrage BAR-organisatie.

Diverse mutaties uit de BAR-organisatie betreffende CO² saving diesel (blauwe diesel), installatieverantwoordelijke medewerker en Arbo en vitaliteit voor de medewerkers van de buitendienst.

18. – 19. Speelvoorzieningen en Steenbreek.

De werkzaamheden voor de speelvoorzieningen en de communicatie voor de operatie Steenbreek worden op dit moment uitgevoerd door een inhuurkracht en betaald uit diverse budgetten in de gemeentebegrotingen. Omdat het structureel werk betreft en het locatie specifiek is, is het efficiënter het door eigen personeel uit te laten voeren. De gemeentelijke budgetten worden daarom overgeheveld naar de BAR.

20. Salarissen/vergoeding directie, griffie, college (burger)raadsleden.

Verhoging van de raming in verband met Cao-ontwikkeling en wachtgeldverplichtingen van voormalig bestuurders en het ramen van de vergoeding voor burgerraadsleden.

21. Stil asfalt.

Geluidsreductie gebruik stil asfalt (incl. hogere storting in de onderhoudsreserve).

22. Verhogen storting reserve verharding.

Verhogen van de storting in de reserve verharding i.v.m. toekomstige vervanging van geluidsreducerend asfalt op de Rotterdamseweg.

23. Algemene uitkering Gemeentefonds.

Verhoging van de raming van de Algemene uitkering uit het gemeentefonds op grond van de meicirculaire 2019.

24. Stelpost uitkomst onderzoek Jeugd (Gemeentefonds).

Raming van een stelpost Gemeentefonds ingevolge de uitkomst van een onderzoek Jeugd.

25. – 26. Bijdrage VRR.

Onlangs is een nieuw Cao-akkoord afgesloten. Daarin is overeengekomen dat de lonen met 6,5% zullen stijgen en dat alle medewerkers een éénmalige uitkering van € 750,00 zullen krijgen. Deze Cao heeft ook betrekking op de medewerkers van de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR). In 2020 en 2021 worden de bijdragen van de deelnemende partijen verhoogd. De fluctuaties in de toekomstige bedragen, hebben betrekking op de kosten voor het 'Functioneel LeeflijdsOntslag' (FLO) van 1 van de voormalige brandweer-medewerkers van de gemeente Ridderkerk. Met name de kosten voor het buitengewoon verlof zijn in 2021 fors hoger dan in 2020 en 2022. Deze kosten vervallen vervolgens in 2023.

27. Beëindiging concessieovereenkomst Stedin.

Per 1 mei 2020 wordt de concessie overeenkomst met Stedin beëindigd.

28. – 29. Kwaliteit openbare ruimte.

Op 11 juli 2019 is door de raad besloten om het onderhoudsniveau van wegen, fietspaden, borden, markering, lichtmasten en verkeersmeubilair te verhogen van minimaal naar standaard voor woongebieden en doorgaande wegen en de financiële gevolgen op te nemen in de programmabegroting 2020. De extra onderhoudskosten voor wegen, fietspaden en trottoirs in 2020 t/m 2023 worden gedekt uit de reserve onderhoud verharding.

30. Aanbesteding doelgroepenvervoer.

Financiële consequenties van de aanbesteding van het doelgroepenvervoer.

31. Effecten op kapitaallasten.

Onder andere door uitstel Nieuwbouw Gemini en verhogen kredieten van de Driemaster, de dr. Schaepmanschool en de Fontein.

32. – 33. Begraafplaatsen.

Het onderhoud aan de begraafplaatsen in combinatie met de inzet voor het daadwerkelijk begraven levert een capaciteitsprobleem op voor de eigen medewerkers. De begraafplaats is de afgelopen jaren fors uitgebreid met nieuwe graven. Het onderhoud rondom de honderden nieuwe graven is intensiever dan het onderhoud aan de aaneengesloten, met gras afgedekte, 'lege' grafvakken. Het budget is hierop niet aangepast. Gekozen is meer onderdelen van het onderhoud aan de begraafplaatsen uit te besteden. Dit betekent een structurele verhoging van € 40.000 voor het budget uitbesteed werk. Voor de jaren 2020 en volgende worden de tarieven begraven opnieuw berekend. De extra kosten worden gedekt door de dan aangepaste tarieven.

34. Hogere bijdrage DCMR.

De bijdrage aan de DCMR is aangepast aan de begroting van de DCMR.

35. Hogere bijdrage NRIJ/landschapstafel.

De bijdrage aan het Natuur en Recreatieschap IJsselmonde (NRIJ) en de Landschapstafel is aangepast op grond van de begrotingen van het Natuur en Recreatieschap IJsselmonde en de Landschapstafel.

36. Hogere bijdrage GRJR.

De bijdrage is verhoogd vanwege hogere zorgkosten die Ridderkerk heeft gemaakt in 2017 en 2018. Dit heeft via de vlaktaks een doorwerking in de inleg voor 2020. De hogere zorgkosten in 2018 zijn het gevolg van het wegwerken van de wachtlijsten door zorgaanbieders en de onverwachte hogere kosten voor cliënten zorgcontinuïteit voor de zorg die in 2017 of eerder was gestart en nog doorliep in 2018.

37. Vervallen reserve Watergangen.

De reserve onderhoud watergangen heeft als doel het egaliseren van de grilligheid van de uitgaven op het gebied van onderhoud aan watergangen. Door te werken met een jaarlijks vast areaal aan baggerwerk is er geen sprake meer van grilligheid van de uitgaven. Bij de overige uitgaven voor watergangen is geen sprake van grote schommelingen in de meerjarenbegroting. Daarom wordt voorgesteld om bij de jaarrekening 2019 de reserve onderhoud watergangen op te heffen. In de begroting 2020 vervallen hierdoor alle mutaties met betrekking tot deze reserve.

38. – 39. AIAP.

Voor de onderzoeken in het kader van de Actualisatie van het Integraal Accommodatie Plan (AIAP) is ambtelijke capaciteit en soms ook externe kennis en expertise nodig. Hiervoor is aanvullend budget nodig. Deze kosten kunnen worden gedekt uit de reserve AIAP.

40. Kinderboerderij Dierenhof en Dierenweide Lohmanpark.

Er is sprake van hogere kosten als gevolg van aanbesteding van beheer en onderhoud van Dierenhof en het onderhoud van de weide in het Lohmanpark.

41. Precariobelasting.

Vereenvoudiging van de precarioheffing conform de nota belastingen 2020.

42. – 46. Heffingen afval, riool en lijkbezorging.

Herberekening van de tarieven voor afvalstoffenheffing, rioolheffing en lijkbezorgingsrechten.

47. Eenmalig geen indexering.

De uitgavenbudgetten worden standaard geïndexeerd met 1,4%. Deze index is teruggedraaid als onderdeel van een sluitende begroting en in afwijking op de Kaderbrief 2020.

48. Landelijke trend Participatie volgen.

Een van de doelen van het fundament is dat we de landelijke trend gaan volgen in de Participatie. Op dit moment is de landelijke trend een afname van circa 5% van het aantal bijstandsgerechtigden. Het doel moet eind van deze collegeperiode bereikt zijn. Om die reden stellen we voor een groeimodel te gebruiken van 2,5% afname in 2020 tot 5% in 2022.

49. Stelpost onderuitputting kapitaallasten.

Over de afgelopen 4 jaar is gemiddeld 1,6 mln. aan investeringen bij de jaarrekeningen doorgeschoven naar het nieuwe begrotingsjaar. Bij een gemiddelde afschrijvingstermijn van 20 jaar levert dit afgerond € 80.000 aan onderuitputting kapitaallasten op.

50. Opbrengst WABO-leges.

De grondexploitaties verlopen sneller dan verwacht. Bouwleges komen hierdoor eerder binnen. In de meerjarenbegroting is dit wel een risico.

51. Schadebudget.

Schade kan worden gedekt uit de post Onvoorzien van € 50.000 of ten laste van de algemene reserve worden gebracht.

52. Muziekschool.

Structureel blijft er budget over.

53. Omzetheffing benzinestation.

Bijdrage aan het Waterschap wordt hier niet verantwoord sinds 2016.

54. Wmo uitvoering.

Inkomsten werden in het verleden niet structureel geraamd.

55. Innovatiefonds.

Dit budget kan volledig komt te vervallen in de begroting (exploitatie) als er een Innovatiefonds (reserve) wordt gevormd. Dit fonds kan gevuld worden uit de reserve Sociaal Domein. De reserve Sociaal Domein kan vallen omdat deze was ingesteld voor de periode 2015-2017.

56. Preventie schuldhulpverlening.

Structureel blijft er budget over.

57. Actualisatie plan onderhoud gebouwen.

Herschikking van de onderhouds- en exploitatiebudgetten.

58. Overheveling OZB.

Conform Nota belastingen 2020 wordt de OZB voor gebruikers van niet-woningen overgeheveld naar OZB eigenaren niet-woningen.

59. Dekking éénmalige lasten collegeprogramma.

De éénmalige lasten uit het collegeprogramma kunnen worden gedekt uit de algemene reserve.

60. Aanwending reserve AIAP.

De extra afschrijving van de velden van RVVH en KCR kan uit de reserve AIAP worden gedekt.

61. Verkeersplannen en –veiligheid.

Structureel blijft er budget over.

62. Kabels en leidingen.

Afgelopen jaren is de opbrengst steeds groter geworden (van € 1.200 in 2016, € 19.737 in 2017 tot € 39.622 in 2018) terwijl de raming is achtergebleven. Half 2019 is al € 4.000 meer geboekt dan begroot (werkelijk € 34.000 raming € 30.000).

63. Rioolbeheerder.

Hogere bijdrage aan de BAR voor de loonkosten voor de uitbreiding met een 4e riolbeheerder. Hiermee ontstaat een beter evenwicht in de aanpak van de dagelijkse riolvraagstukken en de planmatige renovatie van het rioolstelsel. De hogere lasten worden gedekt uit beschikbaar budget voor voorbereidings- en toezichtkosten riolering.

64. Parkmanagement.

Er is geen raming terwijl er uitgaven en inkomsten worden gerealiseerd. Per saldo wordt nu een voordelige raming opgevoerd.

65. Hogere dekking BAR-bijdrage uren op investeringen en grondexploitaties.

Hogere urenramingen op investeringen en grondexploitaties geeft een hogere dekking voor de BAR-bijdrage.

66. Correctie kapitaallastenreserves.

Kapitaallastenreserves zijn aangepast aan doorgeschoven prestaties en aanpassingen van kredieten.

67. Oneigenlijk gebruik, handhaving en toezicht.

Integraal handhaving en toezicht in het Sociaal Domein op eigenlijk gebruik van voorzieningen wordt ingericht. Het effect is merkbaar in 2020. Dit zal leiden tot enerzijds hogere inkomsten ten aanzien van terugvordering en verhaal. Anderzijds gaat het leiden tot lagere uitgaven. Voor de inrichting zal extra capaciteit nodig zijn. Desalniettemin verwachten we dat dit netto een voordeel oplevert.

Overzicht van incidentele lasten en baten en structurele reservemutaties

Overzicht van incidentele lasten en baten en structurele reservemutaties

In onderstaande tabel worden de lasten en baten weergegeven die naar hun aard éénmalig en groter dan € 50.000 zijn. De éénmalige lasten en baten die kleiner zijn dan € 50.000 zijn samengevat in diverse kleine mutaties binnen een programma.

Onderstaand overzicht is gebaseerd op de notitie structurele en incidentele baten en lasten van augustus 2018, waarin nieuwe criteria voor het onderscheid in structurele en incidentele mutaties is gegeven. Hieronder vallen ook lasten en baten die over een langere periode van jaren lopen, maar wel eindig zijn.

INCIDENTELE LASTEN

Omschrijving	Toelichting	2020	2021	2022	2023
Programma 1 Bestuur en (overheids)participatie					
Bestuur	Wachtgeldregeling oud wethouders	-168.600	- 105.200	-17.500	
	BAR-bijdrage Strategisch Personeel Plan (SPP)	-225.500	- 225.500		
	Diverse kleine mutaties	-25.000			
Totaal Programma 1		-419.100	- 330.700	-17.500	0
Programma 3 Verkeer, vervoer en wegen					
Planmatig onderhoud wegen	Verhogen onderhoudsniveau wegen, fietspaden en trottoirs.	-350.000	- 350.000	- 350.000	- 350.000
Totaal Programma 3		-350.000	- 350.000	- 350.000	- 350.000
Programma 4 Economische zaken					
	Diverse kleine mutaties	-30.000	-10.000		
Totaal Programma 4		-30.000	-10.000	0	0
Programma 6 Cultuur, sport en groen					
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1e wijziging collegeprogramma, Onderhoud openbaar groen	-100.000			
Totaal Programma 6		-100.000	0	0	0
Programma 7 Sociaal domein					
Ouderenwerk	1e wijziging collegeprogramma, Opstellen plan van aanpak bewustwording dementie	-50.000			
Mantelzorg en vrijwilligersbeleid	1e wijziging collegeprogramma, Beeld behoefte en mogelijkheden matelzorgrespijt		-50.000		
Wijkteams	Cao-verhoging	-51.000			
Totaal Programma 7		-101.000	-50.000	0	0
Programma 8 Gezondheid en duurzaamheid					
Afval	Extra lasten voor communicatie en juridisch advies naar aanleiding van het afvalbeleidsplan.	-220.000			
Milieu	1e wijziging collegeprogramma, Opstellen nota circulaire economie	-50.000			
Totaal Programma 8		-270.000	0	0	0
Programma 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed					
Groene sportvelden en terreinen	Extra afschrijving sportvelden RVVH en KCR	-147.700			
	Diverse kleine mutaties	-30.000	0		
Totaal Programma 9		-177.700	0	0	0
Buiten de programma's					
Vennootschapsbelasting (VpB)	Dekking Vpb-lasten uit grondexploitaties	-194.400			
Totaal buiten de programma 's		-194.400	0	0	0
TOTAAL INCIDENTELE LASTEN		1.642.200	- 740.700	- 367.500	- 350.000

INCIDENTELE BATEN

Omschrijving	Toelichting	2020	2021	2022	2023
Programma 1 Bestuur en (overheids)participatie					
Algemene reserve	Dekking BAR-bijdrage SPP	225.500	225.500		
	Diverse kleine mutaties	25.000			
Totaal Programma 1		250.500	225.500	0	0
Programma 2 Veiligheid					
Wonen en bouwen	Incidenteel hogere bouwleges door sneller verloop grondexploitaties dan verwacht.	300.000			
Totaal Programma 2		300.000	0	0	0
Programma 3 Verkeer, vervoer en wegen					
Planmatig onderhoud wegen	Gedeeltelijke dekking uit ISV3-budget geluid ten behoeve van aanleg geluidsreducerend asfalt	66.500			
Planmatig onderhoud wegen	Dekking uitgaven voor verhogen onderhoudsniveau wegen, fietspaden en trottoirs uit reserve onderhoud verhardingen.	350.000	350.000	350.000	350.000
Totaal Programma 3		416.500	350.000	350.000	350.000
Programma 6 Cultuur, sport en groen					
Algemene reserve	Dekking incidentele post college- programma, onderhoud openbaar groen.	100.000			
Totaal Programma 6		100.000	0	0	0
Programma 7 Sociaal domein					
Algemene reserve	Dekking incidentele posten collegeprogramma, Opstellen plan van aanpak bewustwording dementie en Beeld behoefte en mogelijkheden matelzorgrespijt.	50.000	50.000		
Totaal Programma 7		50.000	50.000	0	0
Programma 8 Gezondheid en duurzaamheid					
Afval	Dekking extra lasten voor communicatie en juridisch advies naar aanleiding van het afvalbeleidsplan uit algemene reserve.	220.000			
Algemene reserve	Dekking incidentele post collegeprogramma, Opstellen nota circulaire economie	50.000			
Totaal Programma 8		270.000	0	0	0
Programma 9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed					
Reserve AIAP	Dekking extra afschrijving sportvelden RVVH en KCR	147.700			
Begraven	Aanwending van de voorziening beklemde middelen lijkbezorging. Deze vervalt vanaf 2021 omdat deze voorziening dan volledig is ingezet.	85.600			
	Diverse kleine mutaties	60.000	10.000		
Totaal Programma 9		293.300	10.000	0	0
Buiten de programma's					
Reserve Vennootschapsbelasting uit grondexploitaties	Dekking Vpb-lasten uit grondexploitaties	194.400			
Totaal buiten de programma 's		194.400	0	0	0
TOTAAL INCIDENTELE BATEN		1.874.700	635.500	350.000	350.000

STRUCTURELE STORTINGEN IN RESERVES

Omschrijving	Toelichting	2020	2021	2022	2023
Reservemutaties					
Onderhoudsreserves		-	-	-	-
		1.970.900	2.037.100	1.949.400	2.062.400
TOTAAL STRUCTURELE STORTINGEN AAN RESERVES		-	-	-	-
		1.970.900	2.037.100	1.949.400	2.062.400

STRUCTURELE ONTTREKKINGEN AAN RESERVES

Omschrijving	Toelichting	2020	2021	2022	2023
Reservemutaties					
Bestemmingsreserves		12.000	13.900	13.900	13.900
Kapitaallastenreserves	Deze reserves dienen ter dekking van kapitaallasten van investeringen met economisch - en maatschappelijk nut.	367.600	346.300	346.900	347.600
Onderhoudsreserves	Deze reserves dienen om de jaarlijkse fluctaties in het onderhoud van kapitaalgoederen te egaliseren. De aanwending betreft de dekking van geraamde onderhoudslasten.	3.300.900	2.370.300	3.018.900	2.610.600
TOTAAL STRUCTURELE ONTTREKKINGEN AAN RESERVES		3.680.500	2.730.500	3.379.700	2.972.100

BEREKENING STRUCTUREEL BEGROTINGSEVENWICHT

Presentatie van het structureel begrotingssaldo	2020	2021	2022	2023
Saldo van lasten en baten	-	-893.600	-718.300	614.400
	2.696.200			
Storting en onttrekkingen aan reserves	2.938.600	1.042.000	1.354.500	430.900
Begrotingssaldo na bestemming	242.400	148.400	636.200	1.045.300
Waarvan incidentele lasten en baten (saldo)	232.500	-105.200	-17.500	0
Structureel rekeningsaldo	9.900	253.600	653.700	1.045.300

Overzicht ramingen per taakveld

Overzicht ramingen per taakveld

Exploitatie	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
0.1:Bestuur				
Lasten	-3.543.800	-3.299.800	-3.245.500	-3.177.600
Baten	687.700	556.300	556.300	537.500
Totaal 0.1:Bestuur	-2.856.100	-2.743.500	-2.689.200	-2.640.100
0.10:Mutaties reserves				
Onttrekkingen	4.909.500	3.079.100	3.379.700	2.972.100
Stortingen	-1.970.900	-2.037.100	-2.025.200	-2.541.200
Totaal 0.10:Mutaties reserves	2.938.600	1.042.000	1.354.500	430.900
0.2:Burgerzaken				
Lasten	-1.912.600	-1.959.600	-1.962.800	-1.931.500
Baten	536.300	559.400	508.900	426.700
Totaal 0.2:Burgerzaken	-1.376.300	-1.400.200	-1.453.900	-1.504.800
0.3:Beheer overige gebouwen en gronden				
Lasten	-1.778.100	-1.587.100	-1.824.200	-1.558.800
Baten	869.800	765.100	765.100	765.100
Totaal 0.3:Beheer overige gebouwen en gronden	-908.300	-822.000	-1.059.100	-793.700
0.4:Overhead				
Lasten	-14.454.900	-14.007.200	-14.171.900	-14.020.300
Baten	512.000	417.500	417.500	403.900
Totaal 0.4:Overhead	-13.942.900	-13.589.700	-13.754.400	-13.616.400
0.5:Treasury				
Lasten	-357.200	-485.100	-372.500	-242.000
Baten	1.454.700	1.452.900	1.442.000	1.441.500
Totaal 0.5:Treasury	1.097.500	967.800	1.069.500	1.199.500
0.61:OZB woningen				
Lasten	-425.800	-427.000	-423.600	-424.300
Baten	5.917.800	5.917.800	5.917.800	5.917.800
Totaal 0.61:OZB woningen	5.492.000	5.490.800	5.494.200	5.493.500
0.62:OZB niet-woningen				
Lasten	-239.000	-239.700	-237.700	-238.100
Baten	4.293.400	4.669.400	5.547.400	6.213.400
Totaal 0.62:OZB niet-woningen	4.054.400	4.429.700	5.309.700	5.975.300
0.63:Parkeerbelasting				
Baten	407.200	407.200	407.200	407.200
Totaal 0.63:Parkeerbelasting	407.200	407.200	407.200	407.200
0.64:Belastingen overig				
Lasten	-93.500	-93.500	-93.500	-93.500
Baten	176.100	146.100	146.100	146.100
Totaal 0.64:Belastingen overig	82.600	52.600	52.600	52.600
0.7:Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds				
Baten	65.086.600	65.585.500	65.885.600	66.739.300

Totaal 0.7:Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	65.086.600	65.585.500	65.885.600	66.739.300
0.8:Overige baten en lasten				
Lasten	9.200	9.200	9.200	9.200
Baten	24.600	24.600	24.600	24.600
Totaal 0.8:Overige baten en lasten	33.800	33.800	33.800	33.800
0.9:Vennootschapsbelasting (VpB)				
Lasten	-258.200	-63.900	-63.700	-63.700
Totaal 0.9:Vennootschapsbelasting (VpB)	-258.200	-63.900	-63.700	-63.700
1.1:Crisisbeheersing en brandweer				
Lasten	-2.302.600	-2.325.700	-2.324.600	-2.324.900
Totaal 1.1:Crisisbeheersing en brandweer	-2.302.600	-2.325.700	-2.324.600	-2.324.900
1.2:Openbare orde en veiligheid				
Lasten	-1.061.700	-1.062.000	-1.057.300	-1.056.700
Baten	49.200	49.200	49.200	49.200
Totaal 1.2:Openbare orde en veiligheid	-1.012.500	-1.012.800	-1.008.100	-1.007.500
2.1:Verkeer en vervoer				
Lasten	-7.765.200	-7.979.500	-8.197.300	-8.126.900
Baten	253.500	187.000	187.000	187.000
Totaal 2.1:Verkeer en vervoer	-7.511.700	-7.792.500	-8.010.300	-7.939.900
2.2:Parkeren				
Lasten	-200.900	-200.100	-199.200	-198.400
Totaal 2.2:Parkeren	-200.900	-200.100	-199.200	-198.400
2.4:Economische havens en waterwegen				
Lasten	-504.400	-501.800	-509.500	-528.800
Baten	158.500	158.200	157.800	157.800
Totaal 2.4:Economische havens en waterwegen	-345.900	-343.600	-351.700	-371.000
2.5:Openbaar vervoer				
Lasten	-596.400	-602.700	-602.600	-602.500
Baten	107.700	107.700	107.700	107.700
Totaal 2.5:Openbaar vervoer	-488.700	-495.000	-494.900	-494.800
3.1:Economische ontwikkeling				
Lasten	-453.900	-454.500	-452.700	-451.100
Baten	200.000	200.000	200.000	200.000
Totaal 3.1:Economische ontwikkeling	-253.900	-254.500	-252.700	-251.100
3.2:Fysieke bedrijfsinfrastructuur				
Lasten	-5.553.700	-3.290.500	-360.800	-355.900
Baten	5.517.700	3.254.400	0	0
Totaal 3.2:Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-36.000	-36.100	-360.800	-355.900

3.3:Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				
Lasten	-12.700	-12.700	-12.700	-12.700
Baten	282.100	282.100	282.100	282.100
Totaal 3.3:Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	269.400	269.400	269.400	269.400
4.1:Openbaar basisonderwijs				
Lasten	-333.900	-334.000	-333.800	-333.800
Totaal 4.1:Openbaar basisonderwijs	-333.900	-334.000	-333.800	-333.800
4.2:Onderwijshuisvesting				
Lasten	-1.970.000	-1.951.400	-2.038.100	-2.478.900
Totaal 4.2:Onderwijshuisvesting	-1.970.000	-1.951.400	-2.038.100	-2.478.900
4.3:Onderwijsbeleid en leerlingenzaken				
Lasten	-2.029.700	-2.030.300	-2.028.700	-2.029.000
Baten	573.900	573.900	573.900	573.900
Totaal 4.3:Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-1.455.800	-1.456.400	-1.454.800	-1.455.100
5.1:Sportbeleid en activering				
Lasten	-1.061.000	-1.086.500	-1.085.100	-1.085.400
Totaal 5.1:Sportbeleid en activering	-1.061.000	-1.086.500	-1.085.100	-1.085.400
5.2:Sportaccommodaties				
Lasten	-3.564.300	-3.126.500	-3.552.200	-3.858.500
Baten	1.365.500	1.365.500	1.365.500	1.365.500
Totaal 5.2:Sportaccommodaties	-2.198.800	-1.761.000	-2.186.700	-2.493.000
5.3:Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie				
Lasten	-968.700	-969.000	-968.200	-968.400
Totaal 5.3:Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-968.700	-969.000	-968.200	-968.400
5.4:Musea				
Lasten	-93.700	-93.700	-93.700	-93.700
Totaal 5.4:Musea	-93.700	-93.700	-93.700	-93.700
5.5:Cultureel erfgoed				
Lasten	-39.800	-39.900	-39.500	-39.600
Totaal 5.5:Cultureel erfgoed	-39.800	-39.900	-39.500	-39.600
5.6:Media				
Lasten	-1.424.700	-1.424.700	-1.424.700	-1.424.700
Totaal 5.6:Media	-1.424.700	-1.424.700	-1.424.700	-1.424.700
5.7:Openbaar groen en (openlucht) recreatie				
Lasten	-5.101.100	-5.068.800	-5.105.400	-5.138.600
Baten	27.100	27.100	27.100	27.100
Totaal 5.7:Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-5.074.000	-5.041.700	-5.078.300	-5.111.500
6.1:Samenkracht en burgerparticipatie				
Lasten	-4.426.900	-4.415.100	-4.361.500	-4.361.000

Baten	82.000	82.000	82.000	82.000
Totaal 6.1:Samenkracht en burgerparticipatie	-4.344.900	-4.333.100	-4.279.500	-4.279.000
6.2:Wijkteams				
Lasten	-3.415.600	-3.367.000	-3.360.100	-3.361.600
Totaal 6.2:Wijkteams	-3.415.600	-3.367.000	-3.360.100	-3.361.600
6.3:Inkomensregelingen				
Lasten	-15.201.800	-15.004.000	-14.747.700	-14.749.100
Baten	12.299.400	12.299.400	12.299.400	12.299.400
Totaal 6.3:Inkomensregelingen	-2.902.400	-2.704.600	-2.448.300	-2.449.700
6.4:Begeleide participatie				
Lasten	-132.800	-132.900	-132.500	-132.600
Totaal 6.4:Begeleide participatie	-132.800	-132.900	-132.500	-132.600
6.5:Arbeidsparticipatie				
Lasten	-2.227.600	-2.157.600	-2.147.000	-2.149.300
Totaal 6.5:Arbeidsparticipatie	-2.227.600	-2.157.600	-2.147.000	-2.149.300
6.6:Maatwerkvoorzieningen (WMO)				
Lasten	-1.346.000	-1.321.500	-1.292.500	-1.293.300
Baten	9.700	9.700	9.700	9.700
Totaal 6.6:Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.336.300	-1.311.800	-1.282.800	-1.283.600
6.71:Maatwerkdienstverlening 18+				
Lasten	-8.639.500	-8.718.100	-8.714.700	-8.715.500
Baten	270.900	301.900	292.900	292.900
Totaal 6.71:Maatwerkdienstverlening 18+	-8.368.600	-8.416.200	-8.421.800	-8.422.600
6.72:Maatwerkdienstverlening 18-				
Lasten	-7.770.500	-7.739.900	-7.735.700	-7.735.900
Totaal 6.72:Maatwerkdienstverlening 18-	-7.770.500	-7.739.900	-7.735.700	-7.735.900
6.81:Geëscaleerde zorg 18+				
Lasten	-141.800	-142.000	-141.400	-141.600
Totaal 6.81:Geëscaleerde zorg 18+	-141.800	-142.000	-141.400	-141.600
6.82:Geëscaleerde zorg 18-				
Lasten	-1.437.700	-1.437.900	-1.437.200	-1.437.400
Totaal 6.82:Geëscaleerde zorg 18-	-1.437.700	-1.437.900	-1.437.200	-1.437.400
7.1:Volksgezondheid				
Lasten	-1.595.100	-1.595.500	-1.594.500	-1.594.700
Totaal 7.1:Volksgezondheid	-1.595.100	-1.595.500	-1.594.500	-1.594.700
7.2:Riolering				
Lasten	-3.783.300	-3.739.300	-3.742.700	-3.709.500
Baten	4.971.300	4.913.700	4.905.900	4.872.400
Totaal 7.2:Riolering	1.188.000	1.174.400	1.163.200	1.162.900
7.3:Afval				

Lasten	-5.406.500	-5.155.700	-5.168.400	-5.152.500
Baten	6.532.300	6.500.300	6.516.600	6.499.100
Totaal 7.3:Afval	1.125.800	1.344.600	1.348.200	1.346.600
7.4:Milieubeheer				
Lasten	-1.542.400	-1.426.800	-1.423.600	-1.424.200
Baten	71.500	5.000	5.000	5.000
Totaal 7.4:Milieubeheer	-1.470.900	-1.421.800	-1.418.600	-1.419.200
7.5:Begraafplaatsen en crematoria				
Lasten	-1.061.800	-1.079.900	-1.074.200	-1.088.800
Baten	1.492.300	1.408.400	1.410.100	1.428.200
Totaal 7.5:Begraafplaatsen en crematoria	430.500	328.500	335.900	339.400
8.1:Ruimtelijke ordening				
Lasten	-1.211.300	-1.214.100	-1.204.600	-1.198.300
Baten	135.300	135.300	135.300	135.300
Totaal 8.1:Ruimtelijke ordening	-1.076.000	-1.078.800	-1.069.300	-1.063.000
8.2:Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)				
Lasten	-7.935.400	-2.220.500	-800	-800
Baten	7.943.600	2.228.700	9.000	9.000
Totaal 8.2:Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	8.200	8.200	8.200	8.200
8.3:Wonen en bouwen				
Lasten	-951.700	-923.200	-915.700	-910.900
Baten	1.314.100	1.014.100	1.014.100	1.014.100
Totaal 8.3:Wonen en bouwen	362.400	90.900	98.400	103.200
Gerealiseerd resultaat	242.400	148.400	636.200	1.045.300

Financiële positie

Meerjarenbalans

Meerjarenbalans

Meerjarenbalans

Activa

Omschrijving	Begroting 2019*	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Vaste activa	101.982.400	108.579.900	116.710.100	126.029.500	122.761.400
<i>(Im)materiële activa</i>	99.787.300	106.425.400	114.596.100	123.956.100	120.728.600
<i>Financiële vaste activa:</i> <i>Kapitaalverstrekkingen</i>	1.255.800	1.255.800	1.255.800	1.255.800	1.255.800
<i>Financiële vaste activa: Leningen</i>	927.400	887.400	847.400	807.400	767.400
<i>Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar</i>	11.900	11.300	10.800	10.200	9.600
Vlottende activa	34.010.000	10.217.300	-2.673.200	9.108.700	18.394.300
<i>Voorraad: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen</i>	-6.181.900	-14.060.900	-8.162.100	0	0
<i>Uitzettingen < 1 jaar</i>	24.187.800	20.330.600	1.541.300	5.161.100	14.446.700
<i>Liquide middelen</i>	641.700	641.700	641.700	641.700	641.700
<i>Overlopende activa</i>	15.362.400	3.305.900	3.305.900	3.305.900	3.305.900
Totaal Activa	135.992.400	118.797.200	114.036.900	135.138.200	141.155.700

Passiva

Omschrijving	Begroting 2019*	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Vaste passiva	108.477.300	101.936.100	96.175.800	118.277.100	124.294.600
<i>Reserves (eigen vermogen)</i>	50.552.000	47.613.400	46.571.400	45.216.900	44.786.000
<i>Saldo begroting</i>	-1.112.100	242.400	148.400	636.200	1.045.300
<i>Voorzieningen</i>	14.224.500	13.039.800	12.189.100	11.558.700	11.156.000
<i>Vaste schuld</i>	44.812.900	41.040.500	37.266.900	60.865.300	67.307.300
Vlottende passiva	27.515.100	16.861.100	17.861.100	16.861.100	16.861.100
<i>Vlottende schuld</i>	11.361.100	11.361.100	12.361.100	11.361.100	11.361.100
<i>Overlopende passiva</i>	16.154.000	5.500.000	5.500.000	5.500.000	5.500.000
Totaal Passiva	135.992.400	118.797.200	114.036.900	135.138.200	141.155.700

* na wijziging

Stand en verloop van de reserves

Stand en verloop van de reserves

Stand en verloop van de reserves

Omschrijving	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023
Algemene reserves	29.580.300	28.768.300	27.911.400	27.572.800	27.572.800
Dekkingsreserves	653.200	0	0	0	0
Onderhoudsreserves	11.656.900	10.783.500	9.453.500	9.120.300	8.050.800
Overige bestemmingsreserves	6.263.100	5.003.700	4.619.600	4.595.700	4.657.600
Kapitaallastenreserves	5.739.100	5.996.500	5.628.900	5.282.600	4.935.700
Totaal reserves	53.892.600	50.552.000	47.613.400	46.571.400	45.216.900

Toelichting

Algemene reserve

De boekwaarde per 1 januari 2019 is gelijk aan de boekwaarde van de jaarrekening 2018 per 31 december 2018. Behalve het jaarrekeningresultaat 2018 van € 3.769.000 wordt € 66.600 uit de opgeheven reserve frictiekosten Peuterwerk aan de algemene reserve toegevoegd (conform het besluit bij de jaarrekening 2018).

Dekkingsreserves

Op 1 januari 2019 betreft dit alleen nog de Dekkingsreserve 2004. Per 2020 is de reserve opgeheven.

Onderhoudsreserves

De mutaties in de onderhoudsreserves zijn gebaseerd op de ramingen voor (groot) onderhoud in de begroting 2020-2023. Het doel van deze reserves is de pieken en dalen in het onderhoud te egaliseren.

De reserve onderhoud watergangen heeft als doel het egaliseren van de grilligheid van de uitgaven op het gebied van onderhoud aan watergangen. Door te werken met een jaarlijks vast areaal aan baggerwerk is er geen sprake meer van grilligheid van de uitgaven. Bij de overige uitgaven voor watergangen is geen sprake van grote schommelingen in de meerjarenbegroting. Daarom wordt voorgesteld om bij de jaarrekening 2019 de reserve onderhoud watergangen op te heffen. In de begroting 2020 vervallen hierdoor alle mutaties met betrekking tot deze reserve.

Overige bestemmingsreserves

Conform het besluit bij de jaarrekening 2018 wordt € 500.000 toegevoegd aan de bestemmingsreserve Facet. Inclusief de reeds geraamde onttrekkingen aan de reserve uit de 1^e Tussenrapportage 2019 is de stand van de reserve per 1 januari 2020 € 266.000.

De reserve frictiekosten Peuterwerk valt vrij (€ 66.600) en wordt toegevoegd aan de algemene reserve conform het besluit bij de rekening 2018.

Conform het besluit bij de jaarrekening 2018 is € 273.900 toegevoegd aan de bestemmingsreserve Vennootschapsbelasting uit grondexploitaties.

Kapitaallastenreserves

Deze reserves hebben tot doel de kapitaallasten van investeringen op te vangen. Het jaarlijkse verloop van deze reserves volgt vanaf 1 januari 2019 de jaarlijkse afschrijvingslasten van de betreffende investeringen.

In de bijlage is een specificatie opgenomen van de reserves.

Mutaties in de algemene reserve (eigen vermogen)

Mutaties in de algemene reserve (eigen vermogen)

Stortingen	(- = uitgaven / + = inkomsten)				
omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
Saldo rekening 2018	3.769.000				
Rekening 2018, storting saldo opgeheven reserve frictiekosten peuterwerk	66.600				
Totaal stortingen	3.835.600	0	0	0	0
Onttrekkingen					
omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023
Dekking impuls Maatschappij, begroting 2019	-754.400				
2e Turap 2018, dekking impuls Maatschappij cf amendement	-465.700				
1e Turap 2019, Dekking Doorgeschoven prestatie impuls Maatschappij	-768.600				
1e Turap 2019, dekking extra FTE buitengewoon opsporingsambtenaar	-57.000				
Ombuigingen, dekking incidentele posten college programma		-	-50.000		
		255.000			
Dekking beheerkosten GR Nieuw Reijerwaard		-	-63.100		
		156.400			
1e Turap 2019, Onttrekking i.v.m. div. doorgeschoven prestaties Rekening 2018	-858.600				
1e Turap 2019, Onttrekking ter dekking van het BAR- budget voor strategische personeelsplanning	-112.700	-	-		
		225.500	225.500		
Dekking afvalbeleidsplan	-974.800	-			
		220.000			
Begroting 2019, vorming Kapitaallastenreserve fietsverharding Rijksstraatweg	-45.300				
1e Turap 2019, doorgeschoven prestatie ten behoeve van vorming kapitaallastenreserve fietsverharding Rijksstraatweg	-98.200				
1e Turap 2019 Hogere onttrekking voor vorming kapitaallastenreserve fietsverharding Rijksstraatweg (ureninzet)	-8.400				
1e Turap 2019, onttrekking tbv kapitaallastenreserve geluidsreductie Rotterdamseweg Drievliet	-144.200				
1e Turap 2019 hogere onttrekking voor vorming kapitaallastenreserve geluidsreductie Rotterdamseweg Drievliet (ureninzet)	-2.000				
1e Turap 2019 Doorgeschoven prestatie voor vorming kapitaallastenreserve verbetering bereikbaarheid Reijerpark	-138.200				
1e Turap 2019, Hogere onttrekking AR voor de vorming van de kapitaallastenreserve verbetering bereikbaarheid Reijerpark	-150.000				
Begroting 2019, Inzet 1 miljoen grondbedrijf	-69.500				
Totaal onttrekkingen	-4.647.600	-	-	0	0
		856.900	338.600		
Saldo mutaties algemene reserve	-812.000	-	-	0	0
		856.900	338.600		

Mutaties in de reserves per programma

Onttrekkingen Naam reserve	Begr. na wijz.		Meerjarenraming		
	2019	2020	2021	2022	2023
Algemene reserve	2.273.100	250.500	225.500	0	0
Totaal Programma 1	2.273.100	250.500	225.500	0	0
Algemene reserve	58.500	0	0	0	0
Totaal Programma 2	58.500	0	0	0	0
Algemene reserve	298.100	0	0	0	0
Onderhoud verhardingen	1.006.100	1.622.100	1.672.400	1.583.000	1.630.800
Onderhoud openbare verlichting	231.900	231.900	231.900	231.900	231.900
Onderhoud watergangen	214.700	0	0	0	0
KLR Parkeergarage gemeentehuis	52.800	53.500	54.300	55.000	55.800
KLR Fietsroute Molensteeg - St. Jorisstr.	2.900	2.900	2.900	2.900	2.900
KLR fietsverharding Rijksstraatweg	0	7.700	7.700	7.700	7.700
KLR Geluidsreductie 'Rotterdamseweg Drievliet'	0	19.200	19.200	19.200	19.200
KLR Bereikbaarheid Reijerpark	8.600	16.800	16.800	16.800	16.800
Totaal Programma 3	1.815.100	1.954.100	2.005.200	1.916.500	1.965.100
Beeldende Kunst	75.800	0	0	0	0
Onderhoud speelterreinen	30.000	47.900	31.300	28.800	28.800
Algemene reserve		100.000			
Totaal Programma 6	105.800	147.900	31.300	28.800	28.800
Algemene reserve	0	50.000	50.000	0	0
Sociaal domein	150.000	0	0	0	0
Stichting Facet	352.200	0	0	0	0
Totaal Programma 7	502.200	50.000	50.000	0	0
Algemene reserve	1.433.800	270.000			
KLR Perm. Lucht- geluidmeetp. Nw Reijw.	6.800	10.600	10.600	10.600	10.600
Totaal Programma 8	1.440.600	280.600	10.600	10.600	10.600
Algemene reserve	514.600	186.400	63.100	0	0
Groot onderhoud sportaccommodaties	220.600	534.000	220.500	359.600	359.600
Groot onderhoud gebouwen	1.210.900	865.000	214.200	815.600	359.500
Landschapstafel	4.700	12.000	13.900	13.900	13.900
Integraal accomodatieplan	768.800	177.700	10.000	0	0
KLR Kapitaallasten herwaardering	43.900	40.700	37.200	37.200	37.200
KLR Uitbreiding Vredehof	33.300	33.300	33.300	33.300	33.300
KLR Begraafplaats Vredehof	7.000	7.100	7.000	7.000	7.000
KLR Bouw rouwcentrum	15.300	15.300	15.400	15.300	15.300
KLR Herbouw de Piramide	12.100	12.000	12.000	12.100	12.100
KLR Bouw Ds. Kerstenschool	14.200	14.200	14.200	14.200	14.200
KLR Kunstgrasveld Rijsoord	6.700	6.800	6.700	6.800	6.700
KLR Bouw Voorn 10 - WAC Drievliet	11.300	11.300	11.200	11.200	11.200
KLR Jongeren centrum PC Hoofdstraat	90.000	89.900	71.500	71.500	71.500
KLR Bouw Schiestraat 1-3	6.600	0	0	0	0
KLR Blok- en buurtspeelruimtes	18.700	18.800	18.800	18.700	18.700
KLR Uitbreiding Farelcollege	7.400	7.500	7.500	7.400	7.400
KLR Bereikbaarheid Reijerpark	-8.600				
Totaal programma 9	2.977.500	2.032.000	756.500	1.423.800	967.600

Dekkingsreserve 2004	653.200	0	0	0	0
Vpb lasten uit grondexploitaties	733.400	194.400			
Inzet 1 mln grondbedr.	69.500				
Totaal buiten de programma 's	1.456.100	194.400	0	0	0
Totaal onttrekkingen	10.628.900	4.909.500	3.079.100	3.379.700	2.972.100
Stortingen	Begr. na wijz.	Meerjarenraming			
Naam reserve	2019	2020	2021	2022	2023
Onderhoud en baggeren haven	-32.700	-32.700	-32.700	-32.700	-32.700
Onderhoud verhardingen	-916.700	-1.007.400	-1.073.600	-985.900	-1.098.900
Onderhoud openbare verlichting	-163.400	-163.400	-163.400	-163.400	-163.400
Onderhoud watergangen	-160.600	0	0	0	0
KLR Geluidsreductie 'Rotterdamseweg Drievliet'	-146.200	0	0	0	0
KLR fietsverharding Rijksstraatweg	-151.900	0	0	0	0
Totaal Programma 3	-1.571.500	-1.203.500	-1.269.700	-1.182.000	-1.295.000
Onderhoud speelterreinen	-73.800	-73.800	-73.800	-73.800	-73.800
Totaal Programma 6	-73.800	-73.800	-73.800	-73.800	-73.800
Stichting Facet	-118.200	0	0	0	0
Totaal programma 7	-118.200	0	0	0	0
Algemene reserve		0	0	0	0
Groot onderhoud sportaccommodaties	-250.000	-250.000	-250.000	-250.000	-250.000
Groot onderhoud gebouwen	-443.600	-443.600	-443.600	-443.600	-443.600
KLR Bereikbaarheid Reijerpark	-288.200	0	0	0	0
Nieuw Reijerwaard	0	0	0	-75.800	-478.800
Totaal programma 9	-981.800	-693.600	-693.600	-769.400	-1.172.400
Totaal stortingen	-2.745.300	-1.970.900	-2.037.100	-2.025.200	-2.541.200

Stand en verloop van de voorzieningen

Stand en verloop van de voorzieningen

Stand en verloop van de voorzieningen

Omschrijving	1-1-2019	1-1-2020	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023
Verplichtingen, verliezen en risico's	4.062.400	4.029.300	4.001.700	3.971.000	3.940.300
Middelen derden met bestedingsverplichtingen	11.393.400	10.195.200	9.038.100	8.218.100	7.618.400
Verliezen actieve grondexploitaties	0	0	0	0	0
Totaal voorzieningen	15.455.800	14.224.500	13.039.800	12.189.100	11.558.700

Toelichting

Verplichtingen, verliezen en risico's

Dit betreft onder andere de voorziening wethouderspensionen en de voorziening Bodem Woonvisie

Middelen van derden met een bestedingsverplichting

Onder de bestedingsverplichtingen vallen de voorziening onderhoud graven en de voorziening bekleemde middelen lijkbezorging, afvalstoffen- en rioolheffing.

Overzicht investeringen

Overzicht investeringen

Omschrijving	(restant) kredieten 2020	kredieten vanaf 2021	Uitgavenplanning			
			2020	2021	2022	2023
Bestaande investeringen						
Verv. marmoleum brandweerkazerne	39.300	0	39.300			
Investerings programma 2	39.300	0	39.300	0	0	0
Bestaande investeringen						
Ketenvoorzieningen Openbaar Vervoer	90.000	0	90.000			
Vervangen brug De Gorzen 043601	1.900	40.000	1.900	40.000		
Drainage / suppletie gemalen 2020	27.800	0	27.800			
Rehabilitatie wegen	867.200	1.734.400	867.200	867.200	867.200	
Openbare verlichting	288.500	577.000	288.500	288.500	288.500	
Beschoeingen	56.600	113.200	56.600	56.600	56.600	
Nieuwe investeringen						
Rehabilitatie wegen	0	867.200				867.200
Openbare verlichting	0	278.400				278.400
Beschoeingen	0	56.600				56.600
Geluidsreducerend asfalt Jan Luykenstraat	0	341.500				341.500
Investerings programma 3	1.332.000	4.008.300	1.332.000	1.252.300	1.212.300	1.543.700
Bestaande investeringen						
Skateboardbaan Vlietlaan	31.000	0	31.000			
Skateboardbaan Sportlaan	87.100	0	87.100			
Buurtsport Driehoek Zand	30.200	0	30.200			
Aanschaf speeltoestellen	141.700	0	141.700			
Toplagen kunstgrasondergronden speelterreinen	75.200	150.400	75.200	75.200	75.200	
Nieuwe investeringen						
Kunstgrasondergronden speelterreinen	183.800	551.400	183.800	183.800	183.800	183.800
Aanpassen ondergronden speelplaatsen	142.300	421.200	142.300	140.400	140.400	140.400
Aanschaf speeltoestellen 2023	0	415.800		138.600	138.600	138.600
Toplagen kunstgrasondergronden speelterreinen 2023	0	75.200				75.200
Investerings programma 6	691.300	1.614.000	691.300	538.000	538.000	538.000
<i>Investerings riolering (BN via rioolheffing)</i>						
Bestaande investeringen						
Gemalen, mechanisch	65.000	213.000	65.000	148.000	65.000	
Gemalen, elektrisch	23.000	308.000	23.000	215.000	93.000	
Nieuwe investeringen						
Gemalen 2023, mechanisch	0	140.000				140.000
Gemalen 2023, elektrisch	0	173.000				173.000
Investerings programma 8	88.000	834.000	88.000	363.000	158.000	313.000
Bestaande investeringen						
Uitbreiding Schaepmanschool	486.000	0	486.000			

Nieuwbouw Driemaster	871.800	871.900	871.800	871.900		
Nieuwbouw CBS De Fontein	457.200	0	457.200			
Nieuwbouw Gemini	1.204.000	15.652.000	1.204.000	8.600.000	6.880.000	172.000
Bouw sporthal PC Hoofstraat bouw	0	3.535.900			3.535.900	
Bouw sporthal PC Hoofstraat installatie	0	846.000			846.000	
Bouw sporthal PC Hoofstraat inrichting	0	282.000			282.000	
Bouw Sportzaal Gemini bouw	196.000	1.876.000	196.000	1.000.000	848.000	28.000
Bouw Sportzaal Gemini installatie	0	504.000		300.000	204.000	
Bouw Sportzaal Gemini inrichting	0	168.000		100.000	68.000	
Sportpark Ridderkerk ondergrond en inrichting terrein	5.225.000	0	5.225.000			
Sportpark Ridderkerk toplaag velden	495.000	50.000	495.000	50.000		
Sportpark Bolnes, toegang RLTC 2987VM 1	0	0				
Toplaag kunstgras SV Slikkerveer Reyerpark	231.800	0	231.800			
<i>Investerings begraafplaatsen (BN via lijkbez.rechten)</i>						
Uitbreiding begraafplaats	261.100	0	261.100			
Verv. Columbarium Vredehof	5.000	0	5.000			
Nieuwe investeringen						
Ruimen graven	122.700	0	122.700			
Investerings programma 9	9.555.600	23.785.800	9.555.600	10.921.900	12.663.900	200.000
Totaal algemeen	11.706.200	30.242.100	11.706.200	13.075.200	14.572.200	2.594.700

Overzicht investeringen direct ten laste van de voorziening riolering

OVERZICHT INVESTERINGEN DIRECT TEN LASTE VAN DE VOORZIENING RIOLERING

Omschrijving	Uitgavenplanning			
	2020	2021	2022	2023
Rioolrenovatie en reparaties	200.000	400.000	200.000	200.000
Kleine projecten	40.000	285.000		
Riolering Westmolendijk	210.000			
Riolering Centrum Klaas Katerstraat/Benedenrijweg	1.000.000			
Riolering Donckselaan	150.000			
Riolering Bloemenbuurt	50.000	400.000	400.000	400.000
Riolering Oost		50.000	500.000	500.000
Riolering Bolnes	300.000	300.000	300.000	300.000
Riolering Slikkerveer (i.r.t. woningbouwprojecten)		50.000	400.000	
Riolering n.t.b. (wegbeheer/ruimtelijke ontwikkeling)	52.000	517.000	202.000	602.000
Totaal algemeen	2.002.000	2.002.000	2.002.000	2.002.000

Bijlagen

Bijlage 1 Was-wordt/lijst

Bijlage 1 Was-wordt/lijst

Programma oud	Taakveld BBV	Programma nieuw	Taakveld BBV	r, b of c*
1 Bestuur en (overheids)participatie	0.1 Bestuur 0.10 Mutaties reserves 0.2 Burgerzaken 0.4 Overhead 0.8 Overige baten en lasten	1 Bestuur en (overheids)participatie	0.1 Bestuur 0.10 Mutaties reserves 0.2 Burgerzaken 0.8 Overige baten en lasten	r r r b r
2 Veiligheid	0.10 Mutaties reserves 1.1 Crisisbeheersing en brandweer 1.2 Openbare orde en veiligheid 8.3 Wonen en bouwen	2 Veiligheid	0.10 Mutaties reserves 1.1 Crisisbeheersing en brandweer 1.2 Openbare orde en veiligheid 8.3 Wonen en bouwen	r r r r
3 Verkeer, vervoer en wegen	0.10 Mutaties reserves 0.63 Parkeerbelasting 2.1 Verkeer en vervoer 2.2 Parkeren 2.4 Economische havens en waterwegen 2.5 Openbaar vervoer	3 Verkeer, vervoer en wegen	0.10 Mutaties reserves 2.1 Verkeer en vervoer 2.2 Parkeren 2.4 Economische havens en waterwegen 2.5 Openbaar vervoer	r b r r r r
4 Economische zaken	0.10 Mutaties reserves 0.2 Burgerzaken 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden 0.8 Overige baten en lasten 3.1 Economische ontwikkeling 3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen 8.1 Ruimtelijke ordening	4 Economische zaken	0.10 Mutaties reserves 0.2 Burgerzaken 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden 0.8 Overige baten en lasten 3.1 Economische ontwikkeling 3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen 8.1 Ruimtelijke ordening	r r r r r r r
5 Onderwijs	0.10 Mutaties reserves 4.1 Openbaar basisonderwijs 4.2 Onderwijshuisvesting 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	5 Onderwijs	0.10 Mutaties reserves 4.1 Openbaar basisonderwijs 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	r r c r
6 Cultuur, sport en groen	0.10 Mutaties reserves 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden 5.1 Sportbeleid en activering 5.2 Sportaccommodaties 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie 5.4 Musea 5.5 Cultureel erfgoed 5.6 Media 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6 Cultuur, sport en groen	0.10 Mutaties reserves 5.1 Sportbeleid en activering 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie 5.4 Musea 5.5 Cultureel erfgoed 5.6 Media 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	r c r c r r r r
7 Jeugd	0.10 Mutaties reserves 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie 6.2 Wijkteams 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- 6.82 Geescaleerde zorg 18- 7.1 Volksgezondheid	7 Sociaal domein	0.10 Mutaties reserves 2.5 Openbaar vervoer 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie 6.2 Wijkteams 6.3 Inkomensregelingen 6.4 Begeleide participatie 6.5 Arbeidsparticipatie 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO) 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- 6.81 Geescaleerde zorg 18+ 6.82 Geescaleerde zorg 18- 7.1 Volksgezondheid	c c c c c c c c c c c c
8 Welzijn en zorg	0.10 Mutaties reserves 2.5 Openbaar vervoer 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie 6.2 Wijkteams 6.3 Inkomensregelingen 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO) 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ 6.81 Geescaleerde zorg 18+ 6.82 Geescaleerde zorg 18-			
9 Werk	6.3 Inkomensregelingen 6.4 Begeleide participatie 6.5 Arbeidsparticipatie 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+			
10 Gezondheid en duurzaamheid	0.10 Mutaties reserves 1.2 Openbare orde en veiligheid 7.1 Volksgezondheid 7.2 Riolering 7.3 Afval 7.4 Milieubeheer 7.5 Begraafplaatsen en crematoria 8.1 Ruimtelijke ordening	8 Gezondheid en duurzaamheid	0.10 Mutaties reserves 1.2 Openbare orde en veiligheid 7.1 Volksgezondheid 7.2 Riolering 7.3 Afval 7.4 Milieubeheer 8.1 Ruimtelijke ordening	r r r r r r c r
11 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	0.10 Mutaties reserves 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur 8.1 Ruimtelijke ordening 8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) 8.3 Wonen en bouwen	9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed	0.10 Mutaties reserves 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur 4.2 Onderwijshuisvesting 5.2 Sportaccommodaties 7.5 Begraafplaatsen en crematoria 8.1 Ruimtelijke ordening 8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) 8.3 Wonen en bouwen	r c r c c c r r r
12 Financiering en algemene dekkingsmiddelen	0.10 Mutaties reserves 0.5 Treasury 0.61 OZB woningen 0.62 OZB niet-woningen 0.64 Belastingen overig 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds 0.8 Overige baten en lasten 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	Buiten programma's	0.10 Mutaties reserves 0.4 Overhead 0.5 Treasury 0.61 OZB woningen 0.62 OZB niet-woningen 0.63 Parkeerbelasting 0.64 Belastingen overig 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds 0.8 Overige baten en lasten 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	b b b b b b b b b

Oude programma 's Nieuwe programma 's

Oude
progra
mma 's

Nieuwe
progra
mma 's

Progra mma	Taakve ld	Omschrijving taakveld	2019 oud	Progra mma	Taakve ld	Omschrijving taakveld	2019 nieuw		
1	Bestuur en (overheids)part icipatie	0.1	Bestuur	- 2.743.1 00	1	Bestuur en (overheids)part icipatie	- 2.743.1 00		
		0.10	Mutaties reserves	2.273.1 00			0.10	Mutaties reserves	2.273.1 00
		0.2	Burgerzaken	- 1.511.3 00			0.2	Burgerzaken	- 1.511.3 00
		0.4	Overhead	- 14.648. 200					
2	Veiligheid	0.10	Mutaties reserves	58.500	2	Veiligheid	58.500		
		1.1	Crisisbeheersing en brandweer	- 2.048.6 00			1.1	Crisisbeheersing en brandweer	- 2.048.6 00
		1.2	Openbare orde en veiligheid	- 1.049.4 00			1.2	Openbare orde en veiligheid	- 1.049.4 00
		8.3	Wonen en bouwen	815.20 0			8.3	Wonen en bouwen	815.20 0
3	Verkeer, vervoer en wegen	0.10	Mutaties reserves	243.60 0	3	Verkeer, vervoer en wegen	243.60 0		
		0.63	Parkeerbelasting	407.20 0					
		2.1	Verkeer en vervoer	- 6.414.0 00			2.1	Verkeer en vervoer	- 6.414.0 00
		2.2	Parkeren	- 198.10 0			2.2	Parkeren	- 198.10 0
		2.4	Economische havens en waterwegen	- 301.90 0			2.4	Economische havens en waterwegen	- 301.90 0
		2.5	Openbaar vervoer	- 164.30 0			2.5	Openbaar vervoer	- 164.30 0
4	Economische zaken	0.10	Mutaties reserves	810.90 0	4	Economische zaken			
		0.2	Burgerzaken	- 232.70 0			0.2	Burgerzaken	- 232.70 0
		0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	- 140.00 0			0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	- 140.00 0
		0.8	Overige baten en lasten	0			0.8	Overige baten en lasten	0
		3.1	Economische ontwikkeling	- 275.10 0			3.1	Economische ontwikkeling	- 275.10 0
		3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelinge n	270.30 0			3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelinge n	270.30 0
		8.1	Ruimtelijke ordening	22.600			8.1	Ruimtelijke ordening	22.600

5	Onderwijs	0.10	Mutaties reserves	33.700	5	Onderwijs			
		4.1	Openbaar basisonderwijs	- 308.80 0			4.1	Openbaar basisonderwijs	- 308.80 0
		4.2	Onderwijshuisvesting	- 1.969.0 00					
		4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	- 1.007.2 00			4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	- 1.007.2 00
6	Cultuur, sport en groen	0.10	Mutaties reserves	1.162.3 00	6	Cultuur, sport en groen	0.10	Mutaties reserves	32.000
		0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	- 750.70 0			5.1	Sportbeleid en activering	- 1.153.0 00
		5.1	Sportbeleid en activering	- 1.153.0 00			5.2	Sportaccommodaties	- 2.345.5 00
		5.2	Sportaccommodaties	- 2.345.5 00			5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	- 1.022.5 00
		5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	- 1.022.5 00			5.4	Musea	- 126.40 0
		5.4	Musea	- 126.40 0			5.5	Cultureel erfgoed	-68.300
		5.5	Cultureel erfgoed	-68.300			5.6	Media	- 1.424.7 00
		5.6	Media	- 1.424.7 00			5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	- 4.405.5 00
		5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	- 4.405.5 00					
7	Jeugd	0.10	Mutaties reserves	- 106.90 0	7	Sociaal domein	0.10	Mutaties reserves	384.00 0
		4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	- 489.50 0			4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	- 489.50 0
		6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	- 1.565.2 00			6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	- 4.545.1 00
		6.2	Wijkteams	- 2.715.8 00			6.2	Wijkteams	- 2.895.6 00
		6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	- 7.061.4 00			6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	- 7.061.4 00
		6.82	Geëscaleerde zorg 18-	- 1.485.5 00			6.82	Geëscaleerde zorg 18-	- 1.485.5 00
		7.1	Volksgesondheid	- 1.200.2 00			7.1	Volksgesondheid	- 1.200.2 00
		7.1	Volksgesondheid	- 1.200.2 00					
8	Welzijn en zorg	0.10	Mutaties reserves	187.50 0					

		2.5	Openbaar vervoer	- 215.30 0		2.5	Openbaar vervoer	- 215.30 0	
		6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	- 2.979.9 00					
		6.2	Wijkteams	- 179.80 0					
		6.3	Inkomensregelingen	21.400					
		6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	- 1.711.0 00		6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	- 1.711.0 00	
		6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	- 7.629.3 00		6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	- 7.969.5 00	
		6.81	Geëscaleerde zorg 18+	- 152.80 0		6.81	Geëscaleerde zorg 18+	- 152.80 0	
9	Werk	0.10	Mutaties reserves	70.200					
		6.3	Inkomensregelingen	- 3.512.6 00		6.3	Inkomensregelingen	- 3.491.2 00	
		6.4	Begeleide participatie	- 345.70 0		6.4	Begeleide participatie	- 345.70 0	
		6.5	Arbeidsparticipatie	- 1.839.7 00		6.5	Arbeidsparticipatie	- 1.839.7 00	
		6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	- 340.20 0					
10	Gezondheid en duurzaamheid	0.10	Mutaties reserves	1.496.2 00	8	Gezondheid en duurzaamheid	0.10	Mutaties reserves	1.440.6 00
		1.2	Openbare orde en veiligheid	- 103.20 0			1.2	Openbare orde en veiligheid	- 103.20 0
		7.1	Volksgezondheid	- 432.20 0			7.1	Volksgezondheid	- 432.20 0
		7.2	Riolering	1.143.3 00			7.2	Riolering	1.143.3 00
		7.3	Afval	272.40 0			7.3	Afval	272.40 0
		7.4	Milieubeheer	- 1.767.8 00			7.4	Milieubeheer	- 1.767.8 00
		7.5	Begraafplaatsen en crematoria	- 190.70 0					
		8.1	Ruimtelijke ordening	-34.900			8.1	Ruimtelijke ordening	-34.900
11	Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	0.10	Mutaties reserves	198.40 0	9	Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed	0.10	Mutaties reserves	1.995.7 00
							0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	- 750.70 0
		3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-36.800			3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-36.800

					4.2	Onderwijshuisvesting	-	1.969.000
					5.2	Sportaccommodaties	-	2.345.500
					7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-	190.700
	8.1	Ruimtelijke ordening	-	1.558.400	8.1	Ruimtelijke ordening	-	1.558.400
	8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	8.400		8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	8.400	
	8.3	Wonen en bouwen	-	873.400	8.3	Wonen en bouwen	-	873.400
12	Financiering en algemene dekkingsmiddelen	0.10	Mutaties reserves	1.456.100				
		0.5	Treasury	1.212.800				
		0.61	OZB woningen	4.873.400				
		0.62	OZB niet-woningen	3.956.100				
		0.64	Belastingen overig	82.600				
		0.7	Algemene uitkeringen overige uitkeringen gemeentefonds	61.478.100				
		0.8	Overige baten en lasten	-46.200				
		0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-				783.700
					Buiten	0.10	Mutaties reserves	1.456.100
					Programma's	0.4	Overhead	-
								14.648.200
						0.5	Treasury	1.212.800
						0.61	OZB woningen	4.873.400
						0.62	OZB niet-woningen	3.956.100
						0.63	Parkeerbelasting	407.200
						0.64	Belastingen overig	82.600
						0.7	Algemene uitkeringen overige uitkeringen gemeentefonds	61.478.100
						0.8	Overige baten en lasten	-46.200

		0.9	Vennootschapsb elasting (VpB)	- 783.70 0
	Totaal	-	Totaal	-
	1.112.1 00		1.112.1 00	

Bijlage 2 Overzicht te verstrekken subsidies

Bijlage 2 Overzicht te verstrekken subsidies

Bijlage 2 overzicht te verstrekken subsidies

Omschrijving	Raming 2020
Cultuur, sport en groen	
Openbare Bibliotheek	1.424.700
Culturele vorming	10.500
Muziekschool	643.200
Emancipatie	22.600
Kunstobjecten / Beeldende vorming	29.800
Amateurkunst	40.600
Initiatiefsubsidies	47.800
Musea	18.200
Evenementen / volksfeesten	27.100
Sport	30.700
Sociaal domein	
Lokaal preventief Jeugd	182.300
Jeugd- en jongerenwerk (overig)	37.400
Jeugdgezondheidszorg	1.127.200
Ouderenwerk	78.300
Maatschappelijk werk	81.800
Vluchtelingenwerk	67.500
Ontwikkelingssamenwerking	17.300
Gezondheid en duurzaamheid	
Volksgezondheid	2.900
Totaal subsidies	3.889.900

Bijlage 3 Specificatie verloop reserves

Specificatie verloop reserves

Bijlage 3
Specificatie
verloop
reserves

Omschrijving	bkw 1-1- 2019	bkw 1-1- 2020	storti ng 2020	onttr ek- king 2020	bkw 31-12- 2020	bkw 1-1- 2021	storti ng 2021	onttr ek- king 2021	bkw 31-12- 2021	bkw 1-1- 2022	storti ng 2022	onttr ek- king 2022	bkw 31-12- 2022	bkw 1-1- 2023
Algemene reserves														
Algemene reserve	29.580.300	28.768.300		856.900	27.911.400	27.911.400		338.600	27.572.800	27.572.800			27.572.800	27.572.800
Totaal algemene reserve	29.580.300	28.768.300	0	856.900	27.911.400	27.911.400	0	338.600	27.572.800	27.572.800	0	0	27.572.800	27.572.800
Dekkingsreserves														
Dekkingsreserve 2004	653.200	0			0	0			0	0			0	0
Totaal dekkingsreserves	653.200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onderhoudsreserves														
Baggeren haven	50.100	82.800	32.700		115.500	115.500	32.700		148.200	148.200	32.700		180.900	180.900
Verhardingen	5.992.800	5.903.400	1.007.400	1.622.100	5.288.700	5.288.700	1.073.600	1.672.400	4.689.900	4.689.900	985.900	1.583.000	4.092.800	4.092.800
Groot onderhoud sportaccommodaties	1.373.600	1.403.000	250.000	534.000	1.119.000	1.119.000	250.000	220.500	1.148.500	1.148.500	250.000	359.600	1.038.900	1.038.900
Groot onderhoud gebouwen	2.992.100	2.224.800	443.600	865.000	1.803.400	1.803.400	443.600	214.200	2.032.800	2.032.800	443.600	815.600	1.660.800	1.660.800
Openbare verlichting	905.500	837.000	163.400	231.900	768.500	768.500	163.400	231.900	700.000	700.000	163.400	231.900	631.500	631.500
Watergangen	220.500	166.400			166.400	166.400			166.400	166.400			166.400	166.400
Speel terreinen	122.300	166.100	73.800	47.900	192.000	192.000	73.800	31.300	234.500	234.500	73.800	28.800	279.500	279.500
Totaal onderhoudsreserves	11.656.900	10.783.500	1.970.900	3.300.900	9.453.500	9.453.500	2.037.100	2.370.300	9.120.300	9.120.300	1.949.400	3.018.900	8.050.800	8.050.800
Overige bestemmingsreserves														
Overstapplaats deltapoort	1.270.000	1.270.000			1.270.000	1.270.000			1.270.000	1.270.000			1.270.000	1.270.000
Omgevingslawaaier	7.900	7.900			7.900	7.900			7.900	7.900			7.900	7.900
Beeldende kunst	76.000	200			200	200			200	200			200	200
Sociaal domein	978.600	828.600			828.600	828.600			828.600	828.600			828.600	828.600
Ondergronds brengen hoogspanningsleiding	880.000	880.000			880.000	880.000			880.000	880.000			880.000	880.000

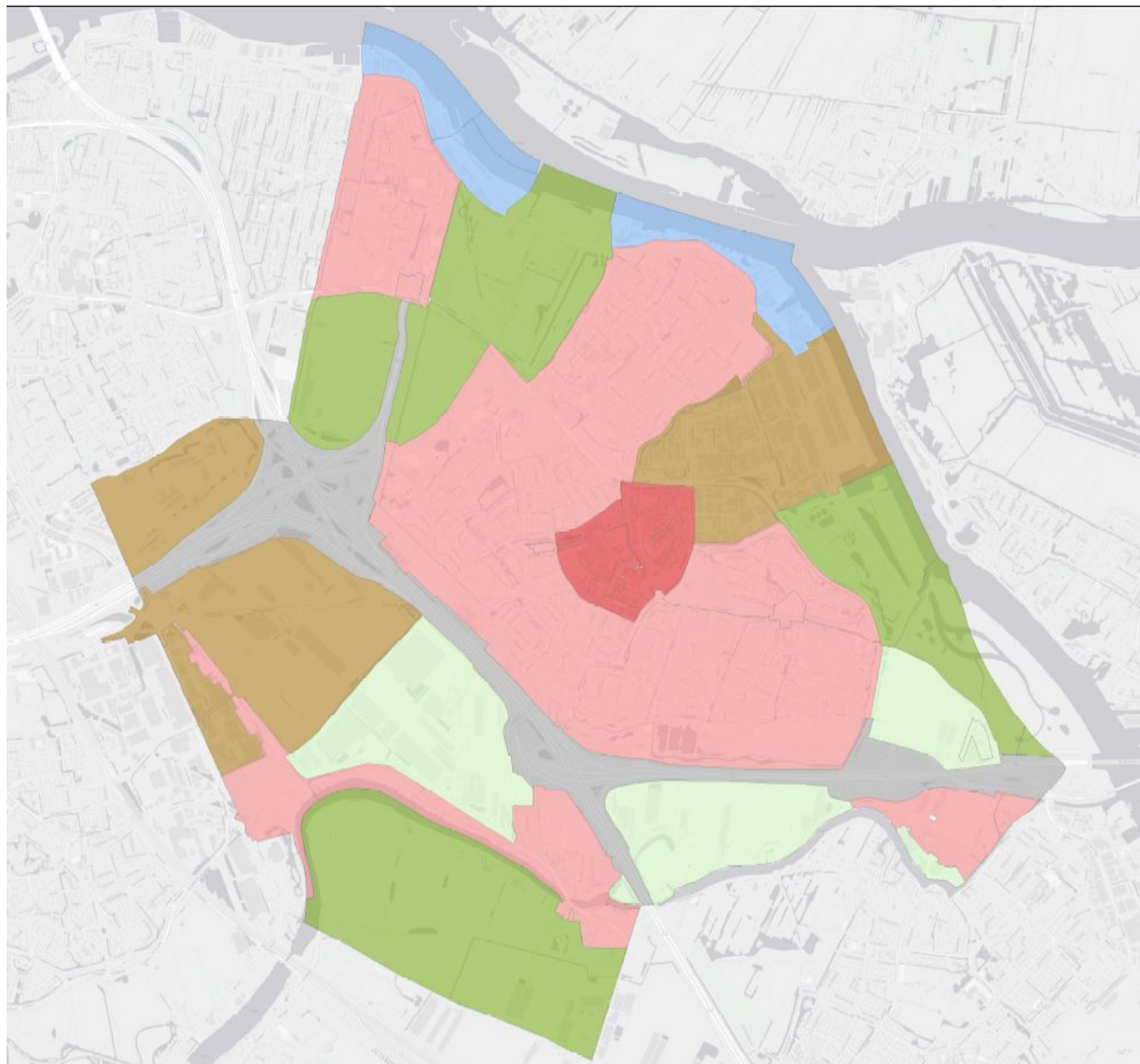
Landschapstaf el	330.00 0	325.30 0		12.00 0	313.30 0	313.30 0		13.90 0	299.40 0	299.40 0		13.90 0	285.50 0	285.50 0
Integraal Accommodatie Plan	2.000. 000	1.231. 200		177.7 00	1.053. 500	1.053. 500		10.00 0	1.043. 500	1.043. 500			1.043. 500	1.043. 500
Stichting Facet	0	266.00 0			266.00 0	266.00 0			266.00 0	266.00 0			266.00 0	266.00 0
Nieuw Reijerwaard	0	0			0	0			0	0	75.80 0		75.800	75.800
Frictiekosten peuterwerk	66.600	0			0	0			0	0			0	0
Vpb lasten uit grondexploitati es	654.00 0	194.50 0		194.4 00	100	100			100	100			100	100
Totaal bestemmingsr eserves	6.263. 100	5.003. 700	0	384.1 00	4.619. 600	4.619. 600	0	23.90 0	4.595. 700	4.595. 700	75.80 0	13.90 0	4.657. 600	4.657. 600
Kapitaallasten reserves														
Kapitaallasten (herwaardering)	526.90 0	483.00 0		40.70 0	442.30 0	442.30 0		37.20 0	405.10 0	405.10 0		37.20 0	367.90 0	367.90 0
Uitbreiding Vredehof	233.20 0	199.90 0		33.30 0	166.60 0	166.60 0		33.30 0	133.30 0	133.30 0		33.30 0	100.00 0	100.00 0
Bouw Voorn 10 - WAC Drievliet	157.40 0	146.10 0		11.30 0	134.80 0	134.80 0		11.20 0	123.60 0	123.60 0		11.20 0	112.40 0	112.40 0
Begraafplaats Vredehof	134.10 0	127.10 0		7.100	120.00 0	120.00 0		7.000	113.00 0	113.00 0		7.000	106.00 0	106.00 0
Rouwcentrum	122.60 0	107.30 0		15.30 0	92.000	92.000		15.40 0	76.600	76.600		15.30 0	61.300	61.300
Herbouw de Piramide	336.90 0	324.80 0		12.00 0	312.80 0	312.80 0		12.00 0	300.80 0	300.80 0		12.10 0	288.70 0	288.70 0
Ds. Kerstenschool gebouw	468.90 0	454.70 0		14.20 0	440.50 0	440.50 0		14.20 0	426.30 0	426.30 0		14.20 0	412.10 0	412.10 0
Kunstgrasveld Rijsoord	40.500	33.800		6.800	27.000	27.000		6.700	20.300	20.300		6.800	13.500	13.500
Parkeergarage gemeentehuis	2.446. 900	2.394. 100		53.50 0	2.340. 600	2.340. 600		54.30 0	2.286. 300	2.286. 300		55.00 0	2.231. 300	2.231. 300
Jongerencentr um PC Hoofdstraat	779.60 0	689.60 0		89.90 0	599.70 0	599.70 0		71.50 0	528.20 0	528.20 0		71.50 0	456.70 0	456.70 0
Fietsroute Molensteeg, Benedenrijweg, St. Jorisstraat	34.500	31.600		2.900	28.700	28.700		2.900	25.800	25.800		2.900	22.900	22.900
Blok- en buurtspeeltere inen 2010, 2011	101.20 0	82.500		18.80 0	63.700	63.700		18.80 0	44.900	44.900		18.70 0	26.200	26.200
Uitbreiding Farelcollege	246.50 0	239.10 0		7.500	231.60 0	231.60 0		7.500	224.10 0	224.10 0		7.400	216.70 0	216.70 0
Fietsverharding Rijksstraatweg	1.800	153.70 0		7.700	146.00 0	146.00 0		7.700	138.30 0	138.30 0		7.700	130.60 0	130.60 0
Perm. Lucht- geluidmeetp. Nw Reijw.	67.500	60.700		10.60 0	50.100	50.100		10.60 0	39.500	39.500		10.60 0	28.900	28.900
Geluidsred.R'd mseweg Drievl	300	146.50 0		19.20 0	127.30 0	127.30 0		19.20 0	108.10 0	108.10 0		19.20 0	88.900	88.900
Bereikbaarheid sportpark Reijerpark	33.800	322.00 0		16.80 0	305.20 0	305.20 0		16.80 0	288.40 0	288.40 0		16.80 0	271.60 0	271.60 0

Totaal kapitaallasten reserves	5.739.100	5.996.500	0	367.600	5.628.900	5.628.900	0	346.300	5.282.600	5.282.600	0	346.900	4.935.700	4.935.700
Totaal reserves	53.892.600	50.552.000	1.970.900	4.909.500	47.613.400	47.613.400	2.037.100	3.079.100	46.571.400	46.571.400	2.025.200	3.379.700	45.216.900	45.216.900

bkw =
boekwaarde

Bijlage 4 Lopende ontwikkelingen Ruimte

Bijlage 4 Lopende ontwikkelingen Ruimte

Bestemmingsplannen Thema

Bestemmingsplannen	
Thema	
	Centrum
	Woongebied
	Bedrijventerrein
	Buitengebied
	Groen - Recreatie
	Rivieroevers
	Snelwegen

Overzicht bestemmingsplannen

Overzicht thematische ruimtelijke plannen (indicatief)						
Naam thema	Te herzien en gepland in 2020	Overig te herzien	Bestaand (rood gemarkeerde plannen zijn ouder dan 10 jaar)	Vastgesteld op	Opmerkingen	
Thema Centrum		BP Centrum Oost	deels BP bedrijventerrein Donkersloot-Zuid BP Noordenweg Westmolendijk + 1e herziening BP de Gieterij PBP havenstraat zuid- Gieterijstraat deels BV Centrum	5 maart 1984 18 november 1991 28 januari 2001 21 januari 2010 17 oktober 2013	Eerst gebiedsvisie, dan bestemmingsplan.	
		BP P.C. Hoofstraat en omgeving	deels BP Noordenweg Westmolendijk + 1e herziening	18 november 1991	Uitvoering van de gebiedsvisie P.C. Hoofstraat en omgeving wordt gerealiseerd via een project.	
	-	-	BP Centrum	22 mei 2017	Vanwege het Centrumplan Ridderkerk kan aanpassing van het bestemming gewenst zijn.	
Thema Groen-Recreatie		BP Groen-Recreatie	deels BP Landelijk Gebied Zuid BP Waalbos BP Natuurgebied Crezeepolder BP Donckse Velden PBP Ontwikkelingen Reyerpark BV Oosterpark en Snelwegen deels BP Buitengebied	25 maart 1991 26 juni 2008 27 november 2008 24 maart 2011 12 september 2013 12 december 2013 21 mei 2015	Geldt alleen voor een klein stukje waaraan bij BP Waalbos goedkeuring is onthouden.	
		BP Rivieroevers Slikkerveer	BP Slikkerveer Rivieroevers	9 oktober 2008	Eerst gebiedsvisie, dan bestemmingsplan	
	-	-	BP Bolnes Maasoevers Oost	4 juli 2013		
		OP Donkersloot (pilot)		BP Donkersloot	1 februari 2007	
			BP Veren Ambacht	BP Veren Ambacht	19 oktober 1998	Eerst gebiedsvisie, dan bestemmingsplan.

			UP Veren Ambacht 1e uitw.	31 augustus 1999	
			UP Veren Ambacht 2e uitw.	7 december 1999	
	-	-	BP Cornelisland (30 mei 2013) + exploitatieplan	30 mei 2013	
	-	-	IP Nieuw-Reijerwaard	26 juni 2013	
Thema Woongebied					
	BP Woongebied		Paraplu-BP horecabeleid BP Ridderkerk West BP Slikkerveer BV Ridderkerk Zuid deels BV Ringdijk - De Woude PBP Centrum Noord-Oost	16 juli 2001 5 juli 2007 5 juni 2008 12 september 2013 24 maart 2014 27 mei 2014	Herstructureringsplannen van Woonvisie worden geregeld met een projectbestemmingsplan. Uitvoeringsprojecten van de gebiedsvisie Plein Oost e.o. worden geregeld met een projectbestemmingsplan.
	PBP Driehoek Het Zand		BP Het Zand	26 mei 1990	Geldt alleen nog voor de locatie Driehoek-Het Zand (project).
	-	-	BP Veren Ambacht	19 oktober 1998	Alleen woningen Rijksstraatweg.
	-	-	BV Rijsoord	12 september 2013	
	-	-	BP Bolnes	24 januari 2012	
	-	-	BP Oostendam	28 november 2013	
	-	-	BP Het Zand en De Gorzen	28 november 2013	
Thema Snelwegen					
	-	-	BV Oosterpark en Snelwegen	12 december 2013	
Thema Buitengebied					
	-	-	BP Buitengebied	21 mei 2015	Behalve gebied Bolnes-Zuid

Bijlage 5 Totale begroting incl. 2019

Bijlage 5 Totale begroting incl. 2019

Programma	Omschrijving taakveld		Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1 Bestuur en (overheids)participatie bestaand beleid			(- = lasten / + = baten)				
Taakveldverdeling							
Lasten			-5.530.300	-5.163.100	-5.014.200	-4.930.700	-4.851.300
	0.1	Bestuur	-3.414.000	-3.543.800	-3.299.800	-3.245.500	-3.177.600
	0.2	Burgerzaken	-2.116.300	-1.619.300	-1.714.400	-1.685.200	-1.673.700
Baten			1.275.900	1.223.500	1.115.100	1.064.600	963.600
	0.1	Bestuur	670.900	687.700	556.300	556.300	537.500
	0.2	Burgerzaken	605.000	535.800	558.800	508.300	426.100
Saldo - Lasten en baten			-4.254.400	-3.939.600	-3.899.100	-3.866.100	-3.887.700
Reservemutaties							
Storting	0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0	0
Onttrekking	0.10	Mutaties reserves	2.273.100	250.500	225.500	0	0
Saldo - Reserves			2.273.100	250.500	225.500	0	0
Begrotingssaldi Bestuur en (overheids)participatie			-1.981.300	-3.689.100	-3.673.600	-3.866.100	-3.887.700

Programma	Omschrijving taakveld		Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
2 Veiligheid bestaand beleid			(- = lasten / + = baten)				
Taakveldverdeling							
Lasten			-3.267.200	-3.772.900	-3.797.500	-3.788.300	-3.788.700
	1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-2.048.600	-2.302.600	-2.325.700	-2.324.600	-2.324.900
	1.2	Openbare orde en veiligheid	-1.098.600	-954.300	-954.400	-950.300	-949.600
	8.3	Wonen en bouwen	-120.000	-516.000	-517.400	-513.400	-514.200
Baten			984.400	1.284.400	984.400	984.400	984.400
	1.2	Openbare orde en veiligheid	49.200	49.200	49.200	49.200	49.200
	8.3	Wonen en bouwen	935.200	1.235.200	935.200	935.200	935.200
Saldo - Lasten en baten			-2.282.800	-2.488.500	-2.813.100	-2.803.900	-2.804.300
Reservemutaties							
Storting	0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0	0
Onttrekking	0.10	Mutaties reserves	58.500	0	0	0	0
Saldo - Reserves			58.500	0	0	0	0
Begrotingssaldi Veiligheid			-2.224.300	-2.488.500	-2.813.100	-2.803.900	-2.804.300

Programma	Omschrijving taakveld		Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
3 Verkeer, vervoer en wegen bestaand beleid			(- = lasten / + = baten)				
Taakveldverdeling							
Lasten			-7.531.800	-8.672.600	-8.889.800	-9.114.300	-9.062.300
	2.1	Verkeer en vervoer	-6.601.000	-7.765.200	-7.979.500	-8.197.300	-8.126.900
	2.2	Parkeren	-198.100	-200.900	-200.100	-199.200	-198.400

	2.4	Economische havens en waterwegen	-460.700	-504.400	-501.800	-509.500	-528.800
	2.5	Openbaar vervoer	-272.000	-202.100	-208.400	-208.300	-208.200
Baten			453.500	519.700	452.900	452.500	452.500
	2.1	Verkeer en vervoer	187.000	253.500	187.000	187.000	187.000
	2.4	Economische havens en waterwegen	158.800	158.500	158.200	157.800	157.800
	2.5	Openbaar vervoer	107.700	107.700	107.700	107.700	107.700
Saldo - Lasten en baten			-7.078.300	-8.152.900	-8.436.900	-8.661.800	-8.609.800
Reservemutaties							
Storting	0.10	Mutaties reserves	-1.571.500	-1.203.500	-1.269.700	-1.182.000	-1.295.000
Onttrekking	0.10	Mutaties reserves	1.815.100	1.954.100	2.005.200	1.916.500	1.965.100
Saldo - Reserves			243.600	750.600	735.500	734.500	670.100
Begrotingssaldi Verkeer, vervoer en wegen			-6.834.700	-7.402.300	-7.701.400	-7.927.300	-7.939.700
Programma							
Omschrijving taakveld		Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	
4 Economische zaken bestaand beleid			(- = lasten / + = baten)				
Taakveldverdeling							
Lasten			-1.598.300	-1.803.300	-1.625.700	-1.653.600	-1.603.700
	0.2	Burgerzaken	-233.300	-293.300	-245.200	-277.600	-257.800
	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-1.048.200	-980.700	-850.500	-848.100	-819.500
	0.5	Treasury	-20.800	-20.800	-20.800	-20.800	-20.800
	3.1	Economische ontwikkeling	-275.100	-453.900	-454.500	-452.700	-451.100
	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-12.700	-12.700	-12.700	-12.700	-12.700
	8.1	Ruimtelijke ordening	-8.200	-41.900	-42.000	-41.700	-41.800
Baten			1.243.400	1.256.600	1.152.000	1.152.000	1.152.000
	0.2	Burgerzaken	600	500	600	600	600
	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	908.200	697.400	592.700	592.700	592.700
	0.5	Treasury	20.800	20.800	20.800	20.800	20.800
	3.1	Economische ontwikkeling	0	200.000	200.000	200.000	200.000
	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	283.000	282.100	282.100	282.100	282.100
	8.1	Ruimtelijke ordening	30.800	55.800	55.800	55.800	55.800
Saldo - Lasten en baten			-354.900	-546.700	-473.700	-501.600	-451.700
Begrotingssaldi Economische zaken			-354.900	-546.700	-473.700	-501.600	-451.700

Programma		Omschrijving taakveld	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
5 Onderwijs bestaand beleid			(- = lasten / + = baten)				
Taakveldverdeling							
Lasten			-1.889.900	-1.882.700	-1.883.200	-1.881.900	-1.882.100
	4.1	Openbaar basisonderwijs	-308.800	-333.900	-334.000	-333.800	-333.800
	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-1.581.100	-1.548.800	-1.549.200	-1.548.100	-1.548.300
Baten			573.900	573.900	573.900	573.900	573.900
	4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0

	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	573.900	573.900	573.900	573.900	573.900
Saldo - Lasten en baten			-1.316.000	-1.308.800	-1.309.300	-1.308.000	-1.308.200
Begrotingssaldi Onderwijs			-1.316.000	-1.308.800	-1.309.300	-1.308.000	-1.308.200

Programma	Omschrijving taakveld	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	
6 Cultuur, sport en groen bestaand beleid		(- = lasten / + = baten)					
Taakveldverdeling							
Lasten		-8.242.500	-8.689.000	-8.682.600	-8.716.600	-8.750.400	
	5.1	Sportbeleid en activering	-1.153.000	-1.061.000	-1.086.500	-1.085.100	-1.085.400
	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-1.022.500	-968.700	-969.000	-968.200	-968.400
	5.4	Musea	-126.400	-93.700	-93.700	-93.700	-93.700
	5.5	Cultureel erfgoed	-68.300	-39.800	-39.900	-39.500	-39.600
	5.6	Media	-1.424.700	-1.424.700	-1.424.700	-1.424.700	-1.424.700
	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-4.447.600	-5.101.100	-5.068.800	-5.105.400	-5.138.600
Baten		42.100	27.100	27.100	27.100	27.100	
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	42.100	27.100	27.100	27.100		
Saldo - Lasten en baten		-8.200.400	-8.661.900	-8.655.500	-8.689.500	-8.723.300	
Reservemutaties							
Storting	0.10	Mutaties reserves	-73.800	-73.800	-73.800	-73.800	-73.800
Onttrekkingen	0.10	Mutaties reserves	105.800	147.900	31.300	28.800	28.800
Saldo - Reserves		32.000	74.100	-42.500	-45.000	-45.000	
Begrotingssaldi Cultuur, sport en groen		-8.168.400	-8.587.800	-8.698.000	-8.734.500	-8.768.300	

Programma	Omschrijving taakveld	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
7 Sociaal domein bestaand beleid		(- = lasten / + = baten)				
Taakveldverdeling						
Lasten		-46.566.500	-	-	-	-
			46.830.300	46.526.600	46.159.600	46.166.900
Basishulp en -ondersteuning	2.5	Openbaar vervoer	-215.300	-394.300	-394.300	-394.300
	6.2	Wijkteams	-2.895.600	-3.415.600	-3.367.000	-3.360.100
	6.3	Inkomensregelingen	-16.290.600	-	-	-
				15.201.800	15.004.000	14.747.700
	6.4	Begeleide participatie	-345.700	-132.800	-132.900	-132.500
	6.5	Arbeidsparticipatie	-1.839.700	-2.227.600	-2.157.600	-2.147.000
	6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.720.700	-1.346.000	-1.321.500	-1.292.500
Maat- en specialistisch werk	6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-8.242.400	-8.639.500	-8.718.100	-8.714.700
	6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-7.061.400	-7.770.500	-7.739.900	-7.735.700
	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-152.800	-141.800	-142.000	-141.400
	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-1.485.500	-1.437.700	-1.437.900	-1.437.200
Preventie en welzijn	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-489.500	-480.900	-481.100	-480.600

	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-4.627.100	-4.426.900	-4.415.100	-4.361.500	-4.361.000
	7.1	Volksgezondheid	-1.200.200	-1.214.900	-1.215.200	-1.214.400	-1.214.600
Baten			13.164.000	12.662.000	12.693.000	12.684.000	12.684.000
Basishulp en -ondersteuning	6.3	Inkomensregelingen	12.799.400	12.299.400	12.299.400	12.299.400	12.299.400
	6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	9.700	9.700	9.700	9.700	9.700
Maat- en specialistisch werk	6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	272.900	270.900	301.900	292.900	292.900
Preventie en welzijn	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	82.000	82.000	82.000	82.000	82.000
Saldo - Lasten en baten			-33.402.500	-	-	-	-
				34.168.300	33.833.600	33.475.600	33.482.900
Reservemutaties							
Storting	0.10	Mutaties reserves	-118.200	0	0	0	0
Onttrekking	0.10	Mutaties reserves	502.200	50.000	50.000	0	0
Saldo - Reserves			384.000	50.000	50.000	0	0
Begrotingssaldi Sociaal domein			-33.018.500	-	-	-	-
				34.118.300	33.783.600	33.475.600	33.482.900

Programma	Omschrijving taakveld	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	
8 Gezondheid en duurzaamheid bestaand beleid		(- = lasten / + = baten)					
Taakveldverdeling							
Lasten		-11.481.700	-	-	-	-	
			11.246.200	10.836.200	10.848.100	10.799.700	
	1.2	Openbare orde en veiligheid	-103.200	-107.400	-107.600	-107.000	
	7.1	Volksgezondheid	-432.200	-380.200	-380.300	-380.100	
	7.2	Riolering	-3.742.400	-3.783.300	-3.739.300	-3.742.700	
	7.3	Afval	-5.377.300	-5.406.500	-5.155.700	-5.168.400	
	7.4	Milieubeheer	-1.772.800	-1.542.400	-1.426.800	-1.423.600	
	8.1	Ruimtelijke ordening	-53.800	-26.400	-26.500	-26.300	
Baten		10.559.300	11.594.000	11.437.900	11.446.400	11.395.400	
	7.2	Riolering	4.885.700	4.971.300	4.913.700	4.905.900	
	7.3	Afval	5.649.700	6.532.300	6.500.300	6.516.600	
	7.4	Milieubeheer	5.000	71.500	5.000	5.000	
	8.1	Ruimtelijke ordening	18.900	18.900	18.900	18.900	
Saldo - Lasten en baten		-922.400	347.800	601.700	598.300	595.700	
Reservemutaties							
Storting	0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0	
Onttrekking	0.10	Mutaties reserves	1.440.600	280.600	10.600	10.600	
Saldo - Reserves		1.440.600	280.600	10.600	10.600	10.600	
Begrotingssaldi Gezondheid en duurzaamheid		518.200	628.400	612.300	608.900	606.300	

Programma	Omschrijving taakveld	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
9 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed bestaand beleid		(- = lasten / + = baten)				
Taakveldverdeling						

Lasten			-40.765.900	-	-	-9.541.100	-
			22.461.300	13.956.800	-	10.049.100	-
	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-923.100	-797.400	-736.600	-976.100	-739.300
	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-20.937.000	-5.553.700	-3.290.500	-360.800	-355.900
	4.2	Onderwijshuisvesting	-1.969.000	-1.970.000	-1.951.400	-2.038.100	-2.478.900
	5.2	Sportaccommodaties	-3.723.700	-3.564.300	-3.126.500	-3.552.200	-3.858.500
	7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-1.630.800	-1.061.800	-1.079.900	-1.074.200	-1.088.800
	8.1	Ruimtelijke ordening	-1.798.200	-1.143.000	-1.145.600	-1.136.600	-1.130.200
	8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-8.831.800	-7.935.400	-2.220.500	-800	-800
	8.3	Wonen en bouwen	-952.300	-435.700	-405.800	-402.300	-396.700
Baten			33.049.800	16.631.000	8.568.900	3.096.500	3.114.600
	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	172.400	172.400	172.400	172.400	172.400
	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	20.900.200	5.517.700	3.254.400	0	0
	5.2	Sportaccommodaties	1.378.200	1.365.500	1.365.500	1.365.500	1.365.500
	7.5	Begraafplaatsen en crematoria	1.440.100	1.492.300	1.408.400	1.410.100	1.428.200
	8.1	Ruimtelijke ordening	239.800	60.600	60.600	60.600	60.600
	8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	8.840.200	7.943.600	2.228.700	9.000	9.000
	8.3	Wonen en bouwen	78.900	78.900	78.900	78.900	78.900
Saldo - Lasten en baten			-7.716.100	-5.830.300	-5.387.900	-6.444.600	-6.934.500
Reservemutaties							
Storting	0.10	Mutaties reserves	-981.800	-693.600	-693.600	-769.400	-1.172.400
Onttrekking	0.10	Mutaties reserves	2.977.500	2.032.000	756.500	1.423.800	967.600
Saldo - Reserves			1.995.700	1.338.400	62.900	654.400	-204.800
Begrotingssaldi Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en maatschappelijk vastgoed			-5.720.400	-4.491.900	-5.325.000	-5.790.200	-7.139.300

Programma	Omschrijving taakveld	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Niet in de programma's opgenomen lasten en baten bestaand beleid		(- = lasten / + = baten)				
Taakveldverdeling						
Lasten		-17.137.100	-	-	-	-
	0.4	Overhead	-15.197.400	14.454.900	14.007.200	14.171.900
	0.5	Treasury	-332.300	-357.200	-485.100	-372.500
	0.61	OZB woningen	-468.400	-425.800	-427.000	-423.600
	0.62	OZB niet-woningen	-211.800	-239.000	-239.700	-237.700
	0.64	Belastingen overig	-93.500	-93.500	-93.500	-93.500
	0.8	Overige baten en lasten (Onvoorzien)	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
	0.8	Overige baten en lasten	0	80.000	80.000	80.000
	0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-783.700	-258.200	-63.900	-63.700
Baten		73.669.200	77.851.600	78.600.200	79.767.400	81.273.000
	0.4	Overhead	549.200	512.000	417.500	417.500

	0.5	Treasury/Dividenden	1.234.000	1.234.000	1.234.000	1.234.000	1.234.000
	0.5	Treasury	311.100	220.700	218.900	208.000	207.500
	0.61	OZB woningen	5.341.800	5.917.800	5.917.800	5.917.800	5.917.800
	0.62	OZB niet-woningen	4.167.900	4.293.400	4.669.400	5.547.400	6.213.400
	0.63	Parkeerbelasting	407.200	407.200	407.200	407.200	407.200
	0.64	Belastingen overig (precario- en baatbelasting)	176.100	176.100	146.100	146.100	146.100
	0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	61.478.100	65.086.600	65.585.500	65.885.600	66.739.300
	0.8	Overige baten en lasten	3.800	3.800	3.800	3.800	3.800
Saldo - Lasten en baten			56.532.100	62.053.000	63.313.800	64.434.500	66.221.100
Reservemutaties							
Storting	0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	0.10	Mutaties reserves	1.456.100	194.400	0	0	0
Saldo - Reserves			1.456.100	194.400	0	0	0
Begrotingssaldi Niet in de programma's opgenomen lasten en baten			57.988.200	62.247.400	63.313.800	64.434.500	66.221.100
Totaaluitkomst begroting			-1.112.100	242.400	148.400	636.200	1.045.300